Guy de Maupassant

Et liv

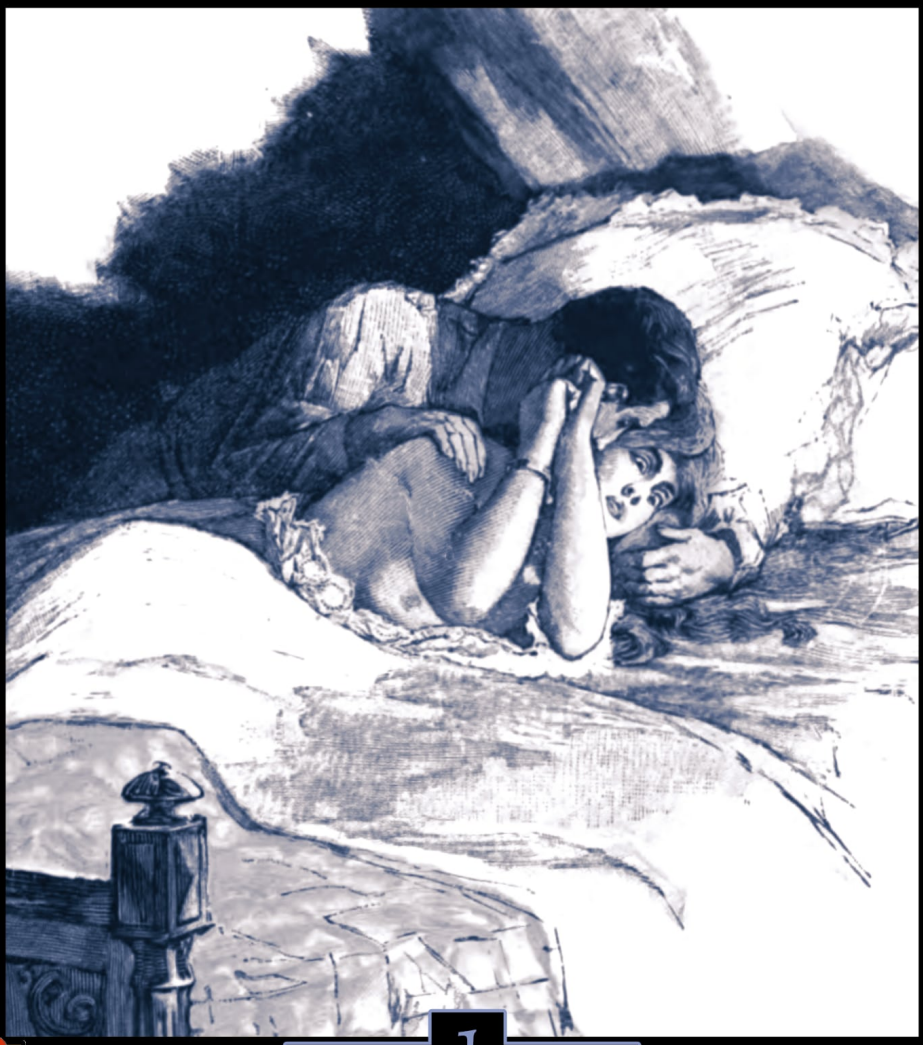

Maupassants 1 romaner

Bibliotek 1800

Guy de Maupassant

Et liv

eBibliotek 1800

2026

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Guy de Maupassant: *Et liv* er baseret på originaler, som (på udgivelsestidspunktet) er public domain i lande hvor ophavsret er baseret på ophavsmandens død+70 år samt i USA.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Opholder du dig i et land uden for EU, bør du dog tjekke de lokale ophavsretsbestemmelser, før du videredistribuerer værket.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Guy de Maupassant: *Et liv* is based upon sources in the public domain in countries where copyright is based upon Life+70 years, and in the USA (at the time of publishing).

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

If you are outside the EU, you are advised to check the local copyright laws before copying and/or redistributing this ebook.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

1

Da Jeanne havde lukket sine kufferter, gik hun hen til vinduet, men regnen hørte ikke op.

Hele natten havde regnbygerne plasket mod ruderne og på tagene. Den lave, vandfyldte himmel syntes at være bristet for at tømme sit indhold ud over jorden, der flød ud i en tyk vælling, smeltede som sukker. Vindstødene var svangre med lummer varme. De oversvømmede rendestenes brusen fyldte de øde gader, hvis huse som svampe indsugede fugtigheden, der trængte ind over alt og gjorde murene i kældrene og på lofterne klamme.

Jeanne, der den foregående dag var kommet ud af klostret og endelig følte sig fri, rede til at gribe al den livsglæde, hun allerede længe havde drømt om, var bange for, at hendes fader kunne finde på at udsætte rejsen, hvis vejret ikke klarede op. For hundrede gang, siden hun var stået op, undersøgte hun horisonten.

Så opdagede hun, at hun havde glemt at lægge sin kalender ned i rejsetasken. Hun tog det lille papstykke ned fra væggen; det var inddelt i måneder og bar på midten, indfattet i en tegning, årsangivelsen 1819 med guldtal. Med en blyant stregede hun de første fire rækker ud, lige til den 2. maj, den dag, hun kom ud af klostret.

En stemme kaldte bag ved døren: "Lille Jeanne!"

Jeanne svarede: "Kom kun ind, fader," og hendes fader trådte ind i værelset.

Baron Simon Jacques le Perthuis des Vauds var en adelsmandstype fra det forrige århundrede. Han var god og pedantisk; som en begejstret tilhænger af J. J. Rousseau betragtede han naturen, mark, skov og dyr med en elskers ømhed.

Da han af fødsel var aristokrat, nærede han et instinktmæssigt had til revolutionsåret, men da han af temperament var filosof og gennem sin opdragelse havde lært at være liberal, afskyede han samtidig ethvert tyranni, som udøves af et had, hvis magtesløshed kun kan skaffe sig luft i fraser.

Hans største styrke og hans største svaghed var hans godhed, en godhed, der ikke havde arme nok til at klappe, til at give, til at favne, en alt omfattende, udflydende godhed, der ikke kendte til modstand, men døvede hver en viljenerve, lammede hver energiudfoldelse og næsten blev til en last.

I sin egenskab af teoretiker havde han udtænkt en opdragelsesplan for sin datter, som han ville gøre lykkelig, god, retsindig og inderlig.

Til sit tolvte år var hun blevet hjemme, så var hun til trods for moderens tårer blevet anbragt i Sacré Cœur–klostret.

Han havde holdt hende strengt indelukket som en klostergiven, hun skulle leve ukendt og uvidende om alle menneskelige ting. Når hun var blevet sytten år, ville han have hende kysk tilbage for at dukke hende ned i et slags bad af fornuftpoesi; ude i den frie natur, omgivet af hele den befrugtede jord, ville han åbne hendes sjæl og borttø hendes uvidenhed ved synet af kærligheden i dens oprindelighed, ved

dyrenes naturlige ømhedsytringer, ved livets egne, enkle, ophøjede love.

Hun kom nu ud fra klostret, strålende, svulmende af livskraft og lykkelængsel, rede til at tage imod alle de glæder og alle de herlige eventyr, som hun for længst i dagenes ledige timer, i nætternes længde og i sine forventningers ensomhed havde gennemlevet i tankerne.

Hun lignede et portræt, malet af Veronese, med det blonde hår, der lyste ud over den aristokratiske hud, hvis svage, rosenrøde skær sløredes af et let dundække, der, når det kærtegnedes af solen, lignede blegt fløjl. Hendes øjne var blå, af den samme mælkeagtige blå tone, der findes hos de gode borgere på det hollandske porcelæn.

På den venstre næsefløj havde hun en lille skønhedsplet og på højre side af hagen endnu en, hvoromkring der krusede sig nogle småhår, der faldt så fuldstændig sammen med huden, at de næppe kunne skelnes. Hun var høj, fyldig over brystet og smidig i livet. Hendes tydelige stemme kunne til tider lyde lidt skarp; men hendes frejdige latter gød glæde omkring hende. Hun havde den vane ofte at føre begge hænder op over tindingerne som for at glatte på håret.

Hun løb hen imod faderen, omfavnede og kyssede ham: "Nå, skal vi så af sted?" spurgte hun.

Han smilede, rystede på sit allerede hvide hoved og pegede hen imod vinduet: "Hvor kan du tænke på at rejse i sådan et vejr?"

Men hun bad, kælen og indsmigrende: "Åh, fader, lad os komme af sted, jeg beder dig. Vejret bliver godt i eftermiddag."

"Din moder giver aldrig lov til det."

"Jo, hun gør, det lover jeg dig. Det skal jeg nok sørge for."

"Ja, hvis du kan få din moder til at tillade det, vil jeg gerne."

Hun styrtede straks afsted til baronessens værelse, for hun havde ventet på denne dag med en stadig stigende utålmodighed.

Lige fra hun var kommet ind i klostret havde hun ikke forladt Rouen, da hendes fader ikke tillod nogen som helst adspredelse før den alder, han havde fastsat. Kun to gange havde hun tilbragt fjorten dage i Paris, men det var også en by, og hun længtes kun mod landet.

Nu skulle hun tilbringe sommeren i det gamle familieslot "Poplerne", der knejsede på klinten tæt ved Yport, og hun lovede sig selv, at det frie liv ved bredden af bølgerne skulle skabe hende en uendelig glæde. Det var bestemt, at hun skulle have dette herresæde som en gave og at hun altid skulle bo der, når hun en gang blev gift.

Regnen, der uden ophør var holdt ved lige siden den foregående aften, var hendes tilværelses første store sorg.

Men efter tre minutters forløb kom hun løbende ud igen fra moderens værelse og råbte, så det genlød i hele huset: "Fader, fader, moder har sagt Ja, lad spænde for."

Vandfloden stilnede ikke, man skulle snarere tro, at den fordobledes, da kalechevognen kørte frem for døren.

Jeanne stod færdig til at stige til vogns, da baronessen kom ned ad trappen, på den ene side understøttet af sin mand, på den anden af stuepigen, der var høj, kraftig og sværtbygget som en ung mand. Det var en normannisk bondepige fra Caux–egnen; hun så ud til at være mindst tyve år, skønt hun allerhøjst var atten. I familien behandledes hun næsten som endnu en

datter, for hun havde været Jeannes mælkesøster. Hun hed Rosalie.

Hendes væsentligste beskæftigelse bestod for øvrigt i at gå omkring med sin herskerinde, der i de sidste år var blevet meget svær som følge af en hjertesygdom, hun bestandig beklagede sig over.

Stærkt pustende nåede baronessen omsider ned ad stentrappen foran den gamle bygning; hun så ud over gården, hvor vandet flød i strømme, og mumlede: "Det er sandelig ikke fornuftigt."

Hendes mand, der stadig smilede, svarede: "Det var dig selv, der ville have det, fru Adelaïde."

Da hun lød det pompøse navn Adelaïde, ledsagede han det bestandig med dette "fru", der blev udtalt med en vis, lidt nargørende ærbødighed.

Hun satte sig atter i bevægelse og kom med besvær op i vognen, hvis fjedre bøjede sig under hendes vægt. Baronen satte sig ved siden af hende, Jeanne og Rosalie tog plads på bagsædet.

Kokkepigen Ludivine bragte et væld af kåber, der blev bredt ud over knæene, samt to store kurve, som blev skjult under benene; så klavrede hun op på bukken ved siden af kusken, far Simon, og hyllede sig ind i et tæppe, som hun trak helt op over hovedet. Portneren og hans kone kom ud for at hilse og lukke vogndøren, de fik den sidste besked om kufferterne, der skulle følge efter på en arbejdskærre, og vognen rullede af sted.

Far Simon sad med bøjet hoved og skød ryg imod regnen. En skælvende stormbyge slog mod ruderne og oversvømmede kørevejen.

De to heste havde sat i trav, rejsevognen svingede flot ned på kajen og fulgte langs med rækken af de store skibe, hvis master, råer og tovværk som bladløse træer ragede op mod den drivvåde himmel, så drejede den ind på den lange Boulevard Mont-Riboudet.

Snart var vognen ude på markerne; fra tid til anden tegnede sig alvorsfuldt bag en tåge af vand en halvdruknet grædepil, hvis grene sænkede sig mod jorden, altopgivende som et lig. Hesteskoene plaskede, og hjulene dannede sole af dynd.

Inde i vognen var der stille, selv sindene syntes våde som jorden. Moderen havde lænet sig bagover for at støtte hovedet, og hendes øjne var lukkede. Baronen så ud på det gennemblødte og ensformige landskab med et mat blik. Rosalie sad med en pakke på skødet og stirrede hensunken frem for sig på den dyriske måde, der er egen for de lavere klasser. Men under al denne lune rislen følte Jeanne sig leve op som en indelukket plante, der bliver sat ud i luften; hendes glæde dækkede over hjertet som et tæt løvtag, der holdt enhver bedrøvelse ude. Skønt hun ikke talte, havde hun lyst til at synge og til at strække hånden udenfor for at fylde den med vand og drikke det; hun nød at blive trukket af sted af de rask travende heste, at se ud på de forbiglidende trøstesløse landskaber og at føle sig i sikker ly midt i al denne oversvømmelse.

Og under den seje regn udsendte de to dyrs blanke rygge en hed damp af vand.

Lidt efter lidt sov baronessen ind. Hendes ansigt slappedes langsomt, det var indrammet af seks regelmæssige hårbukler og hvilede blødt på halsens tre mægtige bølger, hvis sidste dønninger forsvandt i barmens mægtige fedthav. Ved hvert

åndedrag blev hendes hoved løftet lidt op, så faldt det igen tilbage; kinderne svulmede op, mens en klangfuld snorken trængte sig ud mellem de halvtåbne læber. Hendes mand bøjede sig over mod hende og lagde blidt en lille tegnebog af læder på hendes hænder, der lå foldede over den fyldige mave.

Denne berøring vækkede hende og hun betragtede genstanden med et svømmende blik, ganske sløv af den afbrudte søvn. Tegnebogen faldt ned, åbnede sig og spredte guld og sedler rundt i vognen. Hun vågnede helt og holdent; datterens tilbagetrængte munterhed brød ud i en latterkaskade.

Baronen samlede pengene sammen og lagde dem på hendes knæ: "Se her, kære veninde, det er alt, hvad der er tilbage af min avlsgård ved Életot. Jeg har solgt den for at betale istandsættelsen af "Poplerne", da vi for fremtiden skal bo der."

Hun talte seks tusinde fire hundrede francs og puttede dem roligt i sin lomme.

Det var den niende gård, der var blevet solgt af de en og tredive, som deres forældre havde efterladt dem. De havde dog endnu omtrent tyve tusind i renter fra godser, der, hvis de var blevet godt administreret, let kunne have indbragt tredive tusind francs om året.

Da de levede meget fordringsløst, kunne denne indtægt alligevel have været tilstrækkelig, hvis der ikke i huset havde været et stadig åbent, bundløst hul, godheden. Som solen tørrer vandet bort fra moserne, således tørrede godheden pengene væk fra deres hænder. De løb bort, svandt og blev borte. Hvorledes? Ingen vidste noget om det. Hvert øjeblik sagde en af dem: "Jeg begriber ikke, hvorledes det er gået til, jeg har givet

hundrede francs ud i dag, og jeg har dog ikke købt noget videre."

Denne tilbøjelighed til at give var en af deres livs største glæder; på dette punkt mødtes de i en skøn og rørende enighed.

Jeanne spurgte: "Er mit slot smukt?"

Baronen svarede muntert: "Nu skal du få at se, min lille pige."

Lidt efter lidt formindskedes bygernes voldsomhed, de gled over i en slags tåge, i fint støv af dansende regn. Skyerne hvælvede sig i højden og blev hvide, og pludselig, gennem et hul, man ikke så, brød en lang, skrå solstråle igennem og faldt ud over markerne.

Så revnede skyerne og den blå himmel kom til syne; derpå udvidedes revnen som et slør, der går itu, og en smuk, dyb og ren azurblå flade svøbte sig om verden.

Et friskt og mildt vindstød fo'r som et lykkesuk hen over jorden. Vognen kørte langs med skove og haver, og nu og da hørtes den glade kvidren fra en fugl, der rystede sine fjer tørre.

Mørket begyndte at falde på. Alle i kalechen sov med undtagelse af Jeanne. To gange blev der gjort holdt udenfor nogle kroer for at lade hestene puste og give dem lidt havre og vand.

Solen var gået ned. I det fjerne ringede klokkerne. I en lille landsby blev lygterne tændt og på himlen glimtede en vrimmel af stjerner. Hist og her skar oplyste huse som ildpunkter gennem mørket, og pludselig, bag en bakke, gennem granernes grene, viste månen sig, rød og vældig og ligesom tung af søvn.

Det var så mildt, at de havde ladet vinduerne blive nede. Jeanne, der var tung af drømme og mættet af sine lykkelige syner, hvilede sig nu. Nu og da, når hun var stiv af at sidde

stille, åbnede hun øjnene, så så hun ud i den lyse nat på nogle træer, der omgav en gård, eller på nogle køer, der lå spredte over marken og løftede hovedet. Så satte hun sig til rette i en ny stilling og søgte at genoptage en halvfærdig drøm. Men vognens vedvarende rullen fyldte hendes øren og trættede hendes tanker, hun lukkede øjnene og følte sit sind udmattet som sit legeme.

Omsider standsede vognen. Mænd og kvinder med lygter i hænderne kom hen foran dørene. Jeanne, der pludselig var vågnet, sprang hurtigt ud. En avlskarl lyste for faderen og Rosalie, der næsten bar den ganske ødelagte baronesse, som klagede sig ynkeligt og uden ophør gentog: "Åh, min Gud, mine stakkels børn!" Hun ville hverken spise eller drikke, men lod sig lægge til sengs og sov straks ind.

Jeanne og baronen spiste til aften alene sammen. De smilede til hinanden og trykkede hinandens hænder over bordet; så gav de sig til at inspicere det istandsatte slot, begge fyldt af en barnlig glæde.

Det var et af de høje og mægtige normanniske herresæder, der på en gang er både avlsgård og slot. Det var bygget af hvide sten, der efterhånden var blevet grå, og var så rummeligt, at det syntes bestemt til at huse en hel slægt.

En uhyre vestibule, der gik helt igennem bygningen og havde store døre ud til begge facader, delte huset i to dele. En dobbelt trappe skrævede over forhallen, i midten lod den rummet være tomt og mødtes på første etage, så at den dannede som en bro.

I stueetagen til højre kom man ind i den umådelige dagligstue, der var betrukket med vævede tapeter, hvorpå fugle tittede frem gennem løvværk. Hele møblementet var beklædt

med fine vævede stoffer, hvis mønstre var illustrationer til La Fontaines fabler. Jeanne dirrede af glæde ved at genfinde en stol, hun havde holdt af som barn, og som fremstillede historien om ræven og storken.

Ved siden af dagligstuen lå biblioteket, der var fuldt af gamle bøger, og to andre værelser, som stod ubrugte. Til venstre var spisestuen med sine moderne træpaneler, linnedstuen, forrådskammeret, køkkenet og et lille værelse, der indeholdt et badekar.

En korridor skar første etage igennem på langs. De ti døre ind til de ti soveværelser lå i række. Helt nede til højre lå Jeannes værelse. De gik derind. Baronen havde ladet det gøre nyt i stand, men havde kun anvendt de tæpper og møbler, der lå gemt hen rundt på loftskamrene.

Meget gamle, vævede tapeter af flamsk oprindelse befolkede stuen med underlige skikkelser.

Da hun fik øje på sin seng, udstødte den unge pige et glædesskrig. I de fire hjørner bar fire store egetræsfugle, der var sorte og skinnende af blankhed, lejet, hvis vogtere de syntes at være. Siderne dannedes af brede guirlander af udskårne blomster og frugter; fire fint kannelerede søjler, der afsluttedes af korintiske kapitæler, løftede en himmel af sammenslyngede roser og amoriner.

Den var monumental og alligevel yndefuld på trods af det strenge træ, som tiden havde brunet.

Tæppet og sengeomhænget lyste som to firmamenter. Store guldbroderede liljer strålede på en bund af gammel, mørkeblå silke.

Da hun havde beundret den færdig, hævede Jeanne lyset for at undersøge tapeterne og gøre sig rede for, hvad de fortalte.

En ung mand og en ung kvinde, der på den mest mærkelige måde var klædt i grønt, rødt og gult, sad og talte sammen under et blåt træ, hvorpå der modnedes hvide frugter. En stor kanin af samme farve gnavede af noget gråt græs.

Lige over figurerne, i en vedtaget perspektivopfattelse, opdagede man fire små runde huse med skarpe tage, og helt øverst, næsten oppe i himlen, en luerød vindmølle.

De næste afdelinger lignede meget den første, blot med den undtagelse, at man så fire små mænd komme ud af de fire små huse; de var klædt efter flamsk skik og løftede armene mod himlen til tegn på forundring og overmål af vrede.

Men det sidste tapet fremstillede et drama. Tæt ved kaninen, der stadig græssede, lå den unge mand udstrakt og syntes død. Den unge kvinde stod og så på ham, mens hun gennemborede sin barm med en kårde, og træets frugter var blevet sorte.

Jeanne havde opgivet at forstå, da hun i et hjørne fik øje på et næsten mikroskopisk dyr, som kaninen, hvis den havde været levende, kunne have spist så let som et græsstrå. Og dog var det en løve.

Således lærte hun Pyramus og Thisbes ulykke at kende, og, skønt hun smilede over tegningens enfold, følte hun sig dog lykkelig over at være lukket inde sammen med dette kærlighedseventyr, som uden ophør ville tale til hendes tanker om kære forhåbninger og få den gamle legendes inderlighed til at svæve over hendes søvn.

Det øvrige møblement omfattede de mest forskellige stilarter. Det var sammensat af de møbler, som hvert slægtled

efterlader i familierne, som får gamle huse til at ligne en slags museum, hvor alt er blandet uordentligt sammen. To lænestole i Ludvig den Femtendes stil stod endnu klædt i deres blomstrede silke på hver side af en pragtfuld blændende, kobberprydet kommode fra Ludvig den Fjortendes tid. En sekretær af rosentræ var stillet lige overfor kaminen, på hvis hylde et empire-ur prangede under en glaskuppel.

Det forestillede en bikube af bronze, kuben blev båret af fire marmorsøjler, der skød op fra en have med guldblomster. Et tyndt pendul, der stak ud gennem en aflang revne i kuben, sendte uophørligt en lille bi med emaljevinger hen over blomsterbedet.

Skiven var af malet porcelæn og anbragt på siden af kuben.

Det slog elleve. Baronen kyssede sin datter og trak sig tilbage til sit eget værelse.

Så gik Jeanne modvilligt til sengs.

Hun sendte et sidste blik om i værelset og slukkede lyset. Men gennem vinduet, der var på venstre side af sengen, som kun med hovedenden var støttet mod væggen, brød en månebølge ind i værelset og samlede sig til en dam af klarhed på gulvet.

Fra dammen bredte et blegt skær sig hen over væggene og Pyramus og Thisbes stillestående kærlighedsudvekslinger.

Igennem det andet vindue, der var lige overfor hendes fødder, fik Jeanne øje på et stort træ, som var badet i mildt lys. Hun drejede sig om på siden og lukkede øjnene, så, efter nogen tids forløb, åbnede hun dem igen.

Hun syntes, at hun endnu blev rystet af stødene fra vognen, hvis rullen fortsattes i hendes hoved. Hun blev først liggende

uden at bevæge sig, mens hun håbede på, at denne hvile omsider ville få hende til at sove ind, men hendes sinds utålmodighed bredte sig snart ud over hele hendes legeme.

Hun fik krampetrækninger i benene og hendes febrilskhed tog til. Så stod hun op, og barbenet og bararmet i den lange chemise, der fik hende til at ligne et genfærd, skred hun over lysdammen på gulvet hen til vinduet; hun åbnede det og så ud.

Natten var så klar, at det var ligesom midt om dagen; og den unge pige genkendte det land, hun havde elsket fra sin tidligste barndom.

Lige overfor hende var en bred, gul græsmark, der så ud som smør i nattelyset. To kæmpetræer løftede deres tinder mod himlen, mod nord en platan, mod syd en lind.

Den store græsmark afsluttedes langt borte af en lille kratskov og hele dette parti beskyttedes af fem rækker gamle elme, som den stadigt rasende havvind havde forvredet, forkrøblet, afrusket, udslidt og skåret skråt af ligesom et tag.

Dette tilløb til en park var til højre og venstre afgrænset af to lange alleer af vældige poppeltræer, der adskilte herskabernes område fra de to tilliggende avlsgårde, hvoraf den ene var beboet af familien Couillard, den anden af familien Martin.

Det var disse popler, der havde givet slottet dets navn. Bag ved parken strakte sig en uhyre udyrket slette, bevokset med lave tornebuske, som vinden hylede og jagede over dag og nat. Så sank kysten pludselig ned mod en stejl klintvæg, der badede foden af sin jævne hvide flade i bølgerne.

Jeanne skimtede i det fjerne bølgernes lange, moiréagtige overflade, der syntes at sove under stjernerne.

Alle jordens dufte udfoldede sig frit i stilheden, der breder sig, når solen er borte. En jasmin, der slyngede sig om vinduet, udsendte sin gennemtrængende vedholdende ånde, som blandede sig med den lettere duft fra de gryende blade. Langsomme vindstød fo'r forbi; de bragte med sig kraftige, saltholdige luftninge og algernes slibrige sved.

Den unge pige gav sig først helt hen til den lykke at ånde, og landets hvile beroligede hende som et koldt bad.

Alle de dyr, som vågner op, når aftenen kommer, og skjuler deres lyssky tilværelse i nætternes stilhed, fyldte halvmørket med et tavst, vrimlende liv. Store fugle, som ikke skreg, gled som skygger gennem luften, en summen af usynlige insekter legede omkring øret, en stum kravlen vandrede frem over det duggede græs og sandet på de øde veje.

Kun nogle melankolske frøer sendte deres korte og enstonige kvæk op imod månen.

Det var Jeanne, som om hendes hjerte videdes ud og fyldtes med mumlende stemmer ligesom denne klare aften, tusinde ønsker banede sig vej og lignede i deres omstrejfende myldren den natlige dyreverden, hvis skælven omgav hende. Hun følte sig blive ét med hele denne levende poesi, og i nattens vigende hvidhed løb en overmenneskelig gysen hen over hende, fik hende til at sitre i et ugribeligt håb, noget som et åndedræt af lykken.

Hun gav sig til at drømme om kærlighed.

Kærligheden! I to år havde den fyldt hende med en voksende ængstelse for dens komme. Nu var hun fri, hun kunne elske, hun behøvede kun at møde ham, *ham*!

Hvorledes skulle han være? Hun vidste det ikke rigtigt og tænkte ikke en gang over det. Han skulle være *Ham*, dermed var alt sagt.

Hun vidste kun, at hun ville tilbede ham af hele sin sjæl og at han ville elske hende af al sin magt. I aftener, der lignede denne, skulle de spadsere under den lysende aske, der falder ned fra stjernerne. Hånd i hånd skulle de gå, så tæt sammen, at de kunne høre deres hjerter banke og føle varmen strømme fra skulder til skulder; deres kærlighed skulle blive ét med sommernattens vidunderlige klarhed, og de skulle være så inderligt forenede, at de uden ord, blot gennem deres ømheds kraft kunne trænge helt ind til hinandens hemmeligste tanker.

Og således skulle det blive ved at være altid, i deres usigelige følelses ophøjede renhed.

Og hun syntes pludselig, at hun følte ham hos sig, tæt ind til sig; en ubestemt, lidenskabelig skælven strømmede igennem hende fra hoved til fod. Hun trykkede armene ind mod brystet, uvilkårligt, ubevidst, som for at favne sin drøm, og noget, der næsten fik hende til at falde i afmagt, strejfede hendes læber, som var løftet op mod det ukendte; det var som om forårets ånde havde givet hende et kærlighedskys.

Lige med ét hørte hun nogen gå i natten nede på landevejen bag slottet. Og i en indskydelse fra hendes søgende sjæl, i blind tro på det umulige, på tilfældet, på Forsynets styrelse, på en guddommelig forudfølelse og på skæbnens forunderlige spil, tænkte hun: "Hvis det var ham?" Hun lyttede ængsteligt efter den gåendes taktfaste skridt, vis på, at han ville standse ved gitterporten for at bede om gæstfrihed.

Da skridtene var døde hen, følte hun sig bedrøvet som efter en skuffelse. Men hun forstod det overspændte i sit håb og smilede over sit vanvid.

En smule roligere lod hun sit sind glide ind i andre mere fornuftige drømme, hun forsøgte at trænge ind i fremtiden og udmale sig sit liv.

Hun skulle leve med ham her i det stille slot, der herskede over havet. Hun ville sikkert få to børn, en søn til ham og en datter til hende. Hun så dem allerede løbe frem og tilbage på græsset mellem platanen og lindetræet, mens fader og moder fulgte deres leg med henrykte øjne og over deres hoveder vekslede kærlighedsfulde blikke.

Længe, længe blev hun ved at smådrømme, mens månen fuldendte sin natlige rejse over himmelbuen og forsvandt i havet. Luften blev køligere. Imod øst blegnede horisonten. En hane galede i avlsgården til højre, andre svarede i gården til venstre. De hæse gal syntes at komme langt borte fra, dæmpede af hønsehusets bræddevægge. Lidt efter lidt forsvandt stjernerne fra den uendelige himmelhvælving, der hvidnede umærkeligt.

Et fugleskrig vågnede et eller andet sted. En frygtsom kvidren vovede sig ud fra løvet, så blev den dristigere, voksede sig glad og forplantede sig fra gren til gren, fra træ til træ.

Jeanne følte sig omgivet af en pludselig lysning, og da hun løftede hovedet, som hun havde skjult i hænderne, måtte hun lukke øjnene, blændet af morgenrødmens glans.

Et bjerg af purpurfarvede skyer, halvt gemte bag alleens popler, kastede et blodskær ud over den vågnende jord.

Og langsomt, sønderbrydende de glødende skyer og gydende flammer over træerne, sletten, havet og hele horisonten, kom den uhyre ildkugle til syne.

Jeanne følte sig halvt afmægtig af lykke. En vanvittig glæde, en uendelig mildhed overfor naturens herlighed, drog ind i hendes hjerte. Det var hendes sol, hendes morgenrøde, hendes forhåbninger, der hævede sig i horisonten! Hun strakte armene ud mod det strålende rum i vild trang til at favne solen; hun ville tale, råbe noget, der var guddommeligt som selve denne dags opvågnen; men hun lå lammet af magtesløs begejstring. Så støttede hun panden mod sine hænder, hendes øjne fyldtes med tårer og hun græd af fryd.

Da hun atter løftede hovedet, var den gryende dags glans allerede blegnet, og hun selv følte sig neddæmpet, lidt træt og ligesom afkølnet. Uden at lukke vinduet, gik hun hen til sengen og lagde sig oven på den; hun drømte endnu nogle minutter, så sov hun så dybt ind, at hun ikke hørte faderen kalde klokken otte, men først vågnede, da han kom ind i værelset.

Han ville vise hende slottets, hendes slots, forskønnelse.

Facaden, som vendte ud til de indre jorder, var skilt fra vejen ved en vældig gård, beplantet med æbletræer. Denne vej, der simpelt hen benævnedes *Bivejen*, og som snoede sig mellem bøndernes hegn, mundede ud en halv mil længere nede på hovedlandevejen mellem Havre og Fécamp.

En ganske lige allé førte fra skovstenten lige ned til den store stentrappe. Udbygningerne, små længer, opført af strandsten og tækket med halm, lå i rækker på begge sider af gården, langs med grøfterne, der dannede skellet ind mod avlsgårdene.

Tagbeklædningerne var blevet fornyet, alt træværket restaureret, murene gjort i stand, værelserne omtapetserede og hele det indre malet. De nye blændende hvide skodder og de spredte friske overgipsninger på den mægtige grålige facade, tog sig på det anløbne herresæde ud som store pletter.

Den anden facade, som et af Jeannes vinduer vendte ud til, skuede over krattet og de af blæsten afgnavede elmes tætte mur, langt ud over havet.

Arm i arm vandrede Jeanne og baronen rundt og beså alt, end ikke den mindste lille krog blev glemt; derpå spadserede de langsomt frem og tilbage i de lange poppel-alleer, der førte gennem det, der blev kaldet parken. Græsset, som var spiret frem mellem træerne, dækkede jorden med sit grønne tæppe. Helt nede ved enden blev krattet smukkere, et virvar af små snoede stier, der kun adskiltes af bladenes tynde vægge, mødtes derinde. En hare fo'r pludselig op og gjorde den unge pige bange; med lange spring satte den afsted ned over skråningen og forsvandt i sivene ude på klinten.

Efter frokost, da fru Adelaïde, der stadig var lige ødelagt af træthed, erklærede, at hun ville hvile sig, foreslog baronen at gå ned til Yport.

De begav sig på vej og kom først igennem landsbyen Etouvent, der omgav "Poplerne". Tre bønder hilste på Jeanne og hendes fader, som om de altid havde kendt dem.

De kom ind i skoven, der stærkt skrånende sænker sig mod havet i en dal med stærke omdrejninger.

Snart lå Yport for dem. Kvinder, der lappede pjalter, sad på tærsklen til husene og stirrede på dem, da de gik forbi. Gaden gik ned ad bakke, rendestenen lå i midten og udenfor alle

husene udsendte store affaldsdynger en gennemtrængende stank af saltlage. De brune net, hvor hist og her nogle lysende skæl, der lignede små bitte sølvmønter, var blevet hængende, var for at tørres slået op på dørene ind til de usle boliger, hvorfra der udstrømmede den lugt, der er særkendet for en talrig familie, som er bunket sammen i et eneste værelse.

Nogle duer spankede langs med rendestenen for at søge efter føde.

Jeanne kunne ikke blive træt af at se, alt syntes hende nyt og ejendommeligt som en teaterdekoration.

Men pludselig, da de drejede om en mur, lå havet for hende, den blå flade strakte sig glat og tæt, så langt øjet kunne række.

De blev stående stille på strandbredden for at se ud over vandet. Langt ude gled hvide sejl forbi som fuglevinger. Til højre og venstre hævede den mægtige klint sig stejlt i vejret. En slags forbjerg standsede blikket til den ene side, mens bakkelinjen til den anden side forlængedes uendeligt i en næsten usynlig streg.

En havn og nogle huse lå gemt i kløften og små, korte bølger, der kantede havet med en skumfrynse, slog med en let støj mod rullestenene.

Fiskerbåde lå halet op på stranden, de var væltet halvt om på siden, og solen gennembagte deres runde kinder, der lyste af tjære. Nogle fiskere var i færd med at lave dem i stand, så de kunne være rede til at gå ud, når floden kom tilbage hen ad aften.

En matros nærmede sig for at sælge fisk, og Jeanne købte en rødspætte, som hun selv ville bære hjem til "Poplerne".

Manden tilbød sin tjeneste ved mulige sejlture, og gentog sit navn flere gange i træk for rigtig at fæstne det i herskabets hukommelse: "Lastique, Joséphin Lastique."

Baronen lovede ikke at glemme ham. Så vendte de tilbage til slottet.

Da den store fisk trættede Jeanne, stak hun faderens stok gennem dens gæller, og de tog fat hver i sin ende af stokken; muntert marcherede de op ad bakken, pludrende som to børn, blæsten legede omkring deres pander og fik øjnene til at stråle, mens rødspætten, der lidt efter lidt trættede deres arme, sank ned og fejede græsset med sin fede hale.

2

Et frit og herligt liv begyndte for Jeanne. Hun læste, drømte og strejfede ganske alene omkring i omegnen. Uden mål vandrede hun med langsomme skridt hen ad vejene, mens hendes ånd var langt borte i drømmenes land, eller hun satte med lange spring ned i de krumme dale, over hvis skråninger tornbladenes blomster bredte sig ud som en gylden korkåbe. Deres stærke og sødlige duft, der skærpedes af varmen, berusede hende som krydret vin, og den fjerne larm fra dønningerne, der slog ind mod strandbredden, vuggede hendes sind.

Undertiden fik en slaphedsfølelse hende til at strække sig ud på en skrånings tætte græs, men til andre tider, når hun ved en drejning af dalen pludselig gennem en grønklædt tragt fik øje på en trekant af det blå, solbeskinnede hav med et sejl i horisonten, fyldtes hun af en tøjlesløs glæde, som om en svævende lykke svøbte sig tæt og hemmelighedsfuldt om hende.

Det friske lands milde skønhed og horisontens harmoniske ro opfostrede i hende kærligheden til ensomhed; hun kunne blive så længe siddende på toppen af højene, at de små, vilde kaniner kom frem og legende sprang om ved hendes fødder.

Ofte gav hun sig til at løbe oppe på klinten, sporet frem af bakkernes lette vind, skælvende af fryd ved som fiskene i vandet eller svalerne i luften at kunne bevæge sig fremad uden at føle træthed.

Alle vegne såede hun minder, som man kaster frø på marken, minder af den art, der først rykkes op af døden. Det syntes

hende, som om hun strøede en del af sit hjerte ud over dalene.

Badene blev hendes lidenskab. Hun svømmede ud, så langt øjet kunne nå, for hun var stærk og dristig og ejede ingen bevidsthed om faren. Hun følte sig så vel til mode i det kolde, klare, blå vand, der gyngende bar hende. Når hun var kommet langt bort fra kysten, lagde hun sig på ryggen, krydsede armene over brystet og stirrede op i himlens dybe azur-hvælv, hvor en svale hastig fløj forbi, eller en søfugl tegnede sin hvide silhuet. Der hørtes kun den fjerne mumlen fra vandets slag mod stenene og hen over bølgerne kom glidende ud fra kysten en vigende, døende, allerede næsten uvirkelig larm fra jordlivet derinde. Så hævede Jeanne sig op i et anfald af glæde, udstødte skarpe skrig og slog løs på vandet med begge hænder.

Sommetider, når hun havde vovet sig for langt ud, blev en båd sendt ud for at hente hende ind.

Hun kom hjem til slottet bleg af sult, men let og spændstig, med smil på læben og lykkestrålende øjne.

Baronen gik på sin side og udpønsede store landbrugsforbedringer; han ville gøre ny-forsøg, indføre fremskridt, eksperimentere med nye maskiner og tilvænne fremmede racer; en del af sin dag tilbragte han med at snakke med bønderne, der rystede på hovederne og forholdt sig vantro overfor hans foretagender.

Han tog også ofte til søs sammen med matroserne fra Yport. Efter at han havde afsøgt alle omegnens grotter, fontæner og udsigtspunkter, morede han sig med at fiske som en simpel sømand.

På de dage, hvor en gunstig brise fylder sejlene med vind og sender de udhvælvede skrog hastigt hen over bølgeryggene,

mens makrelstimerne fra hver side af båden kan skelnes som en stor vigende linje, der når helt ned mod havbunden, sad han med hånden knyttet i ængstelig ivrighed om den lille snøre, der gav sig til at skælve, så snart en fisk havde bidt på og kæmpede for at komme løs.

Han tog ud i måneskin for at drage de net ind, der var sat ud dagen i forvejen. Han elskede at høre masten knage og indånde nattens friske, susende vinde; når han længe med en klippetop, et kirketårn eller Fécamps fyr som rettesnor, havde krydset rundt for at finde garnene, holdt han gerne af bagefter at ligge ganske stille under den opgående sols stråler, som faldt skråt ned på dækket og fik de brede, vifteformede rokkers slimede rygge og pighvarrens fede mave til at lyse.

Ved hvert måltid skildrede han med begejstring sine ture, og lille mor fortalte så ham til gengæld, hvor mange gange hun var gået frem og tilbage i den store poppelallé, den til højre, der vender ind til Couillards gård, den anden havde ikke sol nok.

Da det var blevet hende anbefalet at "tage motion", havde hun sat sig for at gå. Så snart nattens kølighed var svundet, steg hun ned ad trappen, støttet til Rosalies arm, indhyllet i en kåbe og to sjaler og med hele hovedet svøbt ind i en sort kyse, der var anbragt oven på et rødt, strikket hovedtørklæde.

Så begyndte hun om og om igen sin tur uden mål. I lige linje gik den fra hjørnet af slottet til enden af alleen, hvor krattet begyndte. Hendes venstre ben, som var tungere end det andet, og som hun slæbte lidt efter sig, havde i hele vejens længde slidt to støvfyldte furer, hvor græsset var døet væk. Ved hver ende af sin spadseregang havde hun ladet anbringe en bænk, og hvert

femte minut gjorde hun holdt og sagde til den stakkels, tålmodige pige, der støttede hende:

"Lad os sætte os lidt, lille ven, jeg er en smule træt."

Ved hver standsning efterlod hun på en af bænkene snart det strikkede hovedtørklæde, snart et sjal, snart et andet, så kysen og så kåben, det hele hobede sig ved alleens to ender sammen til to store pakker klædningsstykker, som Rosalie, når de gik op til frokost, bragte tilbage på sin frie arm.

Efter frokost begyndte baronessen forfra med noget mindre energi og forlængede hvilestunder, fra tid til anden slumrede hun endog blidelig en times tid på en chaiselong, der blev rullet udenfor.

Hun kaldte det for at "tage motion" på samme måde som hun sagde "min hypertrofi".

En læge, der for en halv snes år siden var blevet rådspurgt, fordi hun led af åndenød, havde talt om hypertrofi. Fra det øjeblik havde dette ord, hvis betydning hun ikke rigtig forstod, sat sig fast i hendes hoved. Hun lod bestandig baronen, Jeanne eller Rosalie "mærke" på hendes hjerte, som ingen mere kunne føle, dertil var det for længst alt for dybt begravet under barmens svulmen; men hun nægtede bestemt at lade sig undersøge af en ny læge, da hun var bange for, at han også skulle opdage andre sygdomme hos hende. Ved enhver lejlighed talte hun om "sin" hypertrofi, til sidst var det blevet, som om denne lidelse var noget ganske særegent for hende, noget enestående, der tilhørte hende, og som ingen anden havde nogen som helst ret til.

Baronen sagde "min hustrus hypertrofi" og Jeanne sagde "moders hypertrofi", aldeles på samme måde som de ville have

sagt "hendes kjole", "hendes hat" eller "hendes paraply".

I sin ungdom havde hun været meget smuk og slankere end et siv. Efter at hun havde valset i armene på alle kejserdømmets uniformer, havde hun læst *Corinna* [Note 1)] og grædt over den; denne roman havde ligesom sat sit præg på hende for hele livet.

Efterhånden som hendes midje blev sværere, fløj hendes sjæl højere og højere på poesiens vinger; og da hendes embonpoint omsider lænkede hende til lænestolen, vandrede hendes tanke fra det ene ømme eventyr til det andet, og altid var det hende selv, der var eventyrets heltinde. Nogle af disse tankefostre var blevet hendes særlige yndlinge, som hun stadig lod gå igen i sine drømme, ligesom en musikdåse, der, når den bliver trukket op, atter og atter gengiver den samme melodi. Alle sentimentale romaner, hvori der tales om skønne, fangne kvinder og flyvende svaler, fik ufejlbarlig hendes tårer til at flyde; hun holdt endog af enkelte, lidt slibrige viser hos Béranger for den længsel mod det forbigangne, der finder udtryk i dem.

Ofte kunne hun i timevis sidde ganske ubevægelig, langt borte i sine drømmerier. "Poplerne" behagede hende i høj grad, fordi hele ejendommen dannede en passende ramme om hendes sjæls romaner; skovene omkring det øde hedestrøg og havets nærhed mindede hende om Walter Scott, der de sidste måneder havde udgjort hendes væsentlige læsning.

Når det regnede, blev hun inde i sit eget værelse og tog sine "relikvier" frem. Det var alt sammen gamle breve, breve fra hendes fader og moder, breve fra baronen i deres forlovelsestid og endnu flere.

Hun havde dem lukket inde i en mahognitræssekretær, der på hjørnerne var prydet med kobbersfinkser. Det var med en ganske egen stemme, at hun sagde: "Rosalie, min pige, bring mig *mindeskuffen*."

Den lille stuepige åbnede sekretæren, tog skuffen og satte den hen på en stol ved siden af sin herskerinde, som langsomt gav sig til at læse brevene et for et; fra tid til anden faldt en tåre ned på papiret.

Undertiden afløste Jeanne Rosalie og spadserede med lille mor, der så fortalte hende sine barndomserindringer. Den unge pige fandt sig selv igen i disse historier fra svundne dage; hun undrede sig over ligheden i deres tanker og slægtskabet i deres længsler; for ethvert hjerte tror at have været det første til at skælve under de samme følelser, som dog har fået de første menneskehjerter til at banke og som også vil få hjertet til at bæve hos den sidste mand og den sidste kvinde.

Deres langsomme gang fulgte fortællingens tempo, nu og da tvang et anfald af åndenød lille mor til at holde lidt inde, og Jeannes tanke fløj da forud, langt ud over det påbegyndte eventyr, hen imod en fremtid, der var befolket med glæder, eller den tumlede med lyse forhåbninger.

En eftermiddag, da de hvilede sig på en af bænkene, fik de pludselig ved enden af alleen øje på en tyk præst, der kom hen imod dem.

Han hilste langt borte fra, anlagde et stort smil, hilste igen på tre skridts afstand og sagde:

"Nå, fru baronesse, hvorledes har vi det?"

Det var sognepræsten.

Lille mor var født i filosoffernes århundrede og midt under revolutionen blevet opdraget af en fader, der heller ikke selv var videre troende, derfor gik hun kun yderst sjældent i kirke, alligevel kunne hun med et udslag af det religiøse instinkt, der findes hos de fleste kvinder, godt lide præster.

Hun havde imidlertid aldeles glemt sognepræsten, fader Picot, og rødmede, da hun så ham. Hun undskyldte sig over ikke at være kommet hans besøg i forkøbet. Men den skikkelige mand syntes ikke i mindste måde at være krænket. Han så på Jeanne, komplimenterede hende for hendes raske udseende, satte sig, lagde hatten på sine knæ og tørrede sin pande af. Han var meget tyk, meget rød og svedte i strømme. Hvert øjeblik trak han frem af sin lomme et uhyre, ternet tørklæde, der var gennemblødt af sved, og lod det glide ned over ansigtet og halsen; men ikke så snart var det fugtige stykke linned atter lagt til hvile i hans lommes dybder, førend nye dråber spirede frem på hans hud, faldt ned på hans præstekjole, der rundede sig over den fyldige mave, og fæstnede landevejsstøvet som små, runde pletter.

Han var gemytlig, som en præst på landet bør være, tolerant, snakkesalig og godmodig. Han fortalte historier, talte om egnens folk og syntes slet ikke at have lagt mærke til, at hans to nye, kvindelige sognebørn endnu ikke havde vist sig ved gudstjenesten.

Baronessen fik alt for godt sin ladhed til at rime sammen med sin valne tro, og Jeanne var alt for lykkelig ved at være sluppet ud af klostret, hvor hun var blevet overmættet med fromme ceremonier.

Baronen kom til. Hans panteistiske religion fik ham til at forholde sig ligegyldig overfor dogmerne. Han var elskværdig mod præsten, som han kendte på afstand, og bad ham blive til middag.

Præsten forstod at indsmigre sig, takket være den ubevidste snildhed, som behandlingen af sjæle forlener selv de mest middelmådige mænd med, der er kaldet til at udøve en magt over deres lige.

Baronessen behandlede ham med udsøgt elskværdighed, hun følte sig rimeligvis tiltrukket ved den slægtskabsfornemmelse, der nærmer ensartede naturer til hinanden, den tykke mands blodrige ansigt og korte åndedrag behagede hendes stakåndede fedme.

Ved desserten lod præsten sig rive med af den fortrolige gemytlighed, der gerne afslutter et fornøjeligt måltid.

Pludselig udbrød han, som om en heldig indskydelse var faret gennem hans hoved: "Men det er sandt, jeg har et nyt sognebarn, som jeg må forestille for Dem, vicomte de Lamare!"

Baronessen, som kunne alle egnens stamtavler på fingrene, spurgte: "Hører han til familien Lamare de l'Eure?"

Præsten nikkede: "Ja, frue, han er søn af vicomte Jean de Lamare, der døde i fjor."

Så kom fru Adelaïde, der satte adel over alt i verden, med en mængde spørgsmål, hvorigennem hun fik at vide, at efter at have betalt faderens gæld havde den unge mand solgt familieslottet og slået sig ned på en af de tre avlsgårde, som han ejede i Étouvents sogn. Hans godser gav ham kun en fem-seks tusind i årlig indtægt, men vicomten var en fornuftig og sparsommelig natur, hans hensigt var i en to-tre år at føre et

jævnt og tarveligt liv i denne beskedne bolig for at kunne lægge så mange penge op, at han senere standsmæssigt kunne tage del i selskabslivet og gifte sig på en så fordelagtig måde, at han ikke behøvede at gøre gæld eller låne på sine godser.

Præsten tilføjede: "Det er en overordentlig elskværdig fyr, så sat og fredelig. Men han morer sig ikke her på egnen."

Baronen sagde: "Tag ham med herop, hr. pastor, det kan måske adsprede ham lidt fra tid til anden."

Og der blev talt om andre ting.

Efter at kaffen var drukket, gik de ind i dagligstuen. Præsten bad om tilladelse til at spadsere en lille tur i haven, da han var vant til altid at få lidt motion efter maden. Baronen gik med ham. Langsomt drev de frem og tilbage langs med slottets hvide facade. Deres skygger, den ene mager og den anden rund med en champignonlignende hat, gik og kom, snart foran, snart bagefter dem, alt eftersom de gik mod månen eller vendte ryggen til den. Præsten tyggede på en slags cigaret, som han havde taget op af lommen. Med landlig ligefremhed forklarede han dens nytte: "Det er for at lette lidt – fordøjelsen er noget vanskelig."

Så så han op mod himlen, hvor den klare måne langsomt vandrede frem, og sagde: "Det dér kan man aldrig blive træt af at se på."

Og han gik ind for at sige farvel til damerne.

3

Den påfølgende søndag gik baronessen og Jeanne, tilskyndede af fintfølende hensynsfuldhed mod præsten, til messe.

Efter gudstjenesten ventede de på ham for at indbyde ham til frokost om torsdagen.

Han kom ud fra sakristiet sammen med en elegant ung mand, som han fortroligt holdt under armen. Da han fik øje på de to damer, gjorde han en glad, overrasket bevægelse og udbrød: "Næ, hvor det var heldigt. Tillad mig, fru baronesse og frøken Jeanne, at forestille Dem Deres nabo, vicomte de Lamare."

Vicomten bukkede, forsikrede, at det længe havde været hans højeste ønske at gøre damernes bekendtskab og gav sig til at passiare med en lethed, der røbede, at han var vant til at bevæge sig i selskabslivet. Hans ansigt var af den slags, der får kvinder til at drømme og vækker ubehag hos mændene. Det sorte, krøllede hår skyggede over en glat, solbrændt pande; to stærke øjenbryn, der var så regelrette, som om de var tegnet, gjorde de mørke øjne, hvori det hvide havde et blåligt skær, dybe og ømme.

De lange og tætte øjenhår gav hans blik den lidenskabelige veltalenhed, der i selskabssalen forvirrer den smukke, hovmodige dame og på gaden får pigen med kappen på hovedet og kurven på armen til at vende sig.

Dette øjets bløde trylleri fik én til at tro på dybe tanker og gav hans mindste ord en særlig betydning.

Det fine, blanke, tætte skæg skjulte et lidt for stort kæbeparti.

Efter mange komplimenter skiltes de.

To dage efter aflagde hr. de Lamare sit første besøg.

Han kom, netop som man var i færd med at prøve en træbænk, der samme morgen var blevet anbragt under den store platan overfor dagligstuevinduerne. Baronen ville have endnu en bænk lige overfor, under lindetræet, men lille mor, som var en hader af al symmetri, stred imod. Vicomten blev spurgt til råds og var af samme mening som baronessen.

Så talte han om egnen, som han fandt meget "malerisk", da han på sine ensomme spadsereture havde fundet mange henrivende "landskaber". Nu og da mødtes hans øjne ligesom rent tilfældigt med Jeannes, og en ganske ejendommelig fornemmelse gennemstrømmede hende ved dette pludselige blik, der hurtigt gled til side, men hvori hun dog havde fået tid til at gætte en kærtegnende beundring og en vågen sympati.

Hr. de Lamares fader, der var død det foregående år, havde netop kendt en intim ven af hr. des Cultaux, lille mors fader, og opdagelsen af dette bekendtskab affødte en uendelig samtale om data, ægteskabsforbindelser og slægtskabsforhold. Baronessen gjorde vidundere af hukommelsesanstrengelser, opstillede lange rækker af aner og efterkommere og strejfede rundt i genealogiens indviklede labyrint uden et eneste øjeblik at fare vild.

"Sig mig, vicomte, har De hørt tale om Saunoy de Varfleurs? Den ældste søn, Gontran, havde giftet sig med en frøken de Coursil, en Coursil-Courville, og den yngste ægtede en af mine kusiner, frøken de la Roche-Aubert, som var beslægtet med Crisanges. Hr. de Crisange var en god ven af min fader og har også måttet kende Deres."

"Ja, frue. Var det ikke den samme hr. de Crisange, som udvandrede og hvis søn ruinerede sig?"

"Ja, rigtigt. Han havde friet til min tante efter hendes mands, grev d'Énetrys død, men hun ville ikke have ham, fordi han snuste. A propos, ved De forresten, hvad der er blevet af Viloises? De forlod Touraine hen imod 1813, fordi de havde mistet en del af deres formue, de ville bosætte sig i Auvergne; siden har jeg ikke hørt noget om dem."

"Jeg tror, frue, at den gamle marquis døde efter et fald med hesten; han efterlod en datter, der var gift med en englænder, og en anden, som havde ægtet en vis Basolle, en rig handelsmand, der efter sigende skulle have forført hende."

Og navne, de lige fra barnsben havde hørt og mindedes fra ældre slægtninges samtaler, dukkede frem. De indbyrdes giftermål mellem medlemmerne af disse socialt ligestillede familier antog i deres tanker karakteren af verdensbegivenheder. De talte om folk, de aldrig havde set, som om det var gode bekendte; og rundt i andre egne sad andre folk og talte om dem på samme måde; fra det fjerne følte de sig som fortrolige, næsten som venner og allierede, blot ved den kendsgerning, at de hørte til samme klasse, til samme kaste, og at det samme blod rullede i deres årer.

Baronen, der var ret sky af naturen og hvis hele opdragelse ikke samstemmede med hans standsfællers anskuelser og fordomme, kendte ikke videre til omegnens familier; han spurgte vicomten ud om dem.

Hr. de Lamare svarede: "Åh – der er ikke megen adel heromkring," i samme tone, hvori han kunne have sagt, at der ikke var mange harer ad denne kant. Han kom med nærmere

oplysninger: Der fandtes kun tre familier inden for en overkommelig afstand: Marquis de Coutelier, en slags chef for det normanniske aristokrati; vicomte og vicomtesse de Briseville, som begge var af særlig god herkomst, men som holdt sig meget for sig selv; og endelig grev de Fourville, en rigtig bussemand, der levede et fuldstændigt jægerliv på sit slot, som var bygget midt i en dam, og gik for at plage livet af sin kone.

Enkelte parvenuer, der søgte at bore sig ind mellem de andre, havde hist og her købt sig godser, men dem kendte vicomten ikke.

Han rejste sig og tog afsked. Hans sidste blik var rettet på Jeanne, som om han ville sige hende et særligt, hjerteligere og ømmere farvel.

Baronessen fandt ham yderst elskværdig og navnlig særdeles "comme il faut". Lille far svarede: "Du har ret, det er en meget velopdragen ung mand."

Den næste uge blev han indbudt til middag. Derefter kom han regelmæssigt.

Som oftest indfandt han sig henimod klokken fire, gik lige hen til lille mor i "hendes allé" og bød hende armen for at støtte hende under hendes "motion". Hvis Jeanne ikke var gået ud, gav baronessen hende sin anden arm og alle tre gik nu langsomt frem og tilbage og frem og tilbage uden ophør fra den ene ende af den store, lige vej til den anden. Han talte kun lidt med den unge pige. Men hans sorte fløjlsøjne mødte tit Jeannes, der lignede blå agat.

Undertiden spadserede de begge ned til Yport sammen med baronen.

En aften, da de gik på strandbredden, kom far Lastique hen til dem, og uden at tage sin pibe fra munden – dens forsvinden ville ganske vist også have vakt større forundring, end om han pludselig havde tabt næsen – sagde han: "Sådan som hun kuler, hr. baron, kunne man magelig i morgen sejle til Étretat og tilbage uden at spolere sin magelighed."

Jeanne klappede i hænderne: "Åh ja, far, vil du ikke nok?"

Baronen vendte sig til de Lamare:

"Vil De med, vicomte? Vi kan jo tage derhen og spise frokost."

Og turen blev straks bestemt.

Så snart det begyndte at gry, var Jeanne oppe. Hun ventede lidt på faderen, der var længere om at klæde sig på, så gik de ud i morgenduggen, først over sletten, så gennem skoven, der skælvede af fuglesang. Vicomten og far Lastique sad og ventede på et gangspil.

To af far Lastiques kammerater hjalp til med at få båden sat i vandet. De støttede deres skuldre mod rælingens yderside og skød til af alle kræfter. Det gik kun langsomt frem over stenene. Lastique lod fedtede træstykker glide ind under kølen, så indtog han atter sin plads og fremstødte med slæbende stemme sit uendelige "Ohøj! Hopla!", der skulle lede de fælles anstrengelser.

Men da de var nået til skråningen, tog fartøjet pludselig fart og gled ned over de runde stene med en støj, som om store stykker lærred blev revet itu. Det standsede brat ved skumkanten på de små bølger; de gik alle i båden og satte sig på tofterne med undtagelse af de to hjælpematroser, der skød den flot.

En let og stadig brise stod ind fra søen og krusede vandets overflade. Sejlet blev hejst, det rundede sig blidt og båden gled fredelig afsted, næppe gynget af havet.

De sejlede først lige ud efter. Ude i horisonten sænkede himlen sig og smeltede sammen med havet. Inde på land kastede den høje klint en stor skygge ud for sin fod, hist og her var et indsnit af solfyldte, græsbevoksede skrænter. Bag ude dukkede brune sejl ud fra Fécamps hvide havnedæmning og forude lå en klippe af en underlig afrundet og gennembrudt form, den lignede omtrent en kæmpemæssig elefant, der bader sin snabel i bølgerne. Det var indsejlingen til Étretat.

Jeanne havde lagt hånden på rælingen, hun følte sig lidt bedøvet af bølgernes vuggen og stirrede ud i det fjerne; hun syntes, at tre ting var virkelig smukke i det skabte: lyset, rummet og vandet.

Ingen talte. Far Lastique, der passede roret og skødet, tog fra tid til anden en slurk af en flaske, han havde skjult under toften; han røg uden standsning på pibestumpen, der aldrig syntes at kunne gå ud. En lille, tynd stribe blå røg steg utrættelig op fra den, mens en anden banede sig vej ud gennem hans ene mundvig. Der var ingen, der nogensinde så matrosen nærme en tændstik til lerhovedet, der var sortere end ibenholt, end sige fylde tobak i det. Undertiden tog han med den ene hånd fat om pibehovedet og fjernede piben fra læberne for fra den samme mundvig, hvorfra røgen kom, at sende en salve af brunt spyt ud i havet.

Baronen, der sad i forstavnen, passede sejlet og gjorde tjeneste som matros. Jeanne og vicomten sad ved siden af hinanden; de var begge en smule forvirrede. En ukendt kraft

tvang deres øjne til at mødes, instinktmæssigt og uvilkårligt hævede de dem på samme tid; den spindelvævsfine, svævende ømhedsfølelse, der hurtigt fødes mellem to unge mennesker, når han ikke er ilde og hun ser godt ud, var for længst opstået mellem dem. De følte sig lykkelige ved at være sammen, måske fordi de gensidigt tænkte på hinanden.

Solen steg højere som for at skaffe sig et videre syn over det udstrakte hav; men den fik som et anfald af koketteri og indhyllede sig i en let tåge, der slørede dens stråleglans. Tågen bredte sig, gennemsigtig, meget lav, gylden, en tåge, der intet skjulte, men kun kastede et blødt skær over det fjerne. Men himmellegemet skærpede sine flammer og de smeltede guldskyen; og da solen havde samlet hele sin kraft, løstes tågen op i damp og forsvandt; havet lå glat som et spejl og lod lyset lege i sin overflade.

Jeanne, der var helt betaget, mumlede: "Hvor er det smukt!" Vicomten svarede: "Ja, det er virkelig smukt." Morgenstundens rene klarhed vakte som et ekko i deres hjerter.

Og pludselig opdagede de den store, hvælvede indsejling ud for Étretat: det så ud, som om klinten havde fået to ben og var spadseret ud i vandet, og benene dannede en bue, der var høj nok til, at skibene kunne gå igennem; en slank, spids hvid klippetinde hævede sig i vejret lige foran det forreste ben.

De lagde til land, og efter at baronen, der var steget ud, ved hjælp af et tov havde halet båden tæt ind til bredden, tog vicomten Jeanne i sine arme og bar hende ind på tør grund, for at hendes fødder ikke skulle blive våde. Så gik de op over de hårde sten side om side, endnu helt bevægede efter det korte favntag; pludselig hørte de bag deres ryg far Lastique sige til

baronen: "Jeg mener nu, at det ligegodt ville blive et stolt par, såmænd ville det så."

De spiste frokost i en lille kro nær ved stranden. Stemningen blev meget fornøjelig. Havet havde døvet stemmer og tanker, maden gav dem atter lyst til at tale, og de snakkede og pludrede som ferierende skoledrenge.

De almindeligste ting gav anledning til stormende munterhed.

Da far Lastique skulle sætte sig til bords, skjulte han først omhyggeligt sin stadig rygende pibe i sin hue, og der blev lét. En flue, der åbenbart følte sig tiltrukket af hans røde næse, anbragte sig gentagne gange på dette lokkende punkt; når han havde fået den jaget væk med en håndbevægelse, der var alt for langsom til at fange den, fløj den hen på et musselinsgardin, som allerede bar mærker af adskillige af dens søstre; fra denne observationspost syntes den at holde vågent øje med matrosens lysende fyrtårn, for den greb den første og bedste lejlighed til igen at slå sig ned på sit yndlingssted.

Hver gang fluen vendte tilbage, brød en jublende latter løs, og da den gamle matros, der blev ærgerlig over den vedvarende kildren, til sidst udbrød: "Det var dog fan'en til enersji", var Jeanne og vicomten lige ved at kvæles af latter, tårerne strømmede dem ned ad kinderne og de stoppede servietten i munden for ikke at hyle højt.

Da kaffen var drukket, foreslog Jeanne: "Skal vi ikke spadsere en lille tur?" Vicomten rejste sig, men baronen foretrak en mild firbensdøs i solskinnet på strandbredden: "Gå I bare, børn, I kan møde mig her igen om en time."

De gik op igennem de små hytter, der dannede landsbyen, og efter at være kommet forbi et lille slot, der mere lignede en større avlsgård, befandt de sig i en lang dækket dal.

Bevægelsen ude på havet havde slappet dem og bragt dem ud af ligevægt, den friske, saltholdige luft havde gjort dem sultne og bagefter havde frokosten og dens munterhed bedøvet dem; nu følte de sig oplivede og havde lyst til med kåde spring at sætte ud over markerne. Det summede for Jeannes øren, hele hendes væsen var i uro ved de mange nye, hurtigt skiftende stemninger.

En brændende sol sendte sin hede ned over dem. På begge sider af vejen stod den modne høst helt bøjet under varmen. Allevegne fra, inde fra hveden, fra rugen, fra marehalmen langs kysterne, udsendte græshopper, der var talløse som græsstrå, deres skarpe, øredøvende skrig.

Ingen andre stemmer steg op mod den lumre himmel, hvis strålende blå spillede i det gule, som om den, ligesom metaller, der kommer for nær til et bål, pludselig ville blive rød.

Længere borte til højre fik de øje på en lille skov og gik der hen.

Indrammet af to småskrænter førte en snæver allé ind under store træer, som solen ikke formåede at trænge igennem. En muggen kølighed, svanger med fugtighed, slog dem i møde; den fik huden til at skælve og trængte lige ned i lungerne. Græsset var visnet bort af mangel på lys og luft, men et moslag dækkede jordbunden.

De gik langsomt fremad: "Se der," sagde hun, "der kan vi sætte os lidt." To gamle træer var døde, og solen benyttede sig af den åbning, der derved var fremkommet i løvtaget, til at sende

en byge af lys helt ned til jorden, og lysbygens varme havde kaldt græssets, løvetandens og snerlernes mangfoldige spirer til live og udklækket små, hvide blomster, fine som en tåge, og fingerbøller, der pralede som raketter. Og denne varme, lysende brønd, der var udhulet i det tunge løvværks isnende skygge, befolkedes af en verden af vingede insekter, sommerfugle, bier, buttede gedehamse, lange myg, der lignede flueskeletter, rosenrøde, plettede mariehøns og biller med horn og grønlige reflekser.

De satte sig med hovedet i skygge og fødderne strakt ud i varmen. De iagttog hele det myldrende liv, som en solstråle havde skabt, og Jeanne gentog betaget: "Hvor har man det dog godt! Hvor er det herligt på landet! Der er øjeblikke, hvor jeg ønsker at være en sommerfugl eller en bi for at kunne skjule mig i blomsterne. "

I dæmpet og fortrolig tone begyndte de at tale om dem selv, om deres vaner og tilbøjeligheder. Han sagde, at han allerede var blevet led ved selskabslivet, træt af dets tomhed; det var stadig det samme om igen, aldrig stødte man på noget sandt og ærligt.

Selskabslivet! hun ville gerne lære det at kende, men hun følte sig forud overbevist om, at det ikke kunne opveje landet.

Og jo mere deres hjerter kom hinanden nærmere, jo mere ceremonielle blev de i deres tiltale "vicomte" og "frøken", men til gengæld søgte deres blik oftere og oftere hinanden. De syntes, at de pludselig opfyldtes af en hel ny, altomfattende kærlig godhed, de havde fået interesse for tusinde ting, som de aldrig før skænkede en tanke.

Da de kom tilbage, var baronen gået ud til Chambreaux-Demoiselles, en grotte i en af omegnens klitter; de ventede på ham i kroen.

Først klokken fem kom han igen, efter at have gjort en lang spadseretur langs kysten.

De gik atter i båden. Den vandt kun langsomt frem, uden nogen som helst skvulpen ligesom i ulyst; det var næsten vindstille, kun nu og da udspændtes sejlet et sekund af et trevent, lunt vindstød, så faldt det atter slapt ned langs masten.

Udmattet af sin egen glød fulgte solen sin runde bane og nærmede sig langsomt den tætte, uigennemsigtige havflade, der lå stille som en død.

Havluftens døvende indvirkning havde på ny bragt dem alle til tavshed.

Endelig sagde Jeanne: "Hvor jeg ville holde af at rejse!"

Vicomten svarede: "Ja, men det er trist at rejse alene, man må i det mindste være to for at kunne meddele hinanden sine indtryk."

Hun tænkte lidt efter: "Det er sandt … skønt … jeg kan godt lide at spadsere alene … det er så dejligt at drømme, ganske ene …"

Han så længe på hende: "Man kan også drømme, når man er to."

Hun slog øjnene ned. Blev det sagt med hensigt? Måske. Hun så ud i horisonten som for at gribe noget endnu længere borte; så sagde hun langsomt: "Jeg ville gerne se Italien … og Grækenland åh, ja! Grækenland … og Korsika; der må være vildt og smukt!"

Han foretrak Schweiz på grund af dets søer og dets hytter.

Hun stred imod: "Nej, jeg ville hellere til helt nye lande som Korsika, eller også til meget gamle, der er fyldt af minder, som Grækenland. Det må være vidunderligt at genfinde sporene efter de folkeslag, hvis historie er blevet os indprentet lige fra vor barndom, at stå på de steder, hvor der er sket så store ting."

Vicomten, der var mere praktisk anlagt, erklærede: "Hvad mig angår, føler jeg mig især tiltrukket af England; det er et land, hvor man kan lære meget."

Så gennemstrejfede de hele universet, lige fra polerne til ækvator, diskuterede hvert lands fordele og blev begejstrede over landskaber, de aldrig havde set, og over mærkelige sæder og skikke hos visse folkeslag, som kinesere og laplændere; men de kom dog til sidst til den slutning, at det skønneste land i verden var Frankrig med dets tempererede klima, friskt om sommeren og mildt om vinteren, dets rige landskaber, dets grønne skove, dets store, rolige floder og dets kunst- og skønhedsdyrkelse, som intet andet land siden Athens store århundreder har kunnet opvise magen til.

Derpå tav de.

Solen, der nu stod lavere, syntes at bløde; bådens kølvand udvidede sig i en bred, lysende stribe, en blændende vej, der førte lige ud til havets grænse.

Den sidste brise løjede af, den sidste krusning glattedes ud; det ubevægelige sejl var luerødt. Et vindstille uden grænser syntes at døde rummet, at skabe stilhed om elementernes møde, mens havet som en kæmpemæssig elskerinde bød sit våde, blanke skød op mod ildelskeren, der steg ned mod det, og fremskyndede sit fald, purpurglødende som af længsel efter deres favntag. De mødtes, og lidt efter lidt opslugte havet solen.

Så kom fra horisonten en strøm af kølighed; en skælven fo'r hen over vandfladen, som om det opslugte himmellegeme sendte sit dødssuk ud over verden.

Tusmørket var kort; natten udfoldede sig, besået med stjerner. Far Lastique tog årerne, og de opdagede, at havet var lysende. Jeanne og vicomten betragtede side om side de skiftende skær, som båden efterlod i vandet. De tænkte næsten ikke mere, indåndede kun i et uendeligt velvære den herlige aften; og da Jeanne havde støttet sin hånd på toften, lagde hans finger sig ligesom ganske tilfældigt ind mod hendes hud; hun trak ikke hånden tilbage, hun følte sig overrasket, lykkelig og forvirret over den lette berøring.

Da hun om aftenen var kommet op i sit soveværelse, følte hun det, som om der var blevet vendt op og ned på hele hendes væsen, og hendes sind var så blødt, at alt gav hende lyst til at græde. Hun så på uret og tænkte, at pendulets lille bi var som et hjerte, der slog, et hjerte, der ville hende vel, og at den ville blive vidne til hele hendes liv, ville ledsage alle hendes sorger og glæder med sit regelmæssige, travle tik-tak, og hun standsede det gyldne insekt for at trykke et kys på dets vinger. Hun kunne have favnet ligegyldigt hvad. Hun huskede, at hun på bunden af en skuffe havde gemt en af sine gamle dukker fra tidligere dage; hun fandt den frem og så på den med samme glæde, man genfinder en tilbedt veninde med. Hun trykkede den ind til sit bryst og strøede glødende kys ud over dens malede kinder og krøllede hørparyk.

Og mens hun holdt den i sine arme, gav hun sig til at drømme.

Var *han* den ægtefælle, som tusinde hemmelige stemmer havde varslet om og som et algodt Forsyn havde kastet ind på hendes vej? Var han den, som var skabt for hende og som hun skulle vie hele sit liv? Var de to forudbestemte til at mødes, favnes, smeltes uløseligt sammen og undfange *kærligheden*?

Hun havde endnu ikke følt de stormende udbrud af hele hendes væsen, den vanvittige henrivelse og den dybe dragen, som hun troede hørte lidenskaben til; men dog forekom det hende, at hun begyndte at elske ham, for hun blev undertiden helt svimmel, når hun tænkte på ham, og hun tænkte på ham uden ophør. Hans nærværelse gød uro i hendes hjerte; hun rødmede og blegnede, når hun mødte hans blik, og skælvede, når hun hørte hans stemme.

Den nat sov hun meget lidt.

Så, fra dag til dag, fik længslen efter at elske større magt over hende. Hun stillede stadig sig selv det samme spørgsmål, spurgte også margueritterne, skyerne og pengestykker, hun havde kastet i vejret.

En aften sagde hendes fader til hende: "Gør dig smuk i morgen." – "Hvorfor, far?" spurgte hun. – "Det er en hemmelighed," svarede han.

Da hun næste morgen kom ned, frisk og ung i sin lyse dragt, fandt hun bordet i dagligstuen overfyldt med bonbonæsker, og på en stol lå en uhyre buket.

En vogn kørte ind i gården. "Lerat, konditor, Fécamp. Specialitet: Bryllupsmåltider" stod der på den; og hjulpet af en konditordreng trak Ludivine mange store, flade kurve, der duftede lækkert, frem af vognen gennem en dør på bagsiden.

Vicomte de Lamare kom ind ad døren. Hans benklæder var spændt stramt ned, fastholdt af remme, der gik ned under de elegante, lakerede støvler, som fremhævede fodens lidenhed. Den lange frakke var snøret ind om midjen, dens udringning over brystet gav plads for kalvekrøsets rige kniplinger; et fint halstørklæde var slynget flere gange om halsen og tvang ham til at holde det smukke, brune hoved, som prægedes af fornem alvor, højt i vejret. Han så helt anderledes ud end sædvanlig, der var over ham det særegne, lidt fremmede anstrøg, som en højtidsdragt kaster over selv de ansigter, vi kender bedst. Jeanne stod målløs og så på ham, som om hun aldrig havde set ham før; hun fandt, at han var *adelsmanden* fra top til tå.

Han bukkede og spurgte smilende: "Er gudmoderen færdig?"

Hun stammede: "Hvad for noget? Hvad mener De?" – "Det skal du straks få at vide," sagde baronen.

Kalechevognen var blevet forspændt og kørte frem. Fru Adelaïde kom ned fra sit værelse, ligeledes i festdragt, hun støttede sig til Rosalie, der syntes så betaget over vicomtens elegance, at lille far mumlede: "Se, se, unge ven, det lader til, at De falder i pigebarnets smag." Han blev rød til op over begge øren og lod som om han ikke havde hørt baronens bemærkning, men greb den store buket og overrakte den til Jeanne. Hun tog den, endnu mere forundret. Alle fire steg til vogns; og kokkepigen, Ludivine, der bragte baronessen en kop kold bouillon til at styrke sig på, erklærede: "Man skulle virkelig tro, at det var et bryllup."

Da de var kommet til Yport, steg de ud af vogn og fortsatte vejen til fods gennem landsbyen; efterhånden som de skred frem, kom matroserne i nye klæder, der slog folder efter

sammenlægningen, ud af deres huse, trykkede baronens hånd og gav sig til at gå bagefter ligesom i en procession.

Vicomten havde budt Jeanne armen og gik i spidsen med hende.

Foran kirken blev der gjort holdt; det store sølvkors åbenbarede sig, båret af en kordreng, en anden lille fyr i rødt og hvidt kom lige bag efter med vievandskarret, hvorfra vievandskosten stak op.

Så kom tre gamle forsangere, hvoraf den ene haltede, så basunblæseren, og så sognepræsten, hvis spidse mave hvælvede den gyldne stola. Han nikkede smilende goddag, så fulgte han med halvlukkede øjne, bønnemimrende læber og med præstehuen skudt frem over panden helt ned til næsen, efter sin kjortelklædte stab ned mod havet.

På strandbredden ventede en større mængde omkring en ny, guirlandesmykket båd. Dens mast, dens sejl og dens tovværk var dækket med lange bånd, der flagrede i vinden; dens navn, *Jeanne*, stod med guldbogstaver skrevet på bagstavnen.

Far Lastique, der skulle være fører for båden, som var bygget for baronens penge, gik processionen i møde. Med en og samme gestus blottede alle mændene samtidig hovedet, og en række andægtige kvinder i mægtige, folderige hættekåber, knælede i kreds ved synet af korset.

Præsten og de to kordrenge gik hen til den ene ende af fartøjet, ved den anden stillede de tre forsangere sig op; de så skidne ud i deres hvide klæder og på hagen sad lange skægstubbe; med alvorsmine og øjnene stift hæftede på messebogen intonerede de af fuld hals i den klare morgenstund.

Hver gang de trak vejret, fortsatte basunblæseren ene sin brummen; hans små, grå øjne blev helt borte i de oppustede, luftfyldte kinder. Det så ud som om selve pandeskindet og halshuden havde løsnet sig fra kødet, således spilede han sig ud, mens han blæste.

Det ubevægelige, gennemsigtige hav syntes i andagt at overvære sit fartøjs dåb; de små bølger, der ikke var højere end en finger, rullede kun ganske lidt, med en ganske svag støj, som om en rive kradsede hen over stenene. Og de store, hvide måger med de udfoldede vinger beskrev kurver mod den blå himmel, fjernede sig og kom igen tilbage i deres afrundede flugt over den knælende mængdes hoveder, som om også de ville se, hvad det var, der foregik.

Men efter et *Amen*, det tog fem minutter at få udhylet, hørte sangen op; og præsten råbte med grødet stemme nogle latinske ord, hvoraf kun de klangfulde endelser kunne skelnes.

Derpå gik han rundt om fartøjet og bestænkede det med vievand, så stillede han sig midt for den ene ræling lige overfor bådens gudfader og gudmoder, der stod ubevægelige hånd i hånd, og begyndte på en hel række: "Lader os alle bede ..."

Den unge mand bevarede den rolige alvor i sit smukke ansigt, men den unge pige blev grebet af en pludselig bevægelse, det svimlede for hende og hun begyndte at skælve så stærkt, at hendes tænder klaprede i munden. Drømmen, der i den senere tid havde hjemsøgt hende, havde på en gang antaget skikkelsen af en hallucination, skinnet af en virkelighed. Der var blevet talt om bryllup, præsten var der, han udtalte velsignelser, og mænd i messeskjorter sang salmer; var det ikke aldeles, som om hun blev gift?

Var den nervøse skælven nået ud i hendes fingre, eller var tanken om hendes hjertes anfægtelse løbet langs hendes årer over i hendes sidemands hjerte? Forstod han, gættede han, blev han ligesom hun revet med af en slags kærlighedsrus? Eller vidste han blot af erfaring, at ingen kvinde kunne modstå ham? Hun mærkede pludseligt, at han trykkede hendes hånd, først ganske blidt, så stærkere og stærkere, som om han ville knuse den. Og uden at hans ansigtsmuskler rørte sig, uden at nogen opdagede det, sagde han, ja, hun var vis på, at han sagde det, meget tydeligt: "Åh, Jeanne, hvis De ville, var dette vor forlovelse!"

Hun sænkede hovedet med en langsom bøjning, der måske ville sige: "Ja". Og præsten, som igen stænkede med vievand, sendte dem nogle dråber hen over fingrene.

Det var forbi. Kvinderne rejste sig. Tilbageturen gik for sig i vild uorden. Korset havde mellem kordrengenes hænder mistet al sin værdighed; det fo'r afsted, vaklede fra højre til venstre eller bøjede sig så stærkt fremefter, at det var lige ved at falde på næsen. Præsten, som ikke mere bad, galoperede bagefter; forsangerne og basunblæseren var forsvundet ad en lille sidegade for hurtigere at komme hjem og blive klædt om, og matroserne hastede af sted i grupper. Den samme tanke spredte køkkenduft i deres hjerner, gjorde skridtene længere, drev vandet op i munden, banede sig vej helt ned i maven og fik tarmene til at skrige.

En god frokost ventede dem på "Poplerne".

Det store bord var dækket i gården under æbletræerne. Tres mennesker, sømænd og bønder, satte sig omkring det. Baronessen sad i midten med de to præster fra Yport og

"Poplerne" på hver side. Lige overfor hende sad baronen mellem sognerådsformanden og sognerådsformandinden, en lille, mager, tidligt gammel landsbykone, der til alle sider uddelte en mangfoldighed af småhilsener. Hendes smalle ansigt var snøret ind i det store normanniske hovedtøj. Hun lignede aldeles en høne med hvid top og runde, evigt forbavsede øjne; hun spiste også med små, lynsnare bevægelser, som om hun med næsen pikkede maden op.

Jeanne sad ved siden af bådens gudfader i en verden af lykke. Hun så intet, vidste intet, sad blot ganske stille med hovedet tåget af glæde.

"Hvad er Deres fornavn?" spurgte hun ham.

"Julien," svarede han, "vidste De ikke det?"

Men hun svarede ikke og tænkte: "Hvor ofte vil jeg ikke komme til at gentage det navn!"

Da måltidet var endt, blev gården overladt til befolkningen og de selv gik om på den anden side af slottet. Baronessen tog fat på sin motion, støttet til baronen og eskorteret af de to præster. Jeanne og vicomten gik ned til krattet og slog ind på de små, løvrige stier; pludselig greb han begge hendes hænder: "Vil De være min hustru?"

Hun sænkede atter hovedet; men da han stammede: "Svar mig, jeg beder Dem!" løftede hun ganske blidt øjnene mod ham, og han læste svaret i hendes blik.

4

En morgen, inden Jeanne endnu var stået op, kom baronen ind i hendes værelse, satte sig ved fodenden af hendes seng og sagde: "Vicomte de Lamare har bedt os om din hånd."

Hun havde lyst til at skjule sit ansigt under lagenet.

Hendes fader fortsatte: "Vi har opsat vort svar til senere." Hun åndede dybt, halvkvalt af sindsbevægelse. Efter et minuts forløb tilføjede baronen smilende: "vi har intet villet gøre uden først at have talt med dig. Hverken din moder eller jeg har noget at indvende mod dette ægteskab, uden at vi dog derfor vil opfordre dig til at sige Ja. Du er meget rigere end han, men når det gælder et livs lykke, bør man se bort fra pengespørgsmålet. Ingen af hans nære slægtninge lever; hvis du altså gifter dig med ham, vil han blive en søn, der kommer ind i vor familie –, med en anden, ville det blive dig, vor datter, der gik bort til fremmede. Vi synes godt om den unge mand, men synes også du om ham?"

Hun rødmede helt op til hårrødderne og stammede: "Jeg vil gerne, far."

Lille Far så hende dybt ind i øjnene og mumlede, stadig smilende: "Jeg havde jo nok en smule anelse om det, lille frøken."

Lige til aften gik hun som i en rus uden at vide, hvad hun gjorde, greb fat på forkerte ting og var ganske slap i benene af træthed, som om hun havde gået langt.

Hen imod klokken seks, da hun sad sammen med lille mor under platanen, viste vicomten sig.

Jeannes hjerte gav sig til at banke vildt. Den unge mand kom hen imod dem uden at synes i mindste måde bevæget. Da han var kommet helt hen til dem, tog han baronessens fingerspidser og kyssede dem, derpå løftede han den unge piges skælvende hånd og pressede sine læber mod den i et ømt og taknemmeligt kys.

Og forlovelsens strålende tid begyndte. De passiarede alene sammen i en af dagligstuens hjørner, eller også sad de på skrænten udenfor krattet med udsigt over det vilde hedestrøg. Til andre tider spadserede de i lille mors allé, han talende om fremtiden, og hun med øjnene sænkede ned mod det støvfyldte spor efter baronessens fod.

Da sagen først var afgjort, var der ingen grund til at fremskynde brylluppet, og det blev derfor bestemt, at ceremonien skulle finde sted om seks uger, den femtende august, og umiddelbart efter skulle de nygifte tiltræde deres bryllupsrejse. Jeanne blev spurgt om, hvilket land hun helst ville se, og hun valgte Korsika, hvor hun mente, at de ville blive mere alene end i Italiens byer.

De afventede øjeblikket for deres forening uden alt for stærk utålmodighed, de følte sig indhyllede i mild ømhed og nød det lokkende trylleri ved ubetydelige kærtegn, flygtige håndtryk og lidenskabelige blikke så lange, at deres sjæle syntes at smelte sammen i dem; længslen efter et inderligere favntag nåede ikke videre end til et vagt, ubestemmeligt ønske.

Det blev besluttet ikke at indbyde andre til brylluppet end tante Lison, baronessens søster, der levede som pensionær i et kloster i Versailles.

Efter faderens død havde baronessen villet tage søsteren til sig, men den gamle frøken havde den idé, at hun var unyttig og overflødig og faldt alle til besvær; derfor foretrak hun at flytte hen i et af de mange klostre, der lejer lejligheder ud til mennesker, som føler sig triste og ene i tilværelsen.

Kun fra tid til anden tilbragte hun en måned eller to hos sin familie.

Det var en lille kvinde, der kun talte lidt og gemte sig bort; hun viste sig kun ved måltiderne, resten af tiden tilbragte hun lukket inde i sit værelse.

Hun så blid og gammelagtig ud, skønt hun ikke var mere end fire og fyrre år; hendes blik var mildt og bedrøvet. I familien var hun aldrig blevet regnet for noget. Som barn havde hun hverken været køn eller livlig, derfor faldt kun sjældent nogen på at kærtegne hende og hun holdt sig rolig og artig i krogene.

Under hele opvæksten blev hun altid ved at være alene. Og da hun var blevet ung pige, var der heller ingen, der beskæftigede sig med hende.

Hun var som en skygge, en genstand, et levende møbel, som man er blevet vant til hver dag at se om sig, men som ingen skænker nogen særlig tanke.

Som alle andre i hjemmet havde søsteren fået den vane at betragte hende som et ganske ubetydeligt væsen, der aldrig kunne blive til noget. Hun blev behandlet med en overfladisk fortrolighed, der skjulte en slags foragtelig godhed. Hun hed Lise, og dette unge og frejdige navn generede hende kendeligt.

Da hun ikke var blevet gift og der var grund til at formode, at hun heller aldrig ville blive det, var Lise blevet lavet om til Lison. Da Jeanne kom til verden, blev hun til "Tante Lison", en lille,

beskeden, sirlig slægtning, der var overdrevent frygtsom overfor alle, selv overfor sin søster og svoger, der dog begge holdt af hende med en valen, ubestemmelig følelse, sammensat af venlig ligegyldighed, ubevidst medlidenhed og naturlig velvilje.

Undertiden, når baronessen talte om ting, der lå langt tilbage i hendes ungdom, sagde hun for nærmere at bestemme tidspunktet: "Det var den gang, Lison begik sin ubesindighed."

Der blev aldrig sagt mere og "ubesindigheden" stod bestandig som indhyllet i en tåge.

En aften, da Lison var tyve år, havde hun, uden at nogen vidste hvorfor, kastet sig i vandet. Der var intet som helst i hendes liv eller i hendes måde at være på, der forud kunne have forberedt nogen på en sådan dårskab. Halvdød var hun blevet fisket op, og hendes forældre havde i stedet for at søge at udfinde grunden til hendes handling, løftet armene mod himlen og indskrænket sig til at tale om "ubesindighed", på samme måde som de talte om deres hest "Coco", som nogen tid i forvejen havde brækket benet i et hjulspor og som man havde været nødt til at slå for panden.

Siden den tid blev Lise eller Lison, som hun snart kom til at hedde, behandlet som lidt åndssvag. Den milde foragt, hun indgød sine nærmeste, bredte sig langsomt til alle, der kom i berøring med hende. Selv den lille Jeanne holdt sig, med den for børn egne gætteevne, borte fra hende; det faldt aldrig barnet ind at opsøge hende i sengen for at give hende et kys eller blot nogensinde at besøge hende i hendes værelse. Det var pigen, Rosalie, som gjorde rent hos tante Lison, og hun syntes at være den eneste, der overhovedet vidste, hvor hendes værelse lå.

Når tante Lison kom ind i spisestuen til frokost, var "den små" vænnet til at gå hen og række panden op mod hende; det var alt.

Hvis der en sjælden gang var nogen, der ville tale med hende, blev en tjener sendt op for at hente hende; men når hun ikke var til stede, var der som regel ingen, der bekymrede sig om hende, ingen tænkte på hende, og det ville aldrig være faldet nogen ind at blive urolig for hendes skyld eller spørge: "Hvor er Lison henne, jeg har ikke set hende i dag."

Hun tog ingen plads op; hun var et af de væsener, der altid selv for deres nærmeste forbliver ukendte, ligesom uopdagede, hvis død hverken efterlader savn eller tomhed i hjemmet og som aldrig når at trænge rigtigt ind, hverken i tilværelsen eller i sine omgivelsers kærlighed og vaner.

Når nogen sagde "tante Lison", så var der ingen, hos hvem disse to ord kaldte nogen som helst ømhedsfølelse til live. Der kunne lige så godt være blevet sagt: "kaffekanden" eller "sukkerdåsen".

Hun gik altid med hastige og stille skridt, gjorde aldrig larm og stødte aldrig imod; hun syntes at meddele til alle ting en særegen evne til ikke at frembringe støj. Det var, som om hendes hænder var foret med vat, så let og tyst tog hun på alt, hvad hun rørte ved.

Hun kom henimod midten af juli, helt ude af sig selv ved tanken om brylluppet. Hun havde en mængde forærninger med sig, men da de kom fra hende, blev der ikke lagt videre mærke til dem.

Allerede dagen efter hendes ankomst tænkte ingen mere over, at hun var der.

Men en usædvanlig bevægelse gærede i hende og hendes øjne forlod ikke et sekund de forlovede. Hun hjalp til med udstyret med en mærkelig energi og febrilsk virkelyst; som en almindelig sypige syede hun hele dagen igennem i sit værelse, hvor ingen kom og så til hende.

Hvert øjeblik kom hun og viste baronessen lommetørklæder, som hun havde sømmet, eller servietter, hun havde syet navn på, og spurgte: "Er det godt således, Adelaïde?" Og lille mor kastede et ligegyldigt blik på det foreviste og svarede: "Gør dig dog ikke så megen besvær, stakkels Lison. "

Det var en aften efter en lummerhed dag hen imod slutningen af måneden; månen hævede sig over en af de lyse, lune nætter, der forvirrer, løfter og begejstrer sindet og får alle sjælens hemmeligste strenge til at klinge. Den milde markvind nåede helt ind i den rolige stue. Baronessen og hendes mand spillede et stilfærdigt parti kort i den runde lyskreds, som lampeskærmen tegnede på bordet; tante Lison sad ved siden af dem og strikkede, og de to unge mennesker stod lænet mod det åbne vindue og så ud i haven, hvor alt var klarhed.

Lindetræet og platanen sådede deres skygge ud over grønsværet; på den anden side af skyggen strakte græsset sig videre, blegt og lysende, lige ned til det kulsorte buskads.

Jeanne følte sig uimodståeligt tiltrukket af nattens ømme trylleri og det tågelette lysskær, der indhyllede træer og buske; hun vendte sig om mod forældrene: "Lille far, vi går bare lidt frem og tilbage derude på græsplænen foran slottet." Baronen svarede uden at standse sit spil: "Ja, gå blot, lille børn," og spillede videre.

De gik ud og begyndte langsomt at spadsere frem og tilbage over den store, hvide plæne, helt ned til kanten af buskadset ved den anden ende.

Tiden gik og de lod ikke til at tænke på at komme ind igen. Baronessen blev træt og længtes efter at kunne trække sig tilbage til sit soveværelse. "Vi må kalde på kærestefolkene," sagde hun.

Baronen lod sit blik løbe hen over den vældige, månelyse have, hvor de to skygger vandrede fredeligt omkring.

– "Lad dem få lov at blive lidt længere, der er så dejligt derude. Lison vil måske vente på dem, ikke sandt, Lison?"

Den gamle frøken slog sine ængstelige, øjne op og svarede med sin frygtsomme stemme: "Jo, jeg skal nok vente."

Lille far hjalp baronessen op fra stolen, og da han også følte sig anstrengt af dagens lummerhede, sagde han: "Jeg tror, jeg går i seng med det samme," og han gik sammen med sin kone.

Så rejste også tante Lison sig; hun lod sit arbejde med garnet og de store pinde blive liggende på lænestolens arm, gik hen og lænede sig til vinduet og stirrede ud i den dårende nat.

De to forlovede gik bestandig frem og tilbage over plænen derude, fra stentrappen til buskadset og fra buskadset til stentrappen. De gik med hinanden i hånden og talte ikke mere, de følte sig ikke længere som to selvstændige væsener, de var blevet ét med det synlige digt, som steg op fra hele jorden.

Pludselig fik Jeanne øje på den gamle frøken, hvis silhuet lampelyset ridsede skarpt op i vinduesåbningens ramme.

– "Se, tante Lison ser på os," sagde hun.

Vicomten løftede hovedet og svarede med den ligegyldige stemmeklang, der iklædes ord uden tanker:

"Ja, tante Lison ser på os."

Og de blev ved at gå og drømme og elske.

Men duggen lagde sig over græsset og en svag kuldegysen fik dem til at ryste.

– "Lad os nu gå ind," sagde hun. Og de gik ind.

Da de kom ind i stuen, havde tante Lison igen sat sig til at strikke; hendes hoved var bøjet helt ned over arbejdet og hendes tynde fingre skælvede, som om de var meget trætte.

Jeanne gik hen til hende.

– "Tante, nu må vi gå til ro."

Den gamle frøken vendte øjnene bort, de var røde, som om hun havde grædt. De to forelskede lagde ikke mærke til det; den unge mand havde pludselig opdaget, at den unge piges lette sko var helt gennemtrukne af vand. Han blev ganske urolig og spurgte ømt: "Fryser De ikke om de kære, små fødder?"

Og pludselig gennemrystedes tantens fingre af en skælven, der var så stærk, at de ikke formåede at holde på strikketøjet; garnnøglet trillede langt hen over gulvet, og hun skjulte ansigtet i sine hænder og brast i en krampagtig hulken.

De to forlovede stirrede et øjeblik målløse på hinanden, så kastede Jeanne sig på knæ og slyngede ængsteligt armene om tanten:

"Men tante Lison da, hvad er der dog i vejen?"

Tantens legeme trak sig helt sammen af sorg og med en stemme, der dirrede af tårer, fremstammede hun:

"Det var, fordi han spurgte dig … Fryser De ikke … om … om … de kære, små fødder? … Sådan noget er der aldrig … aldrig … blevet sagt … til mig … aldrig …"

Jeanne var overrasket, medlidenheden steg op i hende, men samtidig følte hun den største lyst til at le ved tanken om en tilbeder, der skulle henvende ømme ord til tante Lison. Vicomten havde vendt sig om for at skjule sin munterhed.

Men tanten rejste sig pludselig, lod strikketøjet blive liggende på lænestolen og garnnøglet på gulvet, flygtede uden lys ud til den mørke trappe og famlede sig videre op til sit værelse.

Da de to unge mennesker var blevet ene, så de rørte og latterlystne på hinanden. Jeanne mumlede: "Stakkels tante! ..." Julien svarede: "hun var vist ikke rigtig klar i aften."

De stod med hinanden i hånden uden at kunne bekvemme sig til at skilles, og ganske, ganske blidt vekslede de deres første kys foran den tomme stol, tante Lison lige havde forladt.

Næste dag tænkte de ikke mere over den gamle frøkens tårer.

I de to uger, der endnu var tilbage inden brylluppet, følte Jeanne sig rolig og ligelig til mode, det var, som om hun gik om i træthed efter en række milde sindsbevægelser.

Heller ikke på den afgørende dags morgen fik hun tid til at tænke. Hun havde kun en følelse af en stor tomhed, som om hendes kød, hendes blod og hendes knogler var smeltet bort under huden; når hun rørte ved noget, mærkede hun, at hendes fingre skælvede stærkt.

Hun kom først rigtigt til sig selv i kirkens kor midt under højtideligheden.

Gift! Nu var hun altså gift! Al den bevægelse, alle de begivenheder, der siden daggry var fulgt efter hinanden, forekom hende som en drøm, en fuldstændig drøm. Der er øjeblikke, hvor alt synes forandret omkring os, hvor selv alle

gestus har fået en ny betydning og selv timerne ikke mere synes at indfinde sig på deres sædvanlige tider.

Hun følte sig bedøvet og især forundret. Endnu i går forekom intet hende ændret i hendes tilværelse; kun var hendes livs stadige håb kommet nærmere, så nær, at hun næsten kunne gribe om det. Hun var sovet ind som ung pige; nu var hun kvinde og hustru.

Altså havde hun overskredet den vold, som synes at skjule fremtiden med alle dens glæder og drømte lykke. Det var, som om en dør var blevet åbnet for hende, hun stod på tærsklen ind til det *ventede*.

Ceremonien var endt. De gik ind i sakristiet, det var næsten tomt, da ingen var blevet indbudt; derfra gik de ud af kirken.

Lige idet de viste sig i kirkedøren, fik et vældigt brag bruden til at gøre et hop i vejret og baronessen til at udstøde et højt skrig; det var en geværsalve, bønderne afskød til ære for brudeparret, hele vejen lige op til "Poplerne" blev skuddene ved at knalde.

Der var serveret forfriskninger til familien selv, slotsbeboernes egen præst og sognepræsten fra Yport, brudgommen og forloverne, der var valgt blandt omegnens større landmænd.

Derefter blev der arrangeret en tur i haven for at vente på middagen. Baronen, baronessen, tante Lison og fader Picot gav sig til at gå frem og tilbage i lille mors allé, mens den anden præst med lange skridt gik op og ned i alleen lige overfor, læsende sit breviar.

Omme fra den anden side af slottet lød støjende lystighed fra bønderne, der drak most under æbletræerne. Alle egnens folk i

deres fineste søndagspuds fyldte gården. Pigebørnene og de unge knøse fjasede sammen.

Jeanne og Julien gik igennem buskadserne, steg op ad skrænten og blev stående uden at sige noget og så ud over havet. Det var lidt køligt, skønt det først var i midten af august; nordvinden blæste, og højt oppe fra kastede solen et hårdt lys ud over den blå himmel.

For at komme i læ gik de to unge mennesker hen over det nøgne stykke land og drejede af til højre ned i den bølgende, skovklædte dal, der fører ned til Yport.

Så snart de var kommet ind i kratskoven, nåede vindstødene dem ikke længere, og de forlod hovedvejen for at slå ind på en snæver sti, der førte ind under løvet. De kunne næppe få plads til at gå ved siden af hinanden; da mærkede hun en arm, der gled langsomt omkring hendes liv.

Hun sagde intet, men en varm strøm gik igennem hende, hendes hjerte bankede voldsomt og hendes åndedræt blev kortere. Lave grene strøg hen over deres hår, hvert øjeblik måtte de bukke sig for at komme frem. Hun plukkede et blad; to mariehøns, der lignede to røde, skære muslingeskaller, havde sat sig til rette på det.

Så sagde hun, uskyldig og lidt beroliget: "Se, det må være mand og hustru."

Julien strejfede hendes øre med sin mund og hviskede: "I aften bliver De min hustru."

Skønt hun havde set og lært meget under sit ophold på landet, havde hun dog endnu kun tænkt på kærlighedens ulegemlige side, og hun blev overrasket. Hans hustru? Var hun det da ikke allerede?

Så gav han sig til at kysse hende med små, hastige kys på tindingen og på halsen, dér, hvor de første hår krusede sig. Hvert eneste af disse mandskys, som hun ikke var vant til, betog hende; instinktmæssigt bøjede hun hovedet til den anden side for at undgå hans kærtegn, som alligevel rev hende med.

Men pludselig fandt de sig selv stående ved den modsatte udkant af skoven. Hun standsede forvirret over at være kommet så langt bort. Hvad måtte de andre tænke? "Lad os vende om," sagde hun.

Han trak armen tilbage fra hendes liv, og idet de vendte om, kom de til at stå ansigt til ansigt, så tæt, at deres åndedrag smeltede sammen; og de så på hinanden. De så på hinanden med et fast, skarpt, gennemtrængende blik, et af de blikke, hvori to sjæle tror at smelte sammen. De søgte hinanden i deres øjne, ind bag ved øjnene, helt ned til det uigennemtrængelige ukendte, der ligger gemt i et væsens inderste; de prøvede at udforske hinanden i et stumt og indtrængende spørgsmål. Hvad ville de blive for hinanden? Hvorledes ville det liv blive, de nu skulle begynde sammen? Hvor megen lykke, hvilke glæder og hvilke skuffelser ville de skabe hinanden i ægteskabets lange og uløselige samvær? Og det forekom dem begge, som om de aldrig før havde set hinanden.

Men pludselig lagde Julien begge sine hænder på sin hustrus skuldre og kyssede hende så glødende og inderligt, som hun endnu aldrig var blevet kysset. Det var hende, som om dette kys trængte ind i hendes årer og ind i hendes marv, og en ukendt skælven fo'r igennem hende, så stærk, at hun uvilkårligt med begge hænder stødte Julien fra sig og nær selv var faldet bag over.

– "Lad os gå, lad os gå," stammede hun.

Han svarede ikke, men tog hendes hånd og beholdt den i sin.

De vekslede ikke et ord mere, før de nåede op til huset. Resten af eftermiddagen forekom dem så uendelig lang.

Da mørket begyndte at falde på, blev der givet tegn til at gå til bords.

Imod hvad der ellers er skik i Normandiet, var middagen enkel og ret kort. En slags forlegenhed lammede gæsterne. Kun de to præster, sognerådsformanden og de fire indbudte landmænd forsøgte på at vække den lidt grovkornede munterhed, der hører sig til ved et bryllupsmåltid.

Latteren syntes død, men en af sognerådsformandens vittigheder kaldte den tilbage til livet. – Klokken var blevet omtrent ni; kaffen blev budt rundt. Udenfor, under æbletræerne i den inderste gård, begyndte dansen. Gennem det åbne vindue var der udsigt over hele festpladsen. Rundt om på grenene var der fastgjort talglys, der kastede spanskgrønne afskygninger hen over bladene. Karle og piger dansede runddanse og skrålede samtidig en vild dansemelodi, der blev svagt akkompagneret af to violiner og en klarinet. Spillemændene var bragt til sæde højt til vejrs på et stort køkkenbord, der gjorde tjeneste som estrade. Bøndernes larmende sang overdøvede til tider fuldstændigt instrumenterne; og den spinkle musik, der blev hugget sønder af de løsslupne stemmer, syntes at komme dalende ned fra himlen i laser, i småstumper og splittede toner.

Fra to store tønder, omgivet af flammende fakler, udskænkedes drikkevarer til mængden. To piger var travlt beskæftiget med at skylle glas og kummer i en balje, for derefter at holde dem, endnu drivende af vand, hen under hanerne,

hvorfra en rød stribe af vin eller en guldstribe af ublandet æblemost randt ud. Og sindige oldinge, tørstende dansere og svedende piger trængte sig sammen og strakte hænderne frem for at få fat på et eller andet drikkekar; lykkedes det, blev hovedet lagt tilbage og i store slurke hældtes den eftertragtede drik ned gennem halsen.

På et bord var der anrettet brød, vin, ost og pølser. Alle festens deltagere tog sig nu og da en mundfuld, og under det oplyste løv som loft gik den støjende fest sin gang med et liv og en sundhed, der jog den trykkede stemning hos tilskuerne inde i salen på flugt og gav dem lyst til også at give sig til at danse, drikke med af de tykke vinfade og spise en skive brød med smør på og et råt løg til.

Sognerådsformanden, der sad og slog takt med sin kniv, udbrød: "det går spille mig storartet, man skulle tro, at det var selve brylluppet i Ganask."

Der blev en undertrykt fnisen. Men fader Picot, der af naturen følte sig som en fjende af al borgerlig myndighed, kunne ikke dy sig for at rette: "Brylluppet i Cana, mener De vel." Men sognerådsformanden tog ikke imod irettesættelsen: "Nej, undskyld, hr. pastor, jeg ved fuldt vel, hvad jeg mener; når jeg siger Ganask, så hedder det Ganask."

Bordet blev hævet og de gik ind i dagligstuen. Lidt efter gik gæsterne ud for at blande sig mellem de overgivne bønder og noget efter trak de sig tilbage.

Baronen og baronessen havde med dæmpet stemme en lille strid. Fru Adelaïde, der var endnu mere forpustet end sædvanlig, syntes at afslå noget, hendes mand bad hende om;

til sidst sagde hun, næsten højt: "Nej, min ven, jeg kan ikke; jeg ved slet ikke, hvorledes jeg skulle bære mig ad med det."

Så vendte lille far sig brat fra hende og gik hen til Jeanne. "Skal vi gå en ganske lille tur sammen, min pige," spurgte han. Meget bevæget svarede hun: "Som du vil, fader;" og de gik ud.

Så snart de var kommet udenfor døren på den side af huset, der vendte ud imod havet, slog en skarp, tør vind dem i møde. Det var blevet en af de småstorme, som nok kan blæse om sommeren, men som allerede bærer efterår med sig.

Skyer fløj hen over himlen, snart slørende, snart afdækkende stjernerne.

Baronen trak sin datters arm tæt ind til sig og trykkede ømt hendes hånd. De gik nogle minutter uden at sige noget; han syntes ubestemt og forvirret. Omsider bestemte han sig.

– "Hør, lille du, jeg har noget meget vanskeligt at sige dig; egentlig var det din moder, der burde gøre det, men hun vil ikke, og derfor må jeg prøve på at træde i hendes sted. Jeg ved ikke, hvor meget du ved om livets virkelighed. Der er hemmeligheder, som omhyggeligt holdes skjulte for børn og især for jer unge piger, der skal bevare jeres sind rent og ubesmittet, indtil den stund er kommet, da vi lægger jer i armene på den mand, der bærer ansvaret for at gøre jer lykkelige. Det er ham, det tilkommer at løfte det slør, som er kastet over livets skønneste hemmelighed. Men det kan hænde, at den unge pige, som ingen anelse endnu har strejfet, kan føle sig oprørt ved den lidt brutale virkelighed, som har ligget skjult bag drømmene. Såret i sin sjæl og måske endda såret på sit legeme vil hun så afslå sin ægtefælle det, som loven, den menneskelige såvel som den naturlige lov, indrømmer ham som

en ubetinget ret. Mere kan jeg ikke sige dig, min egen pige, men glem kun ikke dette, at du helt og holdent tilhører din mand."

Hvad vidste hun egentlig? Hvad gættede hun? Hun var kommet til at skælve, tynget af en overvældende og smertelig sørgmodighed, ligesom en forudanelse.

De gik tilbage. I døren til dagligstuen blev de overrasket stående. Fru Adelaïde lå hulkende mod Juliens bryst. Hendes støjende gråd lød, som om den blev pustet ud af en blæsebælg, den syntes på samme tid at komme ud både af næse, mund og øjne, mens den unge mand kejtet og forbløffet anstrengte sig af yderste evne for at støtte den svære dame, der havde kastet sig i hans arme for at bønfalde ham om at være god ved hendes barn, hendes tilbedte datter, hendes lille lam.

Baronen styrtede til: "Åh, lad os dog endelig være fri for scener og rørelser, om jeg må bede," og han tog sin kone ud af vicomtens arme og førte hende hen til en lænestol, hvor hun begyndte at tørre sine øjne. Derpå vendte han sig om mod Jeanne: "Nå, du små, gå nu hurtigt hen og kys din moder og gå så i seng."

Jeanne var også lige ved at græde; hun kyssede skyndsomst begge sine forældre og flygtede ud.

Tante Lison havde allerede trukket sig tilbage til sit værelse. Baronen og hans kone var alene med Julien. De var alle sammen så forlegne, at ingen af dem kunne finde på noget at sige. De to kjoleklædte herrer blev stående lige ret op og ned, mens fru Adelaïde sank sammen i lænestolen, endnu med den sidste rest af gråden stikkende i halsen. Situationen blev utålelig, baronen

gav sig til at tale om rejsen, som de nygifte skulle tiltræde om et par dage.

Da Jeanne var kommet op i sit værelse, lod hun sig klæde af af Rosalie, der hulkede hysterisk. Hendes hænder famlede rent i blinde, hun kunne hverken finde bånd eller hægter, og hun syntes at være dobbelt så bevæget som sin herskerinde. Men Jeanne brød sig ikke om sin piges tårer; det var hende, som om hun var kommet ind i en anden verden, over på en anden klode, langt borte fra alt det, hun tidligere havde kendt og alt det, hun hidtil havde elsket. Det forekom hende, som om der var blevet vendt op og ned på hendes liv og hendes tanker; selv det besynderlige spørgsmål faldt hende ind: "Elskede hun sin mand?" Han var pludselig kommet til at stå for hende som en fremmed, hun næppe kendte. For tre måneder siden vidste hun ikke en gang, at han var til, og nu var hun hans hustru. Hvorledes var det gået for sig? Hvorfor havde hun ladet sig plumpe så hurtigt ind i ægteskabet ligesom i et hul, der pludselig åbner sig for ens fødder?

Så snart hun var i sin natdragt, lod hun sig glide ned i sengen; lagenerne, der var lidt kolde, fik hendes hud til at gyse og forøgede den fornemmelse af kulde, ensomhed og sorg, der de sidste to timer havde tynget på hendes sjæl.

Rosalie gjorde stadig hulkende lidt i orden, så gik hun, og Jeanne gav sig til at vente. Ængstelig og med sammenkrympet hjerte ventede hun på, hun vidste ikke selv hvad, på det, som hun havde gættet gennem faderens forvirrede udtryk, på den hemmelighedsfulde afsløring af kærlighedens store gåde.

Uden at hun havde hørt nogen komme op ad trappen, blev der banket tre lette slag på døren. Hun skælvede voldsomt og

svarede ikke. Det bankede igen, så knirkede låsen. Hun skjulte hovedet under tæppet, som om det var en tyv, der trængte ind til hende. Hun hørte støvleskridt over gulvet, og pludselig blev der rørt ved hendes seng.

Hun fo'r nervøst sammen og udstødte et lille skrig, så viklede hun hovedet ud af tæppet og opdagede Julien, der smilende stod og så på hende. "Åh, hvor De gjorde mig bange," sagde hun.

"De ventede mig altså slet ikke," spurgte han. Hun svarede ikke. Han var i selskabsdragt, og hun følte sig skrækkelig skamfuld over at være i seng i en så korrekt påklædt herres nærværelse.

De vidste ikke længere, hvad de skulle sige eller gøre, de turde ikke en gang se på hinanden i denne alvorsfulde og afgørende stund, som hele deres samlivs inderste lykke ville komme til at afhænge af.

Han følte måske vagt øjeblikkets fare og forstod, hvilket smidigt selvherredømme og hvilken klog ømhed, der måtte til for ikke at komme til at såre den fint mærkende blufærdighed, som dirrer i en jomfrusjæl, der er næret af drømme.

Han tog ganske blidt hendes hånd, kyssede den og lagde sig på knæ foran sengen som foran et alter; med en stemme så henåndet som et vindpust hviskede han: "Vil De elske mig?" Pludselig beroliget løftede hun sit hoved fra pudens kniplingssky og smilede til ham: "Jeg elsker Dem jo allerede, min ven."

Og han vovede at spørge videre: "Vil De vise mig, at De elsker mig?"

Igen forvirret og uden rigtig at forstå, hvad hun selv sagde, svarede hun i mindet om faderens ord. "Jeg tilhører Dem, min

ven."

Han dækkede hendes hænder med kys, rejste sig langsomt og bøjede sig ned over hendes ansigt, som hun atter forsøgte at skjule.

Han lagde sin ene arm hen over sengen og omslyngede sin hustrus tæppesvøbte legeme, mens han stak den anden ind under hovedpuden og hævede puden med hendes hoved i vejret; så bad han så sagte, så sagte: "Vil De da indrømme mig en ganske lille plads ved siden af Dem?"

Hun blev bange, instinktmæssigt bange, og stammede: "Ikke endnu, jeg beder Dem."

Han syntes skuffet og en smule krænket, og med samme bønfaldende tonefald, men lidt barskere spurgte han: "Hvorfor senere, da det dog alligevel vil ende med at komme dertil?"

Hun følte sig såret ved hans ord, men tålmodig og underkastet gentog hun for anden gang: "Jeg er Deres, min ven."

Han forsvandt i toiletværelset; hun hørte ham rumstere derinde. Så kom han tilbage, hun fo'r sammen af skræk og krøb igen helt hen under tæppet. Han gik tværs over gulvet hen og lagde sit ur på kaminhylden.

Så følte hun, at han kom, og krøb endnu mere sammen. Han bøjede sig over hende og hans varme åndedræt bølgede ind i hendes hår. Hendes skræk dæmpedes og hun tænkte på én gang, at hun kun behøvede at vende sig om for at kysse ham.

Han nærmede munden til hendes øre og spurgte sagte: "Hvor kan De nænne at gøre nar ad mig?"

Hun følte sig ramt af den utilfredse klang i hans stemme og pludselig vendte hun sig om mod ham for at bede ham om

forladelse – – –

Da dagen begyndte at gry, rejste Jeanne sig op på albuen og lod blikket strejfe rundt i værelset og hen over den gamle, tapetvævede kærlighedslegende, der dækkede væggene.

Julien tav ganske stille, langsomt vendte hun sig om mod ham og opdagede, at han sov! Han sov med halvtåben mund og roligt ansigt. Han sov!

Hun kunne ikke tro det, hun følte sig endnu mere oprørt og krænket over hans søvn end over den brutalitet, han havde udvist imod hende, det var at behandle hende som den første den bedste. Hvor kunne han sove en sådan nat? Alt, hvad der var foregået imellem dem, ejede altså intet nyt eller overraskende for ham. Oh! ti gange hellere ville hun være blevet pryglet, taget med vold igen eller skændet med modbydelige kærtegn, indtil hun mistede bevidstheden.

Hun blev liggende bøjet over ham, med hovedet støttet på albuen og lyttede til det lette åndepust, som banede sig vej mellem hans læber, og undertiden i en mistænkelig grad lignede snorken.

Det matte, begyndende dagslys blev klarere, så rosenfarvet og så blændende. Julien åbnede øjnene, gabede, strakte armene, så på sin hustru, smilede og spurgte: "Har du sovet godt, min skat?"

Hun lagde straks mærke til, at han nu sagde "Du" og svarede forundret: "Tak, godt. Og De?" – "Åh jeg – udmærket", sagde han, og gav sig, efter at have vendt sig om mod hende og kysset hende, roligt til at passiare. Han udviklede for hende deres fremtidige liv og de planer, han havde lagt til at *spare*, og dette

ord, der flere gange kom igen, forbavsede Jeanne. Hun hørte på ham uden rigtig at gribe ordenes mening; så på ham og tænkte på tusinde ting, der lynsnart fo'r hende gennem hovedet og næppe strejfede hendes bevidsthed.

Klokken slog otte. "Nå, vi må se at komme op," sagde han, "vi bliver til latter, hvis vi bliver liggende længere," og han stod først ud af sengen. Da han var færdig med sin påklædning, tillod han ikke, at der blev kaldt på Rosalie, men hjalp selv elskværdigt sin hustru med alle småenkelthederne i hendes toilette.

Ligesom de skulle til at gå ned, standsede han hende: "Du forstår, når vi to er alene, kan vi nu godt sige Du til hinanden, men når dine forældre er til stede, er det bedre at vente lidt. Det vil lyde ganske naturligt, når vi kommer hjem fra bryllupsrejsen."

Hun viste sig først ved frokosten, men dagen gik hen som sædvanlig, som om der aldeles ikke var hændt noget nyt. Der var kun en mand mere i huset.

5

Fire dage senere holdt rejsevognen, hvori de skulle køre til Marseille, for døren.

Jeanne havde overstået den første aftens angst, hun havde begyndt at vænne sig til Julien og fandt sig i hans kys og kærtegn, skønt enhver fortroligere berøring stadig bød hende imod.

Hun syntes, at han var smuk, hun elskede ham, og hun følte sig på ny glad og lykkelig.

Afskeden var kort og uden vemod. Kun baronessen syntes at være bevæget. Lige idet vognen skulle til at køre, lagde hun en pung, der var tung som bly, i sin datters hånd: "Det er til den unge frues småudgifter," sagde hun.

Jeanne stak den i lommen og de rullede afsted. Henimod aften sagde Julien til hende: "Hvor meget var der i den pung, din moder gav dig?" Hun havde ikke tænkt mere på den, hun tog den frem og hældte den ud i sit skød. En guldbølge vældede frem; to tusinde francs.

Hun klappede i hænderne: "Nå, hvor jeg skal gøre dumheder," og samlede atter pengene sammen i pungen.

Efter at have været otte dage undervejs i en skrækkelig varme nåede de endelig Marseille.

Og den påfølgende dag var de på vej til Korsika om bord i et lille dampskib, der skulle til Neapel efter først at have anløbet Ajaccio.

Korsika! Bjergene, banditterne, den korsikanske kratskov, Napoleons fødeland! Det var for Jeanne, som om hun med

vågne øjne blev flyttet fra virkeligheden lige over i en drøm.

De stod ved siden af hinanden på dækket og så Provences klinter glide forbi. Under den uendelige himmel strakte havet sig, så langt øjet kunne række, mægtigt, ubevægeligt, næsten for blåt, ligesom størknet, ligesom stivnet under det glødende sollys.

Hun spurgte: "Kan du huske vor sejltur i far Lastiques båd?"

I stedet for at svare trykkede han et let kys på hendes øre.

Damperens hjul piskede vandet ud af dets dybe søvn, og bag ud, så langt man kunne se i lige linje med skibet, forlængedes kølfuren i et skummende spor, en stor bleg stribe, hvori de vækkede bølger mousserede som champagne.

Pludselig ved siden af forstavnen, kun nogle favne fra skibet sprang en delfin op over vandskorpen, så dukkede den atter ned, med hovedet først, og forsvandt. Jeanne blev helt betaget af skræk, udstødte et skrig og kastede sig ind til Julien. Men næsten straks gav hun sig til at le over sin frygt og passede ivrigt på, om dyret ikke skulle vise sig igen. Efter nogle sekunders forløb skød det atter frem som et stort mekanisk stykke legetøj. Så faldt det atter ned, og dukkede igen frem; så blev det ene til to, så tre, så seks, som syntes at danse omkring det tunge skib og danne eskorte for deres mægtige broder, træfisken med jernfinnerne. De viste sig snart til venstre, snart til højre, snart sammen og snart efter hinanden som i en leg, i en lystig tagfat; med kraftige spring slyngede de sig op i luften, beskrev en kurve og faldt ned med halen slående mod vandfladen, saltebrød for mig, en, to, tre.

Jeanne klappede i hænderne og dirrede af fryd hver gang en af disse uhyre og smidige svømmere kom til syne. Hendes

hjerte sprang i takt med dem i overstrømmende barnlig glæde.

Pludselig forsvandt de. De fik endnu engang øje på dem længere borte, helt ude i rum sø, så så de dem ikke mere, og Jeanne følte i nogle sekunder ligefrem sorg over deres forsvinden.

Det blev aften, en rolig, strålende aften, fuld af klarhed og lykkelig fred. Ikke en eneste skælven i luften eller over vandet, og denne havets og himlens ubegrænsede ro bredte sig ind i de døsende sind, hvor også hver skælven var faldet til hvile.

I det fjerne, henimod det usynlige Afrika, Afrika, hvis flammende jordglød man allerede syntes at føle, sænkede den store sol sig mildt og stille; men da himmelkuglen var forsvundet, strejfedes ansigterne af et slags friskt, køligt kærtegn, der dog ikke engang nåede til at blive blot skinnet af en brise.

De kunne ikke bekvemme sig til at gå ned i kahytten, der stank af den særegne, skrækkelige dampskibslugt; og side om side, indhyllede i deres rejsekapper, strakte de sig ud på dækket. Julien sov straks ind, men Jeanne blev liggende med åbne øjne, ophidset af det ukendte ved rejsen. Hjulenes ensformige støj vuggede hende, og hun stirrede op i de klare stjernelegioner, der såede deres skarpe, glimtende og ligesom våde lys ud over sydens rene himmel.

Henimod morgenen slumrede hun dog ind. En larm af stemmer vækkede hende. Det var matroserne, der sang, mens de gjorde skibet rent. Hun ruskede i sin mand, der, når han sov, lå uden at røre sig, og de rejste sig op.

Hun inddrak med begejstring den salte tåge, der gennemtrængte hele hendes legeme helt ud til fingerspidserne.

Over alt havet. Dog, langt forude skimtedes noget gråt, noget endnu ubestemmeligt i det begyndende daggry, en slags sammenhoben af løjerlige, spidse, takkede skyer, der syntes at hvile på bølgerne.

Så blev det tydeligere; formerne tegnede sig skarpere mod den lysnende himmel; en stor, ejendommelig tunget bjergkæde dukkede frem: Korsika, indhyllet i en slags let slør.

Og solen stod op bag ved bjergene og ridsede alle tinderne op som sorte skygger; så tændtes pludselig alle bjergtoppene, mens resten af øen blev liggende i tågediset.

Kaptajnen kom op på dækket; det var en lille, gammel og vejrbidt mand, som de barske og salte storme havde udtørret, sammenskrumpet og gennemgarvet; med en stemme, der var blevet hæs og slidt af tredive år igennem at sende kommandoråb ind i blæsten, sagde han til Jeanne:

"Kan De lugte hende, det skarns fruentimmer?"

Hun syntes i virkeligheden at spore en ejendommelig vild, stærk krydret planteduft.

Kaptajnen fortsatte:

"Det er Korsika, der dufter således, frue; det er den parfume, hun koketterer med. Om det så var efter tyve års fraværelse, ville jeg kunne kende den igen, fem mil ud i rum sø. Jeg er selv derfra. Han dernede på Sankt Helena, han taler nok også stadig om sit lands duft, siger de. Han hører til min familie."

Og kaptajnen tog sin hat af for at hilse Korsika, og hilse dér, langt borte, tværs over havet, den store fangne kejser, som hørte til hans familie.

Jeanne blev så bevæget, at hun var lige ved at græde.

Så strakte sømanden sin hånd ud mod horisonten: "Se der!" sagde han.

Julien stod ved siden af sin hustru og holdt hende om livet; de stirrede begge ud mod det fjerne, for at opdage det punkt, kaptajnen pegede på.

Endelig fik de øje på nogle pyramideformede klipper, som skibet snart efter omsejlede for at dreje ind i en vældig og rolig bugt, der var omgivet af et helt folk af høje tinder, hvis nederste skråninger syntes ganske overdækkede af mos.

Kaptajnen pegede på det grønne dække: "Den korsikanske kratskov."

Efterhånden som skibet langsomt gled frem, hen over den blå sø, som var så gennemsigtig, at man til tider kunne se helt ned til bunden, syntes bjergkransen at lukke sig bag det.

Og pludselig lå den hvide by for dem, helt inderst i bugten, ved bredden af vandet, ved bjergenes fod.

Nogle små italienske fartøjer lå for anker i havnen. Fire eller fem både roede ud mod "*Le Roi Louis*" for at bringe passagererne i land.

Julien, der samlede bagagen sammen, spurgte sagte sin hustru: "Det er vel nok, at give manden en franc for kufferterne, ikke?"

I otte dage havde han hvert øjeblik stillet det samme spørgsmål, og hver gang led hun under det. En lille smule utålmodig svarede hun: "Når man ikke er vis på at give nok, giver man hellere for meget."

Bestandig havde han lange diskussioner med hotelværter og opvartere, med kuske og falbydere af ligegyldigt hvad, og når han, efter en del skænderi, havde opnået et afslag i prisen,

sagde han til Jeanne, idet han gned sig i hænderne: "Jeg holder ikke af at blive bestjålet."

Hun skælvede, når hun så regningerne komme, hun var på forhånd vis på, at han ville gøre indvendinger over hver eneste post, hun følte sig ydmyget ved denne evindelige tingen og rødmede helt op til hårrødderne ved at se det foragtelige glimt i det blik, som, med de utilstrækkelige drikkepenge i hånden, fulgte hendes mand med.

Han havde atter en strid med bådføreren, der satte dem i land.

Det første træ, hun så, var en palme.

De tog ind i et stort, tomt hotel, der lå på et hjørne ud mod en vældig stor plads, og forlangte straks frokost.

Da de var færdige med desserten og Jeanne havde rejst sig for at komme ud og se på byen, tog Julien hende i sine arme og hviskede hende ømt i øret: "Skal vi ikke gå lidt op og hvile os, lille du?"

Hun stirrede overrasket på ham: "Hvile os? Men jeg er jo slet ikke træt."

Han trykkede hende ind til sig: "Kan du da ikke forstå, at jeg længes efter at være alene med dig?"

Hun blev purpurrød og stammede skamfuldt: "Åh, nu? men hvad må de tro? Hvad må de tænke? Du turde da heller ikke forlange et værelse nu midt om dagen? Åh nej, Julien, jeg beder dig."

Men han afbrød hende: "Jeg bryder mig pokker om, hvad folkene i et hotel tænker og mener. Du skal se, hvor jeg tør."

Og han ringede. Hun sagde ikke mere.

Da opvarteren kom, bad Julien ham om at vise dem deres værelse. Manden, en ægte korsikaner, lodden lige til øjnene, forstod ham ikke, han forsikrede, at værelse nok skulle blive gjort i stand til natten.

Julien blev utålmodig og forklarede: "Nej, lige straks. Vi er trætte efter rejsen og trænger til at hvile os."

Så gled et smil hen over tjenerens skæg, og Jeanne havde lyst til at løbe sin vej.

Da de en times tid senere kom ned igen, turde hun næsten ikke gå forbi de folk, de mødte, hun følte sig overbevist om, at de ville give sig til at le og hviske bag hendes ryg. I sit inderste var hun alvorligt vred på Julien, fordi han ikke havde blufærdighed og finfølelse til instinktmæssigt at forstå hende; og hun følte mellem ham og sig ligesom ét slør, en adskillelse; for første gang mærkede hun, at to mennesker aldrig formår at trænge helt ned i hinandens sjæle, at nå til bunden af hinandens tanker, at de kun vandrer side om side, nok sammenslyngede, men aldrig sammensmeltede, og at hvers moralske Jeg hele livet igennem altid bliver ved at være alene.

Tre dage blev de boende i den lille by, der gemmer sig dybt inde i den blå bugt og er varm som en bagerovn bag ved det lune bjergforhæng, der aldrig tillader et vindstød at nå ind til den.

Så blev der lagt en plan for deres rejse ind i det indre af øen, og for ikke at blive standset af vejenes vanskelighed, besluttede de at leje heste. De fik altså fat på to små korsikanske hingste med iltre øjne, magre og utrættelige, og en morgen ved daggry begav de sig på vej. En fører, der red på et mulæsel, ledsagede

dem og bar den fornødne proviant, da kroer er en ukendt ting i dette uciviliserede land.

Vejen gik først langs med bugten for derpå at fortsættes ind i en ikke videre dyb dal, der førte henimod den store bjergkæde. De red ofte over næsten udtørrede bjergbække; under stenene skjulte sig endnu som et jaget dyr en lille rest af strøm, der udsendte nogle svage, frygtsomme kluk.

Det udyrkede land syntes ganske nøgent. Højdernes sider var dækket af højt græs, som på denne brændende årstid stod ganske afsvedet. Undertiden mødte de en bjergboer enten til fods eller på en lille hest eller siddende overskrævs på et æsel, der ikke var større end en hund. Og alle havde de på ryggen et ladt gevær, gamle rustne våben, som i deres hånd blev frygtelige.

Den skarpe duft fra de krydrede planter, der dækker øen, syntes at fortætte luften; og vejen hævede sig langsomt opad, snoede sig ud og ind mellem bjergkædens bugtninger.

De rosenrøde eller grå granittinder fik hele øen til at ligne et mægtigt eventyrlandskab, på de nederste skråninger voksede udstrakte kastanjeskove, som der oppe fra tog sig ud som grønt småkrat, så kæmpemæssige hæver jordbølgerne sig i dette land.

Nu og da strakte føreren hånden ud mod de skrånende højder og sagde et navn. Jeanne og Julien anstrengte sig, men så intet; først langt om længe opdagede de noget gråt, der så ud som en dynge sten, der var styrtet ned fra tinderne.

Det var en lille granitlandsby, der klamrede sig fast ligesom en fuglerede, næsten usynlig på det vældige bjerg.

De havde redet hele den lange tur i skridt og Jeanne blev nervøs af det langsomme ridt. "Lad os sætte lidt fart på," sagde hun og sporede sin hest. Så, da hun hørte sin mand galopere lige bag ved, vendte hun sig om og brød ud i skoggerlatter ved at se ham med ligblegt ansigt klynge sig fast til manken på dyret, der gjorde de mærkeligste krumspring. Selve hans smukke ydre og hele kavalermæssige tilsnit gjorde hans ubehændighed og angst endnu mere pudsig.

De lod hestene slå om i roligt trav. Vejen gik nu igennem et tæt krat, der som en kåbe dækkede hele skrænten.

Det var den ægte korsikanske uigennemtrængelige kratskov, dannet af grønne ege, enebærbuske, jordbærtræer, mastixtræer, vrietorn, lyng, timian, myrte og buksbom, sammensnoet med slyng-klematis, kæmpemæssige bregner, kaprifolier, galdeblærer, lavendler og tjørne til en tæt, uredt, indfiltret hårfylde, der falder ned over bjergenes rygge.

De var sultne, føreren indhentede dem og førte dem hen til en af de små dårende kilder, der er så hyppige i alle bjerglande, en spinkel, rund stråle af iskoldt vand, som kommer fra et lille hul i klippen og rinder ud gennem en rende, der er formet af et kastanjeblad, som en forbigående har anbragt der for at lede den tynde strøm hen til munden.

Jeanne følte sig så lykkelig, at hun havde det største besvær med at afholde sig fra at udstøde fryderåb.

De red videre, vejen begyndte at gå ned ad og førte rundt om Lagonebugten.

Henimod aften kom de igennem Carghèse, en græsk landsby, der i fordums tider blev grundlagt af en koloni af flygtninge, som var blevet jaget ud af deres fædreland. Nogle høje og

smukke, ejendommeligt yndefulde kvinder med smidige lænder, lange hænder og slanke midjer dannede en gruppe omkring en brønd. Julien råbte: "Godaften!" til dem og de svarede ham med syngende stemmer på deres fjerne hjemlands harmoniske sprog.

Da de kom til Piana, måtte de bede om gæstfrihed, ligesom de rejsende måtte gøre i længst forsvundne tider og som de nu kun er henvist til i de allermest afsides egne. Jeanne dirrede af glæde, mens hun ventede på, at den dør, Julien havde banket på, skulle åbnes. Åh, det var da virkelig en rigtig rejse! Aldeles som om de var på opdagelsesekspedition i et ukendt land.

De havde tilfældigvis henvendt sig til et ungt ægtepar, der modtog dem, således som patriarkerne må have modtaget Herrens sendebud. De sov på en madras af majsstrå i et gammelt, forfaldent hus, hvis medtagne planker, hvori de lange, bjælkeædende træorme havde deres gange, stønnede og klagede og syntes at være levende.

De stod op med solen og fortsatte rejsen. Snart standsede de foran en skov, en sand, purpurglødende granitskov. Der var kegler, søjler, tårne af de mest overraskende former, som tiden, den grådige blæst og havtågen havde modelleret.

Disse forunderlige klipper, der var indtil tre hundrede meter høje og slanke, runde, forvredne, krogede, uformelige, forbløffende, fantastiske, lignede træer, planter, dyr, mindesmærker, mennesker, kutteklædte munke, behornede djævle, kæmpemæssige fugle, et helt folk af uhyrer, et mareridts menageri, som en eller anden overspændt gud ved sin vilje havde forvandlet til sten.

Jeanne talte ikke mere, hendes hjerte snørede sig sammen, hun tog Juliens hånd og trykkede den, gennemstrømmet af en trang til at elske her foran naturens skønhed.

Og pludselig, da de kom ud af den mægtige stenvrimmel, lå bugten der igen, helt omgivet af en blodmur af rødt granit. Og klippernes skarlagen spejlede sig i det blå hav.

Jeanne stammede: "Åh, Julien!" uden at kunne finde andre ord, overvældet af beundring; hendes strube snørede sig sammen og to tårer randt ned ad hendes kinder. Han så forbavset på hende og spurgte: "Hvad er der i vejen med dig, dit lille fæ?"

Hun tørrede sine øjne, smilede og svarede med en lidt rystende stemme: "Det betyder ingenting … det er nervøst … jeg ved ikke, hvorledes … jeg blev betaget. Jeg er så lykkelig, at den mindste ting går mig lige til hjertet."

Han forstod ikke denne nervøsitet, der kun findes hos kvinderne, som i deres væsen ejer dirrende strenge, som et intet får til at klinge, som en begejstring angriber lige så meget som en ulykke, og som den mest hårfine stemning bringer ud af dem selv og får til at juble eller fortvivle.

Hendes tårer forekom ham blot latterlige, og helt og holdent optaget af vejens dårlighed svarede han: "Du gjorde bedre i at passe godt på din hest her."

Ad en næsten ufarbar vej nåede de ned til bugten, så drejede de til højre for at komme ind i Ota-dalen.

Men stien så ud til at være skrækkelig. Julien foreslog: "Skal vi ikke hellere stå af og gå?" Hun var straks rede, henrykt over at blive alene med ham efter den sindsbevægelse, hun havde haft for lidt siden.

Føreren red i forvejen med mulæslet og hestene, og de fulgte langsomt efter.

Bjerget, der var kløvet fra øverst til nederst, åbnede sig på klem. Stien borer sig ind i revnen, helt ned på bunden mellem de to trolddomsagtige mure; ved siden af den løber en svulmende bjergstrøm. Luften er iskold, granitten synes sort og helt højt oppe skimter man den blå himmel, der forundrer og forvirrer.

En pludselig støj fik Jeanne til at skælve. Hun så i vejret; en uhyre fugl dukkede frem af et hul og fløj opad, det var en ørn. Dens åbne vinger syntes at røre ved kløftens to vægge, idet den steg højere og højere op mod det blå, hvor den forsvandt.

Længere henne bliver bjergrevnen dobbelt; i bratte bugter snor stien sig opad mellem de to dybder. Let og kåd løb Jeanne i forvejen, fik stenene til at rulle ned under sine fødder og bøjede sig frygtløst ud over afgrundene. Han fulgte efter hende, lidt forpustet, med øjnene sænket mod jorden af angst for at blive svimmel.

På én gang strømmede solskinnet ud over dem, og de havde en følelse, som om de kom ud fra Helvede. De var tørstige, et fugtigt spor ledte dem gennem et virvar af sten hen til en ganske lille kilde, som gedehyrderne havde givet afløb gennem en hul kæp. Et mostæppe dækkede jorden omkring den. Hun lagde sig på knæ for at komme til at drikke; Julien gjorde det samme.

Men da hun satte munden til det friske, kølige vand, tog han hende om livet og forsøgte at tilrane sig hendes plads ved enden af trærenden. Hun gjorde modstand; deres læber kæmpede, mødtes under vandet og stødte hinanden bort. Under kampens

gang fik de tur efter tur munden sat til rørets tynde yderende og bed fast om det for ikke at blive tvunget til at slippe. Og den kolde vandstråle, der uden ophør blev taget til fange og frigjordes, brødes og atter randt sammen, overstænkede deres ansigter, hals, klæder og hænder. I deres hår hang små vanddråber som lysende perler. Og deres kys flød sammen med strømmen.

Pludselig fik Jeanne en elskovs-indskydelse. Hun fyldte sin mund med det klare vand og med kinderne bugnende som en læderflaske, lod hun Julien forstå, at hun ville læske ham mund mod mund.

Han bøjede hovedet tilbage og smilede, med strakt hals og åbne arme; og i et drag drak han af den levende kilde, der gød et flammende begær ned i hans indre.

Jeanne lænede sig mod ham med en ukendt ømhedsfølelse; hendes hjerte bankede, hendes bryst hævede sig og hendes øjne blev bløde og vandblege. Ganske sagte mumlede hun:

"Julien, … Jeg elsker dig!" og idet hun kastede sig tilbage, trak hun ham ind til sig og skjulte sit ansigt, der glødede af undseelse, i sine hænder …

De var længe om at nå op til toppen af bakken, Jeanne rystede af træthed; det var blevet aften, inden de nåede Evisa, hvor de skulle tage ind hos Paoli Palabretti, en slægtning af deres fører.

Det var en høj mand, men hans skikkelse var en smule bøjet og han havde en brystsygs tungsindige udseende. Han førte dem ind i deres værelse, et trist rum mellem nøgne stene, men i forhold til, at det var i et land, hvor al elegance er ukendt, måtte det ligefrem kaldes smukt. I sin korsikanske bondedialekt, der nærmest er en sammenkogt suppe af fransk og italiensk,

begyndte han at udtrykke sin glæde ved at se dem, da han, blev afbrudt af en klartklingende stemme og en lille kvinde med store sorte øjne, en varm, sollys hud, smækker midje og skinnende hvide tænder, der bestandigt var blottede i et smil, styrtede til, omfavnede Jeanne, rystede Juliens hånd: "Goddag, frue, goddag, herre, hvorledes går det?"

Hun skilte dem af med deres hatte og sjaler og lagde dem til side, alt sammen med den ene hånd, for hun bar den anden i bind. Så lod hun dem alle sammen gå ud, idet hun sagde til sin mand: "Spadser lidt med dem, til vi skal spise til middag."

Hr. Palabretti adlød øjeblikkelig, gik ind mellem de to unge folk og viste dem om i landsbyen. Hans stemme og hans skridt var lige slæbende, han hostede ofte og efter hvert anfald gentog han: "Det er den kolde luft nede fra dalen, den slår sig på brystet."

Ad en afsides sti førte han dem hen under nogle kæmpestore kastanjetræer. Pludselig standsede han og fortalte med sit ensformige tonefald: "Her var det, at min fætter Jean Rinaldi blev dræbt af Mathieu Lori. Se, dér stod jeg lige ved siden af Jean, da Mathieu kom hen imod os, i ti skridts afstand råbte han: "Jean, gå ikke til Albertacce; gå ikke derhen, Jean, eller jeg dræber dig, siger jeg dig."

Jeg tog Jeans arm: "Gå ikke derhen Jean, eller han gør det."

Det var angående et pigebarn, Paulina Sinacapi, som de begge to rendte efter.

Men Jean gav sig til at skrige: "Jeg vil derhen, Mathieu; og det er ikke dig, som skal få mig fra det."

Så smed Mathieu sit gevær til kinden, og før jeg kunne komme afsted med mit, havde han skudt.

Jean gjorde et højt hop med samlede ben, ligesom et barn, der springer over et sjippetov, aldeles ligesådan, herre, og så faldt han over på mig med hele sin vægt og med en sådan kraft, at mit gevær slap fra mig og rullede lige hen til det tykke kastanjetræ dernede.

Jeans mund stod vidt åben, men han sagde ikke et ord mere, han var død."

De unge folk stirrede målløse på det rolige vidne til den uhyggelige forbrydelse. "Og morderen?" spurgte Jeanne.

Paoli Palabretti hostede længe, så svarede han: "Han gik op i bjergene. Min broder dræbte ham året efter. Min broder, det var Philippi Palabretti, banditten, De ved."

Jeanne skælvede: "var Deres broder –? en bandit?"

Et glimt af stolthed flammede op i den rolige korsikaners øje: "Ja, frue, og tilmed en af de berømteste. Han har gjort det af med seks gendarmer. Han døde sammen med Nicolas Morali, da de blev omringet i Niolo, men det var først efter seks dages kamp, og da de var lige ved at omkomme af sult."

Så tilføjede han med en resigneret mine: "Sådan er det her i landet," i samme tone, hvori han kunne have sagt: "Sådan er luften her i dalen."

De gik tilbage for at spise til middag og den lille korsikanerinde behandlede dem, som om hun havde kendt dem i tyve år.

Men Jeanne plagedes af uro. Ville hun atter i Juliens arme genfinde den besynderlige og voldsomme sanserus, der havde dåret hende på mosset ved kilden?

Da de var blevet alene i deres værelse, skælvede hun af angst for igen at være ufølsom under hans kys, men hun blev hurtigt

beroliget; og det blev hendes første elskovsnat.

Da de næste dag skulle videre, havde hun ondt ved at bestemme sig til at forlade den beskedne hytte, hvor hun syntes, at en ny lykke var oprundet for hende.

Hun trak værtens lille kone ind i sit værelse, og idet hun udtrykkeligt lod hende forstå, at hun aldeles ikke havde til hensigt at give hende en gave, trængte hun ind på hende for at få lov til at sende hende en eller anden erindring fra Paris, en erindring, om hun selv knyttede en næsten overtroisk tanke til.

Den unge korsikanerinde stred længe imod og ville ikke modtage noget som helst. Endelig samtykkede hun: "Nå ja," sagde hun, "så send mig en lille pistol, en ganske lille."

Jeanne spærrede øjnene op. Den anden tilføjede ganske sagte, tæt ved hendes øre, som man betror en kær og dyb hemmelighed:

"Det er til at dræbe min svoger." Og smilende rullede hun bindet op, der var lagt om den arm, hun ikke brugte, og fremviste dens runde, hvide kød, der var gennemboret af et dolkestik, som dog næsten var lægt: "Hvis jeg ikke havde været lige så stærk som han, så havde han dræbt mig. Min mand er ikke skinsyg, for han kender mig; og desuden er han syg, ved De, det beroliger blodet. Jeg er for øvrigt selv en hæderlig kvinde, frue, men min svoger tror alt, hvad der bliver fortalt ham. Han er skinsyg på min mands vegne; og han begynder såmænd nok igen. Derfor, hvis jeg får en lille pistol, så kan jeg være roligere, og i alt fald er jeg sikker på at kunne hævne mig."

Jeanne lovede at sende våbnet, kyssede ømt sin nye veninde og de fortsatte vejen.

Resten af rejsen var kun en eneste lang drøm, et favntag uden ende, en rus af kærtegn. Hun så intet, hverken landskaber eller mennesker eller de steder, hvor de standsede. Hun åndede og levede kun for Julien.

Da de kom til Bastia, skulle føreren betales. Julien rodede i sine lommer. Da han ikke kunne finde, hvad han behøvede, sagde han til Jeanne: "Siden du ikke bruger af de to tusind francs, du fik af din moder, så giv mig dem. De er langt sikrere i mit bælte og så slipper jeg for at veksle en seddel."

Hun rakte ham sin pung.

De tog til Livorno, besøgte Florens, Genua og kørte langs den herlige klippevej til Nizza ...

Så en morgen i stærk nordveststorm stod de atter i Marseille.

To måneder var forløbet siden deres afrejse fra "Poplerne". Det var nu den femtende oktober.

Den kolde blæst, der syntes at komme oppe fra det fjerne Normandi, gjorde Jeanne beklemt, hun følte sig trist. I den sidste tid syntes Julien forandret, træt og ligegyldig; og hun var bange uden at vide for hvad.

Hun forhalede deres hjemrejse endnu fire dage; det faldt dem vanskeligt at beslutte sig til at forlade de varme, solbeskinnede egne. Det forekom hende, som om hendes rejse omkring lykken dermed ville være til ende.

Omsider kom de afsted.

I Paris skulle de gøre de sidste indkøb til deres hjem på "Poplerne"; og Jeanne glædede sig til, takket være lille mors gave, at bringe et væld af herligheder med tilbage; men den første ting, hun tænkte på, var pistolen, som hun havde lovet den unge korsikanerinde i Evisa.

Dagen efter deres ankomst sagde hun til Julien:

"Vil du give mig mors penge, min elskede, at jeg kan gøre mine indkøb?"

Han vendte sig mod hende med et utilfreds ansigt: "Hvor meget behøver du?"

"Men ... så mange du vil."

Han svarede: "Jeg giver dig hundrede francs; men pas på, at du ikke ødsler med dem."

Hun vidste ikke, hvad hun skulle sige og blev stående målløs og forvirret.

Endelig fik hun tøvende frem: "Ja, men ... jeg ... jeg gav dig jo pengene for at ..."

Han lod hende ikke tale ud.

"Ja, det er meget rigtigt. Men enten de er i din lomme eller i min, det kommer da ud på ét, da vi har samme pung. Jeg nægter dig jo ikke noget, vel? eftersom jeg straks giver dig hundrede francs."

Hun tog de fem guldstykker uden at sige et ord mere, men hun turde ikke bede om flere og købte ikke andet end pistolen.

Otte dage senere var de undervejs til "Poplerne".

6

Familien og tjenestefolkene stod og ventede foran den hvidkalkede havemur med det røde murstensfundament. Diligencen standsede og der blev en omfavnelse uden ende. Lille mor græd; Jeanne aftørrede rørt to tårer; lille far trippede nervøst frem og tilbage.

Så, mens bagagen blev læsset af, blev der i dagligstuen afgivet beretning om rejsen. Et væld af ord strømmede over Jeannes læber; og efter en halv times forløb var alt fortalt, når måske lige undtages nogle små enkeltheder, som blev glemt under den hurtige fortællen.

Så gik den unge frue op for at pakke sine kufferter ud. Rosalie, der også var helt bevæget, hjalp hende. Da de var færdige, da linnedet, kjolerne og alle toiletgenstandene var blevet lagt på plads, lod den lille stuepige sin herskerinde være alene; og Jeanne, der følte sig en smule træt, satte sig ned for at hvile.

Hun spurgte sig selv om, hvad hun nu skulle tage sig for, og søgte efter noget, hun kunne beskæftige sin ånd med, eller noget, hun kunne tage fat på med sine hænder. Hun havde ikke lyst til igen at gå ned i dagligstuen hos moderen, der måtte være i færd med at tage sig en lille lur. Hun tænkte på at gå en tur; men landskabet udenfor syntes hende så trist, at hun blot ved at se ud af vinduet følte sit hjerte tynges af melankoli.

Da opdagede hun, at hun ikke mere havde noget at gøre, at hun aldrig mere fik noget at gøre. Hele hendes ungdom i klostret havde været helt optaget af drømmene om fremtiden.

Hendes forventningers stadige uro havde under hele den tid fyldt alle hendes timer, så at hun ikke mærkede dem gå. Så, ligesom hun var kommet vel udenfor de strenge mure, der havde set hendes illusioner folde sig ud, var den mand, hun havde ventet, kommet og i løbet af nogle uger havde hun elsket ham og giftet sig med ham i en pludselig, instinktmæssig beslutning; og han havde båret hende bort i sine arme uden at give hende tid til at tænke over noget som helst.

Men nu skulle de første dages søde, berusende virkelighed blive til den nøgterne, dagligdags virkelighed, som lukker op for alle ubestemmelige forhåbninger og for den lokkende urolige længsel mod det ukendte. Ja, det var slut med at vente.

Og så var der intet mere at gøre, hverken i dag eller i morgen eller nogen sinde mere. En vis skuffelse dæmrede i hende, hun følte det, som om alle hendes drømme var sunket sammen.

Hun rejste sig og gik hen og støttede panden mod de kolde ruder. Så, efter i nogen tid at have stirret op på himlen, hvor mørke skyer drev afsted, bestemte hun sig til at gå ud.

Var det det samme landskab, det samme græs, de samme træer, som hun havde set i maj? Hvad var der blevet af bladenes sollyse munterhed og den dårende poesi over engene, hvor mælkebøtterne havde flammet, valmuerne blødt, margueritterne strålet og fantastiske gule sommerfugle flagret op og ned som ved enden af usynlige tråde? Og den beruselse, der havde ligget i luften, som var fyldt med liv, krydrede dufte og frugtbærende småpartikler, var også dunstet bort.

Alleerne, der var gennemskyllet af de stadige efterårsbyger, strakte sig, dækket med et tæt tæppe af visne blade ind under de næsten nøgne poplers frysende magerhed. De spinkle grene

skælvede i vinden og fik de få løvrester, der sad rede til at svæve ud i rummet, til at bævre.

Og uden standsning, hele dagen igennem, løsnedes de sidste blade, der nu var helt gule og lignede store guldskillinger, hvirvlede rundt i luften, dalede og faldt, som en uophørlig regn, hvis grå bedrøvelighed kan få én til at græde.

Hun gik helt ned til det lille krat. Der var sørgeligt, som i en døendes værelse. Den grønne, skillende mur, der gjorde alle de nydelige, bugtende småstier ejendommeligt hemmelighedsfulde, var spredt for alle vinde. Buskene, der ellers var sammenslyngede i fine kniplinger, stødte nu ynkeligt de magre grene mod hinanden; og den raslende mumlen af de tørre, faldne blade, som blæsten skræmte op og jog afsted og hist og her fejede sammen i bunker, lød som smertefulde dødssuk.

Ganske små fugle hoppede med små kuldskære skrig fra sted til sted for at søge ly.

Kun platanen og linden, som var beskyttet af det tætte elmeforhæng, der som en forpost var sat ud mod vinden, stod endnu prydede med deres løvsmykke, og så ud som om de var iklædt, den ene en klædning af rødt fløjl, den anden en dragt af orangefarvet silke, alt efter den forskellige virkning, som den første forvandlende kulde havde haft på den.

Jeanne gik med langsomme skridt frem og tilbage i lille mors allé langs med Couillards gård. Der var noget, der hvilede tungt over hende, ligesom en forudanelse om de lange bekymringer, som det ensformige liv, der nu begyndte, ville føre med sig.

Så satte hun sig på skrænten, hvor Julien for første gang havde talt til hende om sin kærlighed; og der blev hun siddende

med tungt hjerte næsten uden at tænke, hensunken i vage drømmerier og med en uovervindelig lyst til at lægge sig ned og sove ind for at slippe bort fra denne dags hårde vemod.

Pludselig fik hun øje på en måge, der fløj hen over himlen, ført med af et stærkt vindstød; og hun kom til at mindes ørnen, som hun havde set der ovre på Korsika i den mørke Ota-dal. Hun følte i hjertet det heftige stik, som mindet om en lykke, der nu er forbi, fremkalder; og hun så på én gang for sig den strålende ø med dens vilde duft, dens sol, som modner appelsiner og citroner, dens bjerge med de rosenrøde tinder, dens azurblå bugter og dens kløfter, hvor bjergbækkene bruser.

Så svøbte den uhjælpelige trøstesløshed ved det fugtige og fjendtlige landskab, med bladenes dødssvangre falden og de grå skyer, piskede frem af vinden, sig så tæt om hende, at hun rejste sig og gik hjem for ikke at komme til at hulke.

Lille mor havde sat sig lunt til rette foran kaminen og slumrede blideligt; hun var alt for vant til dagenes tungsindighed til længere at lægge mærke til den. Lille far og Julien var gået ud sammen for at få sig en tur og tale om forretninger. Og mørket faldt på og såede dybe skygger ud i det vældige rum, der kun oplystes af det flakkende ildskær fra kaminen.

Udenfor skimtedes endnu i det svindende dagslys det tilsmudsede efterårslandskab og den grålige himmel, der så ud, som om også den var overtrukket med snavset dynd.

Baronen kom tilbage fulgt af Julien; så snart han kom ind i det skumle værelse, ringede han og råbte: "Hurtigt, hurtigt, bring lys! Her er alt for trist herinde."

Og han satte sig foran kaminen. Medens hans våde støvler dampede af tæt ved ilden og varmen tørrede snavset, der løsnedes og faldt af i skorper, gned han sig muntert i hænderne. "Jeg tror, at vi får frost," sagde han, "det klarer op mod nord og vi har fuldmåne i aften. Det bliver nok rigtig koldt i nat."

Så vendte han sig om mod sin datter: "Nå, du små, er du glad ved at være kommet tilbage hos dig selv, i dit eget hjem, hos de to gamle?"

Dette ligefremme spørgsmål bragte Jeanne ganske ud af sig selv. Med øjnene fulde af tårer kastede hun sig i sin faders arme og kyssede ham heftigt som for at bede ham om tilgivelse; for trods alle hendes hjertes anstrengelser for at blive glad, følte hun sig alligevel bedrøvet til døden. Hun tænkte på, hvilken glæde hun havde troet, det ville blive for hende at se sine forældre igen; og hun forundrede sig over den kulde, som lammede hendes ømhed, ligesom man, når man i det fjerne har tænkt meget på de mennesker, man holder af, men som man har mistet vanen til bestandig at have om sig, føler det, når man atter samles med dem, som om der i ens kærlighed var kommet en standsning, der varer, indtil samlivets bånd igen er blevet knyttet.

Middagen var lang; der blev ikke talt synderligt. Julien syntes at have glemt sin hustru.

Inde i dagligstuen efter bordet lod hun sig falde hen i en døs foran ilden lige overfor lille mor, der nu sov helt og holdent; og da hun et øjeblik blev vækket af de to mænds stemmer, som blev højrøstede, spurgte hun sig selv, idet hun forsøgte at ruske sin ånd vågen, om hun også ville blive indfanget af dette sløve vaneliv, som intet kan bryde.

Kaminilden, der om dagen lå rødlig og stille glødende, blev mere levende, klar og knitrende. Den kastede store, pludselige glimt hen over billederne på lænestolens vævede betræk, ræven og storken, den bedrøvede hejre, myren og græshoppen.

Baronen gik smilende tæt hen til kaminen og strakte sine åbne hænder hen over det flammende brænde: "Ah, ah! det brænder godt i aften. Det fryser, børn, det fryser." Så lagde han sin hånd på Jeannes skulder og pegede hen mod ilden: "Ser du, min lille pige, det der er det bedste i hele verden: arnen, hjemmets arne, og éns kære omkring den. Det er der intet, som kan opveje. Men hvad om vi gik til ro? I må jo være dødtrætte, børn."

Da hun kom op i sit værelse, spurgte den unge frue sig selv, hvorledes to hjemkomster til de samme steder, som hun dog troede at elske, kunne være så forskellige. Hvorfor følte hun sig ligesom tilintetgjort; hvorfor forekom hjemmet, den kære egn, og alt det, der hidtil havde fået hendes hjerte til at skælve, hende i dag så hjerteskærende trist?

Men pludselig faldt hendes blik på uret. Den lille bi gyngede stadig fra venstre til højre og fra højre til venstre, med den samme hastige og vedholdende bevægelse henover de gyldne blomster. Så følte Jeanne på en gang en strøm af ømhed vælde frem i sig, og hun blev rørt til tårer foran den lille mekanisme, der sang timerne ud og bevægede sig som et levende menneskebryst.

Hun havde været langt fra at være så rørt, da hun omfavnede sin fader og moder. Men hjertet har sine hemmeligheder, som forstanden ikke formår at gennemtrænge.

For første gang siden sit giftermål lå hun alene i sin seng, Julien havde under påskud af træthed lagt sig ind i et andet værelse. Det var for øvrigt aftalt imellem dem, at hver skulle have sit.

Hun var længe om at falde i søvn; hun var forundret over ikke længere at føle et legeme mod sit, afvænnet, som hun var, med at sove i ensomhed, og hun blev forstyrret af den barske nordenvind, der rasede mod taget.

Om morgenen blev hun vækket af et stærkt lysskær, der farvede hendes seng til blod; og ruderne, som var helt overdækkede med rim, var røde, som om hele horisonten stod i flammer.

Hun slog en tyk morgenkjole omkring sig, løb hen til vinduet og åbnede det.

En isnende, sund og skarp blæst vældede ind i værelset og gennempiskede hendes hud med en stikkende kulde, der drev vandet op i hendes øjne. Midt på den purpurrøde himmel dukkede en stor sol, rødblisset og oppustet som en drukkenbolts ansigt, frem over træerne. Jordbunden, der var dækket af hvid frost, var nu blevet hård og tør og gav genlyd under avlskarlenes fodslag. På den ene nat var alle de poppelgrene, der endnu bar blade, blevet fuldstændig afpillede; langt ude hinsides sletten tegnede sig bølgernes store, grønlige linje, helt oversået med hvide skumpletter.

Stormen klædte lynsnart platanen og linden af. Ved hvert af de isnende vindstød spredtes bladene, som frosten havde løsnet, ud i blæsten som en flugt af småfugle. Jeanne klædte sig på, gik ud, og for at få tiden til at gå med noget aflagde hun besøg hos forpagterne.

Familien Martin løftede armene mod himlen, og konen kyssede hende på begge kinder; så blev hun tvunget til at drikke et lille glas ribsvin. Derfra gik hun ud til den anden gård. Familien Couillard løftede armene mod himlen, konen kyssede hende på begge kinder og hun blev tvunget til at svælge et lille glas solbærrom.

Hvorefter hun vendte hjem til frokost.

Og dagen gik som den foregående, blot med den undtagelse, at den var kold i stedet for at være fugtig. Og de andre dage i ugen lignede disse to og alle ugerne i månederne lignede den første.

Lidt efter lidt blev dog hendes længsel efter de fjerne egne svagere. Vanen aflejrede et lag af resignation over hendes liv, ligesom visse vande afsætter over tingene en kalkholdig hinde. Og interessen for det daglige livs tusinde, ubetydelige småhændelser, omsorgen for dets enkle, middelmådige, regelmæssige beskæftigelser fødtes igen i hendes hjerte. Der udviklede sig hos hende et slags tænksomt tungsind, en ubestemt skuffelse over livet. Hvad trængte hun til? Hvad ønskede hun? Hun vidste det ikke selv. Hun følte ingen lyst til at komme ud, ingen tørst efter fornøjelser, ingen længsel mod mulige glæder – hvilke for øvrigt? Ligesom dagligstuens gamle lænestole, tiden havde falmet, således mistede alt for hendes øjne ganske stille sin farve og slettedes ud i en udtryksløs, bleg tone.

Hendes forhold til Julien var fuldstændig forandret. Siden de var kommet hjem fra deres bryllupsrejse, syntes han at være blevet en helt anden, ligesom en skuespiller, der har udspillet sin rolle og antager sin naturlige skikkelse. Det var næppe nok,

at han beskæftigede sig med hende eller blot talte til hende; og det var sjældent, at han en aften fulgte hende ind i hendes værelse.

Han havde overtaget ledelsen af husets midler, reviderede forpagtningskontrakterne, udpinte bønderne og formindskede udgifterne. Han havde også fået en adelig jordbrugers udseende; hele hans elegance og brudgomsfernis var forsvundet.

Han havde i sin ungkarlegarderobe fundet en gammel jagtfrakke med blanke knapper, og skønt den var oversået med pletter, gik han bestandig med den; og med den ligegyldighed, der er egen for folk, som ikke længere lægger an på at behage, havde han hørt op med at barbere sig, og det lange, slet klippede skæg misklædte ham skrækkeligt. Hans hænder var ikke længere velplejede, og efter hvert måltid drak han fire eller fem små glas cognac.

Jeanne havde forsøgt at gøre ham nogle venlige bebrejdelser, men han havde svaret hende: "Du er nok så god at lade mig være i fred, ikke?" med et så barskt tonefald, at hun ikke oftere turde prøve på at give ham råd.

Overfor hele denne forandring havde hun taget sit parti på en måde, der forbavsede hende selv. Han var blevet en fremmed, en fremmed, hvis sjæl og hjerte var lukket for hende. Hun tænkte ofte på, hvorledes det kunne gå til, at de, efter at de således var mødtes, havde elsket hinanden og giftet sig i et eneste langt udbrud af ømhed, nu kunne gå om lige så ukendte for hinanden, som om de aldrig havde sovet side om side.

Og hvor kunne det være, at hun ikke led mere ved hans frafald. Var livet således? Havde de taget rent fejl? Havde

fremtiden virkelig intet mere at give hende?

Hvis Julien var blevet ved at være lige så smuk, soigneret, elegant og forførende, havde hun måske da lidt mere?

Det var bestemt, at efter nytår skulle de nygifte blive alene; så skulle lille far og lille mor vende tilbage til deres hus i Rouen og opholde sig der nogle måneder. De unge folk skulle derimod blive på "Poplerne" hele vinteren for at ordne deres hjem færdigt, vænne sig til det og leve sig ind på de steder, hvor hele deres liv skulle glide hen. Der var for øvrigt nogle naboer, som Julien ville forestille for sin kone, Brisevilles, Couteliers og Tourvilles.

Men de nygifte kunne endnu ikke begynde deres visitter, fordi det indtil nu havde vist sig umuligt at få maleren, der skulle forandre våbnet på vogndøren, til at komme.

Baronen havde nemlig afstået den gamle familievogn til sin svigersøn, og Julien ville ikke for alt i verden have samtykket i at fremstille sig på de omliggende slotte, hvis ikke familien Perthuis des Vauds våbenmærke var blevet ombyttet med de Lamares.

Men nu var der kun på egnen en eneste mand, der havde gjort disse heraldiske prydelser til sin specialitet; det var en maler, der hed Bolbec, men som blev kaldet Bataille, og som efter tur blev bestilt rundt til Normandiets herresæder for at fremtrylle den ædle pynt på de forskellige befordringsmidlers døre.

Endelig en morgen, da de næsten var færdige med frokosten, så de en mand åbne lågen og komme ned ad den lige allé. Han bar en kasse på ryggen. Det var Bataille.

Han blev vist ind i spisestuen og der blev serveret for ham som for en ligemand; for hans specialitet, hans stadige omgang med egnens aristokrati og hans kendskab til heraldikken, dens tekniske udtryk og sindbilleder havde givet ham selv ligesom en slags våbenret. Og alle Normandiets adelsmænd trykkede ham i hånden.

Papir og blyant blev straks skaffet til veje, og mens maleren spiste, skitserede baronen og Julien deres firdelte våbenskjolde. Baronessen, der levede fuldstændig op, når det drejede sig om den slags ting, kom med sin mening; og selv Jeanne tog del i diskussionen, som om en eller anden hemmelighedsfuld interesse pludselig var vågnet i hende.

Alt imens han spiste, fremkom Bataille med sine anskuelser, tog sommetider blyanten og tegnede en plan, nævnte eksempler, beskrev alle de lensherrelige vogne i hele egnen og syntes at bringe med sig i sin tale, ja selv i sin stemme, ligesom en slags atmosfære af adelskab.

Det var en lille mand med tætklippet, gråt hår, og hænder, som var tilsølede af farver og lugtede af fernis. Der blev sagt, at han i tidligere tider havde været indviklet i en sædelighedsforbrydelse, men den anseelse, han nød hos alle de betitlede familier, havde for længe siden udslettet denne plet.

Så snart han havde drukket sin kaffe, blev han ført ud i vognskuret, og voksdugen, der var dækket over vognen, blev taget af. Bataille undersøgte den nøje, så holdt han et indgående foredrag om de dimensioner, som han mente, det ville være nødvendigt at give tegningen; og efter endnu en meningsudveksling begyndte han på arbejdet.

Til trods for kulden lod baronessen sig bringe en magelig lænestol for at se ham male; så forlangte hun et varmebækken til sine fødder, der blev helt gennemisnet. Hvorpå hun roligt satte sig til at passiare med maleren, udspurgte ham om de slægtskabsforbindelser, hun ikke var rigtigt på det rene med, om de stedfundne dødsfald og fødsler og fuldstændiggjorde således gennem hans oplysninger de lange stamtavler, hun gik rundt med i sin hukommelse.

Julien var blevet hos sin svigermoder. Han sad overskrævs på en stol, røg pibe, spyttede på gulvet og hørte til, mens hans blik ufravendt vågede over farvelægningen af hans adelskab.

Snart kom far Simon, der med sin spade over skulderen var på vej til køkkenhaven, forbi, og standsede for at betragte arbejdet; og da rygtet om Batailles ankomst havde bredt sig til de to forpagtergårde, varede det ikke længe før de to forpagterkoner fremstillede sig. De blev stående ved siden af baronessen og faldt i begejstring: "Der må alligevel svær behændighed til for at lave sådan et billede sammen."

Våbenskjoldene på de to vogndøre nåede ikke at blive færdige før næste dag ved elleve-tiden. Alle slottets beboere mødte frem, og kalechevognen blev trukket udenfor, for at man bedre kunne dømme om virkningen.

Det var yderst vellykket. Bataille blev overvældet med komplimenter og drog afsted med sin kasse gjort fast på ryggen. Og baronen, hans kone, Jeanne og Julien blev alle enige om den ting, at maleren var et menneske med store evner, som, hvis forholdene havde tilladt det, uden tvivl kunne være blevet en stor kunstner.

Men med det formål at spare havde Julien indført en række reformer, der nødvendiggjorde nye omforandringer.

Den gamle kusk var blevet forsat til gartnerembedet, da vicomten for fremtiden selv ville køre, og hestene var blevet solgt for at undgå udgifterne til deres foder.

Så, eftersom det var nødvendigt at have en til at holde dyrene, når herskabet steg af vognen, havde han udnævnt en lille røgterdreng, der hed Marius, til tjener.

Og endelig for at skaffe heste havde han i Couillards og Martins kontrakter fået indført en særlig bestemmelse, ifølge hvilken de to forpagtere var pligtige til én gang om måneden, på den dag, han fastsatte, at stille en hest til hans rådighed, til gengæld blev de så fritaget for at levere fjerkræ til slottet.

Couillard kom altså anstigende med en høj gul rallike, og Martin mødte med en lille hvid, langhåret krikke. De to dyr blev spændt for side om side, og Marius, der blev helt borte i far Simons gamle liberi, kørte ekvipagen frem foran slotstrappen.

Julien var blevet renvasket og holdt sig rankere end sædvanlig, han havde genfundet lidt af sin fordums elegance, men det lange skæg gav ham alligevel et simpelt udseende.

Han kastede et kritisk blik på forspandet, vognen og den lille tjener og fandt helhedsvirkningen tilfredsstillende, da det kun var de nymalede våben, der havde betydning for ham.

Baronessen, som ved sin mands arm var kommet ned fra sit værelse, steg med besvær op i vognen og satte sig med ryggen støttet af puder. Så viste Jeanne sig. Hun lo først ved hestenes sammenstilling og påstod, at den hvide måtte være et barnebarn af den gule; men da hun fik øje på Marius – hvis ansigt var skjult under den høje kokarde-hat, der kun af næsen

hindredes i at lægge sig helt ned til skuldrene, hvis hænder forsvandt aldeles i ærmernes indre, hvis ben blev ganske borte i frakkens skøder, der omgav dem som et skørt, og hvis fødder, som var forsynet med et par uhyre sko, stak så løjerligt frem forneden – da hun så ham bøje hovedet langt tilbage for at komme til at se, for hvert skridt løfte benet så højt i vejret, som om han skulle skræve over en flod, og fare rundt, forvildet som en blind for at adlyde de ordrer, der blev givet ham, ganske fortabt og druknet i sine klæders uforholdsmæssige vidde – fik hun et anfald af en så uimodståelig latter, at det ikke var hende muligt igen at holde op med at le.

Baronen vendte sig, stirrede på den fortumlede dreng, blev øjeblikkelig smittet og brast ligeledes i latter; han kaldte på sin kone, det var ham næsten ikke muligt at få ordene frem: "Se, se på Ma-Ma-Marius! Næ, hvor er han komisk! Gud, hvor er han gri-grinagtig."

Baronessen lænede sig ud af døren og blev ved synet af drengen gennemrystet af en sådan lystighedskrampe, at vognen dansede på sine fjedre, som om der blev skumplet af sted over store sten.

Men Julien var blevet ganske bleg: "Hvad er der i vejen med jer alle sammen?" spurgte han, "hvad er det, der er så uhyre grinagtigt? I må jo være skrupgale."

Jeanne, som var helt syg af latter og ude af stand til at berolige sig, måtte sætte sig på et af trappetrinene, baronen gjorde det samme, og inde fra kalechen lød en vedholdende klukken og en krampagtig hikken, der fortalte, at baronessen var lige ved at blive kvalt. Og pludselig begyndte Marius' liberi

at bævre. Grunden til latteren var åbenbart gået op for ham, og han lo selv med af alle kræfter inde fra sin kavajs dyb.

Ude af sig selv styrtede Julien hen imod ham. Med en knaldende lussing befriede han drengens hoved fra den kæmpemæssige hat, der rullede hen over grønsværet. Så vendte han sig om mod sin svigerfader, og med en stemme, der skælvede af vrede, fremstammede han: "Jeg synes ikke, at det tilkommer Dem at le. Vi ville aldrig være kommet så vidt, hvis De ikke havde øst Deres formue ud for alle vinde og spist hver eneste skilling op. Hvem har skylden, hvis De er ruineret?"

Al munterheden var som blæst væk, stivnet i et nu. Ingen sagde et ord mere. Jeanne, der nu var lige ved at græde, steg stille op i vognen ved siden af sin moder. Baronen, som var blevet stum af overraskelse, tog plads lige overfor de to damer; og Julien satte sig til rette på bukken efter først at have trukket den tudende dreng, hvis kind svulmede op, op ved siden af sig.

Turen blev trist, og forekom dem meget lang. I vognen var der tavshed. De var alle tre nedtrykte og forlegne, og ville ikke tilstå for hinanden de bekymringer, der opfyldte deres tanker. De følte godt, at de ikke ville kunne tale om andre ting, så stærkt beskæftigede det forefaldne dem, og de foretrak at tie bedrøvet frem for at berøre det pinlige optrin. >

De to dyrs ulige trav førte kalechevognen langs med forpagtergårdene og skræmte hønsene, der spankede om ude på vejen; med baskende vinger flagrede de forfjamskede frem og tilbage og gemte sig bort i hækkene. Af og til blev de et lille stykke forfulgt af en gøende hund, som derpå med stive børster vandrede tilbage til gårdens indkørsel, hvor den endnu en gang vendte sig for at sende en sidste afskedsgøen efter vognen. En

knøs med snavsede træsko og lange lade ben drev af sted med hænderne i lommerne; i ryggen fik blæsten hans bluse til at pose ud. Han stillede sig ind til siden for at lade vognen køre forbi, og rev kejtet kasketten af det vandklistrede hår.

Efter hver gård lå sletten igen åben, så kom atter en gård og således blev gårdene og de åbne sletter ved at veksle.

Endelig drejede vognen ind i en stor granallé, der mundede ud på hovedlandevejen. De dybe og dyndede hjulspor fik køretøjet til at hælde og lille mor til at udstøde ængstelige småskrig. Ved enden af alleen var et hvidt led, der var lukket; Marius sprang af og løb hen og lukkede det op, så rundede vejen uden om en mægtig græsplæne, og de kørte op foran en høj, stor og kedelig bygning med lukkede skodder.

Pludselig åbnedes midterdøren, og en gammel, halvlam tjener i en sort- og rødstribet vest, der til dels var skjult af et stort husholdningsforklæde, steg langsomt med forsigtige, skrå skridt ned ad stentrappen. Han spurgte om de besøgendes navn og førte dem ind i et rummeligt modtagelsesværelse, hvis tillukkede persienner han møjsommeligt fik trukket op. Møblerne var dækket med et overtræk, taffeluret og kandelabrene indhyllet i hvidt linned; en muggen luft, hengemt, isnende og fugtig, lagde tungsind over lunger, hjerte og hud.

De satte sig og ventede. Nogle skridt, der lød ned fra korridoren ovenover, røbede en uvant travlhed. Slottets herskab, der var blevet overrasket af det uventede besøg, var åbenbart i færd med en skyndsom omklædning. Det varede længe. Flere gange blev der ringet på en klokke. Skridt ilede ned ad trappen og lidt efter op igen.

Baronessen, der sad og blev gennemkold, nyste gang på gang. Julien gik op og ned ad gulvet. Jeanne sad ganske stille og nedslået ved siden af sin moder. Og baronen, som lænede sig med ryggen mod kaminens marmor, stod med bøjet hoved.

Endelig blev en af de høje døre smækket op for vicomte og vicomtesse de Briseville. De var begge to små og noget magre, med hoppende gang og af ubestemmelig alder, yderst ceremonielle og forlegne. Vicomtessen var i blomstret silkekjole, på hovedet havde hun en lille pyntelig kappe med bånd; hun talte hurtigt med sin syrlige stemme.

Hendes gemal, der var indsnøret i højtidelig langskødet frakke, hilste med en bøjning i knæene. Hans næse, hans øjne, hans tænder, hans hår, der så ud som om det var indsmurt med voks, og hans smukke gallaklædning, alt lyste og skinnede, således som kun de ting lyser og skinner, der bliver behandlet med den største omhu og varsomhed.

Efter de første velkomsthilsener og venskabelige høflighedsudvekslinger var der ingen af dem, der kunne finde noget mere at sige. Så gav de sig gensidigt til at komplimentere hinanden uden grund. De håbede, at det behagelige forhold imellem dem ville blive fortsat fra begge sider. Det var en stor tilflugt at kunne besøge hinanden, når man boede på landet hele året rundt.

Stuens isnende atmosfære trængte igennem til marv og ben og forkølede struberne. Baronessen havde ikke hørt op med at nyse, nu begyndte hun også at hoste. Så gav baronen tegn til opbrud. Brisevilles trængte ind på dem: "Hvad for noget? Så hurtigt? Bliv dog endelig lidt endnu." Men Jeanne rejste sig, til trods for at Julien, der fandt besøget alt for kort, ved at glippe

med øjnene betydede hende, at han syntes, de skulle blive lidt længere.

Der skulle ringes på tjeneren for at give ham besked om at lade vognen køre frem. Klokken var i stykker. Husets herre ilede ud, så kom han tilbage og meddelte, at hestene var blevet sat i stald.

De måtte vente. Hver af dem søgte fortvivlet efter noget at sige. Der blev talt om den regnfulde vinter. Med en uvilkårlig, beklemt skælven spurgte Jeanne sine værter, hvad de i deres ensomhed kunne få året til at gå med. Men Brisevilles blev i høj grad forundrede over dette spørgsmål, for de var altid fuldt optaget, de skrev meget rundt til deres adelige slægtninge, der var sået hele Frankrig over, og deres dage var fyldte med lutter mikroskopiske småbeskæftigelser; til daglig brug var de lige så ceremonielle overfor hinanden, som overfor fremmede og afhandlede majestætisk de mest ubetydelige bagateller.

Og under det snavsede loft i det uhyre, ubeboede værelse, der helt og holdent var pakket ind i linned, forekom disse to så små, så propre og så korrekte mennesker Jeanne som to dåser henkogt adel.

Endelig gled vognen med det ulige forspand forbi vinduerne. Men Marius var forsvundet. Han havde åbenbart ment, at han havde sin frihed lige til aften og benyttet lejligheden til en afstikker ud i egnen.

Julien blev rasende og bad om han måtte blive sendt bagefter til fods; og efter mange hilsener fra begge sider, slog de ind på hjemvejen til "Poplerne".

Så snart de var kommet til rette i vognen, gav Jeanne og baronen sig til at le, til trods for at den tyngende misstemning

over Juliens brutalitet endnu hvilede på dem, og efterabede vicomte og vicomtesse de Brisevilles bevægelser og tonefald. Baronen gav manden, mens Jeanne efterlignede konen; men baronessen, der følte sig lidt krænket i sin adelsstolthed, sagde til dem: "I gør virkelig uret i således at gøre nar, det er yderst velopdragne mennesker, og de hører til en af vore bedste familier." De tav lidt stille for ikke at gøre lille mor imod, men fra tid til anden, når faderen og Jeanne kom til at se på hinanden, kunne de ikke dy sig for at begynde igen. Han hilste med værdig høflighed og spurgte i en højtidelig tone: "Deres slot "Poplerne" må være meget koldt på denne årstid, da havvinden stadig blæser ind mod det?" Hun satte en affektert mine op og smiskede med en lille vrikken med hovedet, som en and, der bader sig: "Oh, min herre, her har jeg rigeligt nok at beskæftige mig med hele året rundt. Vi har så megen familie at skrive til. Og hr. de Briseville læsser alt over på mig. Han er så optaget med at anstille lærde efterforskninger sammen med fader Pelle. De studerer Normandiets religionshistorie."

Baronessen kunne ikke lade være at trække på smilebåndet, men gentog alligevel irettesættende: "Det er ikke rigtigt således at gøre nar af folk af vor klasse."

Men pludselig standsede vognen, og Julien gav sig til at råbe og kalde på nogen, der måtte være bagved. Jeanne og baronen lænede sig ud af vognens vinduer og fik øje på et underligt væsen, der syntes at komme trillende hen imod den. Med benene indviklede i livreets flagrende skøder, blændet af hatten, der vaklede fra den ene side til den anden, viftende med ærmerne som møllevinger, plaskende i vandpytterne, som han fo'r igennem uden at ænse, snublende mod alle stenene på

vejen, hoppende, springende, oversprøjtet med dynd, kom Marius rendende efter kalechen så hurtigt benene kunne bære ham.

Så snart han havde indhentet den, bøjede Julien sig ned, tog ham i kraven, halede ham op ved siden af sig, og gav sig, idet han slap tømmerne, til med knyttede næver at dunke løs på drengens hat, der sank ned over hans hoved ned på skuldrene og gav genlyd som en tromme. Knøsen hylede inden i den, forsøgte at flygte, at springe ned fra bukken, mens hans herre, der holdt fast på ham med den ene hånd, blev ved at slå løs med den anden.

Ude af sig selv stammede Jeanne: "Far – – åh, far!" og baronessen, der blev fuldstændig oprørt, greb fat i sin mands arm: "Men så få ham dog til at holde op, Jacques." Baronen slog heftigt ruden foran i vognen ned, tog fat i sin svigersøns ærme og råbte til ham med rystende stemme: "Har De snart fået nok af at banke det stakkels barn?"

Julien vendte sig forbløffet: "Men har De da ikke set, hvorledes han har sølet sit livré til?"

Men baronen svarede med hovedet stukket ind mellem sin svigersøn og drengen: "Det er lige meget! Der er grænser for, hvad man kan tillade sig af brutalitet." Julien blev igen vred: "Vil De måske behage at lade mig passe mig selv, det kommer ikke Dem ved!" og han løftede atter hånden; men hans svigerfader greb den i samme nu og bøjede den ned med en sådan kraft, at den slog hårdt mod kuskesædet, og han skreg: "Hvis De ikke på øjeblikket holder op, stiger jeg af, og så skal jeg vide at tvinge Dem til det!" med en sådan voldsomhed, at vicomten med ét

slag blev rolig, og idet han trak på skuldrene uden at svare, piskede han løs på hestene, der satte afsted i skarpt trav.

De to kvinder, som var blevet ligblege, sad ganske ubevægelige, og man kunne tydeligt høre baronessens hjerte banke tungt og anstrengt.

Ved middagsbordet var Julien langt behageligere, end han plejede at være, aldeles som om intet var foregået. Jeanne, hendes fader og fru Adelaïde, som med deres medfødte, ophøjede velvilje glemte hurtigt, blev rørte over at se ham så elskværdig og lod sig rive med af hans munterhed med den fornemmelse af velvære, der er egen for rekonvalescenter; og da Jeanne igen gav sig til at tale om Brisevilles, gik selv hendes mand ind på spøgen, idet han dog hastigt tilføjede: "Det er lige meget, der er noget fornemt over dem."

De gjorde ikke flere visitter, da enhver af dem frygtede for at genopvække spørgsmålet Marius. Det blev bestemt, at man skulle nøjes med at sende naboerne nytårskort, og så vente til det kommende forårs første milde dage med at aflægge de øvrige besøg.

Det blev jul. De havde præsten, sognerådsformanden og hans kone til middag. Nytårsdag blev de samme atter indbudt. Det var de eneste adspredelser, der brød dagenes ensformige kæde.

Far og lille mor skulle efter bestemmelsen forlade "Poplerne" den 9. januar; Jeanne ville gerne have beholdt dem lidt længere, men Julien trængte ikke videre ind på dem, og som følge af sin svigersøns voksende kulde bestilte baronen en vogn fra Rouen til at komme og hente dem.

Dagen før deres afrejse var det klart frostvejr. Da alt allerede var pakket ned, besluttede Jeanne og hendes fader at gå en tur

ned til Yport, hvor de ikke havde været, siden de nygifte var kommet tilbage fra Korsika.

De gik igennem den samme skov, som hun havde gennemstrejfet på sin bryllupsdag, helt tæt ind til ham, hun fra nu af skulle følge hele livet igennem, den skov, hvor hun havde modtaget sit første kærtegn og den første skælven havde gennemrystet hende, som en forudanelse om den legemlige kærlighed, hun dog først skulle lære at kende i den vilde Ota-dal ved kilden, hvor deres kys havde blandet sig med vandet.

Ingen blade, intet slyngende løv, intet uden grenenes tørre vinterknagen.

De kom ind i den lille fiskerby. De øde, tavse gader lugtede af saltvand, tang og fisk. De store grove net var stadig slået op foran dørene eller bredt ud på stenene for at tørres. Det kolde, grå hav med dets evige, mumlende skum begyndte at falde og i retning mod Fécamp langsomt at blotte de grønlige småklipper ved klintens fod. Og langs hen ad strandbredden som uhyre, døde fisk lå brede fiskerbåde væltet om på siden. Aftenen faldt på og fiskerne kom i smågrupper luntende ned ad stenskråningen; de trådte tungt med deres store, tykke vandstøvler, om halsen havde de et uldent tørklæde, i den ene hånd en dunk brændevin og i den anden bådslygten. Længe syslede de omkring de skråtliggende fartøjer; med ægte normannisk langsomhed stuvede de deres net, deres flydetræ, et stort grovbrød, en krukke med smør, et glas og brændevinsdunken ned i båden. Så løftede de fartøjet på ret køl og skubbede det ned mod vandet; med stærk støj skurede det hen over stenene, kløvede skummet, hævede sig i bølgerne,

vuggede nogle øjeblikke, udfoldede sine brune vinger og forsvandt i natten med sin lille flamme på mastetoppen.

Men de stærktbyggede kvinder, hvis knoglede benbygning stak frem under de tynde klæder, blev stående lige til den sidste fisker var kommet afsted, så først gik de tilbage, hjem til de stille, sorte gader, hvis tunge søvn skræmtes op af deres skrigende stemmer.

Baronen og Jeanne stod tavse og så bådene fjerne sig i mørket med de mænd, som således nat efter nat tog ud og fristede døden for ikke at omkomme af sult, og som alligevel var så ludfattige, at de aldrig fik kød at spise.

Baronen blev begejstret over havet, han mumlede: "Hvor det er smukt og forfærdeligt. Hvor er dette hav, hvor mørket sænker sig og hvor så mange liv er i fare, dog herligt og ærefrygtindgydende! Ikke sandt, Jeanne?"

Hun svarede med et køligt smil: "Det kan dog ikke måle sig med Middelhavet." Men hendes fader følte sig krænket: "Middelhavet! Olie og sukkervand, blåt sukkervand i en vaskebalje. Men så se dog på dette vand, hvor det er skrækindjagende med sine skumtinder! Og tænk så på alle de mænd, som sejlede ud på det, og som vi allerede helt har tabt af syne."

Jeanne samtykkede med et suk: "Ja, som du vil, fader." Men dette ord, der var kommet over hendes læber, "Middelhavet", havde igen givet hende et stik i hjertet og draget alle hendes tanker hen mod de fjerne egne, hvor hendes drømme dvælede.

I stedet for at vende tilbage gennem skoven, foretrak fader og datter hovedlandevejen og gik med langsomme skridt op ad

den lange bakke. De talte ikke meget, de følte sig alt for bedrøvede over den forestående adskillelse.

Af og til, mens de gik langs med grøfterne ind mod bondegårdene, slog den blandede stank af frisk æblemost og opgravede kartofler, der på den årstid svæver over hele Normandiet, dem i møde, eller en fed, varm staldlugt steg i vejret fra møddingerne. Helt inde i baggrunden af gården viste et lille oplyst vindue, at dér lå stuehuset.

Og det var Jeanne, som om hendes sjæl udvidede sig og blev opladt for usynlige ting; og de små spredte lysskær ud over markerne bibragte hende pludselig en skarp forståelse af alle levende væseners ensomhed, af at alt splitter, alt skiller og alt drager menneskene bort fra det, de elsker.

Så sagde hun med resigneret stemme: "Det er ikke altid lige lystigt at leve."

Baronen sukkede: "Nej vist så, min pige, men vi kan ikke gøre noget ved det."

Den næste dag rejste far og lille mor, og Jeanne og Julien blev alene tilbage.

7

Så holdt kortene deres indtog i de unge folks liv. Hver eneste dag efter frokost, mens han røg sin pibe og nedslubrede sin cognac, som han lidt efter lidt drak seks à otte glas af, spillede Julien bezique med sin hustru. Derpå gik hun op på sit værelse, og, mens regnen slog mod ruderne eller vinden ruskede i dem, broderede hun ihærdigt på en skørteflæse. Nu og da, når hun blev træt, løftede hun hovedet og stirrede ud mod det mørke havs hvide bølger, der skummede i det fjerne. Så, når hendes svage, ubestemte blik havde hvilet nogle minutter, tog hun atter fat på sit arbejde.

Det var for øvrigt alt, hvad hun havde at gøre, da Julien for helt at kunne tilfredsstille sin myndighedstrang og sparsommelighedskløe, havde overtaget hele husledelsen. Han viste sig gnieragtigt kneben, gav aldrig drikkepenge og indskrænkede føden til det mindst mulige. Da Jeanne, lige siden hun var kommet til "Poplerne", hver morgen havde ladet bageren lave et særligt lille normannisk fladbrød til hende, strøg han denne udgift og beordrede hende til fremtidigt at holde sig til ristet brød.

Hun sagde intet for at undgå alle forklaringer, meningsudvekslinger og skænderier, men hvert nyt vidnesbyrd om hendes mands gerrighed pinte hende, som om hun blev stukket med knappenåle. For hende, der var opdraget i en familie, hvor penge regnedes for intet, stod det som noget lavt og grimt. Hvor ofte havde hun ikke hørt lille mor sige: "Pengene er kun til for at blive givet ud." Nu gentog Julien bestandig: "Vil

du aldrig kunne vænne dig til at lade være med at smide pengene ud ad vinduet?" Og hver gang det var lykkedes ham at knappe lidt af på en løn eller på en regning, sagde han smilende, idet han lod pengene glide ned i sin lomme: "Mange bække små gør en stor å."

Enkelte dage kunne Jeanne atter give sig til at drømme. Hun lod blidt arbejdet synke ned i skødet, sad med indadvendt blik og slappe hænder og hentede frem i sine tanker en af de romaner, hun som ung pige havde kædet sammen af dårende eventyr. Men pludselig hørte hun Julien udstede en befaling til far Simon, og lyden af hans stemme rev hende ud af de vuggende drømme; hun tog igen fat på sit tålmodige arbejde, idet hun sagde til sig selv: "Det er forbi, alt sammen;" og en tåre faldt ned på hendes fingre, der regelmæssigt førte synålen frem og tilbage.

Også Rosalie, der tidligere havde været så glad og munter og altid gik omkring og sang, var forandret. Hendes før så fyldige kinder havde mistet deres røde farve og var blevet næsten hule, undertiden var de ganske smudsiggule, som om de var blevet gnedet med våd jord.

Jeanne spurgte hende ofte: "Er du syg, barn?" Men den lille stuepige svarede bestandig: "Nej, frue." En svag rødme lagde sig over hendes ansigt og hun flygtede ilsomt bort.

I stedet for som tidligere altid at løbe, trak hun nu med besvær fødderne afsted efter sig, og al hendes pyntesyge var forsvundet; hun købte aldrig mere noget af de omvandrende bissekræmmere, der forgæves fristede hende med deres silkebånd, deres korsetter og deres forskellige parfumer.

Og det store hus syntes at lyde hult og blive mere og mere uhyggeligt med sin triste facade, som regnen plettede med lange grå striber.

I slutningen af januar kom sneen. Langt borte fra, fra nord henover det mørke hav, kunne man se de store tykke skyer komme vandrende; og flokkenes hvide falden begyndte. På en eneste nat blev hele sletten begravet og om morgenen stod træerne svøbt i isskum.

Med høje støvler på og blodtørstig mine tilbragte Julien sin tid i udkanten af krattet; bag ved grøften, som vendte ud mod sletten, havde han lagt sig i baghold for at oppasse de trækkende fugle. Fra tid til anden brød et geværskud den frosne stilhed; og flokke af opskræmte sorte ravne fløj kredsende bort fra de store træer.

Når Jeanne til sidst ikke kunne holde det ud for kedsomhed, gik hun ud på stenterrassen. Langt borte fra klang en pludselig støj af liv over mod hende og blev kastet tilbage fra den gustne og ubevægelige flades sovende ro.

Så hørte hun intet mere uden en slags brummen fra det fjerne bølgeslag og den bløde og stadige gliden af dette støv af frossent vand, som vedblev at falde.

Og snelaget hævede sig stedse under det tætte og lette mos' endeløse falden.

En af disse blege morgener sad Jeanne ubevægelig i sit værelse og varmede sine fødder ved ilden, mens Rosalie, som stadig dag for dag blev mere forandret, langsomt var i færd med at rede sengen. Pludselig hørte Jeanne bag ved sig et smerteligt suk. Uden at dreje hovedet spurgte hun: "Men hvad er der dog i vejen med dig?"

Som altid svarede pigen: "Intet, frue," men hendes stemme lød kvalt og anstrengt.

Jeanne var allerede begyndt at tænke på andre ting, da det faldt hende ind, at hun ikke mere hørte den unge pige bevæge sig. – "Rosalie," kaldte hun. Ingen rørte sig. Så troede hun, at pigen var gået lydløst ud af stuen og hun råbte højere: "Rosalie!" og skulle lige til at strække armen ud for at ringe, da en klagende gispen ganske tæt ved hende fik hende til at fare op, skælvende af angst.

Ligbleg og med flakkende øjne lå den lille stuepige på gulvet med benene strakt lige ud og ryggen støttet mod sengen.

Jeanne styrtede til: "Hvad fejler du? Hvad fejler du?"

Den anden svarede ikke et ord, gjorde ikke en bevægelse; hun så på sin frue med et hjælpeløst forvildet blik og stønnede, som om hun blev sønderrevet af en forfærdelig smerte.

Så pludselig gled hun med hele sit legeme om på ryggen ned mod gulvet, idet hun bag sine sammenpressede tænder kvalte et smertensskrig.

Så var der noget, der bevægede sig under hendes kjole, som strammede stærkt over hofterne, og pludselig skar igennem værelset en lang mjaven som af en kat, fulgt af en spæd, men allerede smertelig klynken, lidelsens første hilsen til barnet, der træder ind i livet.

På én gang forstod Jeanne, hvad der gik for sig, og aldeles forfjamsket løb hun ud på trappegangen, skrigende: "Julien! Julien!"

Han svarede nedefra: "Ja, hvad er det, du vil?"

Med største besvær fik hun frem: "Det er … det er … Rosalie, som …"

Julien tog trappen i fire spring og styrtede lige ind i værelset, med en rask bevægelse slog han pigens skørter op og blottede et hæsligt lille stykke rynket, sammenkrympet, slimet og klynkende kød, der bevægede sig.

Han rejste sig med et ondt udtryk i ansigtet og skød sin forfærdede hustru udenfor: "Dette her kommer ikke dig ved. Gå din vej. Send Ludivine og far Simon op til mig."

Ganske rystende gik Jeanne ned i køkkenet, så, da hun ikke turde gå ovenpå igen, gik hun ind i dagligstuen, hvor der lige siden hendes forældres afrejse ikke havde været lagt i kaminen, og dér ventede hun ængsteligt på, hvad der videre ville ske.

Hun så snart far Simon komme løbende ud ad døren og hen ad landevejen. Fem minutter efter kom han tilbage sammen med enkemadam Dentru, egnens jordemoder.

Så lød der stor støj og bevægelse på trappen, som om en såret blev flyttet; og Julien kom ned for at sige til sin hustru, at hun igen kunne komme op til sig selv.

Hun skælvede over hele legemet, som om hun havde overværet et eller andet rædselsvækkende ulykkestilfælde. Hun satte sig atter foran kaminen og spurgte: "Hvorledes går det med hende?"

Nervøs og bekymret gik Julien op og ned i værelset, han syntes at være gennemrystet af vrede. Han svarede ikke lige straks; først efter nogle sekunders forløb standsede han: "Hvad har du tænkt dig at stille op med kvindemennesket?"

Hun forstod ikke, hvad han mente, og så på ham: "Hvorledes? Hvad mener du? Det ved jeg virkelig ikke."

Men pludselig skreg han, som om hidsigheden løb af med ham: "Vi kan jo dog ikke beholde en bastard i huset."

Jeanne blev meget forvirret; så efter en lang stilhed foreslog hun: "Ja, men, min ven, vi kan måske nok få barnet sat i pleje?"

Han lod hende ikke tale ud: "Og hvem skulle betale det? Du formodentlig?"

Hun overvejede igen længe for at finde en løsning; endelig sagde hun: "Men faderen tager sig vel af det; og hvis han vil gifte sig med Rosalie, så er jo alle vanskeligheder overstået."

Som om det nu var forbi med hans tålmodighed råbte han: "Faderen! ... Faderen! ... Kender du ham måske? ... Ved du, hvem faderen er? ... Nej, vel? ... Nå, og så? ..."

Jeanne blev bevæget og ivrig: "Hvem han end er, så vil han sikkert ikke forlade pigebarnet således. Det ville være alt for fejt! Vi må spørge om hans navn, vi må gå til ham og få ham til at forklare sine hensigter."

Julien var blevet roligere og havde atter givet sig til at vandre op og ned: "Men, kære, det er netop faderens navn, hun ikke vil ud med; hun vil lige så lidt tilstå det for dig som for mig ... og hvis han nu slet ikke vil vide af hende? ... Vi kan dog ikke beholde en falden kvinde og hendes uægte unge under vort tag, det må du da kunne forstå."

Jeanne gentog hårdnakket: "Så er den mand en skurk; men vi må skaffe os at vide, hvem han er, og så skal han få med os at gøre."

Julien var blevet ildrød og var lige på grænsen til atter at blive hidsig: "Men i mellemtiden ..."

Hun vidste ikke, hvad hun skulle bestemme, og spurgte ham: "Ja, hvad foreslår du?"

Han havde sin mening ganske parat: "Åh, hvad jeg foreslår, er det nemmeste. Jeg stikker hende nogle penge i næven og sender

hende pokker i vold med samt sin aflægger."

Den unge kone blev oprørt: "Nej, skal aldrig ske, aldrig. Pigen er min mælkesøster; vi er vokset op sammen. Hun har begået et fejltrin, så meget des værre for hende. Men jeg vil ikke kaste hende på døren af den grund; og skulle det vise sig at være nødvendigt, så vil jeg selv lade barnet opdrage."

Så brød Julien løs: "Og vi ville få et nydeligt rygte, vi med vort navn og vore forbindelser. Over alt vil der blive sagt, at vi beskytter lasten og at egnens skøger finder hjemsted hos os; og alle hæderlige folk vil ikke oftere sætte deres fod i vort hus. Hvad i al verden tænker du dog på? Du må jo være bindegal!"

Hun havde bevaret sin ro: "Jeg vil aldrig tillade, at Rosalie bliver jaget på døren; hvis du ikke vil beholde hende, så vil min moder tage hende til sig; og vi skal nok til sidst lære navnet på barnets fader at kende."

Ude af sig selv fo'r han ud af stuen og smældede døren i efter sig, idet han skreg: "De kvindfolk er spiltossede med deres forrykte indfald!"

Om eftermiddagen gik Jeanne op til den unge moder. Hun lå ubevægelig i sin seng med åbne øjne. Madam Dentru, der passede hende, vuggede det nyfødte barn på sine arme.

Så snart Rosalie fik øje på sin frue, gav hun sig til at hulke og skjulte ansigtet i sine lagener, helt opløst af fortvivlelse. Jeanne ville kysse hende, men hun stred imod og tildækkede sit ansigt. Jordemoderen lagde sig imellem og trak tæppet bort fra hendes hoved; så fandt hun sig i kysset, stadig grædende, men dog mere stille.

En mager ild brændte i kaminen; der var koldt; barnet græd. Jeanne turde ikke tale om den lille af frygt for at fremkalde

endnu en krise; hun havde taget Rosalies hånd og gentog mekanisk: "Det går nok over, det går nok over." Den stakkels pige skottede i smug hen til jordemoderen og skælvede ved barnets skrig; en rest af sorg truede med at kvæle hende og brød endnu med mellemrum frem i en krampagtig hulken, mens de tilbagetrængte tårer i hendes hals frembragte en gurglende lyd.

Endnu en gang kyssede Jeanne hende og hviskede ganske sagte ind i hendes øre: "Vi skal nok tage os pænt af det alt sammen, min pige." Så, da et nyt anfald af gråd begyndte, skyndte hun sig hurtigt bort.

Hver dag gik hun igen derop og hver dag brød Rosalie ud i hulken, så snart hun så sin frue komme.

Barnet blev sat i pleje hos en naboerske.

Imidlertid talte Julien næsten slet ikke med sin hustru, det var som om han, lige siden hun havde nægtet at sende pigen bort, gik om i heftig vrede mod hende. En dag kom han tilbage til dette emne, men Jeanne trak op af sin lomme et brev fra baronessen, hvori hun bad om, at pigen, hvis hun ikke kunne blive på "Poplerne", straks måtte blive sendt til hende. – "Din moder er ligeså forrykt som du," skreg han rasende, men han trængte ikke mere ind på hende.

Fjorten dage efter kunne den unge moder allerede stå op og genoptage sin tjeneste.

En morgen tog Jeanne hende for sig, lod hende sætte sig, tog begge hendes hænder og så fast på hende.

"Nå, min pige, sig mig så alt."

Rosalie gav sig til at skælve og fremstammede:

"Hvilket, frue?"

"Hvis er barnet så?"

Atter blev den lille stuepige grebet af en skrækkelig fortvivlelse; hun gjorde voldsom anstrengelse for at frigøre sine hænder, for at komme til at skjule sit ansigt.

Men trods hendes modstand kyssede Jeanne hende og søgte at trøste hende: "Det er en ulykke, der er hændet dig, men nu er det for sent at skænde på dig for det. Du har været svag; men du er ikke den eneste, det er overgået. Hvis barnets fader gifter sig med dig, er der ingen, som tænker mere på det; og vi vil gerne tage ham i vor tjeneste sammen med dig."

Rosalie stønnede, som hun blev martret og fra tid til anden gav hun et ryk for at slippe løs og flygte bort.

Jeanne fortsatte: "Jeg forstår godt, at du skammer dig; men du ser, at jeg ikke er vred og at jeg taler mildt til dig. Når jeg spørger dig om den mands navn, så er det til dit eget bedste, fordi jeg af din sorg føler, at han svigter dig, og det vil jeg forhindre. Julien skal tale med ham, ser du, og vi skal nok tvinge ham til at ægte dig; og da vi vil beholde jer begge to, skal vi også nok tvinge ham til at gøre dig lykkelig."

Denne gang gjorde Rosalie en sådan kraftanstrengelse, at hun fik sine hænder revet ud af sin frues, og som en vanvittig flygtede hun bort.

Da de spiste til middag, sagde Jeanne til Julien: "Jeg har prøvet på at få Rosalie til at sige mig navnet på sin forfører, men det er ikke lykkedes mig. Forsøg du en gang, for at vi kan tvinge den slyngel til at gifte sig med hende."

Men Julien blev øjeblikkelig vred: "Du ved, at jeg ikke mere vil høre tale om den historie. Du har villet beholde pigebarnet, så behold hende, men plag ikke livet af mig med den affære."

Lige siden pigens nedkomst var hans humør blevet endnu mere irritabelt; han havde fået den vane ikke mere at tale til sin hustru uden at råbe, som om han bestandig var rasende, mens hun tværtimod sænkede stemmen og gjorde sig blid og forsonende for at undgå alle stridigheder; ofte græd hun om natten i sin seng.

Til trods for sin ophidselse havde hendes mand genoptaget sine tidligere elskovsvaner, som han siden deres hjemkomst syntes at have ladet gå i forglemmelse, og det var sjældent, at der gik tre aftener i træk, uden at han overskred den ægteskabelige dørtærskel.

Rosalie var snart fuldstændig rask og blev mindre sørgmodig, men det forvirrede i hendes væsen holdt sig, det var, som hun til stadighed forfulgtes af en ukendt frygt.

To gange til flygtede hun igen bort, da Jeanne på ny forsøgte at udspørge hende.

Julien blev pludselig igen elskværdig; og den unge kone begyndte at nære ubestemte forhåbninger om fremtiden og genvandt noget af sin tidligere munterhed, skønt hun af og til led af besynderlige anfald af utilpashed, som hun dog ikke omtalte til nogen. Det var ikke truffet ind med tø, og i snart fem uger havde om dagen en himmel så klar som blåt krystal og om natten en hvælving helt oversået med stjerner, som man skulle tro var dannet af rimglimmer, så stærk var kulden i det uhyre rum, bredt sig ud over sneens glatte, hårde og lysende flade.

Forpagtergårdene, som lå isolerede indenfor deres firkantede gårdmure, bagved de store rimpudrede træer, syntes at sove i deres hvide skjorte. Hverken mennesker eller dyr gik ud mere,

kun hytternes skorstene åbenbarede det skjulte liv gennem en tynd røgstribe, der steg lige i vejret i den iskolde luft.

Sletten, hækkene og elmehegnet, alt syntes dødt, dræbt af kulden. Fra tid til anden lød en knagen i hegnet som om træernes lemmer knustes under deres bark; og nu og da løsnedes en tyk gren og faldt til jorden, den alt besejrende frost var trængt ind til marven og havde brudt alle fibre.

Jeanne afventede ængsteligt de lunere vindes tilbagekomst, hun tilskrev vejrets strenghed alle de ubestemte sygdomsfornemmelser, der plagede hende.

Snart kunne hun intet spise, al mad indgød hende lede, snart slog hendes puls vildt; snart gav hendes sparsomme måltider hende kvalme og fordøjelsesbesværligheder, og hendes spændte nerver skælvede uafbrudt og fik hende til at leve i en vedvarende og utålelig ophidselsestilstand.

En aften, da termometret var faldet endnu mere, og Julien gysende rejste sig fra bordet, (for han sparede så meget på brændet, at spisestuen aldrig var tilstrækkeligt opvarmet), gned han sig i hænderne og mumlede: "Det ville være rart at ligge to sammen i nat, ikke sandt, min skat?"

Han lo med sin godmodige latter fra gamle dage og Jeanne sprang ham om halsen. Men hun følte sig netop den aften så dårlig, så elendig og så overdrevent nervøs, at hun ganske sagte, idet hun kyssede ham på munden, bad, om han ville lade hende sove alene. Med få ord fortalte hun om sin upasselighed: "Jeg beder dig, min elskede; jeg forsikrer dig, at jeg ikke har det godt. I morgen går det nok meget bedre."

Han trængte ikke nærmere ind på hende: "Som du vil, min ven; hvis du er syg, må du først og fremmest tænke på dig selv."

Og der blev talt om andre ting.

Hun gik tidligt i seng. Imod sædvane havde Julien ladet tænde op i hendes soveværelse.

Da der blev sagt ham, at nu brændte det lystigt, kyssede han sin hustru på panden og gik sin vej.

Hele huset syntes udslidt af kulden, den trængte ind i murene, der nu og da gav en let støj fra sig som om de gyste; og Jeanne rystede i sin seng.

To gange stod hun op for at lægge brændeknuder på ilden og hente kjole, skørter og gamle klædningsstykker, som hun hobede sammen over sin seng. Intet formåede at varme hende; hendes fødder blev stive, mens en krampagtig sitren løb op ad hendes ben og fik hende til at vende og dreje sig i det uendelige uden at kunne finde hvile.

Snart begyndte hendes tænder at klapre, hendes hænder rystede og hendes bryst snørede sig sammen; hendes hjerte slog store, langsomme og dumpe slag, der til tider syntes helt at høre op; og hendes strube stønnede, som om luften ikke kunne bane sig vej ned til den.

En skrækkelig angst bemægtigede sig hendes sjæl, mens den uovervindelige kulde trængte igennem til marv og ben. Aldrig havde hun følt noget lignende; aldrig før havde hun således følt livet svinde bort, følt det, som om hun var rede til at udånde sit sidste suk.

Hun tænkte: "Jeg skal dø … jeg dør …"

Slagen af rædsel sprang hun ud af sengen, ringede på Rosalie, ventede, ringede på ny og ventede igen, skælvende og gennemisnet.

Den lille stuepige kom ikke. Hun lå formodentlig i den første tunge søvn, som intet kan forstyrre, og Jeanne, som var helt ude af sig selv, ilede på sine nøgne fødder ud på trappen.

Famlende sig frem og uden at gøre støj steg hun op, fandt døren, åbnede den og kaldte: "Rosalie!" Hun gik videre frem, indtil hun stødte mod sengen, hun lod sine hænder glide hen over den og opdagede, at den var tom. Den var tom og ganske kold, som om der slet ikke havde ligget nogen i den.

Overrasket sagde hun til sig selv: "Hvad for noget! Nu er hun igen løbet ud, og det i sådan et vejr!"

Men da hendes hjerte pludselig blev helt uregelmæssigt, hoppede i vejret og var lige ved at kvæle hende, gik hun, mens benene vaklede under hende, atter ned ad trappen for at vække Julien.

Hun brød voldsomt ind til ham, ansporet af forvisningen om, at hun skulle dø og af ønsket om at se ham, inden hun mistede bevidstheden.

Ved skæret fra den døende ild fik hun øje på Rosalies hoved, der lå ved siden af hendes mands på hovedpuden.

Ved det skrig, hun udstødte, fo'r de begge op. Hun blev et sekund stående ubevægelig i sin rådløshed over denne opdagelse. Så flygtede hun tilbage op i sit værelse; men da Julien fortvivlet kaldte: "Jeanne!" blev hun grebet af en skrækkelig frygt for at se ham, for at høre hans stemme, for at skulle lytte til hans forklaringer og løgne og for at møde hans blik ansigt til ansigt, og på ny styrtede hun ud på trappen og løb ned.

Hun ilede af sted i mørket, uden at bryde sig om, at hun kunne snuble, falde og hun brække sine lemmer mod

stentrinene. Hun ilede frem, drevet af en bydende trang til at flygte for ikke mere at få noget at vide, ikke mere at se nogen.

Da hun var nede, satte hun sig på et af trinnene, stadig i chemise og barfodet; der blev hun siddende uden at kunne tænke.

Julien var sprunget ud af sengen og havde i hast trukket nogle klædningsstykker på. Hun rejste sig for at frelse sig for ham. Nu kom han allerede også ned ad trappen og råbte: "Jeanne, hør, Jeanne!"

Nej, hun ville ikke høre, ville ikke tåle, at han berørte hende blot med spidsen af sine fingre; og hun løb ind i spisestuen, som om hun flygtede for en morder. Hun søgte en udgang, et skjul, en mørk krog, et middel til at undgå ham. Hun krøb ind under bordet. Men han åbnede allerede døren, han havde et lys i hånden og gentog bestandig: "Jeanne!" og hun fo'r igen afsted som en hare, styrtede ud i køkkenet og løb det to gange rundt som et jaget dyr; og da han endnu en gang indhentede hende, rev hun døren ud til haven op og styrtede ud i det frie.

Den isnende berøring med sneen, hvori hendes nøgne ben undertiden sank i lige til knæene, gav hende pludselig en fortvivlet energi. Hun frøs ikke, skønt hun var ganske blottet; hun havde mistet al følelse, den sjælelige rystelse havde stivnet hendes legeme, og hun løb fremad, hvid som jorden.

Hun fulgte den store allé, fo'r igennem krattet, sprang over grøften og løb videre ud over sletten.

Der var ingen måne, stjernerne lyste som en ildsæd mod den sorte himmel; men sletten var alligevel klar, i mat hvidhed lå den, i isnende ubevægelighed og i uendelig tavshed.

Jeanne løb hurtigt uden at ånde, uden at overveje. Og pludselig stod hun på randen af klinten. Instinktmæssigt standsede hun, smed sig ned og krøb sammen, tom for tanker og vilje.

Fra det mørke hul foran hende udsendte det usynlige hav ebbetimernes salte tanglugt.

Hun blev siddende længe, lammet på ånd og legeme; så, pludselig, begyndte hun at skælve, skælve modstandsløst som et sejl for vinden. Hendes arme, hendes hænder, hendes fødder gennemrystedes af en uimodståelig kraft; de dirrede og skælvede i hastige ryk; og på en gang kom hendes bevidsthed tilbage, klar og skærende.

Syner fra tidligere dage gled forbi hendes øjne: sejlturen sammen med ham i far Lastiques båd, deres samtale, deres begyndende kærlighed, fartøjets dåb; hun gik endnu længere tilbage, til den nat, da hun var kommet til "Poplerne" og havde ladet sig vugge af drømme. Og nu! nu! Oh, hendes liv var brudt, al glæde knust, al venten umulig, og en forfærdelig fremtid fuld af kvaler, forræderi og fortvivlelse viste sig for hende. Så hellere dø, og alt ville være forbi med det samme.

Men en stemme råbte i det fjerne: "Her er det, her er hendes skridt; hurtigt, hurtigt, denne vej." Det var Julien, som ledte efter hende.

Nej, hun ville ikke gense ham. I afgrunden for hendes fødder skelnede hun nu en svag støj, havets vage gliden hen over klipperne.

Hun rejste sig op; rede til at kaste sig ud hævede hun sig på tåspidserne og tilslængte livet de fortvivledes sidste farvel,

fremstønnede de døendes sidste ord, det samme ord, hvormed de unge soldater udånder på slagmarken: "Moder!"

Og pludselig fo'r tanken om lille mor igennem hende; hun så hende hulkende for sig; hun så sin fader på knæ foran hendes våde lig, og i et sekund gennemled hun hele deres fortvivlelse.

Så faldt hun slapt tilbage i sneen; og hun gjorde intet nyt forsøg på at flygte, da Julien og far Simon, fulgt af Marius, som bar en lygte, greb om hendes arme for at hale hende tilbage, så nær lå hun ved randen.

De gjorde med hende, hvad de ville, for hun var ikke mere i stand til at røre sig. Hun følte, at hun blev båret afsted; så at hun blev lagt på en seng, og så at hun blev gnedet med varme linnedstykker, men derefter udslettedes enhver erindring og hendes bevidsthed svandt væk.

Så blev hun forfulgt af et mareridt – var det også et mareridt? Hun lå tilsengs i sit værelse. Det var dag, men hun kunne ikke stå op. Hvorfor? Det vidste hun ikke. Så hørte hun en svag støj på gulvet, en slags kradsen og skraben, og pludselig løb en lille, grå mus hastigt hen over hendes lagen. En anden fulgte efter, så kom en tredje, med sin lille, rappe trippen bevægede den sig hen mod hendes bryst. Jeanne var ikke bange, hun ville tage fat på dyret og strakte hånden ud, men det lykkedes hende ikke.

Så dukkede andre mus, ti, tyve, hundrede tusinder, frem fra alle sider. De kravlede op ad søjlerne, klatrede op ad det vævede omhæng og dækkede hele hendes leje. Og snart trængte de sig ned under tæpperne; Jeanne følte dem glide hen over hendes hud, kildre hendes ben og vandre op og ned langs hendes legeme. Hun så dem komme fra sengens fodende og marchere frem helt ind til hendes nøgne bryst; og hun slog om sig, strakte

hænderne frem for at gribe en af dem og lukkede dem igen, bestandigt tomme.

Hun blev irriteret, ville flygte og råbte, men hun syntes, at der var nogen, som tvang hende til at blive liggende ubevægelig, at kraftige arme slyngede sig om hende og lammede hende; men hun så ingen.

Hun havde ingen klar forestilling om tiden. Det måtte have varet længe, meget længe.

Så vågnede hun op, træt, øm i alle ledemod, men alligevel i en egen blød stemning. Hun følte sig svag, svag. Hun åbnede øjnene og blev ikke i mindste måde forundret ved at se lille mor sidde i værelset hos hende sammen med en tyk mand, hun aldrig før havde set.

Hvor gammel var hun? Hun vidste det ikke, men troede, at hun var en ganske lille pige. Hun ejede heller ikke et eneste minde.

Den tykke mand sagde: "Se, bevidstheden kommer tilbage." Og lille mor gav sig til at græde. Så tog den tykke mand atter ordet: "Så, så, vær rolig, fru baronesse; jeg siger Dem jo, at jeg nu svarer for hende. Men tal ikke til hende om noget som helst. Lad hende sove."

Og det forekom Jeanne, at hun endnu i lang tid levede sit liv i en fortsat tyngende søvn, der lagde sig over hende, hver gang hun forsøgte at tænke; og hun prøvede ikke mere på at vække nogle minder til live om den tid, som lå forud; det var som om hun, uden at det stod hende klart hvorfor, gøs tilbage for den virkelighed, der igen begyndte at dukke frem i hendes hoved.

Da, en gang lige som hun vågnede, fik hun øje på Julien, der stod ganske alene ved siden af hendes seng, og pludselig kom

alt tilbage, som om et forhæng, der havde skjult hendes forbigangne liv, var blevet draget til side.

Hendes hjerte krympede sig sammen i vild smerte og på ny ville hun flygte. Hun kastede tæpperne til side, sprang ud på gulvet og faldt om, da benene svigtede under hende.

Julien ilede hen til hende; men hun gav sig til at hvine, for at han ikke skulle røre ved hende. Hun vred og rullede sig. Døren blev åbnet, tante Lison kom styrtende ind sammen med madam Dentru, så kom baronen og til sidst lille mor, forpustet og forfjamsket.

Hun blev igen lagt op i sengen og lukkede straks beregnende øjnene for at slippe for at tale og i ro at kunne tænke.

Hendes moder og hendes tante puslede ivrigt om hende og spurgte: "Hører du os ikke nu, Jeanne, lille kære Jeanne?"

Hun lod, som hun var døv og svarede ikke; men hun gjorde sig ganske klart rede for, at dagen var endt, og at mørket faldt på. Sygeplejersken satte sig til rette ved siden af hende og gav hende fra tid til anden noget at drikke.

Hun drak uden at sige noget, men hun sov ikke mere; hun gav sig i færd med et møjsommeligt tankearbejde, søgte efter ting, der undslap hende, som om der var huller i hendes hukommelse, store, hvide, tomme steder, hvor begivenhederne ikke havde sat noget spor.

Lidt efter lidt, efter lange anstrengelser, fik hun fast hold på alle kendsgerningerne.

Og hun tænkte dem igennem med besluttet hårdnakkethed.

Lille mor, tante Lison og baronen var kommet, altså havde hun været meget syg. Men Julien? Hvad havde han sagt? Vidste hendes forældre noget om det hele? Og Rosalie? Hvor var hun?

Og hvad skulle der nu gøres? Hvad skulle der gøres? En indskydelse tilsmilede hende – hun ville vende tilbage til Rouen sammen med fader og lille mor ligesom i gamle dage. Nu ville hun blot være enke; det var hele forskellen.

Så ventede hun, hørte efter, hvad der blev sagt omkring hende, og forstod fuldt vel det alt sammen, men lod ingen se det og nød i stilhed denne tålmodige og dulgte tilbagevenden af hendes forstand.

Endelig om aftenen, da hun var alene med baronessen, kaldte hun ganske sagte: "Lille mor!" Hendes egen stemme forbavsede hende, den forekom hende ganske forandret. Baronessen greb hendes hænder: "Jeanne, min elskede Jeanne, mit barn, min lille pige, kender du mig igen?"

"Ja, lille mor, men du må ikke græde; vi har alt for meget at tale om. Har Julien sagt dig, hvorfor jeg flygtede ud i sneen? "

"Ja, min egen ven, du havde et voldsomt og farligt feberanfald."

"Det var slet ikke det, mor. Jeg fik først feber bag efter. Men han har altså ikke sagt dig, hvad der gjorde, at jeg fik den feber, og hvorfor jeg flygtede bort?"

"Nej, mit barn."

"Det var, fordi jeg fandt Rosalie i hans seng."

Baronessen troede, at hun talte vildt og kærtegnede hende mildt:

"Sov, du små, forsøg at blive roligere, prøv på at sove."

Men Jeanne fortsatte hårdnakket: "Nej, lille mor, nu har jeg hele min forstand, jeg siger ikke mere vilde, usammenhængende ting, som jeg vistnok alle disse dage har sagt mange af. Jeg følte mig syg en nat, så stod jeg op for at

hente Julien. Rosalie lå i sengen hos ham. Jeg tabte hovedet af sorg og flygtede ud i sneen for at kaste mig ned fra klinten."

Men baronessen gentog: "Ja vist så, barnlille, du har været meget syg."

"Det er ikke det, mor. Jeg har fundet Rosalie i Juliens seng, og jeg vil ikke længere blive hos ham. Du må tage mig med tilbage til Rouen ligesom i gamle dage."

Lægen havde givet baronessen ordre til ikke at modsige Jeanne i noget som helst, og hun svarede derfor: "Ja, min pige."

Men den syge blev utålmodig: "Jeg ser godt, at du ikke tror mig. Gå hen og hent lille far, han vil nok ende med at forstå mig."

Og lille mor rejste sig besværligt, tog sine to stokke og gik ud af stuen, slæbende fødderne efter, sig; efter nogle minutters forløb kom hun tilbage med baronen, der støttede hende.

De satte sig foran sengen, og Jeanne begyndte straks igen. Hun fortalte alt med svag stemme, men alligevel fuldstændig klart og tydeligt: Juliens mærkelige karakter, hans hårdhed, hans gerrighed og til sidst hans utroskab.

Da hun var færdig, forstod baronen godt, at hun ikke havde talt i vildelse, men han vidste ikke, hvad han skulle tænke, beslutte eller svare.

Han tog hendes hånd lige så ømt, som når han i fordums tider fik hende til at sove ind, mens han fortalte historier: "Hør, min egen pige, her må handles forsigtigt. Lad os ikke gøre noget overilet; prøv på at tåle din mands nærværelse, indtil vi har haft tid til at tage en bestemmelse … Lover du mig det?" Hun mumlede: "Jeg skal gøre mig umage for det, men når jeg først er rask, vil jeg ikke blive her længere."

Så tilføjede hun ganske sagte: "Hvor er Rosalie nu henne?"

Baronen svarede: "Du skal ikke oftere få hende at se." Men hun holdt fast ved sit spørgsmål: "Hvor er hun? Jeg vil vide det." Han tilstod så, at hun ikke havde forladt huset, men forsikrede hende, at hun nok skulle blive sendt bort.

Så snart baronen kom ud fra den syges værelse, hed i hovedet af vrede og såret i sit faderhjerte, opsøgte han Julien og sagde barsk: "Jeg kommer for at kræve Dem til regnskab for Deres opførsel overfor min datter. De har bedraget hende med hendes tjenestepige; det er dobbelt skammeligt."

Men Julien spillede den uskyldige, nægtede lidenskabeligt, svor, bandede og tog Gud til vidne. Hvilket bevis havde de for øvrigt? Var Jeanne vel ved sin fulde fornuft? Havde hun ikke lige haft hjernebetændelse? Var hun ikke i et feberanfald i begyndelsen af sin sygdom flygtet ud i sneen? Og det var netop lige midt i dette anfald, i det øjeblik, da hun næsten nøgen løb ud af huset, at hun påstod at have set stuepigen i sin mands seng!

Og han blev hidsig, han truede med proces; han oprørtes over den beskyldning, som rettedes mod ham. Baronen blev forvirret, gjorde undskyldninger, bad om tilgivelse og rakte ham loyalt sin hånd, som han nægtede at tage imod.

Da Jeanne fik sin mands svar at høre, blev hun ikke vred, men sagde: "Han lyver, far; men vi skal nok ende med at få ham overbevist."

Og i to dage lå hun ganske stille, tavs og eftertænksom.

Så den tredje morgen forlangte hun at se Rosalie. Baronen afslog at lade pigen komme op og erklærede, at hun var sendt

bort. Men Jeanne ville ikke give efter og gentog: "Lad hende så blive hentet, hvor hun er."

Og hun begyndte at føle sig opirret, da doktoren kom ind. Han fik det hele at vide for at kunne sige sin mening. Men Jeanne, der efterhånden var blevet overnervøs, gav sig pludselig til at græde og næsten skreg: "Jeg vil se Rosalie; jeg vil se hende!"

Lægen tog hendes hånd og sagde med sagte stemme: "De må være rolig, frue; enhver sindsbevægelse kan få alvorlige følger, for De er frugtsommelig."

Det var, som hun havde fået et slag; og lige straks syntes hun, at der var noget, som bevægede sig inden i hende. Hun blev liggende ganske stille uden at tale og uden at høre efter, hvad der blev sagt, helt indelukket i sine egne tanker. Hun kunne ikke sove hele natten, den nye og underlige vished, at et barn levede i hendes liv, holdt hende vågen; hun følte sig sørgmodig og bedrøvet over, at det ville blive Juliens søn, urolig og bange for, at hendes barn skulle komme til at ligne sin fader. Da det var blevet dag, lod hun baronen kalde: "Lille far, min beslutning er taget; jeg vil have alt at vide, netop nu; forstår du, jeg vil; og du ved, at i den tilstand, jeg er, kan jeg ikke tåle at blive gjort imod. Hør godt efter. Du skal lade sognepræsten hente. Jeg behøver ham for at hindre Rosalie i at lyve; så snart han kommer, skal han føres her op; du skal også være her og lille mor med. Men pas frem for alt godt på, at Julien ikke får mistanke."

En time senere trådte præsten ind i værelset, om muligt endnu federe og lige så pustende som lille mor. Han satte sig ved siden af hende i en lænestol; hans mave faldt helt ned mellem de skrævende ben. Han begyndte med at spøge, idet

han af gammel vane lod sit ternede lommetørklæde glide hen over panden: "Ved De hvad, fru baronesse, jeg tror aldrig, at vi to bliver magre, for den sags skyld kunne vi blive et passende par." Så vendte han sig om mod sygesengen: "Ej, ej, hvad er det, jeg hører, unge frue, vi skal nok snart have en ny dåbsfest? Ha, ha, ha, og denne gang er det nok ikke en båd, som skal døbes." Og i en alvorligere tone tilføjede han:

"Det bliver en forsvarer for fædrelandet;" så efter en kort overvejelse: "Med mindre det skulle blive en prægtig husmoder;" og, med en bøjning mod baronessen: "Som De, fru baronesse."

Men døren blev lukket op. Ude af sig selv, hulkende og hikstende nægtede Rosalie at ville gå ind. Hun klyngede sig fast til dørkarmen, mens baronen af alle kræfter skød på hende bagfra. Han blev utålmodig og endte med at slynge hende med et ryk ind i stuen. Hun blev stående midt i værelset, heftigt grædende og med hænderne for ansigtet.

Så snart Jeanne fik øje på hende, rejste hun sig op i sengen, blegere end de hvide lagener, og hendes forpinte hjertes banken hævede og sænkede den tynde natkjole, som klæbede fast til hendes hud. Hun kunne ikke tale, kun med besvær fik hun vejret og var lige ved at kvæles. Endelig fik hun, med en stemme, der brødes af sindsbevægelse, hakket frem: "Jeg, … jeg … behøvede ikke at udspørge dig. Det … det er mig tilstrækkeligt at … at se, hvor … hvor du skammer dig overfor mig."

Hun måtte holde lidt inde for at få luft, så fortsatte hun: "Men jeg vil alligevel vide alt … alt. Jeg har ladet præsten komme, for at det kan være som et slags skriftemål, forstår du."

Rosalie stod ubevægelig, mens hun næsten skreg bag de krampagtigt skjulende hænder.

Vreden steg op i baronen, han greb om hendes arme, tvang med magt hendes hænder til side og kastede hende på knæ foran sengen: "Tal så da, ... svar."

Hun blev liggende på gulvet i den stilling, som én gang for alle er vedtaget for de bodfærdige Magdalener; hendes kappe var gledet skævt, forklædet hang løst, og ansigtet var atter gemt bag hænderne, der igen var blevet frie.

Så talte præsten til hende: "Nå, mit barn, hør nu efter, hvad der bliver sagt til dig og svar. Vi vil ikke gøre dig noget ondt, men vi vil have at vide, hvad der er foregået."

Jeanne lænede sig ud over sengekanten og så på hende: "Er det ikke sandt, at du lå i Juliens seng, da jeg kom og overraskede jer?" spurgte hun.

"Jo, frue," stønnede Rosalie frem mellem sine hænder.

Baronessen gav sig pludselig til at græde med en støjende halvkvalt snøften, og hendes krampagtige gråd akkompagnerede Rosalies hulken.

Med øjnene stift hæftede på pigen spurgte Jeanne videre:

"Hvor længe har det varet?"

Rosalie stønnede: "Siden han kom herover."

Jeanne forstod ikke: "Siden han kom herover ... Altså siden ... siden foråret?"

"Ja, frue."

"Siden han kom her i huset?"

"Ja, frue."

Og ligesom jaget af sine spørgsmål, dyngede Jeanne det ene ovenpå det andet med hastig stemme.

"Men hvorledes gik det til? Hvorledes bad han dig om det? Hvorledes tog han dig? Hvad sagde han til dig? Hvornår gav du efter for ham? Hvorledes kunne du give dig hen til ham?"

Denne gang tog Rosalie selv hænderne fra øjnene, på sin side revet med af den samme febrilske trang til at tale:

"Ja, hvad ved jeg? Det var den dag, han havde spist til middag her, så kom han ind til mig i mit værelse. Han havde skjult sig på loftet. Jeg turde ikke skrige, for at der ikke skulle blive ballade. Jeg vidste ikke mere af mig selv, så gjorde han ved mig, hvad han ville. Jeg sagde ikke noget, fordi jeg syntes han var så pæn!"

Jeanne udstødte et skrig:

"Men ... dit ... dit barn ... er det hans?"

Rosalie hulkede:

"Ja, frue."

De tav begge.

Man hørte kun lyden af Rosalies og baronessens tårer.

Jeanne var overvældet; også hun følte sine øjne blive våde, og stille løb dråberne ned ad hendes kinder.

Hendes og hendes tjenestepiges barn havde samme fader! Hendes vrede var svundet bort. Hun følte sig kun gennemtrængt af langsom, dyb, mørk og uendelig fortvivlelse.

Endelig sagde hun med en stemme, der var helt forandret og våd af tårer:

"Og da vi kom tilbage ... dernede fra ... fra rejsen ... Hvornår begyndte han så igen?"

Helt sammensunken på gulvet stammede den lille stuepige: "Straks ... samme aften, han kom."

Hvert af hendes ord sved Jeanne i hjertet. Altså første aften, den aften, de kom hjem igen til "Poplerne", havde han forladt hende for dette pigebarns skyld. Det var derfor, han havde ladet hende sove alene!

Nu vidste hun nok; hun ville intet mere høre. "Gå din vej, gå din vej!" råbte hun. Og da Rosalie, der var aldeles tilintetgjort, ikke rørte sig, kaldte Jeanne på sin fader: "Tag hende væk. Få hende ud." Men præsten, som endnu ikke havde sagt noget, anså øjeblikket for kommet til at holde en lille prædiken:

"Det er meget slet, hvad du der har begået, mit barn, meget slet; og Vorherre vil have ondt ved at tilgive dig foreløbig. Tænk på det Helvede, som venter dig, hvis du ikke for fremtiden opfører dig ordentligt. Nu da du har et barn, må du prøve på at blive anstændig. Fru baronessen vil sikkert nok gøre noget for dig, og vi skal finde en mand til dig ..."

Han kunne være blevet ved længe, men baronen havde igen grebet Rosalie om skuldrene, løftet hende op, slæbt hende hen til døren og som en pakke kastet hende ud i gangen.

Da han var kommet tilbage, endnu blegere end sin datter, tog præsten atter ordet: "Ja, hvad skal man sige til det? Således er de alle her på egnen. Det er højst sørgeligt, men der er ikke noget at gøre ved det, og man nødes til at bære lidt over med naturens skrøbelighed. De gifter sig aldrig uden at være frugtsommelige, aldrig, frue." Og han tilføjede smilende: "Man skulle næsten tro, det var egnens skik." Så i en oprørt tone: "Om det så er børnene, finder de på alt muligt. Kom jeg ikke i fjor bag på en dreng og en pige, der havde skjult sig på kirkegården, to af de små, som går til forberedelse hos mig! Jeg underrettede forældrene om det skete. Ved De, hvad de svarede mig? – "Ja, hvad er der at

gøre ved det, hr. pastor? Det er ikke os, som har lært dem det; vi kan hverken gøre fra eller til." – Der ser De, hr. baron, Deres pige har blot gjort som de andre."

Men baronen, der rystede af ophidselse, afbrød ham: "Hende! Hvad vægt ligger der på hende? Det er Julien, som oprører mig. Det er skændigt, hvad han har gjort, og jeg vil tage min datter bort med mig."

Og han gik op og ned, mere og mere ude af sig selv. "Det er skændigt, således at have forrådt min datter. Den mand er en slyngel, en gemen kæltring, en nedrig skurk; men han skal få det at vide. Jeg vil sige ham det lige op i hans åbne ansigt, jeg vil give ham et par lussinger, jeg vil slå ham ihjel med min stok!"

Men præsten, der langsomt indsnusede en pris tobak ved siden af den grædende baronesse, søgte i hukommelse af sin embedspligt at mægle og mildne: "Hør en gang, hr. baron, mellem os sagt, han har jo dog kun gjort det samme som alle andre. Kender De mange ægtemænd, som er deres hustru tro?" Og han tilføjede godmodig ondskabsfuldt: "Nu for eksempel De selv, jeg tør vædde på, at De også har haft nogle småsynder på samvittigheden. Hånden på hjertet, er det ikke sandt?" Baronen, der følte sig ramt, var standset lige overfor præsten, som vedblev: "Nå, ja, De har vel gjort som de andre. Hvem ved, om De ikke også skulle have pillet lidt ved et lille stykke tjenestepige som hende her. Jeg siger Dem jo, at det gør de alle sammen. Men har Deres hustru derfor været mindre elsket, mindre lykkelig, vel?"

Baronen var alt for beskæmmet til at sige mere. For der var det pokkers ved det, at det var sandt; han havde gjort akkurat det samme og oven i købet så ofte, han havde kunnet komme

afsted med det. Han havde heller ikke respekteret det ægteskabelige tag; og når de så godt ud, så havde han aldrig betænkt sig overfor sin hustrus kvindelige tyende! Men var han af den grund en skurk? Hvorfor fældede han så streng en dom over Juliens opførsel, når det aldrig var faldet ham ind, at hans egen kunne være fordømmelig?

Ved erindringen om hendes mands små letsindigheder lagde skyggen af et smil sig omkring baronessens læber, skønt hun var helt stakåndet efter gråden, for hun hørte til den art følsomme kvinder, som er overbærende og lette at røre og for hvem kærlighedseventyr står som en del af tilværelsen.

Udmattet, med åbne stirrende øjne og slappe arme lå Jeanne på ryggen og tænkte sine smertefyldte tanker. Et af de ord, Rosalie havde sagt, var slået ned i hende, et ord, der sårede hendes sjæl og som et vridbor borede sig ind i hendes hjerte: "Jeg sagde ikke noget, fordi jeg syntes, han var så pæn."

Hun havde også fundet ham *pæn*, og det var udelukkende derfor, at hun havde givet sig selv, bundet sig for hele livet, givet afkald på alle andre forhåbninger, alle sine drømte planer og alt det ukendte, fremtiden bar i sit skød. Hun var sprunget ud i dette ægteskab, i dette dyb uden strandbred, for at dukke op igen i al denne elendighed, sorg og fortvivlelse, blot fordi hun ligesom Rosalie havde fundet ham pæn!

Døren blev åbnet med et rasende skub og Julien viste sig med en uheldsvanger mine. På trappen havde han fået øje på den klynkende Rosalie, og han kom for at få at vide, hvad der var sket, da han havde forstået, at der var blevet brygget noget sammen mod ham, og at pigen rimeligvis havde talt. Synet af præsten fik ham til at blive stående som rodfæstet i døren.

Rolig, men med rystende stemme spurgte han: "Hvad er det? Hvad går her for sig?" Baronen, som for lidt siden var så voldsom, turde intet sige, da han frygtede for, at svigersønnen skulle komme med det samme argument som præsten, hans eget eksempel. Lille mor hulkede endnu stærkere. Men Jeanne rejste sig op, støttet på sine hænder, og gispende med blikket rettet lige på den, der fik hende til at lide så forfærdeligt, stammede hun: "Der er det i vejen, at der intet mere er skjult for os; at vi kender alle Deres nederdrægtigheder, lige fra ... fra den dag, De første gang satte foden i dette hus ... Der er det i vejen, at min tjenestepiges barn har Dem til fader, ligesom ... ligesom ... mit ... de bliver brødre ..." Og da denne tanke fyldte hende med et overmål af lidelse, sank hun igen udmattet ned i sine puder og græd krampagtigt.

Han blev stående med åben mund uden at vide, hvad han skulle sige eller gøre. Præsten lagde sig atter imellem.

Han rejste sig, gik hen til sengen og lagde sin varme hånd på den fortvivlede kvindes pande. Denne blotte berøring blødgjorde hende mærkeligt; hun følte sig i samme øjeblik slappet, som om den kraftige, bondegrove hånd, der var fortrolig med de gestus, som tilgiver, med de kærtegn, som styrker, bragte hende en hemmelighedsfuld lindring.

Præsten blev stående hos hende, mens han talte: "Frue, man skal altid bære over. Det er en stor ulykke, som har ramt Dem; men Gud har i sin miskundhed ladet den opveje med en stor lykke, eftersom De skal være moder. Barnet vil blive Deres trøst. Det er i Deres barns navn, at jeg bønfalder Dem, at jeg besværger Dem at tilgive Deres mand hans forvildelse. Det vil blive et nyt bånd imellem dem, et pant på hans fremtidige

troskab. Kan De skille Deres hjerte fra den, hvis barn De bærer i Deres skød?"

Hun svarede ikke; hun var sønderknust, forpint og så dødtræt, at hun ikke mere havde kraft til at nære vrede og bære nag. Det var hende, som om alle hendes spændte nerver ganske blidt blev skåret over; hun levede næsten ikke mere.

Baronessen, for hvem al hævnfølelse var en umulighed, og hvis sjæl var ude af stand til en længere anspændelse, mumlede: "Vær nu god, Jeanne."

Så tog præsten den unge mands hånd, trak ham hen til sengen og lagde den i hans hustrus. Han gav et lille klap på de sammenlagte hænder som for at besegle deres afgørende forening, lagde sin embeds- og prædiketone til side og sagde med tilfreds mine: "Nå, så er det i orden. Tro mig, det er også langt bedre."

De to hænder, som et øjeblik havde sluttet sig sammen, skiltes straks. Julien, som ikke turde kysse Jeanne, åndede et kys på sin svigermoders pande, så tog han lille fars arm, og baronen fandt sig i det, i grunden henrykt over, at sagen så let var blevet ordnet, og de gik ud for at ryge en cigar sammen.

Den udmattede syge slumrede straks ind, mens præsten og lille mor talte sammen med dæmpet stemme.

Pastoren snakkede, forklarede og udviklede sine tanker, og baronessen samtykkede stadig med et bejaende nik. Endelig sluttede han: "Så er det altså en aftale; De skænker pigen gården ved Barville, og jeg påtager mig at finde hende en mand, en brav og arbejdsom fyr. Med en ejendom, der er tyve tusinde francs værd, vil det ikke komme til at mangle på lysthavende. Vi får nok at vælge imellem."

Og baronessen smilede; nu var hun igen helt lykkelig; på hendes kinder lå endnu to forglemte tårer, men deres fugtige spor var allerede blevet tørt.

For sikkerheds skyld gentog hun: "Ja, så er det afgjort. Barville har lavt regnet en værdi af tyve tusind francs; ejendommen skal skrives på barnets navn; men forældrene nyder godt af den, så længe de lever."

Præsten rejste sig og trykkede lille mors hånd:

"Bryd Dem nu bare ikke mere om det, fru baronesse, bryd Dem bare ikke mere om det. Jeg skal tage mig af resten. Jeg ved nok, hvad der er ulejlighed værd."

Da han gik, mødte han tante Lison, som kom op for at se til den syge. Hun opdagede intet; der blev intet sagt til hende, og hun fik intet at vide, som altid.

8

Rosalie havde forladt huset, og Jeannes svangerskab skred besværligt frem. Hun havde gennemgået for meget til i sit hjerte at føle nogen glæde ved tanken om, at hun var moder; sorgen havde overvældet hende. Uden nysgerrighed og uden længsel ventede hun på sit barn i stadig nedtrykthed og frygt for nye ubestemmelige ulykker.

Næsten umærkeligt havde foråret indfundet sig. De nøgne træer skælvede under de endnu kølige vinde, men i de fugtige grøfter, hvor efterårets blade lå og rådnede, begyndte de gule kodrivere at vise sig. Fra hele sletten, fra avlsgårdenes gårdspladser og fra de gennemblødte marker steg den våde lugt af den vårlige grøde i vejret. Og en mængde små grønne spidser dukkede op fra den brune jord og lyste under solstrålerne.

Et stort groftbygget bondefruentimmer havde afløst Rosalie og støttede baronessen på hendes ensformige spadsereture frem og tilbage i alleen, hvor furen efter hendes slæbende fod bestandig lå fugtig og dyndet.

Lille far gav sin arm til Jeanne, der nu kun kunne tåle at bevæge sig langsomt; tante Lison, som var travlt optaget af den forestående begivenhed og følte sig ængstelig og ganske forvirret ved at være vidne til det mysterium, hun aldrig selv skulle lære at kende, gik på hendes anden side og holdt hende i hånden.

Således kunne de gå i timevis uden at tale, mens Julien strejfede rundt i egnen til hest, en ny lyst, som pludselig var kommet over ham.

Intet brød forstyrrende ind i deres sløve tilværelse. Baronen, hans kone og Julien havde aflagt et besøg hos Fourvilles, som Julien allerede syntes at kende særdeles godt uden at nogen rigtig vidste, hvorledes det var gået til. Endnu en høflighedsvisit blev udvekslet med Brisevilles, som stadig levede gemt på deres sovende herresæde.

En eftermiddag, da en herre og en dame til hest i trav red ind i gården foran slottet, kom Julien yderst oplivet hastigt ind i Jeannes værelse: "Skynd dig, skynd dig at gå ned. Det er Fourvilles. De kommer blot ganske *sans façon* som naboer, da de kender din tilstand. Sig til dem, at jeg er gået ud, men at jeg straks kommer hjem igen. Jeg vil bare klæde mig en smule om."

Jeanne, som var blevet meget forundret, gik ned. En ung, smuk, bleg kvinde med et tungsindigt ansigt, store, varme øjne og et hår så matblondt, som om en solstråle aldrig havde kærtegnet det, forestillede hende sin mand, et slags kæmpemæssigt fugleskræmsel med et mægtigt rødt overskæg. Så tilføjede hun: "Vi har flere gange haft lejlighed til at være sammen med hr. de Lamare. Han har fortalt os, hvor syg De er, og vi ville derfor ikke vente længere med at komme og se til Dem som naboer, uden nogen som helst ceremoni. De ser nok, at vi er til hest. Forleden dag havde jeg tilmed den fornøjelse at få Deres moder og baronen at se hos os."

Hun talte med let, fortrolig og overlegen utvungethed; Jeanne var besejret og blev straks indtaget i hende. "Det bliver en veninde," tænkte hun.

Derimod lignede grev de Fourville en bjørn, som er blevet trukket ind i en dagligstue. Da han havde fået sat sig, stillede han sin hat på en stol ved siden af sig og vidste i nogen tid ikke,

hvor han skulle gøre af sine hænder; først lagde han dem på sine knæ, så greb han fat om stolearmene, men endelig faldt han til ro med dem foldede, som om han bad sit fadervor.

Pludselig åbenbarede Julien sig. Jeanne blev aldeles forbavset og kunne næsten ikke kende ham igen. Han havde barberet sig. Han var smuk, elegant og forførende som i deres forlovelses første dage. Han trykkede den lodne næve, som greven, der syntes at vågne lidt op ved hans komme, rakte ud imod ham, og kyssede grevindens hånd, mens en let rødme farvede hendes elfenbenshvide kinder og hendes øjenlåg skælvede.

Han passiarede. Han var elskværdig og underholdende som tidligere. Hans dybe øjne, der kunne være som to elskovsspejle, havde igen fået deres kærtegnende udtryk, og hans hår, der for lidt siden havde været glansløst og uordentligt, havde ved hjælp af børsten og duftende pomade atter fået sit gamle bløde og blanke fald.

Da Fourvilles skulle til at tage af sted, vendte grevinden sig om mod ham: "Vil De med på en ridetur på torsdag, kære vicomte?"

Så mens han bukkede og mumlede: "Med største fornøjelse, frue," tog hun Jeannes hånd og sagde med et elskværdigt smil og i en hjertelig og indtrængende tone: "Åh, når De bliver rask, så skal vi alle tre galopere egnen rundt. Det bliver herligt, vil De ikke nok?"

Med en yndefuld bevægelse løftede hun slæbet på sin ridekjole op og var i et nu i sadlen, så let som en fugl, mens hendes mand efter kejtet at have hilst til afsked svang sig op på sin hest og sad som om han var vokset fast til dyret.

Da de var forsvundet bag vejens omdrejning, udbrød Julien, som syntes at være ganske begejstret: "Hvilke prægtige mennesker! Det er et bekendtskab, vi vil få nytte af."

Jeanne, der også følte sig tilfreds uden at vide hvorfor, svarede: "Den lille grevinde er henrivende, jeg er sikker på, at jeg vil komme til at holde af hende; men manden ser ud som en rigtig bondeknold. Hvor har du forresten truffet dem?"

Han gned sig muntert i hænderne: "Jeg har rent tilfældigt mødt dem hos Briseville. Manden gør et noget uslebent indtryk; men han er alligevel en ægte adelsmand og en ligefrem fanatisk jæger."

Ved middagsbordet herskede der en næsten glad stemning, som om en eller anden skjult lykke var kommet ind i huset.

Og der hændte intet mere nyt lige til de sidste dage i juli.

En tirsdag aften, da de sad under platanen omkring et træbord, hvorpå der stod to små glas og en karaffel med likør, blev Jeanne pludselig ganske bleg; hun udstødte et skrig dg pressede hånden ind mod sin side. En lynsnar, skærende smerte var faret igennem hende, så i samme nu var den ovre.

Men efter ti minutters forløb kom smerten igen, denne gang mindre heftig, men betydelig langvarigere. Det var med nød og næppe, at hun kunne nå op til huset, skønt hendes fader og hendes mand næsten bar hende. Den korte afstand fra platanen og op til hendes værelse syntes hende uendelig; hun skreg uvilkårlig og bad dem uafbrudt om at standse og give hende lov til at sætte sig, så overvældet følte hun sig af en tiltagende uudholdelig tyngdefornemmelse i underlivet.

Hendes svangerskab skulle endnu ikke være til ende, hun ventede først sin nedkomst i september. Men da man frygtede

for, at der skulle ske noget, blev der i hast spændt for giggen og far Simon kørte af sted efter lægen, alt hvad remmer og tøj kunne holde.

Henimod midnat kom doktoren og så straks, at han stod overfor en for tidlig fødsel.

Da Jeanne var kommet i seng, stilnede smerterne en smule af, men en forfærdelig angst voksede frem i hende, hun følte som en opgiven af hele sit væsen, noget som en forudfølelse, som en hemmelighedsfuld berøring af selve døden. Der gives øjeblikke, hvor den er os så nær, at dens åndepust isner vort hjerte.

Værelset var fuldt af mennesker. Lille mor var sunket sammen i en lænestol, hvor hun sad og snappede efter vejret. Med rystende hænder løb baronen omkring, overvældede lægen med spørgsmål, og kom slæbende med ting allevegne fra; han havde fuldstændig tabt hovedet. Julien gik op og ned og gjorde sig umage for at se bekymret og optaget ud, skønt hans sind på ingen måde var bragt ud af ligevægt; og enkemadam Dentru stod ved sengens fodende med et ansigt, som var afpasset efter omstændighederne, et ansigt, der tydeligt sagde, at hun var en erfaren kone, som ikke lod sig forbløffe af noget. Hun var ikke alene egnens jordemoder, hun var tillige dens sygeplejerske og privilegerede dødsvagt; hun tog imod dem, der træder ind i livet, hørte deres første skrig, vaskede det nyfødte legeme i det første vand og rullede det ind i det første stykke linned; med samme ubevægelige ro lyttede hun til de sidste ord, den sidste rallen, den sidste skælven fra dem, der går bort, så gjorde hun deres sidste toilette, lod svampen dyppet i eddike glide hen over deres udslidte hylster og hyllede dem ind i det sidste lagen. Og

lidt efter lidt havde hun erhvervet sig en urokkelig ligegladhed over for alle de hændelser, som fødslen eller døden kan føre med sig.

Kokkepigen, Ludivine, og tante Lison holdt sig beskedent skjult henne ved døren ud til trappen.

Fra tid til anden udstødte den syge en svag klagen. I to timer troede man, at begivenheden ville lade vente længe på sig; men henimod daggry tog smerterne igen voldsomt fat og blev snart ganske skrækkelige.

Og Jeanne, hvis ufrivillige skrig banede sig vej ud mellem hendes tæt sammenpressede læber, tænkte hele tiden på Rosalie, som ikke havde lidt, som næsten ikke havde klaget sig og hvis uægte barn var født til verden uden kval og uden pinsler.

I sin elendige og forvirrede sjæl anstillede hun uophørligt sammenligninger mellem sig og hende, og hun forbandede den Gud, som hun en gang havde troet var retfærdig; hun oprørtes mod skæbnens blinde begunstigelser, der syntes hende at rumme en bevidst brøde, og alle de, der prædikede retsind og godhed, stod for hende som løgnere.

Af og til blev smerten så overvældende, at enhver tanke sluktes i hende. Al hendes livskraft og al hendes bevidsthed havde kun det ene mål: at lide.

I de få minutters stilstand mellem anfaldene formåede hun ikke at løsrive sit blik fra Julien; hun huskede den dag, da hendes tjenestepige var faldet om foran den selv samme seng, hvor hun nu pintes, og det første skrig var lydt ud i stuen fra broderen til det lille væsen, der så grusomt sønderrev hendes indre, og en ny smerte, en sjælelig smerte føjede sig til hendes lidelser. Hver eneste af hendes mands bevægelser, blikke og ord

foran den udstrakte pige, stod skarpt og klart for hende; og nu læste hun i ham, som om hans tanker var skrevet i hver af hans gestus, hun læste den samme ærgrelse og den samme ligegyldighed, som han havde udvist over for den anden, han var igen den samme egenkærlige mand, som faderansvaret irriterer.

Men et nyt anfald gennemrystede hende og hele hendes legeme krympede sig sammen i en så voldsom krampetrækning, at hun sagde til sig selv: "Jeg skal dø! Jeg dør!" Hendes sjæl fyldtes af en vanvittig oprørsfølelse, en trang til at forbande og et rasende had mod den mand, der havde forspildt hendes liv, og det ukendte barn, som dræbte hende.

Hun spændte sit legeme i en yderste anstrengelse for at kaste byrden fra sig. Det forekom hende pludselig, som om hele hendes underliv i et nu var blevet tomt, og hendes lidelser stilnede.

Sygeplejersken og lægen stod bøjet over hende og havde meget travlt. De tog noget bort, og den halvkvalte lyd, hun allerede kendte, fik hende til at skælve; så nåede de smertelige skrig, den klynkende mjaven fra det nyfødte barn ind i hendes sjæl, ind i hendes hjerte, ind i hele hendes stakkels, udmattede legeme, og med en uvilkårlig bevægelse strakte hun armene frem.

En betaget glæde sænkede sig over hende, en længsel mod den nye lykke, der foldede sig ud. Hun følte sig på et sekund befriet, beroliget og lykkelig, så lykkelig, som hun aldrig før havde været. Hendes hjerte og hendes legeme fik atter liv, hun var moder!

Hun ville se sit barn; da det var kommet for tidligt, havde det endnu hverken hår eller negle; men da hun så denne klump kød bevæge sig, så munden åbne sig og hørte en spæd klagen, og derpå rørte ved det lille, uformelige, forpjuskede og fortrukne væsen, følte hun sig gennemtrængt af en altbesejrende fryd, hun forstod, at hun var reddet, beskyttet mod al fortvivlelse, at hun her havde noget at elske så højt, at alt andet i verden svandt bort.

Fra nu af havde hun kun en eneste tanke, barnet. Hun blev en fanatisk moder; netop fordi hun var blevet så skuffet i sin kærlighed og så sveget i sine forhåbninger, lukkede hun sig nu så helt inde i tanken om barnet. Hun ville hele tiden have vuggen ved siden af sin seng, og senere, da hun begyndte at komme op, kunne hun dage igennem blive siddende foran vinduet, bøjet over det lette leje, som hun gyngede.

Hun blev skinsyg på ammen; når det lille væsen blev tørstigt, og strakte armene ud mod det svære bryst med de blålige årer og hun så den slugvorne mund blive helt borte i den fyldige barm sad hun bleg og rystende overfor den kraftige og sindige bondekone og kæmpede mod en vild trang til at rive sin søn fra hende og slå og kradse med sine negle i det bryst, han så grådigt drak af.

Hun broderede selv fint og indviklet elegant linned til ham. Han blev svøbt i et brus af kniplinger og hans huer var små vidundere. Hun kunne ikke tale om andet; midt i en samtale brød hun af for at lade et svøb, en hagesmæk eller et andet klædningsstykke, som var et mønster på håndarbejde, beundre; hun hørte aldrig efter, hvad der blev sagt omkring hende, hele hendes opmærksomhed var samlet om de små stykker linned,

som hun vendte og drejede længe i sin løftede hånd for bedre at se dem; så spurgte hun pludseligt: "Tror I, at det her vil klæde ham?"

Baronen og lille mor smilede til hinanden over denne overdrevne ømhed, men Julien, som blev forstyrret i sine vaner og som følte sit anmassende herredømme formindsket ved denne brølende og almægtige tyrans ankomst, var ubevidst skinsyg på dette lille stykke menneske, der således stjal hans plads i huset; utålmodig og ærgerlig gentog han bestandig: "Hun plager jo livet af én med den unge!"

Hun gik snart så fuldstændig op i sin kærlighed, at hun tilbragte sine nætter siddende ved siden af vuggen for at se den lille sove. Denne lidenskabelige og sygelige beskuen blev skadelig for hende, hun fik aldrig mere tilstrækkelig hvile, hun afkræftedes, blev mager og hostede; lægen påbød, at hun om natten skulle skilles fra sin søn.

Hun blev vred, græd og tiggede, men alle hendes bønner nåede kun døve øren. Hver aften blev han flyttet ind til ammen, og hver nat stod moderen op og listede sig på nøgne fødder ud og lagde øret til nøglehullet for at lytte efter, om han sov fredeligt, om han ikke var vågnet, om der ikke var noget, han trængte til.

Der fandt Julien hende en aften sent, da han kom hjem efter at have spist til middag hos Fourvilles; hvorpå døren ind til hendes værelse fremtidigt hver aften blev låset omhyggeligt af for at tvinge hende til at blive i sin seng.

Dåbshøjtideligheden fandt sted hen imod slutningen af august. Baronen stod fadder; gudmoderen var tante Lison.

Barnet fik navnene: Pierre Simon Paul; men det var bestemt, at han til daglig skulle kaldes Paul.

En af de første dage i september rejste tante Lison hjem. Der var ingen, som lagde mærke til, at hun var borte, lige så lidt som der var nogen, der havde lagt mærke til hende, da hun var der.

En aften efter middag viste præsten sig. Han var forlegen, som om han bar på en stor hemmelighed, og efter en hel række unyttige indlednings-fraser endte han med at bede baronessen og hendes mand om at tilstå ham nogle øjeblikkes samtale under fire øjne.

Med langsomme skridt spadserede de alle tre ivrigt talende ned gennem den store allé, mens Julien, som var blevet siddende ved siden af Jeanne, blev mere og mere forundret, urolig og ophidset over deres "hemmelighedskræmmeri".

Da præsten sagde farvel, tilbød han at ledsage ham et stykke på vej, og de gik sammen hen imod kirken, hvis klokker ringede til aftenbøn.

Det var køligt, næsten koldt, og de tilbageblevne gik derfor snart ind i dagligstuen. De sad alle og småslumrede, da Julien pludselig kom farende ind, højrød i hovedet og dirrende af harme.

Uden at tænke på, at Jeanne var til stede, råbte han allerede henne fra døren til sine svigerforældre: "Men i Djævlens skind og ben! Er I da splittergale, at I vil smide tyve tusind francs i grams til sådan et pigebarn!"

Overraskelsen var så stor, at ingen formåede at svare. Brølende af vrede fortsatte han: "Så dum har man ikke lov til at være; er det jeres mening, at I ikke vil efterlade os en hvid?"

Baronen, der havde fået sin fatning tilbage, forsøgte at standse ham: "Så ti dog! Husk på, at De taler i Deres hustrus nærværelse."

Men han stampede i gulvet af raseri: "Det bryder jeg mig fanden om! Hun ved jo, hvad det drejer sig om, og desuden er det lige så godt et tyveri fra hende som fra mig."

Rystet så Jeanne på ham uden at forstå, hvad han mente: "Hvad er der sket? Hvad er der dog i vejen?" fremstammede hun.

Så vendte Julien sig om mod hende og tog hende til vidne, som om hun var en kompagnon, der ligesom han selv så sig narret for en forventet indtægt. Han fortalte hende skånselsløst om det komplot, der var sat i gang for at få Rosalie gift, takket være medgiften, forpagtergården ved Barville, en gård, som var mindst tyve tusinde francs værd. Og han gentog: "Dine forældre er gale, kære, bindegale. Tyve tusinde francs! Tyve tusinde francs! De må jo have mistet forstanden! Tyve tusinde francs for en uægte unge!"

Jeanne hørte på ham uden bevægelse og uden vrede, hun var selv forundret over sin ro, men hun var nu blevet ligeglad overfor alt, som ikke vedrørte hendes barn.

Baronen snappede efter vejret og fandt intet at svare. Til sidst brød han dog løs: "Tænk over, hvad De siger, menneske, det er for oprørende," råbte han. "Hvis er skylden for, at vi ser os nødsaget til at give pigen medgift? Hvis er barnet? Det var måske Deres mening nu at ville lade det gå for lud og koldt vand?"

Julien blev forbavset over baronens heftighed og så stift på ham. Så svarede han i en mere neddæmpet tone: "Men femten

hundrede francs ville være mere end tilstrækkeligt. Her omkring har de alle sammen børn, før de bliver gift. Enten barnet tilhører den ene eller den anden, det forandrer jo ikke noget i sagen. I stedet for giver De en hel gård til tyve tusinde francs, hvad der, uden at tale om det tab, som påføres os, betyder det samme som at fortælle al verden, hvad der er sket; De burde dog i det mindste have tænkt på vort navn og vor stilling."

Han talte med streng stemme som en mand, der ved, at han står på sin ret og at hans bevisførelse er logisk uomstødelig. Baronen, der blev forvirret over dette uventede argument, blev stående foran ham med åben mund. Så fremsatte Julien, som følte sit øjeblikkelige overtag, sine slutninger: "Heldigvis er der endnu intet gjort; jeg kender karlen, som vil gifte sig med hende, det er en brav fyr og sagen lader sig nok ordne med ham. Det skal jeg påtage mig."

Og han skyndte sig ud, da han åbenbart frygtede for en fortsættelse af diskussionen, og var lykkelig ved, at ingen svarede ham, hvad han kunne tage for en tilslutning.

Så snart han var forsvundet, udbrød baronen, som var drevet ud til forbavselsens yderste grænse, og som rystede af vrede: "Næ, det er for galt! Det er for galt!"

Men Jeanne, som havde løftet øjnene op mod faderens forfjamskede ansigt, gav sig pludselig til at le med den samme klare latter, hun havde haft i gamle dage, når hun så et eller andet, som var pudsigt.

"Far, far," spurgte hun, "lagde du mærke til, hvorledes han sagde: tyve tusinde francs?"

Lille mor blev helt lykkelig ved at se Jeanne i så godt humør, og da hun havde lige så let til munterhed som til gråd, blev hun ved tanken om sin svigersøns rasende ansigt, om hans harmfulde udbrud og om hans heftige vægring mod at lade den pige, han havde forført, få penge, som ikke tilhørte ham, gennemrystet af sin stakåndede latter, der fyldte hendes øjne med tårer. Så begyndte også baronen at le, revet med af de andre, og de morede sig alle tre, så de var nærved at blive syge, ligesom i de gode, gamle dage.

Da de igen var blevet lidt rolige, sagde Jeanne forundret: "Det er besynderligt, det gør mig slet intet mere. Jeg betragter ham som en fremmed. Jeg kan ikke forstå, at jeg er hans hustru. I ser selv, at jeg morer mig over hans … over hans mangel på finfølelse."

Og uden rigtigt at vide hvorfor, omfavnede de hinanden smilende og rørte.

To dage senere, efter frokost, da Julien var redet ud, kom en kraftig bygget knøs forsigtigt frem fra buskene, som om han hidtil havde holdt sig skjult, listede sig igennem porten, gled langs med grøften ind mod Couillards gård, drejede omkring slottet og gik med ængstelige skridt henimod baronen og de to damer, der sad på deres sædvanlige plads under platanen. Han så ud til at være mellem to og tyve og fem og tyve år; han var iført en splinterny blå skjorte med stive folder og stærkt blusede ærmer, som var knappet sammen om håndleddet.

Så snart han havde fået øje på dem, tog han sin kasket af og kom hilsende og med forlegne miner nærmere.

Da han var kommet nær nok, til at de kunne høre ham, sagde han: "Deres tjener, hr. baron og fruen og det øvrige selskab." Så,

da ingen sagde noget til ham, meldte han: "Det er mig, som er Desiré Lecoq."

Dette navn åbenbarede intet, og baronen spurgte: "Hvad ønsker De?"

Knøsen blev endnu mere forlegen, da han indså nødvendigheden af at forklare sit ærinde. Mens hans øjne skiftevis vandrede fra hans kasket, som han stadig stod med i hænderne, op til slottets øverste tagskæg, fremstammede han: "Ded er hr. pastoren, som lod et par ord falde te mej, vedrørende denne hersens forretning ..." Så tav han af frygt for at komme til at sige for meget og derved skade sine udsigter.

Stadig uden at forstå noget gentog baronen: "Hvilken forretning? Jeg forstår virkelig ikke, hvad De mener?"

Så bestemte den anden sig og svarede med sænket stemme: "Denne hersens forretning vedrørende Deres pige ... hende, Rosalie ..."

Jeanne gættede, hvorledes det hang sammen, hun rejste sig og fjernede sig med sit barn på armen. "Kom nærmere," sagde baronen og pegede på den stol, hans datter havde siddet på.

Bondekarlen satte sig straks, idet han mumlede: "De er særdeles imødekommende." Så ventede han, som om han ikke havde mere at sige. Efter en temmelig lang tavshed bestemte han sig endelig; han så op mod den blå himmel: "Ded æ ellers svært godt vejr, såd'den efter årstiden. Ded æ no'et, jorden ka' bru'e, for ded, der allerede æ sået." Og han tav igen.

Baronen blev utålmodig; i en tør tone gik han lige løs på spørgsmålet: "Nå, det er altså Dem, som vil gifte Dem med Rosalie?"

Manden blev straks urolig, på normannisk vis var han vant til at gå betydeligt sindigere frem. Hans mistænksomhed var vakt og med livligere stemme svarede han: "Ded kommer an på, måske ja, måske nej, ded kommer an på ..."

Baronen blev irriteret over disse stadige udflugter. "Men så svar da for pokker ligeud: er det derfor De kommer, ja eller nej? Vil De have hende eller vil De ikke have hende?"

Manden blev aldeles forfjamsket og turde ikke længere se på andet end sine fødder: "Hvis ded æ, såd'den som hr. pastoren si'er, så ta'r jeg hende, men hvis ded æ såd'den, som hr. Julien si'er, så ta'r jeg hende inte."

"Hvad har hr. Julien sagt til Dem?"

"Hr. Julien sa' såd'den te mej, at je' sku' få ungefær femten hundrede francs; men hr. pastoren sa', at je' sku' få tyve tusind. Se, nu ve' je' jo nok for de tyve tusinde, men je' ve' inte for de femten hundrede."

Her kunne baronessen, der var blevet siddende lænet tilbage i sin stol, ikke længere bevare sin alvor overfor bondens ængstelige holdning, og hun gav sig til at le i små stødvise ryk.

Knøsen sendte hende et utilfreds blik fra øjenkrogen, han forstod aldeles ikke hendes munterhed og forholdt sig afventende.

Baronen, som hele denne købslåen pinte, ville have en ende på sagen: "Jeg har sagt til præsten, at De skulle få forpagtergården ved Barville, så længe De lever, derefter skal den gå over til barnet. Den er tyve tusinde francs værd. Jeg plejer at stå ved, hvad jeg siger. Vil De så, eller vil De ikke?"

Manden smilede med en ydmyg og tilfreds mine, og blev pludselig veltalende: "Ja se, når ded hænger såd'den sammen, så

si'er je' jo. Ded var kuns ded, der oppenerede mej. Da hr. pastoren snakkede med mej, så sa' je' stravs jo, ved ded, at je' så meget gerne ville glæde hr. baronen, som nok en an'nen gang ville gi' mej ded igen, sa' je' til mej selv. For æ ded ette gerne såd'den, at når man gør no'et for hinandre, og så mødes en an'nen gang, så gi'r man ded igen? Men hr. Julien kom og sa', at nu var ded inte mere end som femten hundrede. Så var'et je' sa' te' mej sæ'l: "Vi få'r at se" og så kom je' her hen. Ded var ette for ded, at je' inte sku' ha' tillid, men je' ka' nu helst li klar besked på alle dele. For der hører regederlige aftaler til et regederligt venskab, æ ded ette sandt, hr. baron? ..."

Han måtte til sidst standses; baronen spurgte:

"Hvornår står så brylluppet?"

Manden blev pludselig igen undselig og forlegen.

Omsider sagde han tøvende: "Sku' je' ette føst ha' et bette papir?"

Denne gang blev baronen vred: "Men for tusind djævle! Når De får ægteskabskontrakten! Det er jo det bedste af alle papirer."

Men bonden lod sig ikke skræmme: "I mellemtiden ku' man ellers godt lave en bette stump alligevel; ded ku' allenfals ette være te' no'en skade."

Baronen rejste sig for at få sagen afgjort: "De må svare ja eller nej, og det lige straks. Hvis De ikke mere vil, så sig det, jeg har en anden, der er villig."

Angsten for en rival bestemte den forsigtige normanner, han rakte hånden frem ligesom ved afslutningen af en kohandel: "Top, hr. baron, så la'r vi stå te', og den, som la'r ded gå om, æ en skidt ka'l."

Baronen gav håndslag, så råbte han: "Ludivine!" Kokkepigen viste sit hoved i et af vinduerne. "Bring os en flaske vin." Så klinkede de på aftalen. – Og knøsen gik lettet sin vej.

Der blev intet sagt om dette besøg til Julien. Kontrakten blev oprettet i største hemmelighed, og så snart den retslige offentliggørelse havde fundet sted, så stod brylluppet en mandag morgen.

Lige bag ved brudeparret gik en naboerske, der bar barnet som et sikkert pant på formuen. Og ingen i hele egnen tænkte på at forundre sig; de nøjedes med at misunde Desiré Lecoq. Han måtte være født med en sejrsskjorte, blev der sagt med et listigt smil, hvori der dog ikke lå skygge af forargelse.

Julien lavede en skrækkelig scene, som afkortede hans svigerforældres ophold på "Poplerne". Jeanne så dem rejse uden alt for stor sorg, thi Paul var for hende blevet en uudtømmelig kilde af lykke.

9

Da Jeanne igen var blevet helt rask, blev det bestemt, at hun og Julien skulle gengælde Fourvilles besøg og på samme tid aflægge en indledningsvisit hos marquis de Coutelier.

Julien havde ved en auktion købt en ny vogn, en enspænder, for at kunne køre ud to gange om måneden.

En klar decemberdag blev der spændt for, og efter at vejen i to timer havde snoet sig hen over sletterne, sænkede den sig ned i en lille opdyrket dal med skovklædte sider.

Så videde dalen sig ud, de besåede jorder afløstes af enge og engene igen af mosegrund, bevokset med store siv, som på denne årstid stod helt tørre og hvis lange raslende blade lignede gule bånd.

Pludselig ved en brat omdrejning af sænkningen lå Fourvilles slot foran dem; på den ene side var det bygget tæt op mod dalens skovrige skråning, på den anden gik muren ned i en stor sø, der overfor afsluttedes af høje graner, som voksede op ad den anden dalskrænt.

De kørte over en gammeldags vindebro gennem en mægtig indkørselsport, der så ud til at være fra Louis den Trettendes tid, ind i æresgården og holdt foran en prægtig bygning fra samme tidsperiode med vinduesindfatninger af tilhuggede sten og skiferklædte småtårne.

Som en, der føler sig hjemme og kender alt til bunds, forklarede Julien Jeanne bygningens forskellige dele. Han følte sig åbenbart som vært og fremhævede begejstret dens skønhed: "Se en gang på den gavl! Er sådan en bolig ikke storslået, hvad?

Hele den anden facade vender ud til søen med en kongelig terrasse, som går lige ned til vandet; ved dens nederste trin ligger fire både fortøjede, to til grevens afbenyttelse og to til grevinden. Der nede til højre, der, hvor du ser en række poppeltræer, ender søen og der begynder floden, som løber lige ned til Fécamp. Hele egnen vrimler af vandfugle. Det er ikke så underligt, at greven er begejstret for at gå på jagt heromkring. Det er endelig en gang en rigtig lensherre-residens."

Hoveddøren var blevet åbnet, den blege grevinde kom ud på trappen og gik smilende sine gæster i møde; hun var iført en lang slæbkjole som en slotsfrue fra gamle dage. Hun passede fuldkommen til at være søens smukke herskerinde, hun syntes født til dette greveslot.

Dagligstuen havde otte vinduer, hvoraf de fire vendte ud til vandet og den mørke fyrreskov, som bredte sig op ad bakken lige overfor.

Træernes mørke og sortskyggede grønne kastede et alvorligt, dybt og uhyggeligt skær over søen; og når vinden blæste, lød skovens sus som selve mosens stemme.

Grevinden greb begge Jeannes hænder, som om hun kunne være hendes barndomsveninde, fik hende til at sætte sig og tog selv plads på en lav stol ved siden af hende, mens Julien, hvis hele halvforglemte elegance i de sidste fem måneder atter var dukket frem, passiarede og smilede fortrolig og hjemmevant.

Grevinden og han talte om deres rideture. Hun lo tit over hans kejtede måde at ride på og kaldte ham "Ridder Klodshans"; han lo også og døbte hende "Dronning Amazone". Et geværskud, som blev affyret lige under vinduerne, fik Jeanne til at udstøde et lille skrig. Det var greven, der skød en krikand.

Hans hustru kaldte straks på ham. Der hørtes en lyd af åretag og stødet af en båd imod stenene, og han viste sig mægtig, med høje støvler og fulgt af to gennemblødte hunde, som var lige så røde som han selv, og som straks lagde sig på tæppet foran døren.

Han syntes her, hjemme hos sig selv, at føle sig mere vel til mode og var øjensynlig henrykt over at se de fremmede. Han lod lægge mere brænde på ilden, lod bringe madeira og kager, og udbrød pludselig: "De bliver her vel til middag? Det er jo da en selvfølge!" Jeanne, som ikke et minut havde sit barn ude af tankerne, afslog indbydelsen; han trængte ind på hende, og da hun holdt fast ved sit afslag, gjorde Julien en heftig og utålmodig bevægelse. Hun blev bange for at fremkalde hans dårlige og stridbare lune, og, skønt bevidstheden om, at hun så ikke fik Paul at se før næste dag, pinte hende, gik hun ind på at blive.

Det blev en herlig dag. Først spadserede de ned til kilderne. De sprang frem fra en mosklædt klippe ned i et klart bassin, der var i stadigt oprør, som om vandet var kogende; bagefter sejlede de en tur gennem hele små kanaler, der var skåret ud i en tæt skov af tørre siv. Greven roede, han sad mellem sine to hunde, der stod med næsen modvinden og snusede; ved hvert åretag løftedes den store båd lidt op og skød et godt stykke fremad. Af og til lod Jeanne sin hånd glide gennem det kolde vand, og hun nød den isnende kølighed, der fra hendes fingerspidser løb helt ned gennem hende. Helt bag i båden havde Julien og grevinden, som var indhyllet i sjaler, taget plads; de sad begge og smilede, roligt og vedholdende, som folk, der er fuldt ud lykkelige og intet mere ønsker sig.

Natten faldt på med lange, isnende vindstød, nordenvinde, som bølgede de visnede rør. Solen var gået ned bag ved granerne og det var, som om den røde himmel, der var oversået med små sære skarlagenskyer, udstrålede kulde, når man bare så på den.

De skyndte sig tilbage til den vældige dagligstue, hvor et uhyre bål flammede i kaminen. En fornemmelse af varme og velbefindende gjorde dem alle muntre, lige som de kom indenfor døren. I sin overstrømmende glæde greb greven sin hustru i sine kraftige arme, løftede hende så let som et barn op til sin mund og trykkede to støjende og tilfredse kys på hendes kinder.

Smilende betragtede Jeanne den godmodige kæmpe, om hvem man blot ved at se hans overskæg ville have troet, at han var en sand menneskeæder, og hun tænkte: "Hvor man dog hver eneste dag tager fejl af folk." Da hun i det samme næsten uvilkårligt vendte sig mod Julien, så hun ham stå i døråbningen, forfærdelig bleg og med blikket stift hæftet på greven. Urolig gik hun hen til sin mand og spurgte med dæmpet stemme: "Hvad er der i vejen med dig? Er du syg?" I en arrig tone svarede han: "Ingenting. Lad mig være i fred. Jeg har frosset."

Da de gik over i spisestuen, bad greven om tilladelse til at tage sine hunde med ind; de satte sig begge straks til rette på højre og venstre side af deres herre. Hvert øjeblik stak han et stykke til dem og kærtegnede deres lange, silkebløde øren. Dyrene strakte hovederne frem, logrede med halen og skælvede af tilfredshed.

Efter middag, da Jeanne og Julien gjorde sig rede til at tage af sted, holdt de Fourville endnu på dem for at vise dem en fiskefangst ved fakkelskin.

Han stillede dem og grevinden op på terrassen, der gik ned til søen; så gik han ned i båden ledsaget af en tjener, som bar et kastegarn og en tændt fakkel. Natten var klar og kold under en himmel, besået med guld.

Faklen fik besynderlige flimrende ildstriber til at danse hen over vandet, kastede et flakkende skær over sivene og oplyste den mørke granbaggrund. Pludselig ved en drejning af båden skød en kolossal, fantastisk skygge, skyggen af en mand, frem på den oplyste skovmasse. Hovedet nåede op over træerne og forsvandt i himlen og fødderne blev borte ned i søen. Så løftede det vældige væsen armene som for at gribe stjernerne. Brat fo'r de op, de uhyre arme, så faldt de atter ned, og der hørtes et lille plask, som om noget slog mod vandet.

Båden vendte, og det så ud som den vidunderlige skyggetrold løb langs hen ad skoven, som faklen under drejningen blev ved at oplyse; så forsvandt trolden i den usynlige horisont, men pludselig viste han sig igen, mindre, men tydeligere, med regelmæssige bevægelser på slottets facade.

Og grevens grove stemme rungede hen over søen: "Gilberte, jeg har fået otte!"

Årerne plaskede mod vandet. Den uhyre skygge blev nu stående ubevægelig på muren, men aftog lidt efter lidt i højde og bredde; hovedet syntes at krybe nedefter, kroppen at blive tyndere; og da de Fourville gik op ad trinnene til terrassen, stadig fulgt af tjeneren med faklen, var skyggen formindsket til hans størrelse, og gentog nøjagtigt enhver af hans bevægelser.

I et net havde han otte store fisk, som sprællede. Da Jeanne og Julien var på hjemvejen, helt indsvøbte i kåber og tæpper, som var blevet påtvunget dem, sagde Jeanne næsten uvilkårligt: "Hvilken brav mand, den kæmpe!" Julien, som kørte, svarede: "Å ja, men han forstår ikke at beherske sig tilstrækkeligt, når der er andre til stede."

Otte dage efter kørte de hen til Couteliers, som gik for at være den fornemste adelsfamilie i hele egnen. Deres slot, som under Ludvig den Fjortende var blevet bygget op fra nyt, lå skjult i en prægtig park omgivet af mure. Oppe på en højde lå ruinerne af det gamle slot. Livréklædte tjenere førte de besøgende ind i et imponerende stort værelse. Midt på gulvet stod på en søjle en uhyre vase af Sévres-porcelæn; på søjlen var, beskyttet af en glasplade, anbragt et egenhændigt brev fra kongen, hvori han skænkede marquis Léopold-Hervé-Joseph-Germer de Varneville de Rollebosc de Coutelier denne kostbare gave.

Jeanne og Julien stod og betragtede den kongelige foræring, da marquis'en og marquisen kom ind. Hun var pudret, tilvant elskværdig og kunstlet i sine stadige bestræbelser for at være nedladende. Han var en statelig skikkelse med hvidt, glat opstrøget hår, hans bevægelser, hans stemme og hele hans holdning gennemsyredes af et hovmod, som tilkendegav, at han var sig sin betydningsfuldhed bevidst.

Det var etikettemennesker, hvis ånd, følelser og ord bestandig syntes at være sat på skruer.

De talte alene uden at vente på svar, smilede med ligegyldig mine og lod tydeligt forstå, at de kun opfyldte den forpligtelse,

der påhvilede dem i kraft af deres herkomst: med høflighed at tage imod omegnens småadel.

Forlegne gjorde Jeanne og Julien sig umage for at behage; de indså det urigtige i at blive for længe, men forstod ikke at benytte det passende øjeblik til at trække sig tilbage. Så afsluttede marquisen selv besøget; naturligt og ligefremt lod hun samtalen gå i stå, som en høflig dronning, der betyder, at audiensen er forbi.

På hjemvejen sagde Julien: "Hvis du synes, nøjes vi med denne ene visit; jeg for mit vedkommende har nok i Fourvilles." Jeanne var af samme mening.

December henrandt langsomt, trist og mørk, som om året endte i et sort hul. Det samme indelukkede liv som det foregående år begyndte igen. Men alligevel kedede Jeanne sig ikke, hun var bestandig optaget af Paul, som Julien kun så til med skæve og misfornøjede øjne.

Ofte, når moderen sad med ham i sine arme og kærtegnede ham med den lidenskabelige ømhed, kvinder kun føler overfor deres barn, kunne hun række ham op mod faderen og sige: "Men så kys ham da, man skulle virkelig tro, at du slet ikke brød dig om ham." Med modvillig mine berørte han let med spidsen af læberne drengens glatte pande, mens han lod sit legeme beskrive en vigende bue for at undgå en berøring af de små knyttede og fægtende hænder. Så vendte han sig brat om og gik; det var, som om en afsky jagede ham bort.

Med passende mellemrum blev sognerådsformanden, lægen og præsten bedt til middag; fra tid til anden kom også Fourvilles, som bekendtskabet med blev mere og mere fortroligt.

Greven syntes at tilbede Paul; han sad med ham på skødet lige så længe hans besøg varede, sommetider en hel eftermiddag igennem. Varsomt og forsigtigt tog han på ham med sine grove kæmpehænder, kildrede hans næsetip med spidserne af sit lange overskæg og kyssede ham med en moders begejstrede ømhed. Det var ham en stadig sorg, at hans eget ægteskab var forblevet barnløst.

Marts blev klar, tør og næsten mild. Grevinde Gilberte gav sig igen til at tale om de rideture, som de alle fire skulle foretage sammen. Jeanne, som var lidt træt af de lange aftener, de lange nætter og de lange ensformige dage, der alle lignede hinanden, samtykkede helt lykkelig over disse planer, og i en uge morede hun sig med at gøre sin ridedragt i stand.

Så begyndte deres udflugter. De red gerne to og to, grevinden og Julien foran, et hundrede skridt bagved greven og Jeanne, roligt passiarende som to gode venner, for deres retsindige naturer og troskyldige hjerter havde følt sig tiltrukket af hinanden, og de var blevet venner. Parret foran talte ofte sagte sammen, af og til brød de ud i en voldsom latter, og pludselig kunne de give sig til at se på hinanden, som om deres øjne havde ting at fortælle, deres mund ikke udtalte. Undertiden satte de brat i galop, drevet frem af et ønske om at flygte, om at komme bort – langt bort.

Så syntes Gilberte at blive opirret. Hendes heftige stemme blev i brudstykker båret af vinden hen til de andre, der var kommet et langt stykke tilbage. Greven plejede da at smile og sige til Jeanne: "Hun er ikke altid lige let at have at gøre med, min kone."

En aften, da de var på hjemvejen, fandt grevinden på at drille sin hest ved først at spore den for derpå med et brat og voldsomt ryk at holde den an; flere gange hørte de Julien gentage: "Pas på, pas dog på. De ender med at få den til at løbe løbsk." – "Så meget værre; det kommer ikke Dem ved," svarede hun i en så hård og klar tone, at hendes ord klang ud over markerne skarpe og tydelige, som om de var hængt op i luften.

Dyret stejlede, slog bagud og skummede. Pludselig blev også greven ængstelig og råbte af sine lungers fulde kraft: "Tag dig dog i agt, Gilberte!" Så ligesom i trods gav hun efter for et af de kvindeluner, som sætter sig ud over alt, hun løftede pisken og gav sig brutalt til at slå løs på dyrets hoved mellem dets øren; hesten rejste sig rasende på bagbenene og sparkede med forbenene vildt om i luften, faldt igen ned, tog tilløb i et voldsomt spring og satte i strakt karriere afsted ud over sletten.

Først galoperede den over en græsmark, så kom den ud på et pløjet stykke, hvis fede og fugtige jord den sparkede op med sine hove, så at der stod som en dyndsky om den; videre fo'r den med en sådan fart, at hest og rytterske så ud som en eneste uformelig masse.

Som lamslået var Julien blevet holdende på stedet og kaldte fortvivlet: "Frue! Frue!"

Greven havde udstødt en slags brummen, så, idet han bøjede sig ud over sit tunge dyrs hals, drev han det fremad med et skub af hele sit legeme, sporede det med en sådan magt, idet han hidsede og jagede det med tilråb, at den mægtige rytter syntes at klemme den tunge hest fast mellem sine ben og løfte den op som for at flyve. De fo'r begge af sted med en ufattelig hurtighed, stadig bare lige ud; og Jeanne så de to silhuetter,

mandens og hustruens, flygte, flygte, blive mindre, slettes ud og til sidst forsvinde, ligesom to fugle, der forfølger hinanden, ender med at blive borte og smelte sammen med horisonten.

Stadig i skridt kom Julien hen imod hende og mumlede med rasende mine: "Jeg tror, at hun er aldeles gal i dag."

Og de gav sig til at ride sammen bagefter deres venner, som en fold i terrænet havde skjult for dem.

Efter et kvarters forløb så de dem komme tilbage.

Greven var rød i hovedet og badet i sved, men han lo tilfreds og triumferende; hans uimodståelige næve havde et fast greb i hans hustrus skælvende dyr. Hun var bleg, hendes ansigt var smerteligt fortrukket, med den ene hånd støttede hun sig til sin mands skulder, som om hun var lige ved at besvime.

Den dag forstod Jeanne, at greven elskede sin hustru til vanvid.

Hele den påfølgende måned viste grevinden sig så glad, som hun aldrig før havde været. Hun kom oftere over til "Poplerne", lo bestandig og omfavnede Jeanne i pludselige ømhedsudbrud. Det var, som en eller anden lys og hemmelighedsfuld fortryllelse havde sænket sig over hendes liv. Hendes mand, der også selv var lykkelig, kunne ikke få øjnene fra hende og forsøgte hvert øjeblik at komme til at røre ved hendes hånd eller hendes kjole, som om hans lidenskab for hende var blevet fordoblet.

En aften sagde han til Jeanne: "Vi lever i en hel lykkerus for tiden. Gilberte har aldrig før været så sød som nu. Hun har aldrig mere sine anfald af vrede eller dårligt humør. Jeg føler, at hun elsker mig. Lige til nu har jeg ikke været sikker på det."

Også Julien syntes forandret, han var blevet muntrere og hans tidligere utålmodighed var forsvundet. Det var som om venskabet mellem de to familier havde bragt fred og glæde ind i begge ægteskaber.

Foråret kom mærkelig tidligt og blev meget varmt. Lige fra de milde morgenstunde til de stille og lune aftener fik solen hele jordens overflade til at spire; alle knopper udfoldede sig pludseligt og mægtigt på samme tid, drevet frem af en så uimodståelig svulmen, af en så altbesejrende genfødelseskraft, som naturen kun formår at opvise i enkelte ganske særlige år, der synes som en foryngelse af hele verden.

Jeanne følte sig uforklarlig bragt ud af ligevægt overfor hele denne spirende grøde. Når hun fik øje på en lille blomst i græsset, kunne hun blive grebet af en ubestemt, inderlig længsel; hun gik rundt i en egen blød, melankolsk stemning, og timevis kunne hun falde hen i en underlig slap, halvt drømmende tilstand.

Alle de bevægede minder fra hendes kærligheds første unge tid dukkede frem i hende; det var ikke således, at hendes kærlighed til Julien på ny opstod i hendes sjæl, nej, den var forbi, forbi for bestandig; men hele hendes legeme, som blev kærtegnet af vinden og gennemtrængt af forårets vellugt, var i uro, som om det stadig lyttede til en usynlig og øm kalden.

Hun holdt af at være alene for i solvarmen at kunne give sig helt hen i sine stemninger og i en ubestemt og stille lykkelig nyden, der ikke vakte en eneste tanke til live hos hende.

En morgen, da hun således sad hensunken i sine vage drømmerier, så hun pludselig for sig som i et hastigt syn det solbeskinnede hul ned gennem det mørkegrønne løv i den lille

skov tæt ved Étretat. Det var dér, at hun for første gang havde følt sit legeme skælve ind mod den unge mand, hun den gang elskede; det var dér, han for første gang havde fremstammet sit hjertes frygtsomme ønske; og det var også dér, at hun havde troet pludselig at stå overfor den strålende fremtid, hun havde håbet og ventet på.

Hun ville igen se den lille skov, ville gøre en sværmerisk og overtroisk pilgrimsfart til den, som om gensynet med dette sted kunne forandre noget i hendes livs gang.

Julien var taget af sted ved daggry, hun vidste ikke hvorhen. Hun lod sadlen lægge på Martins lille hvide hest, som hun nu undertiden benyttede, og hun red ud.

Det var en af de dage, hvor alt er så roligt, at intet som helst rører sig, ikke et græsstrå, ikke et blad; alt synes standset i ubevægelighed lige til tidernes ende; det er, som om vinden var død. Selv insekterne synes at være forsvundet.

Én altbeherskende og brændende stilhed syntes umærkelig som en gulddis at sænke sig ned fra solen; Jeanne lod sin hest gå ganske langsomt, hver af dens skridt vuggede hende blidt, hun følte sig lykkelig. Nu og da løftede hun øjnene for at betragte en ganske lille, hvid sky, ikke større end en tot vat, et dampfnug, som i forglemmelse var blevet hængende deroppe, ganske alene, midt på den blå himmel.

Hun red ned i dalen, som går lige ud til havet gennem de store klintebuer, der kaldes Étretats Porte, og ganske langsomt nåede hun ind i skoven. Lyset regnede ned igennem det endnu spinkle grønne. Hun ledte efter stedet uden at kunne finde det igen, skønt hun gennemsøgte alle de små sideveje.

Pludselig, da hun red tværs over en lang allé, fik hun helt nede ved enden af den øje på to opsadlede heste, der var bundet fast til et træ; hun kendte dem straks, det var Juliens og Gilbertes. Ensomheden var begyndt at tynge hende, og hun blev glad ved dette uforudsete møde. Hun satte sin hest i trav.

Da hun havde nået de to tålmodige dyr, der så ud til at være vante til en sådan længere stillestående, kaldte hun. Men der var ingen, som svarede hende.

En damehandske og to ridepiske lå på det nedtrykkede græs. Altså havde de siddet der, og så bagefter gået længere bort og ladet deres heste blive tilbage.

Hun ventede et kvarter, tyve minutter, overrasket og uden at forstå, hvad de kunne bestille. Hun var steget af hesten og stod med ryggen lænet op mod en træstamme uden at røre sig. To små fugle slog sig, uden at se hende, ned i løvet tæt ved siden af hende. Den ene af dem flagrede ivrigt omkring den anden, dens vinger baskede og skælvede, den bevægede hovedet op og ned og pippede, og pludselig parrede de sig.

Jeanne blev forundret, som om hun stod overfor noget ukendt: "Det er sandt, det er forår," sagde hun til sig selv, så faldt en tanke, en anelse hende ind. Hun så igen på handsken, ridepiskene og de forladte heste; og pludselig svang hun sig igen i sadlen med en uimodståelig lyst til at flygte.

Hun lod hesten galopere og slog ind på hjemvejen til "Poplerne". Hendes hoved arbejdede, drog slutninger, sammenstillede begivenheder og lod kendsgerningerne belyse hinanden. Hvorledes var det gået til, at hun ikke havde gættet det tidligere? Hvorledes havde hun kunnet undgå at se noget? Hvorfor havde hun dog ikke før forstået Juliens hyppige

udgangsture, fornyelsen af hans fordums elegance og senere den ro, der var faldet over hans sind? Hun mindedes også Gilbertes nervøse udbrud, hendes overdrevne ømhedsytringer og nu i den sidste tid den lyksalighedstilstand, hun gik rundt i, og som gjorde greven så lykkelig.

Hun lod igen hesten slå over i skridt, for hun måtte tænke alt grundigt igennem, og den hurtige gangart bragte forstyrrelse i hendes tankerække.

Efter at den første sindsbevægelse var gået over, var hendes hjerte atter blevet næsten roligt, uden skinsyge og uden had, men gennemsyret af foragt. Hun tænkte ikke videre på Julien; der var intet mere i stand til at forundre hende fra hans side; men grevindens, hendes venindes, dobbelte forræderi oprørte hende. Hele verden var altså troløs, usand og falsk. Og tårerne steg op i hendes øjne. Man kan undertiden græde over sine illusioner med lige så megen sorg, som man græder over sine døde.

Hun bestemte sig alligevel til at lade, som om hun intet vidste; hun ville lukke sin sjæl for alle andre følelser og for fremtiden kun bryde sig om Paul og sine forældre; alle de andre ville hun blot tåle med et roligt ansigt.

Så snart hun var kommet hjem, kastede hun sig over sin søn, tog ham med ind i sit værelse, og kyssede ham vanvittigt en hel time i træk uden at standse.

Julien vendte tilbage til middag, munter og smilende, fuld af elskværdig imødekommenhed. Han spurgte: "Tænker fader og lille mor da slet ikke på at komme i år?"

Hun var ham så taknemmelig over dette spørgsmål, at hun næsten tilgav ham sin opdagelse i skoven, og et heftigt ønske

om så hurtigt som muligt at gense de to væsener, hun elskede højst efter Paul, strømmede igennem hende; hun tilbragte hele aftenen med at skrive til dem for at fremskynde deres ankomst.

De svarede og meldte deres komme til den tyvende maj. Det var kun den syvende i måneden.

Hun ventede dem med stigende utålmodighed; rent bortset fra sin datterlige kærlighed følte hun en ny trang til at åbne sit hjerte for andre ærlige hjerter, til at kunne tale frit ud af sin sjæl med mennesker, som var rene, som aldrig havde kendt noget stygt, hvis liv, hvis handlinger, hvis tanker og hvis ønsker altid havde været det rette.

Det, hun nu følte, var en slags isolering af sin sunde samvittighed midt imellem alle de andre svigtende samvittigheder, der omgav hende; og skønt hun pludselig havde lært at hykle, skønt hun modtog grevinden med fremstrakt hånd og smil om munden, mærkede hun følelsen af tomhed og foragt for menneskene vokse og hylle sig tættere om hende; og hver dag fyldte smålighederne fra egnen hendes sjæl med større lede og større ringeagt for alle levende væsener.

Couillards datter havde fået et barn og skulle have bryllup. Martins tjenestepige, en forældreløs stakkel, var frugtsommelig; en lille naboerske, som var femten år gammel, var frugtsommelig; en enke, en ynkelig, halt og gerrig kvinde, som på grund af sin skrækkelige smudsighed havde fået tilnavnet: Skorpen, var frugtsommelig.

Hvert øjeblik blev der fortalt hende om et nyt svangerskab eller om udskejelser, som var blevet begået af en pige, en kone, mange gange med flere børn, eller af en eller anden anset

gårdmand. Det hidsige forår syntes at skærpe livskraften hos menneskene som hos planterne.

Og Jeanne, hvis udslukte sanser ikke længere kom i oprør, hvis sårede hjerte og følsomme sjæl alene syntes at komme i bevægelse ved de lune og frugtbare luftninger, Jeanne, som drømte, som intet ønskede, som kun levede for sine drømme og var død for alle kødelige lyster, undrede sig, opfyldt af en afsky, der blev mere og mere hadefuld, over denne nedværdigende dyriskhed.

Forholdet mellem de to køn oprørte hende nu, som om det var noget, der stred mod naturen, og, hvis hun følte vrede mod Gilberte, var det ikke, fordi hun havde taget hendes mand fra hende, men fordi også hun var faldet ned i det dynd, der slimede sig over hele verden.

Hun hørte jo dog ikke til den race, hos hvem alle lave instinkter har overtaget. Hvorledes havde hun da kunnet give efter på samme måde?

Den dag, da hendes forældre skulle komme, vakte Julien igen hendes fornemmelse af modbydelighed til live ved nok så muntert, som om det var en ganske naturlig og morsom ting, at fortælle, at bageren havde hørt støj inde i sin ovn; da det ikke var bagedag, troede han, at det var en omsnusende kat, som var sluppet derind, i stedet for overraskede han sin kone, der "just ikke var beskæftiget med at komme brød i ovnen."

"Bageren tilstoppede åbningen, så de var lige ved at kvæles derinde," tilføjede han, "det var bagerkonens lille dreng, som havde fortalt det til naboerne; han havde set sin moder krybe derind sammen med smeden."

Og Julien lo og sluttede: "Det bliver elskovsbrød, vi får at spise. Man skulle tro, det var en af la Fontaines småhistorier."

Jeanne turde ikke mere røre ved brødet.

Da postvognen standsede foran terrassen, og baronens glade ansigt viste sig ved ruden, fyldtes den unge kones sind med dyb bevægelse, og en følelse af kærlighed strømmede igennem hende så stormende, som hun aldrig før havde kendt det.

Men hun blev stående forfærdet og var lige ved at falde om, da hun fik øje på lille mor. I de seks vintermåneder var baronessen blevet ti år ældre. Hendes uhyre, laskede, hængende kinder var blevet helt purpurrøde, som om de var opsvulmede af blod; hendes øje syntes udslukt, og hun kunne kun bevæge sig, når hun blev båret oppe under begge armene; hendes pinefulde åndedræt var blevet pibende og så besværligt, at alle omkring hende følte ligesom et smerteligt ubehag.

Baronen, som havde set hende hver dag, havde ikke lagt mærke til denne sygelige forandring, og når hun beklagede sig over sine bestandige kvælningsanfald og tiltagende tunghedsfornemmelse, svarede han: "Vist ikke nej, kære, du er således, som du altid har været."

Efter at have fulgt dem op til deres værelse, trak Jeanne sig tilbage til sit for at græde, fortvivlet og ude af sig selv. Så opsøgte hun sin fader og kastede sig til hans bryst med øjnene endnu fulde af tårer: "Åh, hvor mor er forandret! Hvad fejler hun, sig mig, hvad fejler hun dog?" Han blev meget overrasket og svarede: "Tror du? Det er ikke faldet mig ind. Der er såmænd ikke noget i vejen. Jeg har hele tiden været om hende, og jeg finder hende slet ikke dårlig, hun er som altid."

Om aftenen sagde Julien til sin kone: "Det går ned ad bakke med din moder. Jeg tror, hun er mærket."

Og da Jeanne brød ud i hulken, blev han utålmodig: "Så, godt – herregud, jeg siger jo ikke, at hun er døende. Du overdriver også alting. Hun er forandret, det er det hele, det hører alderen til."

Efter otte dages forløb tænkte hun ikke mere på det; hun havde vænnet sig til moderens sygeligere udseende og trængte måske også udtrykkelig sin frygt tilbage, således som man altid, drevet af et slags egenkærligt instinkt, af en uvilkårlig trang til at skaffe sig ro i sjælen, bortjager alle ængstelser og truende bekymringer.

Baronessen, som næsten ikke mere kunne gå, kom kun en halv time ud hver dag. Når hun blot én eneste gang var nået igennem "sin" allé, kunne hun ikke længere og bad om at komme til at sidde på "sin" bænk. Og når hun endog følte sig ude af stand til at fuldende denne korte spadseretur, sagde hun: "Lad os standse; min hypertrofi har sat sig i benene i dag."

Hun lo næsten heller ikke mere, hun smilede kun over ting, som det foregående år ville have fået hende til at ryste af latter. Da hendes øjne stadig var lige gode, tilbragte hun sine dage med at læse "*Corinna*" og Lamartines "*Betragtninger*", eller hun forlangte skuffen "med minderne". Når hun så havde hældt alle de gamle breve, som var hendes hjerte kære, ud i sit skød, stillede hun skuffen på en stol ved siden af sig, og et efter et gennemlæste hun langsomt sine "relikvier" og lagde dem tilbage på deres plads. Og hvis hun var alene, ganske alene, kyssede hun enkelte af dem, ligesom man hemmeligt kysser en lok fra de døde, man engang har elsket.

Undertiden når Jeanne pludselig kom ind i stuen, kunne hun finde moderen grædende store, sørgmodige tårer. "Hvad er der i vejen, lille mor?" spurgte hun. Og efter et langt suk svarede baronessen: "Det er mine relikviers skyld. De genopvækker så meget, som var godt og rart og som for bestandig er forbi! Og så er der mennesker, som man ikke længere tænkte på og som pludselig igen træder frem for én. Man synes, at man ser dem og hører dem, og det gør et forfærdeligt indtryk på én. Det vil du selv senere komme til at lære at kende."

Når baronen kom til i sådanne vemodige øjeblikke, mumlede han: "Jeanne, min pige, hvis du vil lytte til mit råd, så brænd dine breve, alle dine breve, din moders, mine, alle sammen. Der gives ikke noget skrækkeligere, end når man er gammel at stikke næsen ned i sin egen ungdom." Men Jeanne gemte alligevel sin korrespondance og grundlagde sin fremtidige "relikvie-æske"; skønt hun ellers i alt andet var forskellig fra sin moder, var der dog ligesom et slags arveligt, sentimentalt, drømmende instinkt, hun således adlød.

Efter nogle dages forløb kaldte en forretning baronen tilbage til Rouen, og han rejste.

Årstiden var prægtig. Milde nætter med en talløs stjernevrimmel fulgte oven på rolige aftener og aftenstilheden på strålende dage og strålende dage på blændende morgenrøder. Lille mor befandt sig snart meget bedre, og Jeanne, der ikke mere tænkte på Juliens kærlighedshistorier og Gilbertes falskhed, følte sig næsten fuldstændig lykkelig. Hele landet lå blomstersmykket og duftende, og det mægtige, altid fredelige hav lyste fra morgen til aften under solen.

En eftermiddag tog Jeanne Paul i sine arme og gik ud over markerne med ham. Hun så snart på sin søn og snart på græsset, som voksede langs vejen og var oversået med blomster. Hun vandrede frem i en lyksalighedsfølelse uden grænser. Hvert minut kyssede hun barnet og trykkede det lidenskabeligt ind til sig; markernes krydrede duft steg op mod hende og gjorde hende svimmel, det var, som om hun svandt bort i et uendeligt velvære. Så gav hun sig til at drømme om sin søns fremtid. Hvad skulle han være? Snart ønskede hun, at han måtte blive en stor, mægtig og berømt mand. Snart håbede hun, at han måtte blive ved at leve beskeden og ukendt i hendes nærhed, altid hengiven og kærlig og rede til at åbne armene for sin moder. Når hun elskede ham med sit egoistiske moderhjerte, drømte hun, at han blev ved at være hendes søn og kun hendes søn; tog hun derimod sin kærlige forstand med, byggede hun i tankerne en fremtid, hvor han også over for hele verden kom til at betyde noget.

Hun satte sig på en grøftekant og gav sig til at se på ham. Hun syntes, at hun aldrig før havde set ham. Og hun blev pludselig forundret over den tanke, at dette lille væsen skulle blive stort, at han skulle komme til at gå med faste, mandige skridt, at han skulle få skæg på kinderne og tale med kraftig, klangfuld røst.

Der blev kaldt på hende langt borte. Hun løftede hovedet. Det var Marius, som kom løbende. Hun tænkte, at der måtte være kommet besøg og rejste sig, misfornøjet over at være blevet forstyrret. Drengen nåede hende åndeløs: "Frue, det er … det er fru baronessen, som er blevet meget dårlig."

Det var hende, som om en dråbe koldt vand trillede ned ad hendes ryg; hun skyndte sig tilbage med lange skridt, og det summede forvildet i hendes hoved.

Langt borte fra så hun, at en klynge mennesker var samlet under platanen. Hun styrtede til, gruppen åbnede sig for hende, og hun så sin moder ligge udstrakt på jorden. Hendes hoved var støttet af to hovedpuder, hendes ansigt var ganske sort, hendes øjne lukkede og hendes bryst, som i de sidste tyve år uafbrudt havde stønnet, bevægede sig ikke mere. Ammen tog barnet ud af Jeannes arme og bragte det bort.

Jeannes blik flakkede vildt: "Hvad er der hændt?" spurgte hun, "hvordan er hun faldet? Hent øjeblikkelig lægen." Og da hun vendte sig om, fik hun øje på præsten, der var blevet underrettet om det skete, ingen vidste rigtig hvorledes. Han tilbød sin hjælp, smøgede ærmerne på sin præstekjole op og fik travlt; men eddike, Eau de Cologne, gnidninger, alt var lige frugtesløst. "Det er bedre at få hende klædt af og lagt i seng," sagde præsten.

Forpagteren, Joseph Couillard, var også kommet til sammen med far Simon og Ludivine. Sammen med præsten tog de fat på baronessen for at bære hende ind; men da de løftede hende op, faldt hendes hoved bagover, og kjolen, som de holdt i, gik itu, så uhandlelig var hendes tunge og svære skikkelse. Jeanne skreg højt af rædsel. Det vældige og slappe legeme blev atter lagt ned på jorden.

En lænestol måtte hentes ud fra dagligstuen; og da hun var blevet sat op i den, lykkedes det endelig at få hende af sted. Skridt for skridt gik de op ad terrassen, så steg de uendelig

langsomt op ad trappen og da de var kommet ind i værelset, lagde de hende på sengen.

Kokkepigen gjorde sig forgæves umage for at få hende klædt af, men til alt held åbenbarede madam Dentru sig. Heller ingen vidste, hvem der havde haft bud efter hende, det måtte være ligesom med præsten, hun havde "lugtet døden", som tjenestefolkene sagde.

Joseph Couillard red i huj og hast efter doktoren; men da præsten ville gå hjem efter dødssakramentet, hviskede sygeplejersken ham i øret: "De behøver ikke at gøre Dem ulejlighed, hr. pastor, hun er væk; jeg kender det."

Jeanne var ude af sig selv, hun opsendte bønner, vidste ikke, hvad hun skulle gøre, hvorledes hun skulle bære sig ad for at hjælpe moderen. For alle tilfældes skyld udtalte præsten højtideligt syndsforladelsen.

To timer ventede de ved siden af det blåsorte, livløse legeme. Jeanne var faldet på knæ og lå og hulkede, gennemrystet af angst og smerte.

Da døren gik op og lægen viste sig, var det, som om hun så frelsen, trøsten og håbet komme ind, hun styrtede hen imod ham, idet hun fremstammede alt, hvad hun vidste om ulykken: "Hun spadserede ligesom alle de andre dage … hun havde det godt … rigtig godt endda … hun havde spist noget bouillon og to æg til frokost … så faldt hun pludselig om … og blev helt sort i ansigtet, således som De nu ser hende … siden har hun ikke rørt sig … vi har forsøgt alt for at få hende til bevidsthed … alt. " Hun tav, slået af et tegn, sygeplejersken gjorde til lægen om, at alt var forbi, helt forbi. Men hun vægrede sig ved at forstå og lige

ved at kvæles af angst spurgte hun: "Er det alvorligt? Sig mig oprigtigt, tror De, at det er alvorligt?"

Endelig svarede han: "Jeg er meget bange for, at det … at det er … forbi. De må være stærk, hører De."

Men Jeanne åbnede sine arme og kastede sig ned over moderen.

Julien, der kom hjem, trådte ind i værelset. Han blev stående aldeles målløs, øjensynlig ærgerlig; han udstødte ingen smertensskrig, viste ingen tegn på fortvivlelse; det kom ham for pludseligt og uforudset, til at han straks kunne anlægge den passende mine og holdning. Han mumlede: "Jeg ventede det; jeg så jo, at det lakkede mod slutningen." Så trak han sit lommetørklæde frem, tørrede sine øjne, knælede, slog kors for sig, sagde noget mellem tænderne, rejste sig og ville også løfte sin hustru op. Men hun lå med armene krampagtigt slyngede omkring det døde legeme og kyssede det uafbrudt. Hun måtte tages bort med magt. Hun syntes næsten vanvittig.

En time efter fik hun atter lov til at komme ind. Der var ikke længere tale om noget som helst håb. Stuen var omdannet til et dødsværelse; Julien og præsten stod og talte sagte sammen henne ved vinduet. Madam Dentru havde sat sig velbehageligt til rette i en lænestol, som en, der er vant til at våge, og som, så snart døden holder sit indtog i et hus, føler sig hjemme i det; hun syntes allerede at halvslumre.

Mørket faldt på. Præsten gik hen til Jeanne, tog hendes hænder, opmuntrede hende og gød den gejstlige trøsts salvelsesfulde bølge ud over hendes trøstesløse hjerte. Han talte om den hedengangne, berømmede hende i andægtige vendinger og tilbød med præstens fremhyklede sorg over et lig,

som er en god indtægtskilde, at tilbringe natten i bøn ved siden af den døde.

Men Jeanne fik stammet et afslag frem gennem sin krampagtige gråd. Hun ville være alene, ganske alene i denne afskedsnat. Julien trådte frem: "Det kan ikke lade sig gøre; vi kan blive oppe begge to." Hun rystede på hovedet, ude af stand til at tale mere. Endelig kunne hun få sagt: "Det er min moder, min moder. Jeg vil være ene om at våge over hende." Lægen mumlede: "Lad hende få sin vilje; sygeplejersken kan blive inde i værelset ved siden af."

Præsten og Julien tænkte på deres senge og samtykkede. Så knælede fader Picot ned, bad, rejste sig igen og gik ud, idet han sagde: "Hun var en from kvinde" i samme tonefald, hvori han udtalte sit "Herren være med eder".

Så spurgte vicomten med sin sædvanlige stemme: "Trænger du ikke til noget?" Jeanne svarede ikke, hun havde ikke forstået, at det var hende, han talte til. Han gentog: "Gør du ikke bedst i at spise en smule for at få styrke?" Med forvildet mine svarede hun: "Sørg for, at far kommer." Og han gik ud for at sende et ridende bud til Rouen.

Hun blev siddende hensunket i en slags ubevægelig smerte, som om hun ventede på, at hun for sidste gang skulle blive alene med sin moder, for at give sig hen til den fortvivlede sorg, der hulkede inde i hende.

Store skygger havde vokset sig frem i værelset og hyllet den døde ind i mørke. Madam Dentru gav sig til at liste rundt med lette skridt og lægge usynlige ting til rette med tavse sygeplejebevægelser. Så tændte hun to lys, stillede dem sagte på

natbordet, som, dækket med en hvid serviet, stod ved sengens hovedgærde.

Jeanne syntes hverken at høre, se eller forstå. Hun ventede kun på at blive alene. Julien kom igen ind, han havde spist til middag; på ny spurgte han sin hustru: "Er der ikke noget, du vil have?" Hun rystede på hovedet.

Han satte sig med en mine, der var mere resigneret end egentlig bedrøvet, og talte ikke mere.

De blev alle tre siddende på deres stole, langt fra hinanden og uden at tale.

Af og til faldt sygeplejersken i søvn, snorkede lidt og vågnede så med et pludseligt ryk.

Til sidst rejste Julien sig og gik hen til Jeanne: "Vil du nu være ene?" Drevet af en uvilkårlig indskydelse tog hun hans hånd: "Å ja, lad mig være alene."

Han kyssede hende på panden, idet han hviskede: "Jeg skal nok fra tid til anden komme ind for at se til dig." Og han gik ud sammen med madam Dentru, som rullede sin lænestol ind i det tilstødende værelse.

Jeanne lukkede døren efter dem, så gik hun hen og åbnede de to vinduer på vid gab. Det var midt i høhøsten og aftenens lune kærtegn slog imod hendes ansigt. På plænen, der var mejet den foregående dag, lå græsset i lange dynger under måneskinnet.

Den dybe, milde stilhed gjorde hende ondt, den skar i hendes hjerte som en bitter spot.

Hun gik tilbage til sengen, tog en af de kolde og livløse hænder og gav sig til at se på sin moder.

Hun var ikke længere opsvulmet som lige efter anfaldet; hun syntes nu at sove fredeligere end nogensinde før; lysenes blege

flammer, som vinden viftede frem og tilbage, fik hvert øjeblik skyggerne over hendes ansigt til at veksle og gav hende udseende af at være levende og bevæge sig.

Jeanne betragtede hende, som om hun for bestandig ville fæstne hendes billede i sin hukommelse; og fra langt tilbage, fra hendes allerførste ungdom steg minderne frem i skarer.

Hun mindedes, når lille mor kom på besøg i klostrets taleværelse, den måde, hvorpå hun rakte hende papirsposen med kager, og en mængde andre småting, ubetydelige enkeltheder, små ømhedsbeviser, ord og tonefald, velkendte gestus, rynkerne omkring hendes øjne, når hun lo, og det dybe, forpustede suk, når hun havde sat sig.

Hun blev stående og så på hende og vedblev som i en slags sløvhed at gentage: "Hun er død," lige indtil hele rædslen ved disse ord stod klar for hende.

Den, som lå der for hende, – hendes moder, lille mor – fru Adelaïde – var død! Hun skulle aldrig mere bevæge sig, aldrig mere tale og aldrig mere le; hun skulle aldrig mere ved middagsbordet sidde lige overfor lille far, og aldrig mere skulle hun sige: "Goddag, lille Jeanne, min egen pige." Hun var død!

Hun ville blive lagt ned i en kiste og gravet ned i jorden, og det ville være forbi. Var det muligt? Skulle hun aldrig få sin moder igen? Skulle de kære fortrolige træk, som hun havde set, siden hun for første gang lukkede sine øjne op, og elsket, siden hun havde kunnet åbne armene, forsvinde? Havde hun virkelig mistet det rige ømhedsvæld, det menneske, der betyder mere for ens hjerte end alle andre væsener tilsammen, ens moder? Hun havde endnu kun nogle få timer til at se på hendes ansigt,

det ansigt, som nu var ubevægeligt og uden tanker; og så intet, intet mere, kun et minde.

Og hun kastede sig på knæ i et anfald af overstrømmende fortvivlelse; hun knugede sine hænder om lagenet og vred det krampagtigt, mens hun pressede munden imod sengen og skreg med hjerteskærende stemme, som blev kvalt i tæpperne: "Åh, mor, min stakkels mor, mor!"

Så da hun følte, at hun var lige ved at miste forstanden som den nat, da hun sanseløs var flygtet ud i sneen, rejste hun sig og løb hen til vinduet for at køle sin pande og indånde en anden luft end den, der hvilede over den dødes leje.

Det afmejede græs, træerne, sletten og havet længere borte lå i stille fred, dysset til ro af månens blide trylleri. Lidt af denne beroligende mildhed trængte ind i Jeanne og hun gav sig til at græde langsomt og sagte.

Hun gik igen hen til sengen, satte sig og tog atter lille mors hånd i sin, som om det var en syg, hun vågede over.

Et stort insekt var sluppet ind i værelset, lokket af lysene. Det slog imod væggene som en bold, fløj fra den ene ende af stuen til den anden. Jeanne blev adspredt ved dets summende flugt og løftede sine øjne for at se efter det; men hun kunne kun få fat på den kredsende skygge, som det kastede på det hvide loft.

Så hørte hun det ikke mere. Stilheden brødes kun af vægurets lette tik-tak og af en anden, næsten uhørlig, ensformig lyd. Det var lille mors eget ur, som blev ved at gå, glemt i hendes kjole, der var kastet over en stol ved fodenden af sengen. Og pludselig fik en uvilkårlig sammenligning mellem den døde og denne lille mekanik, som ikke var standset, Jeannes hjerte til at krympe sig i skærpet smerte.

Hun så efter, hvad klokken var. Den var knapt halv elleve; og hun blev grebet af en skrækkelig frygt ved tanken om den lange nat, hun skulle tilbringe hos den døde.

Andre erindringer dukkede frem i hende, erindringer fra hendes eget liv – Rosalie og Gilberte – hendes hjertes bitre skuffelser. Alt var altså kun elendighed, sorg, ulykke og død. Alt bedrog, alt løj, alt fik én til at lide og græde. Hvor fandtes der lidt hvile og lidt glæde? I en anden tilværelse måske! Når sjælen var frigjort for jordelivets prøvelser. Sjælen! Hun gav sig til at tænke over dette uudgrundelige mysterium, kastede sig ind i digteriske overbevisninger, som andre lige så vaklende forudsætninger et øjeblik efter kuldkastede. Hvor var vel nu hendes moders sjæl? Sjælen, der tilhørte dette ubevægelige og iskolde legeme? Meget langt borte måske? Et eller andet sted ude i rummet? Men hvor? Løst op i tåge som en usynlig fugl, der er sluppet ud af sit bur? Kaldt tilbage til Gud? Eller spredt ud for nyskabelsers tilfældige vinde, blandet med spirer, som er rede til at udfoldes?

Meget nær måske? I dette værelse, omkring det livløse legeme, den havde forladt! Og pludselig forekom det Jeanne som om et pust, ligesom berøringen af en ånd, strejfede hende. Hun blev grebet af en frygt, så grufuld, så voldsom, at hun hverken turde røre sig, trække vejret eller vende sig om og se tilbage. Hendes hjerte hamrede i rædsel.

Og pludselig begyndte det usynlige insekt igen sin flugt og slog svirrende mod væggene. Hun gøs fra hoved til fod, så genkendte hun det vingede dyrs summen og følte sig med ét slag beroliget; hun rejste sig og vendte sig om. Hendes øjne

faldt på sekretæren med sfinkshovederne, relikviernes gemmested.

En ejendommelig og kærlig tanke opstod i hende; ligesom hun ville have læst i en andagtsbog, således ville hun i denne sidste stund læse de gamle breve, der havde været den døde kære. Hun syntes, at hun derigennem ville opfylde en smuk og hellig pligt og gøre noget virkelig datterligt, noget, som i den anden verden ville volde lille mor glæde.

Det var hele brevvekslingen med hendes bedsteforældre, som hun aldrig havde kendt. Hun ville række sine arme imod dem over deres datters legeme, hun ville søge tilflugt hos dem i denne dødsnat, som om også de havde lidt, skabe en overnaturlig kærlighedslænke mellem dem, der for længst var døde, hende, som nu var forsvundet, og hende selv, der endnu var tilbage på jorden.

Hun rejste sig, slog sekretærklappen ned og tog i den nederste skuffe en halv snes små pakker gulnet papir, omhyggeligt bundet ind og ordnet side om side.

I en slags overspændt følsomhed lagde hun dem alle på sengen mellem den dødes arme og gav sig til at læse.

Det var gamle skrivelser af den slags, man kun finder i ærværdige familiesekretærer, skrivelser, som synes at udånde et svundet århundredes duft.

Det første begyndte med: "Min egen lille skat." Det andet "Min søde lille pige," så kom "Du kære små" – "Min stump" – "Min elskede lille pige," så "Mit kære barn" – "Kære Adelaïde" – "Kære datter", alt efter som de var skrevet til barnet, den unge pige eller, senere, til den unge kone.

Og alle var de fulde af en lidenskabelig ømhed, der beskæftigede sig selv med de mest barnagtige småting; det vrimlede i dem af de ligefremme begivenheder, som er store og betydningsfulde for hjemmet, men som forekommer alle udenforstående så uendelig småtskårne og ligegyldige: "Fader er blevet forkølet; stakkels Hortense har brændt sin finger; katten "Croquerat" er død; moder har tabt sin messebog på hjemvejen fra kirke, hun tror, at den er blevet stjålet fra hende."

Brevene talte også om mennesker, som Jeanne ikke havde kendt, men hvis navne hun dunkelt mindedes at have hørt blive udtalt langt tilbage i hendes barndom.

Hun blev dybt rørt over alle disse bagateller, der syntes hende lige så mange åbenbaringer; det var hende, som om hun pludselig var blevet lukket ind i lille mors forbigangne, hemmelige hjerte-liv. Hun så på det tavse, hvilende legeme, og uvilkårligt gav hun sig til at læse højt for den døde, som for at adsprede og trøste hende.

Og det ubevægelige lig syntes lykkeligt.

Et efter et kastede hun brevene ned mod sengens fodende. Hun tænkte, at de skulle lægges i kisten ligesom man lægger blomster hos de døde.

Hun løste en anden pakke op, det var en ny skrift. Hun begyndte: "Jeg kan ikke længere undvære dine kærtegn. Jeg elsker dig, så jeg er lige ved at blive vanvittig."

Intet mere, intet navn.

Hun vendte papiret uden at forstå, hvad hun havde læst. Adressen var rigtig nok: "Fru baronesse le Perthuis des Vauds".

Så åbnede hun det næste: "Kom i aften, så snart han er gået ud. Vi får en hel time for os. Jeg tilbeder dig."

I et andet: "Jeg har tilbragt en nat i feber af længsel efter dig. Jeg havde endnu mindet om dit legeme i mine arme, jeg følte din mund mod min læbe og så dine øjne foran mine. Så tænkte jeg på, at i denne samme time sov du ved hans side, at han kunne besidde dig, når han ønskede det … Og jeg blev grebet af et så afmægtigt raseri, at jeg nær havde styrtet mig ud af vinduet."

Jeanne var som lamslået og forstod stadig ikke. Hvad betød det? Til hvem, for hvem og af hvem var disse elskovsord skrevet?

Hun blev ved at læse, det var stadig de samme glødende erklæringer og opgivelser af tider til stævnemøder med formaninger om endelig at udvise forsigtighed; så sluttede det bestandig med de ord: "Frem for alt, brænd dette brev."

Endelig åbnede hun en dagligdags billet, en almindelig tak for en middagsindbydelse, men skrevet med samme skrift og undertegnet "Paul d'Ennemare", den mand, baronen, når han endnu talte om ham, kaldte: "Stakkels gamle Paul", og hvis hustru havde været baronessens bedste veninde.

En lynsnar tvivl fo'r igennem Jeanne og blev i samme nu til vished. Han havde været hendes moders elsker.

Og pludselig, ude af sig selv, rystede hun med et ryk alle de skændige papirer af sig, ligesom hun ville have slynget et giftigt dyr, der var krøbet på hende, fra sig; hun løb hen til vinduet og gav sig til at græde heftigt med uvilkårlige skrig, der trængte sig frem i hendes hals; så var det, som om hele hendes væsen brast, hun sank sammen ved foden af væggen, skjulte sit ansigt, for at hendes klagen ikke skulle blive hørt og hulkede nedsunket i en fortvivlelse uden bund.

Hun kunne måske være blevet liggende således hele natten, men en lyd af skridt i det tilstødende værelse fik hende til at fare op med et spring. Kunne det være hendes fader? Og alle brevene, som lå på sengen og på gulvet! Han behøvede blot at åbne et af dem! Og skulle han få det at vide? Han!

Hun styrtede frem og greb i håndfuldevis alle de gamle, gulnede papirer, bedsteforældrenes og elskerens og de, som hun endnu ikke havde foldet ud, og de, som stadig lå ombundet i sekretærskufferne, og kastede dem alle sammen i en dynge ind i kaminen. Så tog hun et af lysene på natbordet og stak ild på hele brevbunken. Papiret brændte med en stærk flamme, der kastede et livligt og dansende skær over værelset, sengen og den døde, og på det hvide omhæng bagved sengen tegnede som en sort silhuet det stivnede ansigts hoppende profil og det mægtige legemes omrids under lagenet.

Da der kun var en askehob tilbage i kaminen, satte hun sig igen hen ved det åbne vindue, som om hun ikke længere turde blive ved siden af den døde, og hun gav sig atter til at græde med ansigtet skjult i hænderne, idet hun i en hjerteskærende, trøstesløs og klagende tone klynkede: "Å! Stakkels lille mor! Å! Stakkels lille mor!"

En skrækkelig tanke faldt hende ind: Hvis hendes moder tilfældigvis ikke var død, hvis hun kun lå i en dødlignende søvn, hvis hun pludselig rejste sig op og begyndte at tale? – Ville så ikke kundskaben om den forfærdelige hemmelighed have formindsket hendes datterlige kærlighed? Ville hun kunne kysse hende med lige så ærefrygtsfulde læber? Ville hun elske hende med den samme hellige følelse? Nej, det var ikke muligt. Og denne vished sønderrev hendes hjerte.

Natten svandt bort; stjernerne blegnede; det var den unge friske time, som går forud for dagen. Månen var gledet langt ned på himlen og var lige ved at synke ned i havet, hvis overflade den forvandlede til perlemor.

Og Jeanne mindedes den nat, hun havde tilbragt ved sit vindue, den gang hun kom hjem til "Poplerne". Hvor lå det dog langt tilbage, hvor alt var forandret, hvor fremtiden syntes hende forskellig!

Et rosenskær spredte sig over himlen, et lyst, lokkende, elskovsfyldt rosenskær. Hun så på det, hun følte sig overrasket, som ved et fænomen, over dagens strålende udfoldelse, hun spurgte sig selv, hvorledes det var muligt, at et sådant morgengry kunne hæve sig over en jord, hvor der hverken fandtes glæde eller lykke.

Lyden af en dør, der gik, fik hende til at skælve. Det var Julien. "Nå," spurgte han, "er du ikke blevet meget træt?"

"Nej," stammede hun, lykkelig over ikke mere at være alene. "Nu må du gå hen og hvile dig," sagde han. Hun kyssede langsomt sin moder med et smerteligt og forpint kys; så gik hun ind i sit eget værelse.

Dagen gik med al den triste travlhed, et dødsfald fører med sig. Om aftenen kom baronen. Han græd meget.

Den næste dag fandt begravelsen sted.

Efter at hun for sidste gang havde trykket sine læber mod den iskolde pande, efter at hun havde lagt liget til rette i kisten og set låget lukke sig over det, trak Jeanne sig tilbage. De indbudte ventedes hvert øjeblik.

Gilberte var den første, som kom, hulkende kastede hun sig om sin venindes hals.

Fra vinduet kunne de se vognene dreje ind ad gitterporten og i trav svinge op foran hoveddøren. Den store forstue genlød af stemmer. Lidt efter lidt fyldtes stuen af sortklædte damer, som Jeanne ikke kendte; marquise de Coutelier og vicomtesse de Briseville omfavnede hende.

Pludselig opdagede hun tante Lison, der som en skygge gled frem bagved hende. Og hun tog hende i sine arme med en ømhed, som nær havde fået den gamle frøken til at dåne.

Julien kom ind klædt i dyb sorg, elegant, travlt optaget og tilfreds over det store følge. Hviskende spurgte han sin hustru til råds om et eller andet. Så tilføjede han i en fortrolig tone: "Hele adelen er kommet, det bliver yderst korrekt." Og han gik ud igen efter med alvor at have hilst på damerne.

Tante Lison og grevinde Gilberte blev alene tilbage hos Jeanne, mens den højtidelige ceremoni fandt sted – grevinden kyssede hende hele tiden og gentog' "Kære, lille stakkel, kære, lille stakkel!"

Da grev de Fourville kom tilbage for at hente sin hustru, græd han, som om det var ham selv, der havde mistet sin moder.

10

De påfølgende dage blev meget sørgelige, som alle dage i et hus, der synes tomt, fordi en af dem, som plejede at færdes derinde, er forsvundet; dage, der er fyldte med lidelse, fordi hver genstand, man rører ved, vækker mindet om den døde. Hvert øjeblik støder man på en genstand, som får hjertet til at bløde. Der er hendes lænestol, hendes parasol, som er blevet stående i forstuen, hendes glas, som pigen har glemt at gemme hen. Og rundt i alle værelserne ligger hendes ting endnu og flyder: hendes saks, en handske, bogen, hvis blade er tyndslidte af hendes trætte fingre, og tusinde andre smågenstande, der får en smertelig betydning, fordi de genopvækker lige så mange dagligdags småbegivenheder.

Og hendes stemme forfølger én; overalt synes man at høre den; man ville ønske, man kunne flygte langt bort, ligegyldigt hvorhen, blot for at slippe bort fra det hus, hvor alt skaber fornyet sorg. Men man er nødt til at blive, fordi der er andre, som bliver, andre, der også lider.

Desuden blev Jeanne ved at føle sig som knust under mindet om det, hun havde opdaget. Denne erindring tyngede stadig på hende, hendes sårede hjerte ville ikke helbredes. Hendes nuværende ensomhed forøgedes ved den skrækkelige hemmelighed; hendes sidste tillid og hendes sidste tro var dræbt.

Efter nogen tids forløb tog lille far bort, han følte trang til bevægelse, til forandring af luft, til at rive sig ud af den mørke sorg, han sank dybere og dybere ned i.

Og det store hus, der således så sine beboere forsvinde, den ene efter den anden, genoptog sit rolige og regelmæssige liv.

Så blev Paul syg. Jeanne var lige ved at miste forstanden; hun tilbragte tolv dage uden at sove og næsten uden at spise.

Han helbrededes; men hun kunne ikke overvinde den rædsel, der var opstået hos hende ved tanken om, at han kunne dø. Hvad skulle hun så gøre? Hvad skulle der blive af hende? Og næsten umærkeligt vågnede i hendes hjerte længslen efter at få endnu et barn. Snart begyndte hun at drømme om det, og hun blev helt og holdent opfyldt af sit tidligere ønske om at se to små væsener, en dreng og en pige, trippe om omkring sig. Til sidst kunne hun ikke mere slippe tanken.

Men siden historien med Rosalie levede hun adskilt fra Julien. En tilnærmelse syntes en fuldstændig umulighed under de nuværende forhold. Julien elskede en anden, det vidste hun, og den blotte forestilling om på ny at tåle hans kærtegn fik hende til at ryste af modbydelighed.

Alligevel bestemte hun sig til at finde sig i det, så stærk var trangen hos hende til endnu en gang at blive moder; men hun spurgte sig selv, hvorledes hun igen skulle begynde på deres kys. Hun ville dø af ydmygelse, hvis hun skulle lade ham gætte sine hensigter; og han syntes ikke mere at bekymre sig om hende.

Hun havde måske endt med at opgive det, hvis hun ikke hver nat var kommet til at drømme om en datter. Hun så hende lege sammen med Paul under platanen; og undertiden følte hun en ubetvingelig lyst til at rejse sig og uden at komme med nogen nærmere forklaring gå ind til sin mand i hans værelse. To gange

sneg hun sig endog helt hen til hans dør, men så skyndte hun sig hurtigt tilbage med hjertet bankende af skam.

Baronen var rejst; lille mor var død; Jeanne havde ikke mere nogen, hun kunne spørge til råds, ingen, til hvem hun kunne betro sit hjertes inderste hemmeligheder.

Så besluttede hun sig til at henvende sig til fader Picot og under skriftemålets segl fortælle ham om sin vanskelige plan.

Hun kom, netop som han sad og spiste i den tarvelige spisestue, der vendte ud til den lille have, hvor han plejede at komme sine besøgende i møde, læsende i sit breviar.

Efter i nogle minutter at have passiaret om forskellige ting, fremstammede hun rødmende: "Jeg ville gerne skrifte for Dem, hr. pastor."

Han blev aldeles forbløffet og skød sine briller op for bedre at kunne se på hende; så gav han sig til at le: "De kan da vel ikke have så overmåde store synder på samvittigheden." Dette svar forvirrede hende ganske; hun fortsatte: "Nej, men jeg vil bede Dem om et råd, et råd, der er så ... så ... så pinligt, at jeg ikke tør tale til Dem om det sådan uden videre."

Han lagde øjeblikkelig sin dagligdags godmodige mine til side og indhyllede sig i sin præstelige værdighed: "Nu vel, mit barn, lad os så gå til skriftestolen."

Men hun holdt ham tøvende tilbage; hun følte pludselig skrupler ved at tale om den slags ting i den tomme kirkes fromme stilhed.

"Det ... det behøves alligevel ikke ... hr. pastor ... Hvis De vil have det ... kan jeg ... kan jeg godt her sige Dem, hvad der fører mig herhen. Skal vi ikke sætte os derud i Deres lille lysthus? "

Med langsomme skridt fulgte de hendes anvisning. Hun søgte efter de udtryk, hun skulle bruge, og vidste ikke, hvorledes hun skulle begynde. De satte sig.

Så, som om hun skulle til at skrifte, stammede hun: "Min fader ..." så betænkte hun sig og gentog atter: "Min fader ..." og tav, ganske forvirret.

Han ventede med hænderne foldede over maven. Da han så hendes forlegenhed, opmuntrede han hende: "Nå, mit barn, det ser næsten ud, som om De ikke turde komme frem med det; tag nu mod til Dem."

Hun bestemte sig, som en kujon, der kaster sig lige lukt ud i faren: "Min fader, jeg ville så gerne have endnu et barn." Han svarede ikke, han havde åbenbart ikke forstået hende. Så måtte hun forklare sig; forfjamsket snublede hun over ordene:

"Jeg er nu ganske alene i livet; min fader og min mand kommer ikke videre godt ud af det med hinanden; min moder er død; og ..." – og hun talte ganske sagte med skælvende røst – "forleden dag var jeg lige ved at miste min søn! Hvad skulle der så være blevet af mig?"

Hun tav. Præsten, der stadig ikke var med, så på hende:

"Nå, lad os så se at komme til sagen."

Hun gentog: "Jeg ville så gerne have endnu et barn."

Han smilede, han var vant til at høre adskillig grov spøg af bønderne, der ikke generede sig for ham, og han svarede med en sigende hovedrysten:

"Ja, men det afhænger da kun af Dem selv, skulle jeg mene."

Hun løftede et par store uskyldige øjne op mod ham og mumlede helt ude af sig selv af forvirring: "Men ... men ... De kan nok forstå, at siden ... siden det, De ved nok ... med hende,

pigen … så lever min mand og jeg … vi lever fuldstændig adskilt."

Da han var fortrolig med bøndernes sæder og skikke, der ikke tog den slags ting så nøje, blev han forundret over denne afsløring; så mente han pludselig at være kommet på det rene med den unge kones egentlige ønske. Han sendte hende et sideblik, der var fuldt af forståelse og velvillighed overfor hendes stilling. "Ja, jeg kan så godt tænke mig det. Jeg forstår, at Deres … Deres enkestand tynger Dem. De er ung og sund. Det er kun naturligt, ganske naturligt."

Han smilede atter, revet med af den lidt frie tankegang, der er egen for alle landsbypræster; han småklappede blidt Jeannes hånd: "Det er Dem jo fuldt ud tilladt, ja, kirken befaler det endog … De er gift, ikke sandt? Man gifter sig vel ikke for at hyppe kartofler."

Nu forstod hun først hans hentydninger, men i samme øjeblik de gik op for hende, blev hun purpurrød af skam og fik øjnene fulde af tårer.

"Å, hr. pastor, hvad er det, De siger? Hvad tænker De dog om mig? Jeg sværger Dem til … jeg sværger Dem til, at …" og gråden kvalte hendes stemme.

Han blev overrasket og gjorde sit bedste for at trøste hende: "Nå, nå, jeg ville jo ikke gøre Dem ondt. Jeg spøgte bare en smule, det er ikke forbudt mellem hæderlige mennesker. Men stol på mig. De kan trygt stole på mig. Jeg skal nok tale med hr. Julien."

Hun vidste ikke mere, hvad hun skulle sige. Nu ville hun helst have undgået denne indblanding, som hun var bange for skulle blive ubehændig og farlig, men hun turde intet indvende; og

hun skyndte sig bort efter at have fremstammet: "Jeg takker Dem mange gange, hr. pastor."

Otte dage gik hen. Hun gik om i stadig angst og uro.

En dag ved middagsbordet lagde hun mærke til, at Julien så på hende på en egen måde, om munden havde han en vis smilerynke, som hun kendte så godt, når der var noget, der fremkaldte hans spot. Han viste sig endog ligefrem galant overfor hende, dog med en næsten umærkelig tilsætning af ironi, og da de senere hen spadserede sammen i lille mors store allé, hviskede han hende ganske sagte i øret: "Det lader til, at vi er blevet forsonede."

Hun svarede ikke. Hun stirrede ned mod jorden på en lige fure, som nu, da græsset var vokset hen over den, var blevet næsten usynlig. Det var sporet efter baronessens fod, langsomt udviskedes det, ligesom et minde, der udslettes. Og Jeanne følte sit hjerte krympe sig sammen af sorg; hun følte sig forladt i livet, så langt borte fra alle andre.

Julien hviskede igen: "Jeg ønsker intet hellere. Men jeg frygtede for at mishage dig."

Solen gik ned. Luften var mild. Gråden steg Jeanne op i halsen, hun længtes mod et vennehjerte, hvori hun kunne udøse al sin sorg. En hulken banede sig vej fra hendes bryst. Hun åbnede armene og lagde sig ind til Julien.

Og hun græd. Overrasket så han ned på hendes hår, hendes ansigt kunne han ikke se, da det lå skjult mod hans bryst. Han tænkte, at hun endnu måtte elske ham, og nedladende trykkede han et kys på hendes hårknude.

Så gik de ind uden at veksle flere ord. Han fulgte med ind i hendes værelse og tilbragte natten sammen med hende.

Og deres tidligere samliv begyndte igen. Han betragtede sig åbenbart som en, der opfylder en pligt, som dog ingenlunde mishager ham; hun fandt sig i hans kærtegn som i en kvalmende og pinlig nødvendighed, fast besluttet på atter at trække sig tilbage, så snart hun var sikker på, at hun skulle være moder.

Da hun mærkede, at hendes brændende ønske endelig var gået i opfyldelse, følte hun sig gennemtrængt af en vanvittig glæde; og hun lukkede fra nu af hver aften sin dør, i sin overstrømmende taknemmelighedsbegejstring ville hun vie sig i evig kyskhed til den tågede guddom, hun tilbad.

Hun var igen næsten lykkelig; hun var selv forundret over den hastighed, hvormed sorgen over hendes moders død var blevet mildnet. Hun havde troet, at hun aldrig mere ville have fundet trøst; og nu på kun to måneder havde det gabende sår allerede lukket sig. Der var kun tilbage et vemodigt tungsind, ligesom et slør, der var kastet over hendes liv. Ingen nye opskræmmende begivenheder syntes hende mere mulige. Hendes børn ville vokse op omkring hende og elske hende; rolig og tilfreds ville hun gå sin alderdom i møde uden mere at bryde sig om sin mand.

Da hun meddelte Julien sit håb, skar han tænder af raseri og erklærede: "Den var der ingen, som havde haft bud efter!"

Hen imod september måned kom fader Picot på højtidelig visit, iført en ganske ny embedskjole, hvis pletter allerhøjst kunne være otte dage gamle. Han forestillede sin efterfølger, fader Tolbiac. Det var en meget lille, meget mager og ganske ung præst; han talte i svulstige vendinger, og hans øjne, som lå

langt inde i hovedet og var omgivet af sorte ringe, røbede et voldsomt sind.

Den gamle sognepræst var blevet forfremmet og forflyttet til Goderville.

Hans afrejse gjorde Jeanne virkelig bedrøvet. Den skikkelige mands ansigt var knyttet til alle hendes minder som ung hustru. Det var ham, der havde viet hende, og det var også ham, som havde døbt Paul og begravet baronessen. Hun kunne slet ikke tænke sig Étouvent uden fader Picots tykke mave vandrende langs med avlsgårdene, og hun holdt af ham for hans jævne og naturlige gode humør.

Til trods for sin forfremmelse syntes han ikke glad, – "Det er mig en overvindelse, det er mig en overvindelse, fru vicomtesse," sagde han, "nu har jeg været her i atten år. Ganske vist indbragte menigheden kun lidt og duede ikke meget. Mændene har ikke mere end som lige akkurat den allernødvendigste religion, og kvinderne, kvinderne ser De, de opfører sig lige ud skrækkeligt. Pigerne kommer ikke til kirken uden først at have gjort en pilgrimsfart til den frugtbargørende Madonna, og myrtekransen betyder ikke meget i denne egn. Så meget desto værre, jeg holdt nu alligevel af den."

Den nye sognepræst gjorde en utålmodig bevægelse og blev rød i hovedet: "Når jeg kommer til, skal alt det forandres," sagde han barsk. Og han lignede nærmest et hidsigt barn, så spinkel og mager så han ud i sin slidte, men rene præstedragt.

Fader Picot sendte ham et sideblik, som han havde for skik, når der var noget, der morede ham, og sagde: "Nu skal jeg sige Dem noget, min ven, hvis den slags ting skulle forhindres, så

måtte De først lægge alle Deres sognebørn i lænke – og så ville det endda ikke hjælpe noget."

Fader Tolbiac svarede i en skærende tone: "Vi får at se." Men den gamle præst smilede og tog sig en pris: "Alderen vil nok berolige Dem, unge mand, og erfaringen med. De vil bare få de sidste troende skræmt bort fra kirken; det er alt, hvad De opnår. De er ikke så gudfrygtige, som de er stædige her omkring. Når jeg så et pigebarn komme til messe og hun var blevet lidt buttet, så nøjedes jeg med at sige til mig selv: "Hun er i færd med at skaffe mig et sognebarn til" – og så prøvede jeg på at få hende gift. De vil aldrig kunne hindre dem i at begå fejltrin, ser De; men De kan gå hen og snakke godt for karlen og få ham fra at forlade kæresten. Gift dem, pastor, gift dem og bryd Dem ikke om noget som helst andet."

Den nye præst svarede hårdt: "Vi tænker forskelligt; det er unyttigt at gå nærmere ind på det."

Og fader Picot gav sig til højlydt at udbrede sig over alt det, han skulle miste, landsbyen, havet, som han kunne se fra præstegårdens vinduer, de små tragtformede dale, hvor han havde gået og læst sit breviar, mens han i det fjerne så skibene sejle forbi.

De to præster tog afsked. Den gamle omfavnede Jeanne, der var lige ved at græde.

Otte dage efter kom fader Tolbiac igen. Han talte om de reformer, han ville indføre, ligesom en prins, der skal til at tage sit fyrstendømme i besiddelse. Så bad han indstændigt vicomtessen om ikke at svigte ved gudstjenesten om søndagen og gå til alters ved alle de store højtider. "De og jeg," sagde han, "vi er egnens overhoveder; det påhviler os at lede den og altid

stå som et eksempel til efterfølgelse. Vi må virke sammen for at få indflydelse og vinde anseelse. Kirken og slottet må række hinanden hånden, så vil hytten frygte os og adlyde."

Jeannes religion var udelukkende bygget på hendes følelser; hun havde den drømmende tro, alle kvinder bærer i sig; men hvis hun noget nær opfyldte sine religiøse pligter, var det mere en vane, hun havde beholdt fra klostret, baronens kritiske filosofi havde for længe siden gjort det af med hendes overbevisning.

Fader Picot havde ladet sig nøje med det lidet, hun havde kunnet give ham, og havde aldrig forlangt mere. Men da hans efterfølger ikke havde set hende om søndagen ved gudstjenesten, kom han straks anstigende, urolig og streng.

Hun ville ikke bryde med præsteboligen og gav sit løfte, idet hun dog for sig selv forbeholdt sig kun i de første uger af ren imødekommenhed at vise sig som en flittig kirkegænger.

Men lidt efter lidt vænnede hun sig til kirken og kom ind under den spinkle, herskesyge og ubøjelige præsts indflydelse. Han var mystiker og hans glød og begejstring fandt genklang i hendes hjerte. Han fik den religiøst poetiske streng, der er udspændt i enhver kvindesjæl, til at tone hos hende. Hans usvigelige strenghed, hans foragt for verden og dens nydelser, hans lede for alle menneskelige rørelser, hans kærlighed til Gud, hans ungdommelige og uciviliserede uerfarenhed, hans hårde ord og hans sikre vilje vakte hos Jeanne forestillinger om, hvad martyrerne måtte have været, og hun, den lidende, den allerede skuffede, lod sig rive med af den stejle fanatisme hos dette barn, der var Himlens tjener.

Han førte hende til den trøstende frelser, lovede hende, at troens fromme glæde ville mildne alle hendes lidelser, og hun knælede i skriftestolen, ydmygede sig selv og følte sig lille og svag overfor denne præst, som så ud til at være femten år gammel.

Men han blev snart forhadt over hele egnen.

Den ubøjelige strenghed, han viste overfor sig selv, blev overfor andre til uforsonlig ufordragelighed. Der var især én ting, der vakte hans vrede og harme, elskoven. Han ivrede imod den i sine prædikener, efter gejstlig skik i usminkede udtryk; og rungende forbandelser mod kødets lyst rullede hen over hans landlige tilhøreres hoveder; han dirrede af heftighed og stampede i prædikestolens gulv med sindet fyldt af de forestillinger, han i sit raseri fremmanede.

Pigerne og de unge knøse sendte hinanden skjulte blikke tværs over kirken; og de gamle bønder, der nok kunne lide at komme med spøgende bemærkninger om den slags ting, rystede misbilligende på hovedet over den lille præsts voldsomhed, når de efter gudstjenesten gik hjem til gården ved siden af sønnen i den blå bluse og konen i den sorte kåbe. Og hele egnen kom i bevægelse.

Hviskende blev der fortalt om den strenghed, præsten udviste i skriftestolen, om den hårde bod, han pålagde, og hvorledes han hårdnakket nægtede at give de piger, hvis kyskhed havde lidt mindste skade, syndsforladelse. En vis skadefryd blandede sig ind i sagen, og der blev lét på de store festdage, når ungdommen ved højmessen blev siddende på deres pladser i stedet for at gå til Herrens bord sammen med de andre.

Snart begyndte han ligesom en skovfoged, der forfølger krybskytter, på at udspionere de forelskede par for at forstyrre deres stævnemøder.

Han jagede dem langs grøftekanterne, bag ved ladebygningerne, om aftenen i måneskin og mellem de store totter klitgræs på småbakkernes skråninger.

En gang fik han øje på to, der ikke fo'r fra hinanden, da de så ham komme.

De gik med hinanden om livet og kyssedes nede på bunden af en stenet kløft.

"Vil I holde op," skreg han, "vil I øjeblikkelig holde op, I skarnsmikler, I er."

Men karlen vendte sig om og svarede: "Pas De bare Deres egne sager, hr. pastor, dette her behøver De ikke at stikke næsen i."

Så gav præsten sig til at samle sten op og kaste efter dem, ligesom man gør ved to hunde.

De tog flugten leende af fuld hals begge to. Men den påfølgende søndag angav præsten dem med navns nævnelse midt i kirken.

Alle egnens unge karle holdt op med at gå til gudstjeneste.

Hver torsdag spiste præsten til middag på slottet, men desuden kom han ofte i ugens løb for at tale med sit skriftebarn. Hun begejstredes lige som han, udvekslede tanker med ham om åndelige ting og rørte op i hele det gamle og indviklede arsenal af religiøse tvivlspunkter.

De spadserede sammen gennem baronessens allé og talte om Kristus og apostlene, den hellige jomfru og kirkefædrene, som om de havde kendt dem. Nu og da standsede de for at opkaste

dybsindige spørgsmål, der fik dem til at fortabe sig i mystiske fortolkninger; hun udkrammede fantastiske betragtninger, der som raketter steg op mod himlen, mens han gik mere lige ind på sagen og fremsatte beviser, som en monoman, der matematisk vil bevise cirklens kvadratur.

Julien behandlede den nye præst med stor ærbødighed og sagde ofte: "Han er noget for mig, det er dog endelig en gang en præst, som ikke går på akkord." Og han udstrøede med rund hånd gode eksempler, gik regelmæssigt i kirke, skriftede og gik til alters, når det skulle være.

Han tog nu næsten hver dag over til Fourvilles, gik på jagt sammen med manden, der ikke længere kunne undvære ham, og red ud sammen med grevinden, selv om det både regnede og stormede. Greven sagde: "De er rent tossede med deres rideture, men min kone har godt af dem."

Baronen kom igen hen imod midten af november. Han var forandret, ældet og nedtrykt af sorgen, som han ikke formåede at ryste af. Og straks sås det, at den kærlighed, der bandt ham til datteren, var taget til, som om de få måneders mørke ensomhed havde skærpet hans trang til fortrolighed og ømhed.

Jeanne fortalte ham ikke om sine nye tanker, sin omgang med fader Tolbiac og sin religiøse iver; men første gang, han så præsten, følte han i sit indre en heftig uvilje spire frem imod ham.

Og da hans datter om aftenen spurgte ham: "Hvad synes du om vor nye præst?" svarede han: "Den mand ville i middelalderen have hørt til Inkvisitionen; han må være meget farlig."

Så, da han af bønderne, som han stod sig godt med, blev oplyst om den unge præsts strenghed og voldsomhed og om hans forfølgelse af alle naturens love og instinkter, forvandledes hans uvilje til had.

Han hørte til de gamle filosoffers og naturtilbederes race; han blev bevæget, når han så to dyr parre sig, og bøjede sig i andagt foran en slags pantheistisk gud. Den katolske opfattelse af guddommen fik ham til at rejse børster, han forstod ikke en gud med spidsborgerlige anskuelser, jesuitisk nag og despotisk hævnfølelse, en gud, der for ham forringede alt det skabte, anede, uafvendelige, grænseløse, almægtige, som på en gang er liv, lys, jord, tanke, plante, klippe, menneske, luft, dyr, stjerne, gud og insekt, og som vedbliver at skabe, fordi det bærer selve skabelsen i sig, stærkere end en vilje og mere omfattende end en tankerække, altid frembringende uden mål og uden grund, i alle retninger og under alle former gennem det uendelige rum, kun underkastet tilfældet og de sole, der giver deres varme til verdenerne.

Skabelsen indeholder alle spirer, tanken og livet udvikles i den, ligesom blomster og frugter på træerne.

For ham var derfor forplantningen den store almene lov, den hellige, ærefrygtindgydende og guddommelige akt, der opfylder det evige værens dunkle og uforanderlige vilje. Og fra avlsgård til avlsgård begyndte han et glødende felttog mod den ufordragelige præst, som forfulgte selve livet.

Jeanne var fortvivlet, hun bad til Gud og bønfaldt sin fader, men han svarede stadig: "Den slags mænd må bekæmpes, det er vor ret og vor pligt. De hører ikke til menneskeheden." Og han gentog, idet han rystede sine lange hvide hår tilbage: "Nej, de

hører ikke til menneskeheden; de forstår intet, intet, intet. De handler i en skæbnesvanger drøm; de er naturstridige;" og som om han ville udslynge en forbandelse, skreg han endnu en gang: "Naturstridige!"

Præsten følte godt fjenden, men da det var ham om at gøre vedblivende at spille herre over slottet og den unge frue, foretrak han at give tid, vis på til sidst at blive den, der gik af med sejren.

Desuden plagedes han af en fiks idé. Ved et tilfælde var han kommet under vejr med Juliens og Gilbertes elskovsforhold, og ville for enhver pris afbryde det.

En dag opsøgte han udtrykkelig i den hensigt Jeanne, og bad hende efter en lang åndelig samtale om at slutte sig til ham for at bekæmpe og om muligt dræbe et onde i hendes egen familie og frelse to sjæle, som var i fare.

Hun forstod ham ikke og ville have en nærmere forklaring. Han svarede: "Timen er endnu ikke oprunden, men jeg kommer snart igen til Dem," og han brød pludselig op.

Vinteren nærmede sig sin slutning, det havde været en "rådden" vinter, som de normanniske bønder udtrykker sig, fugtig og mild.

Nogle dage senere besøgte præsten hende igen og gav sig i dunkle vendinger til at tale om skændige forbindelser, der kan eksistere mellem mennesker, som burde være hævet over enhver dadel. Men de, sagde han, som var bekendt med, at noget sådant var til, måtte føle det som en pligt at bruge alle midler til at hindre det. Så gik han over til mere ophøjede betragtninger for til sidst at gribe Jeannes hånd og besværge hende at åbne øjnene og forstå og hjælpe ham.

Denne gang var det gået op for Jeanne, hvad han sigtede til, men hun tav, forskrækket ved tanken om alle de nye pinagtigheder, som igen kunne opstå i hendes hjem, hvor alt nu gik i en rolig gænge. Hun lod, som om hun stadig ikke vidste, hvor præsten ville hen. Så betænkte han sig ikke længere, men talte lige ud:

"Det er en sørgelig pligt, jeg må opfylde, fru vicomtesse, men jeg kan ikke handle anderledes. Mit embedsansvar forbyder mig vedblivende at lade Dem svæve i uvidenhed om noget, De kan forhindre. Vid derfor, at Deres mand står i forbryderisk forhold til fru de Fourville."

Hun bøjede hovedet modløs og uden styrke.

Præsten fortsatte: "Hvad agter De nu at foretage Dem?"

Hun stammede:

"Hvad mener De, jeg skulle gøre, hr. pastor?"

Han svarede heftigt: "Kaste Dem i vejen for denne syndige elskov."

Hun gav sig til at græde og sagde med skærende stemme: "Men han har allerede en gang bedraget mig med en af pigerne. Han bryder sig ikke om, hvad jeg siger; han elsker mig ikke mere, han mishandler mig, så snart jeg fremkommer med et eller andet ønske, som ikke passer ham. Hvad kan jeg vel så udrette?"

Uden at svare direkte på, hvad hun havde sagt, skreg præsten: "De bøjer Dem altså! De opgiver det! De samtykker! Der begås ægteskabsbrud under Deres tag, og De tåler det! Forbrydelsen foregår lige for Deres øjne, og De vender bare blikket bort? Er De en hustru? en kristen? en moder?"

Hun hulkede: "Hvad vil De da have, at jeg skal gøre?"

Han svarede: "Alt, hellere end at tillade en sådan skændsel. Alt, siger jeg Dem. Forlad ham. Flygt bort fra dette besmittede hus."

"Men jeg har ingen penge, hr. pastor," indvendte hun, "og jeg har heller ikke mod nu mere. Hvorledes kunne jeg desuden tage bort uden beviser? Det har jeg ikke en gang ret til."

Præsten rejste sig skælvende af vrede: "Det er fejheden, som taler gennem Dem, frue. Jeg havde troet, at De var en anden. De er uværdig til Guds barmhjertighed!"

Hun faldt på knæ: "Å, jeg beder Dem, forlad mig ikke, hjælp mig, råd mig!"

Med myndig stemme befalede han: "Åbn hr. de Fourvilles øjne. Det er ham, der må bryde dette forhold."

Ved denne tanke blev hun grebet af rædsel: "Men han ville dræbe dem begge to, hr. pastor! Og jeg skulle spille angiverske! Nej, nej, det gør jeg aldrig!"

Han løftede hånden som for at forbande hende, ganske opbragt af vrede: "Så bliv ved at leve i skammen og synden, for De er skyldigere end han, når De som hustru lukker øjnene til! Jeg har intet mere her at gøre."

Og han gik så rasende, at hele hans legeme rystede.

Hun fulgte efter ham, ude af sig selv af fortvivlelse, rede til at give efter og begyndende på løfter. Men han blev ved at dirre af harme, fo'r afsted med ilsomme skridt og svingede i sit raseri med sin mægtige blå paraply, der næsten var lige så stor som han selv.

Han fik øje på Julien, som stod tæt ved leddet og ledede kapningen af nogle træer; da han ikke ville møde ham, drejede

han af til venstre for at gå igennem Couillards gård; og han gentog: "Lad mig være, frue, jeg har intet mere at sige Dem."

Lige på hans vej midt i gården stod en klynge børn, både Couillards egne og en del fra nabolaget, samlet omkring hunden Mirzas hus, ivrigt optaget af et eller andet, som øjensynlig krævede en spændt og stum opmærksomhed. Midt imellem dem stod baronen med hænderne på ryggen og så ligeledes nysgerrigt til. Han kunne næsten ligne en skolemester. Men da han langt borte fra så præsten komme, gik han sin vej for at slippe for at træffe sammen med ham og være nødt til at hilse på ham og tale med ham.

Jeanne sagde bønfaldende: "Giv mig blot nogle dages frist, hr. pastor, og kom så herop igen. Så skal jeg fortælle Dem, hvad jeg har kunnet gøre, og hvad jeg mere har tænkt mig; vi kan da overveje sagen sammen."

De var nået ud for børneklyngen, og præsten gik nærmere for at se, hvad det var, der i så høj grad kunne interessere dem. Det var hunden, som var i færd med at få hvalpe. Fem småkryb kravlede allerede rundt om moderen, der lå smerteligt sammentrukken på siden og slikkede dem ømt. I samme øjeblik, præsten bøjede sig frem, strakte den sin forpinte krop og en sjette lille kom til syne. Så gav alle børnene sig henrykte af fryd til at klappe i hænderne og råbe: "Der er en til, se, der er en til!" Det var for dem som en leg, en naturlig leg, der ikke besudledes af noget som helst urent. De iagttog denne fødsel på samme måde, som det morede dem at se æblerne falde ned fra træerne.

Præsten blev først et øjeblik stående ganske målløs, så løftede han i et anfald af uimodståelig hidsighed sin paraply og lod den

af alle kræfter falde ned på børnehovederne til højre og venstre. De forfærdede småfyre satte afsted i vildt rend, og pludselig stod han alene overfor det fødende dyr, som anstrengte sig for at rejse sig. Men han lod den ikke engang komme op, som i blinde gav han sig til at prygle løs på den. Da den var lænket, kunne den ikke løbe bort, den hylede skrækkeligt og vred sig under slagene. Paraplyen brækkede. Med sine sidste kræfter satte hunden en syvende hvalp i verden, mens præsten, der intet mere havde at slå med, gav sig til med sine jernbeslåede hæle at sparke løs på det blødende legeme, som endnu rørte sig midt imellem de små pibende, blinde og fortumlede nyfødte, der allerede ledte efter moderbrystet.

Jeanne var flygtet bort, men pludselig følte præsten sig grebet i nakken, en ørefigen fik hans hat til at ryge af, og ude af sig selv løftede baronen ham i vejret, bar ham hen til porten og kastede ham ud på landevejen.

Da lille far vendte om, så han sin datter ligge hulkende på knæ midt imellem hvalpene, som hun samlede op i sin kjole. Med lange skridt og ivrigt gestikulerende gik han hen til hende og skreg: "Der har du ham, der har du ham, manden i sortekjolen. Har du nu set, hvorledes han er?"

Gårdens beboere var kommet til, og stod og betragtede det dræbte dyr. Mor Couillard spurgte: "Skulle man tro, at et menneske kunne bære sig sådan ad?"

Men Jeanne tog de syv hvalpe til sig og erklærede, at hun ville opfostre dem.

Hun forsøgte først at give dem mælk, men den næste dag var tre af dem døde. Så løb far Simon egnen rundt for at finde en hund, der kunne give die. Han fandt ingen, men kom tilbage

med en kat og påstod, at den måtte kunne gøre det. Så blev tre af de tilbageblevne hvalpe druknede og den sidste betroet til denne amme af en anden race. Hun tog øjeblikkelig imod den, lagde sig ned på siden og bød den sit bryst.

For at den ikke skulle udmatte sin plejemoder, blev hvalpen vænnet fra allerede fjorten dage efter, og Jeanne påtog sig at ernære den ved at give den flaske. Hun havde kaldt den "Toto", men af egen magtfuldkommenhed forandrede baronen navnet og kaldte den "Massakre".

Præsten kom ikke igen, men den påfølgende søndag udslyngede han oppe fra prædikestolen sin vrede i forbandelser og trusler mod slottet, sagde, at der må glødende jern til at brænde visse sår ud, udtalte sin fordømmelse over baronen, som bare lo af det, og kom med tilslørede og endnu ikke helt dristige hentydninger til Juliens og Gilbertes elskovsforhold. Vicomten fnyste af raseri, men frygten for en større skandale neddæmpede hans harme.

I hver eneste af sine prædikener fortsatte præsten sin forkyndelse om hævn og forudsagde, at timen nærmede sig, og at alle Herrens fjender ville blive slagne.

Julien skrev et ærbødigt, men skarpt brev til biskoppen. Fader Tolbiac blev truet med unåde; og han holdt inde med sin forfølgelse fra prædikestolen.

Men nu begyndte han på at gå ensomme ture med lange skridt og eksalteret mine. Gilberte og Julien stødte hvert øjeblik på ham på deres rideture; snart så de ham langt borte som et sort punkt ved udkanten af en slette eller ved randen af klinterne, og snart kom han dem i møde med sit breviar i hånden ved indgangen til en eller anden lille snæver dal, som de

lige skulle til at dreje ind i. Så vendte de straks om for ikke at komme til at ride forbi ham.

Foråret var kommet og opildnede deres elskov, hver dag kastede det dem i armene på hinanden, snart her, snart der, over alt, hvor de på deres vej kunne finde et ly.

Da træernes blade endnu ikke havde udfoldet sig helt og græsset var fugtigt, så at de ikke således som i sommerens hjerte kunne gemme sig inde i skovens tykninger, benyttede de som skjul for deres favntag et vogterhus på hjul; det tilhørte en af egnens hyrder, som fra efteråret havde efterladt det på toppen af bakken ved Vaucotte.

Det var blevet stående deroppe, ganske alene højt på sine hjul, en halv kilometer fra klinten, lige på det sted, hvor den stejle skråning ned mod dalen begyndte. Her kunne de ikke blive overrasket, for fra vogterhuset var der fri udsigt ud over hele sletten; og de to heste blev bundet til trækstængerne og ventede tålmodigt, til de indenfor var blevet trætte af deres favntag.

Men en gang, da de kom ud fra dette tilflugtssted, fik de øje på fader Tolbiac, der sad næsten skjult mellem det høje klitgræs, som voksede ned ad skrænten. "Vi må for fremtiden lade vore heste blive nede i kløften, heroppe kan de røbe os på lang afstand," sagde Julien. Og de vænnede sig til at tøjre dyrene i en lyngovergroet sænkning i dalbunden.

En dag, da de kom tilbage til Vrillette, hvor Julien skulle blive til middag, så de sognepræsten komme ud fra slottet. Han gik til side for at lade dem komme forbi og hilste uden at møde deres blik.

De blev grebet af en uro, som dog snart efter fortog sig.

En eftermiddag i begyndelsen af maj sad Jeanne og læste foran kaminilden, mens det blæste voldsomt udenfor. Tilfældigvis kom hun til at se ud ad vinduet og opdagede grev de Fourville, som kom løbende så hurtigt, at hun troede, der måtte være sket en ulykke.

Hun skyndte sig ned for at gå ham i møde, og da hun stod overfor ham, tænkte hun, at han var blevet gal. Han var i jagttrøje, på hovedet havde han en klodset pelshue, som han ellers kun bar, når han var hjemme, og han var så bleg, at hans røde overskæg, der til daglig brug faldt sammen med hans stærke hudfarve, lyste som en flamme. Hans øjne flakkede forvildet og tanketomme.

"Min kone er herovre, ikke?" fremstammede han.

Jeanne tabte fuldstændig hovedet og svarede: "Nej, hun er ikke, jeg har slet ikke set hende i dag."

Han satte sig, som om benene svigtede under ham, tog sin hue og tørrede flere gange rent mekanisk sin pande; så fo'r han op med et ryk og gik hen imod Jeanne med udstrakte hænder og åben mund, som om han ville tale og betro hende en eller anden skrækkelig lidelse. Men pludselig stansede han, så stift på hende og sagde som i vildelse: "Det er sandt, det er jo Deres mand ... De er også ..." Og han løb videre hen ad havet til.

Med hjertet sammensnøret af angst ilede Jeanne efter ham for at standse ham og bønfalde ham om at være fornuftig. "Han ved alt," tænkte hun, "å Gud, hvad vil han gøre? Bare han ikke finder dem!"

Men hun kunne ikke indhente ham, og han hørte ikke hendes kalden. Han styrtede lige frem, uden at betænke sig, som om

han var sikker på sit mål. Han sprang over grøfter, skrævede over sivbuske med kæmpeskridt og løb ud til klinten.

Jeanne var blevet stående oppe på en lille træbeplantet høj og fulgte ham med øjnene, lige til hun tabte ham af syne. Så gik hun tilbage, pint af ængstelse.

Han var drejet af til højre og blev ved at løbe. Det oprørte hav rullede i høje bølger, tykke sorte skyer blev jaget i vanvittig fart hen over himlen; hver af dem gennempiskede kysten med en rasende byge. Blæsten tudede og stønnede, fo'r hen over græsset, bøjede det unge korn til jorden og rev store hvide fugle som skumflokke med sig langt ind over land.

Haglene slog greven ind i ansigtet, blev til vand mod hans kinder, drev ned fra hans overskæg og fyldte hans øren med larm og hans hjerte med oprør.

Der nede, lige ud for ham, åbnede dalen ved Vaucotte sit dybe gab. Der var intet at se uden en vogterhytte ved siden af en forladt indhegning til fårene. To heste var bundet fast til det rullende hus' stænger. – Hvad kunne der være at frygte i et sådant uvejr?

Så snart han fik øje på dyrene, smed greven sig ned på jorden og krøb videre på hænder og fødder; han lignede en slags uhyre med sin lange, tilsølede krop og sin skindhue. – Han sneg sig stadig på alle fire helt hen til den enligt stående hytte og skjulte sig under den for ikke at blive opdaget gennem revnerne mellem brædderne.

Hestene, der havde set ham, blev urolige. Han skar langsomt deres tømmer over med sin kniv, som han holdt åben i hånden, og ved det næste heftige vindstød flygtede dyrene bort, hidsede

af haglen, der slog mod vogterhusets skrå tag med en sådan voldsomhed, at det skælvede på sine hjul.

Så hævede greven sig på knæ og kiggede forsigtigt ind under dørens nederste kant.

Han rørte sig ikke; han syntes at vente. En temmelig lang tid gik hen; så rejste han sig pludselig helt op, dækket med dynd fra hoved til fod. Med en rasende gestus stødte han slåen, der lukkede døren udvendig fra, for, greb fat i træstængerne og gav sig til at ruske i den lille hytte, som om han ville flå den i stumper. Så spændte han sig for mellem stængerne, bøjede stønnende sin høje skikkelse sammen i en fortvivlet anspændelse og trak hytten med dem, der skjulte sig i den, hen imod den stejle skråning.

De skreg derinde og hamrede med knyttede hænder løs på bræddevæggen uden at kunne forstå, hvad der gik for sig.

Da hytten var nået helt hen til skrænten, gav han slip, og det lette skur rullede alene ned ad den stejle bakke.

Det påskyndede sin fart, fo'r afsted med vanvittig hast, hurtigere og hurtigere, hoppede og snublede som et levende dyr og slog imod jorden med sine stænger.

En gammel tigger, der havde søgt ly i en grøft, så det som et lyn fare forbi ham og hørte skrækkelige skrig, som blev udstødt inde bag brædderne.

Pludselig ved et hårdt stød gik det ene hjul af, og hytten faldt om på siden og rullede videre som en kugle, som et hus, der er blevet rykket op med rod og skubbet ud fra toppen af et bjerg. Så nåede det kanten af den sidste kløft, gjorde et vældigt spring, beskrev en bue i luften og faldt ned mod bunden, hvor det knustes som et æg.

Så snart det lå i stumper på jorden, krøb tiggeren, som havde set det fare forbi, langsomt ned mellem tidslerne; hans medfødte bondeforsigtighed hindrede ham i at nærme sig det sønderslåede skur, og han gik hen til den nærmeste avlsgård for at fortælle om ulykken.

Gårdens beboere skyndte sig at ile til; brædderne blev løftet til side og blottede to skrækkeligt knuste, lemlæstede og blødende lig, en mand og en kvinde. Mandens pande havde et gabende sår og hele hans ansigt var en blodig masse; kvindens underkæbe var blevet revet af i et stød og hang helt løs; og deres knuste lemmer var ganske myge og slappe, som om der ikke mere var en eneste knokkel i dem.

De blev alligevel genkendt, og bønderne gav sig meget omstændeligt til at drøfte, hvorledes det kunne være gået til.

"Hvad bestilte de mon i det skur?" spurgte en kone. Den gamle tigger svarede, at de sandsynligvis havde søgt tilflugt der for at komme i ly for regnbygerne, og at den rasende storm måtte have væltet hytten og drevet den afsted. Han forklarede, at han selv havde tænkt på at søge læ i den, men at han havde set to heste stå bundet til stængerne og deraf sluttet, at pladsen allerede var optaget.

Med tilfreds mine tilføjede han: "Ellers havde det været mig, som var gået den vej." En stemme sagde: "Det havde måske været bedre." Den skikkelige mand blev lynende vred: "Hvorfor skulle det have været bedre? Fordi jeg er fattig og de er rige! Se på dem … se på dem, som de ligger der!" Og rystende, pjaltet, drivende af vand, snavset og ækel med sit uredte skæg og de lange hårtjavser strittende frem under hatten, pegede han på

de to lig med sin krogede stok og sagde: "Vi er alle lige, når vi først er kommet så vidt."

Men andre bønder var kommet til og betragtede de døde med lumske, forskrækkede, egenkærlige, ængstelige og feje blikke. Så gav de sig til at overveje, hvad de skulle gøre, og det blev i håb om en belønning bestemt, at ligene skulle bringes til slottene. To tohjulede vogne blev forspændt. Men der opstod en ny vanskelighed. Nogle af dem ville simpelthen fylde halm i bunden af vognene og andre var af den formening, at der for anstændigheds skyld måtte lægges madrasser.

Den samme kone, der før havde talt, udbrød: "Ja, men de bliver bare fulde af blod, de madrasser, og så må de vaskes i sodavand."

Men en tyk gårdmand med et rundt gemytligt ansigt svarede: "Så lad dem betale det. Jo mere det er værd, des dyrere bli'r det." Dette argument blev afgørende.

Og de to vogne, der var anbragt på høje hjul uden fjedre, kørte afsted i trav, den ene til højre og den anden til venstre, rystende og skumplende ved hvert bump fra de dybe hjulspor resterne af de to væsener, som havde hvilet i hinandens favn og som nu aldrig mere skulle mødes.

Så snart greven havde set hytten rulle ned over den bratte skråning, havde han givet sig til at løbe, så hurtigt han kunne, gennem regn og storm bort fra ulykkesstedet. Således løb han i flere timer, ilede tværs over vejen, sprang over jordtuer og brød gennem hække; først da mørket begyndte at falde på, kom han hjem uden at vide hvorledes.

De forfjamskede tjenere sagde ham, at begge hestene var vendt tilbage uden deres ryttere; Juliens hest var fulgt efter den anden.

Han vaklede og formåede næsten ikke at holde sig oprejst; med brudt stemme befalede han: "Lad alle begive sig ud for at søge efter dem. Der må være tilstødt dem en ulykke i det forfærdelige vejr."

Han gik selv ud for at lede; men så snart han var udenfor synskredsen, skjulte han sig under en tjørnebusk og stirrede ud over den vej, hvorfra hun måtte komme, død eller døende, eller måske lemlæstet og vansiret for bestandig, hende, som han endnu elskede med vanvittig lidenskab.

Snart kørte en vogn forbi ham, og inde i vognen anede han noget forfærdeligt.

Den standsede foran slottet, så kørte den ind. Det var det, ja, det var *hende*. Men en skrækkelig angst naglede ham til stedet, en dødelig frygt for at vide, en rædsel for sandheden. Han bevægede sig ikke mere, han lå sammenkrøbet som en hare og gøs ved den mindste lyd.

Han ventede en time, måske to. Vognen kom ikke ud igen. Han sagde til sig selv, at hans hustru måtte være ved at udånde; og tanken om at se hende, om at møde hendes blik, gennemrystede ham med en sådan skælven, at han pludselig blev så bange for at blive opdaget i sit skjul og tvunget til at gå ind og overvære dødskampen, at han flygtede endnu dybere ind i skoven. Men han kom på en gang til at tænke på, at hun måske trængte til hans hjælp, at der sikkert ikke var nogen, som kunne pleje hende; og han løb tilbage, så hurtigt han mægtede.

I forgården mødte han gartneren og råbte til ham: "Nå?" Manden vovede ikke at svare. Så næsten hylede de Fourville: "Er hun død?" Han fremstammede: "Ja, hr. greve." Han følte en umådelig lettelse. En pludselig ro lagde sig over hans blod og hans dirrende nerver; med faste skridt steg han op ad den store stentrappes trin.

Den anden vogn var nået til "Poplerne". Allerede på lang afstand havde Jeanne fået øje på den; hun så madrassen, gættede, at et legeme hvilede på den, og forstod alt. Hendes sindsbevægelse var så voldsom, at hun segnede om uden bevidsthed.

Da hun igen kom til sig selv, stod hendes fader og støttede hendes hoved, mens han fugtede hendes tindinger med eddike. Han spurgte hende tøvende: "Ved du? ..." Hun mumlede: "Ja, far", men da hun ville rejse sig, kunne hun ikke, så stærkt led hun.

Samme aften nedkom hun med et dødfødt barn; det var en pige.

Hun så intet til Juliens begravelse; hun fik heller intet at vide om den. Først efter en dag eller to opdagede hun, at tante Lison var kommet tilbage; og i sine feberdrømme søgte hun hårdnakket at mindes, hvornår den gamle frøken sidst var taget bort fra "Poplerne", på hvilket tidspunkt og under hvilke omstændigheder. Det ville dog ikke lykkes hende, selv ikke i de timer, hvor hun var helt klar; kun så meget var hun vis på, at hun havde set hende efter lille mors død.

11

Tre måneder tilbragte hun i sit værelse, hun var blevet så svag og bleg, at de alle sammen troede hende fortabt. Men lidt efter lidt vendte hun alligevel tilbage til livet. Lille far og tante Lison forlod hende ikke mere; de havde begge bestemt sig til at blive boende på "Poplerne". Den sidste rystelse havde givet hende en nervøs svækkelse, som hun ikke kunne blive af med; ved den mindste støj fik hun ondt og hun kunne falde i lange besvimelser, som fremkaldtes af de mest ubetydelige årsager.

Hun havde aldrig spurgt om enkelthederne ved Juliens død, hvad brød hun sig vel om dem? Vidste hun ikke nok? Alle andre troede, at der forelå et ulykkestilfælde, men hun lod sig ikke bedrage; og dybt i sit hjerte bevarede hun den skrækkelige hemmelighed, der pinte hende: hendes viden om ægteskabsbruddet og erindringen om grevens skrækkelige besøg den dag, katastrofen fandt sted.

I hendes sjæl vågnede nu blide og stille vemodige minder om den korte kærlighedsglæde, hendes mand en gang havde skænket hende. Hvert øjeblik skælvede hun ved en eller anden erindring, som uventet dukkede frem i hende; hun så ham for sig, således som han havde været i deres forlovelsesdage og også således som hun havde elsket ham i deres eneste lidenskabelige elskovstimer under Korsikas rige sol. Alle hans fejl formindskedes, al hans hårdhed svandt bort, og selv over hans utroskab bredte der sig et mildnende slør, efterhånden som den lukkede grav fjernede ham mere og mere. Jeanne følte sig gennemtrængt af en slags vag taknemmelighedsfølelse mod

den mand, som nu var død, men som havde holdt hende i sine arme; og hun tilgav ham alle sine overståede lidelser og tænkte kun på sine lykkelige øjeblikke. Og tiden skred ustandselig frem, måned efter måned strøede glemslens støv over hendes minder og hendes sorg; og hun ofrede sig helt og holdent for sin søn.

Han blev afguden og den stadige tanke for de tre væsener, som omgav ham; og han herskede tyrannisk. Mellem hans tre slaver opstod der en slags indbyrdes skinsyge. Jeanne så nervøst til, mens baronen til tak for at have lånt sit knæ til en længere ridetur, blev lyksaliggjort med to store kys. Og tante Lison, der blev behandlet ligegyldigt af ham, som hun altid var blevet behandlet ligegyldigt af alle andre, og undertiden blev kommanderet som et tyende af den unge enevoldshersker, der endnu ikke kunne tale, gik tit op på sit værelse for at græde ud, mens hun sammenlignede de sparsomme kærtegn, hun havde tigget sig til, med de varme omfavnelser, der blev hans moder og hans bedstefader til del.

To rolige år svandt hen, uden nogen som helst begivenhed, helt opfyldte af den bestandige omsorg for barnet. I begyndelsen af den tredje vinter blev det bestemt, at de skulle flytte ind til Rouen og blive der til foråret. Men så snart de var kommet vel ind i det gamle forladte og fugtige hus, fik Paul en bronkitis, der var så alvorlig, at lægen frygtede for, at den skulle gå over til en brysthindebetændelse. De tre slægtninge, som havde været fuldstændig ude af sig selv, erklærede, at han ikke kunne undvære luften på "Poplerne". Så snart han var blevet rask, blev han bragt tilbage dertil.

Så begyndte en række stille og ensformige år. De var altid samlet omkring den lille, snart i hans værelse, snart i den store dagligstue og snart i haven. De faldt i begejstring over hans første barnlige stammen, over hans snurrige udtryk og over hver eneste af hans bevægelser. Hans moder havde givet ham kælenavnet Paulet, og det beholdt han, han blev aldrig kaldt anderledes.

Da han voksede hurtigt, blev det hans tre slægtninges, eller, som baronen sagde, hans "tre mødres" kæreste beskæftigelse at måle hans størrelse.

På panelet ved siden af dagligstuedøren var der med en kniv afridset en mængde små mærker, som fra måned til måned angav fremskridtene i hans vækst. Disse rids, som var blevet døbt "Paulets mål", indtog en betydelig plads i husets tilværelse.

Så kom et nyt væsen til at spille en betydelig rolle i familien, det var hunden "Massakre", som Jeanne havde forsømt, da hun ikke mere havde tanker for andet end sin søn. Ludivine sørgede for at give ham føde og havde givet ham en gammel tønde, der var smidt hen foran stalden, til bolig. Her tilbragte den sit liv i lænket ensomhed.

En morgen opdagede Paul den og gav sig til at skrige for at komme hen og kysse den. Meget ængstelig lod Jeanne ham stavre hen til den. Hunden blev henrykt over barnet, som gav sig til at græde, da moderen ville tage ham bort. Så blev Massakre løst og fik lov til at slippe ind i huset.

Den blev Pauls trofaste og uadskillelige ven. De rullede omkring på gulvet sammen og sov ind side om side på det samme tæppe. Snart blev det til, at Massakre tilbragte natten i sengen hos sin kammerat, der ikke mere ville skilles fra den.

Jeanne var undertiden fortvivlet på grund af de lopper, den bragte med sig, og tante Lison var vred på hunden, fordi den lagde beslag på så stor en del af den lilles kærlighed, en kærlighed, som hun ligefrem syntes, at dyret stjal, fordi hun selv så inderligt ønskede den.

Nogle sjældne visitter blev udvekslet med Brisevilles og Couteliers. Ellers var sognerådsformanden og lægen de eneste, der regelmæssigt forstyrrede det gamle slots ensomhed. Siden mordet på hunden og siden grevindens og Juliens rædselsfulde død, som havde vakt en mistanke hos hende mod præsten, gik Jeanne ikke mere i kirke; hun følte sig opirret mod en gud, der kunne have sådanne tjenere.

Fra tid til anden udslyngede fader Tolbiac i forblommede hentydninger forbandelser mod slottet, der var hjemsøgt af den evige oprørsånd, af vildfarelsens og løgnens ånd, af ugudelighedens ånd, af syndens og urenhedens ånd. Således betegnede han baronen.

Hans kirke stod i øvrigt tom; og når han gik langs med markerne, hvor bønderne travede bag ved deres plove, standsede de ikke for at tale til ham og vendte sig ikke for at hilse ham. Han gik oven i købet for at være en troldmand, fordi han havde jaget Djævelen ud af en besat kvinde. Der blev sagt, at han kendte hemmelige trylleord, som kunne hjælpe de forgjorte, der efter hans sigende kun var ofre for Satans uglspilstreger. Han helbredede ved håndspålæggelse de køer, som gav blå mælk, og kunne blot ved at udtale nogle sætninger bringe tabte genstande til veje.

Hans snævre og fanatiske ånd gav sig lidenskabeligt hen i studiet af de religiøse bøger, som beretter om Djævelens

tilsynekomst på jorden, om de forskellige måder, hvorpå hans magt viser sig, om hans mangeartede og dulgte indflydelse og om de hyppigste udslag af hans list. Og da han troede sig særlig udvalgt til at bekæmpe denne hemmelighedsfulde og skæbnesvangre magt, havde han lært udenad alle de formler for djævlebesværgelser, han kunne finde i gejstlige håndbøger.

Han troede uafladelig at føle den Onde luske om inde i mørket; og det latinske skriftsted kom hvert øjeblik på hans læber: "*Sicut leo rugiens circuit quærens quem devoret* Note 2)".

En frygt, der grænsede til rædsel for hans skjulte kraft, udbredte sig. Selv hans embedsbrødre, der var uvidende landsbypræster, for hvem Béelzebul er en trosartikel, og som forvirres til den grad af de mange omstændelige forskrifter og regler for, hvorledes de har at forholde sig overfor åbenbaringer fra Satan, at de forveksler religion med sortekunst, var ikke fri for at betragte ham som noget af en troldmand; og de behandlede ham ærbødigt lige så meget på grund af den dunkle magt, han mentes at besidde, som fordi hele hans livsførelse udviste en uangribelig strenghed og selvfornægtelse.

Når han mødte Jeanne, hilste han hende ikke.

Denne sagernes stilling gjorde tante Lison urolig og bekymret; i sin frygtsomme gamle jomfrusjæl kunne hun ikke fatte, at der var nogen, som lod være med at gå i kirke. Hun var sikkert selv meget from, og sikkert både skriftede hun og gik til alters; men ingen vidste noget om det, og ingen gjorde sig nogen ulejlighed for at få det at vide.

Når hun var alene, ganske alene med Paul, fortalte hun ham sagte om Vorherre. Han hørte nogenlunde efter, så længe hun fortalte de vidunderlige historier fra verdens første tider; men

når hun sagde ham, at man skal holde meget, meget af den kære Gud, svarede han som oftest: "Ja, men hvor er han, tante?" Så pegede hun med sin finger op mod himlen og sagde: "Deroppe, Paulet, men du skal ikke sige det til nogen." Hun var nemlig bange for baronen.

Men en dag erklærede Paulet: "Gud er overalt, men han er ikke i kirken." Han havde talt til sin bedstefader om tantens hemmelige åbenbaringer.

Drengen gik i sit tiende år, hans moder så ud, som om hun kunne have været fyrre. Han var kraftig, støjende, dristig til at klatre i træerne, men han kunne ikke noget videre. Det kedede ham at lære noget, og han brød straks af. Og hver gang baronen lod ham blive siddende lidt længe foran en bog, kom Jeanne straks til og sagde: "Lad ham dog nu få lov til at gå ud og lege. Du må ikke trætte ham, han er så lille." For hende blev han ved at være nogle måneder eller et år. Det var næppe nok, at hun gjorde sig klart, at han gik, løb og talte som en lille mand; hun levede i en stadig frygt for, at han skulle falde, at han skulle komme til at fryse, at han skulle løbe for stærkt, så at han blev for varm, og at han skulle spise for meget, så at han fik ondt i maven, eller for lidt, så at han ikke voksede.

Da han var blevet tolv år, opstod en stor vanskelighed, nemlig spørgsmålet om hans første altergang [Note 3)].

En morgen kom tante Lison op til Jeanne for at forestille hende, at det ikke gik an længere at lade drengen gå om uden religionsundervisning og uden at lade ham opfylde sine første religiøse pligter. Hun brugte alle mulige overtalelser og fremførte hundrede grunde og frem for alle den, hvad hele deres omgangskreds ville sige. Moderen blev forvirret og

ubestemt, betænkte sig og erklærede så, at de godt kunne vente lidt endnu.

Men en måned senere, da hun aflagde Brisevilles et besøg, spurgte vicomtessen hende ganske tilfældigt i samtalens løb: "Det er vel i år, at Paul første gang skal til alters?" I sin befippelse, der ikke gav hende tid til betænkning, svarede Jeanne: "Ja, det er." Dette uovervejede svar bestemte hende, og uden at sige sin fader noget om det, bad hun tante Lison om at indmelde Paul til religionsundervisningen.

En måned gik alt godt, men en aften kom Paul hjem og fortalte, at han havde ondt i halsen. Dagen efter hostede han. Hans moder, der straks var blevet ude af sig selv af angst, underkastede ham et forhør og fik at vide, at præsten havde sendt ham ud til kirkedøren og ladet ham stå der i en forrygende gennemtræk, lige til undervisningstimen var forbi, under påskud af, at drengen havde været uartig.

Så lod hun ham blive hjemme, og lærte ham selv religionens begyndelsesgrunde. Men til trods for tante Lisons bønner, nægtede fader Tolbiac ham tilladelse til at gå til alters og gav som grund, at han ikke var tilstrækkelig undervist.

Det gentog sig det følgende år. Men så svor baronen ude af sig selv af raseri på, at barnet ikke behøvede at tro på alle de tosserier og på noget så barnagtigt som læren om brødets og vinens forvandling til guddommens kød og blod for at blive en hæderlig mand. Det blev derefter besluttet, at han nok skulle opdrages som kristen, men ikke som ortodoks katolik, og at det, når han var kommet til skelsår og alder, skulle stå ham frit for at blive, hvad han selv ville.

Da Jeanne nogen tid efter gjorde visit hos Brisevilles, blev hendes besøg ikke gengældt. Det undrede hende, da hun kendte sine naboers nøjeregnende høflighed; men marquise de Coutelier åbenbarede hende hovmodigt grunden til denne tilsyneladende forsømmelse.

Gennem sin mands stilling, sin fuldt ud autentiske titel og sin betydelige formue betragtede marquisen sig nemlig som en slags dronning for den normanniske adel; hun herskede som en virkelig dronning, sagde uden at betænke sig hvad der faldt hende ind, elskværdigt eller skarpt, som hun anså det for rigtigt, irettesatte, tugtede og lykønskede efter forgodtbefindende. Da Jeanne besøgte hende, udtalte derfor den ophøjede dame efter nogle indledende, iskolde ord i en tør tone: "Samfundet deles i to klasser: de, der tror på Gud, og de, som ikke tror på ham. De første, selv de ringeste, er vore venner, vore lige; de andre er intet for os."

Jeanne, der godt mærkede angrebet, indvendte: "Men man kan vel nok tro på Gud uden at gå i kirke."

Marquisen svarede: "Nej, frue, de troende beder til Gud i hans kirke, ligesom man opsøger menneskene i deres boliger."

Jeanne blev såret og sagde: "Gud er over alt. Hvad mig selv angår – og jeg tror af et ærligt og oprigtigt hjerte på hans godhed – så føler jeg ikke længere hans nærværelse, når visse præster stiller sig mellem ham og mig."

Marquisen rejste sig: "Præsten bærer kirkens fane; den, som ikke følger fanen, er mod den og mod os."

Jeanne havde også rejst sig og hendes stemme dirrede: "De tror på en gud, der tilhører et parti. Jeg tror på den Gud, som er over alle brave mennesker."

Hun hilste og gik.

Også bønderne dadlede hende mellem sig, fordi hun ikke havde ladet Paulet komme til alters. De gik ganske vist ikke selv til gudstjenesten og nød enten ikke sakramenterne eller aller højst kun ved påskehøjtiden, hvor kirkens bud udtrykkeligt fordrer det; men når det drejede sig om børnene, var det en helt anden sag, og de ville alle sammen være veget tilbage for det dristige i at opdrage dem uden for denne fælles lov, fordi religionen – det er nu engang religionen.

Hun så godt denne misbilligelse, og hele hendes sjæl oprørtes over al denne gåen på akkord, over alle de små ordninger med samvittigheden, over den evige frygt for alt og over den store fejhed, som ligger gemt på bunden af alles hjerter, og som, når den kommer frem for lyset, først dækkes med lige så mange agtværdige masker.

Baronen overtog ledelsen af Pauls studier og satte ham til at læse latin. Moderen advarede ham atter og atter: "Frem for alt, træt ham ikke"; og under undervisningstimerne listede hun ængsteligt om udenfor læseværelset, da lille far havde forbudt hende at komme ind, fordi hun hvert øjeblik afbrød timen for at spørge: "Fryser du ikke om fødderne, Paulet?" eller: "Du har vel ikke ondt i hovedet, Paulet?" Eller for at få læreren til at holde op: "lad ham dog ikke tale så meget, hans hals bliver anstrengt."

Så snart den lille fik fri, løb han ned for at lege gartner sammen med sin moder og tante. Han havde fået en fuldstændig kærlighed til at dyrke jorden, og de plantede alle tre unge træer om foråret og sådede frø, hvis spirer og udfoldelse de fulgte med glødende iver, de kappede grene og de afskar blomster for at lave buketter.

Drengens største fornøjelse var at drive salat; han rådede helt og holdent over store bede af køkkenhaven, hvor han med begejstret omhu dyrkede kopsalat, endivie, cikorie og alle mulige andre kendte arter af nærende blade. Han gravede, vandede, lugede og priklede, hjulpet af sine to mødre, som han lod arbejde som rene daglejersker. Timer i træk kunne man se dem ligge på knæ i bedene, tilsølende deres kjoler og hænder og travlt beskæftiget med at stikke rødderne af de unge planter ned i huller, som de i forvejen havde boret ned i jorden med en finger, beskyttet af et spidst blyhylster.

Paulet løb i vejret; han var kun femten år og højdemærkerne i dagligstuedøren markerede seks og halvtreds tommer; men han blev ved at være et barn i sindet, han var uvidende og kejtet, fuldstændigt sat i stampe mellem de to skørter og den elskværdige gamle mand, som hørte til i et svundent århundrede.

Omsider gav baronen sig en aften til at tale om at sende ham til en kostskole. Jeanne gav sig straks til at hulke og tante Lison krøb forskræmt ind i en mørk krog.

Moderen svarede: "Hvorfor behøver han at lære så meget? Vi kan opdrage ham til agerdyrker, landadelsmand. Han kan dyrke sine godser, som så mange andre gør. Så kan han leve sit liv og gå en lykkelig alderdom i møde i det samme hus, hvor vi har levet før ham og hvor vi kommer til at dø. Hvad kunne tænkes bedre?"

Men baronen rystede på hovedet: "Og hvad vil du svare, hvis han, når han er blevet fem og tyve år, kommer og siger til dig: Jeg er intet og jeg kan intet og det er din skyld, det er din moderlige egenkærlighed, jeg kan takke for det. Jeg føler mig

ude af stand til at arbejde og blive til noget, og dog var jeg ikke skabt til det mørke, triste og fattige liv, som din kortsynede ømhed har dømt mig til."

Hun blev ved at græde og henvendte sig til sin søn: "Sig mig, Paulet, at du aldrig vil bebrejde mig, at jeg har elsket dig for højt, vel?"

Og drengen lovede forundret: "Nej, mor."

"Sværger du mig det?"

"Ja, mor."

"Du vil blive her, ikke sandt?"

"Jo, mor."

Så talte baronen højt og fast: "Jeanne, du har ikke ret til at råde over dette liv. Det, som du nu gør, er en fejhed og næsten en forbrydelse; du ofrer dit barn for din egen lykke."

Hun skjulte ansigtet i sine hænder, sank sammen i krampagtig gråd og fremstammede gennem sine tårer: "Jeg har været så ulykkelig, så ulykkelig! Nu da jeg omsider har fundet ro sammen med ham, bliver han taget fra mig … Hvad skal der blive af mig, når jeg er alene … ganske alene … nu …?"

Hendes fader rejste sig, gik hen og satte sig ved siden af hende og lagde sin arm omkring hende: "Og jeg da, Jeanne?"

Hun tog ham hastigt om halsen og kyssede ham heftigt, så fremhakkede hun, mens gråden endnu trængte på og fik hende til at snappe efter vejret: "Ja, du har … måske … ret … lille far. Jeg var vanvittig, men jeg har lidt så meget. Jeg skal ikke længere sætte mig imod, at han kommer på en skole."

Uden at forstå, hvad der egentlig skulle foregå med ham, gav Paulet sig nu også til at tude.

Hans tre mødre trængte sig om ham, kælede for ham og trøstede ham. Og da de brød op for at gå til ro, følte de alle deres hjerte snøre sig sammen, og da de var kommet i seng, græd de alle sammen, selv baronen, som lige til nu havde holdt sig tapper.

Det blev bestemt, at så snart ferien var forbi, skulle drengen sættes på kollegiet i Havre; og i den anledning blev han hele sommeren igennem forkælet værre end nogensinde før.

Hans moder græd ofte ved tanken om den forestående skilsmisse. Hun ordnede hans udstyr, som om han skulle tiltræde en rejse på ti år. Så en oktobermorgen satte baronen og de to kvinder sig efter en søvnløs nat ind i en kalechevogn med ham og kørte afsted.

På en tidligere rejse til Havre var hans seng i sovesalen og hans plads i klassen allerede blevet omhyggeligt udvalgt. Hjulpet af tante Lison tilbragte Jeanne hele dagen med at lægge hans tøj til rette i den lille kommode. Da den imidlertid kun kunne indeholde en fjerdedel af, hvad hun havde bragt med, henvendte hun sig til rektoren for at få endnu én. Økonomen blev tilkaldt; han prøvede på at forestille hende, at så meget tøj og linned kun ville blive til besvær uden nogensinde at komme til nytte, og i reglementets navn nægtede han at udlevere endnu en kommode. Moderen, som var ganske trøstesløs, besluttede sig så til at leje et værelse i et lille nærliggende hotel og pålægge værten selv, så snart drengen ønskede det, at bringe Paulet alt, hvad han måtte trænge til.

Derefter gik de en tur sammen ud på molen for at se skibene sejle ud og ind af havnen.

Mørket sænkede sig bedrøveligt ned over byen, der oplystes lidt efter lidt. De gik tilbage for at spise til middag i en restaurant. Ingen af dem var sulten, de sad og så på hinanden med våde øjne, mens fadene blev budt om og bragt ud igen næsten lige så fulde, som da de kom ind.

Så satte de sig langsomt i bevægelse henimod kollegiet. Børn af alle størrelser kom gående eller kørende fra alle sider, fulgt af deres familie eller af en tjener. Mange af dem græd. Hele den slet oplyste gård var fyldt af snøftende lyde.

Jeanne og Paulet omfavnede længe hinanden. Tante Lison stod bag ved, ganske glemt og med ansigtet skjult i sit lommetørklæde. Men baronen, som følte, at han var ved at blive rørt, afkortede afskeden og trak sin datter bort med sig. Kalechen ventede foran porten; de steg op i den alle tre og kom sent ud på natten tilbage til "Poplerne".

Af og til i nattens løb hævede en høj hulken sig frem i mørket.

Dagen efter græd Jeanne uafbrudt lige til aften. Den påfølgende dag lod hun spænde for giggen og kørte ind til Havre. Paulet syntes allerede at være kommet nogenlunde over skilsmissen. For første gang i sit liv var han sammen med kammerater, og lysten til at komme ud og lege med dem fik ham til at sidde og rokke på stolen i taleværelset.

Jeanne kom nu igen hver anden dag og om søndagen stillede hun for at hente drengen hjem. Da hun ikke vidste, hvad hun skulle foretage sig i timerne mellem frikvarterne og ikke havde hverken kraft eller mod til at fjerne sig fra kollegiet, blev hun siddende i taleværelset. Rektoren sendte hende en anmodning om at komme op til ham og bad hende om at

indfinde sig mindre ofte. Hun efterkom slet ikke denne opfordring.

Så underrettede han hende om, at hvis hun blev ved med at forhindre sin søn i at lege i hans fritid og i at arbejde ved stadig at forstyrre ham, ville han se sig nødsaget til at give hende drengen tilbage. Rektoren skrev yderligere et par ord til baronen, og for fremtiden blev hun på "Poplerne" holdt under opsigt, som om hun kunne have været en fange.

Hun imødeså hver ferie med langt større længsel end drengen.

En stadig uro bemægtigede sig hendes sjæl. Hun gav sig til at strejfe rundt i egnen, hele dage i træk, ganske alene, kun i selskab med hunden "Massakre", smådrømmende i tomheden omkring hende. Undertiden kunne hun blive siddende en eftermiddag igennem oppe på toppen af klinten og stirre ud over havet, og til andre tider kunne hun spadsere lige ned til Yport igennem skoven, de samme ture, hun havde gjort i gamle dage, og hvorom mindet endnu forfulgte hende. Hvor det var længe siden, hvor det var længe siden, at hun som ung pige var vandret omkring på de samme steder, beruset af sine drømme.

Hver gang hun så sin søn, syntes hun, at de havde været skilt i ti år. Fra måned til måned voksede han til mand; og fra måned til måned blev hun en gammel kvinde. Hendes fader kunne godt have været hendes broder og tante Lison, som ikke syntes at ældes, men beholdt det samme visnede udseende, hun havde haft, da hun var fem og tyve år, så ud som hendes ældre søster.

Paulet arbejdede ikke overvældende. Han måtte gå to år i fjerde klasse, tredje klasse gik nogenlunde, men i anden måtte han atter sidde to år.

Da han var tyve år, var han høj og lys med allerede helt fyldige bakkenbarter og en antydning af et overskæg. Nu var det ham, som hver søndag kom til "Poplerne". Da han i længere tid havde taget undervisning i ridning, lejede han simpelthen en hest og tilbagelagde vejen på nogle timer.

Tidligt om morgenen gik Jeanne ham i møde sammen med tanten og baronen, der blev mere og mere bøjet og gik som en olding med hænderne foldede på ryggen som for at undgå at falde på næsen.

De vandrede ganske langsomt henad vejen, af og til satte de sig på en grøftekant for at hvile, mens de stirrede ud i det fjerne for at se, om rytteren endnu ikke skulle vise sig. Så snart han kom til syne som et lille sort punkt på den hvide linje, begyndte de tre slægtninge at vifte med deres lommetørklæder; han satte da gerne sin hest i galop for at komme farende som en stormvind, hvad der fik Jeanne og tante Lison til at skælve af angst og ophidsede bedstefaderen til at give sin afmægtige begejstring luft i et højlydt: "Bravo!"

Skønt Paul var et helt hoved højere end sin moder, behandlede hun ham dog bestandig som et lille barn og spurgte ham endnu: "Fryser du ikke om fødderne, Paulet?" og når han spadserede foran stentrappen og røg en cigaret efter frokost, åbnede hun vinduet for at råbe til ham: "Gå ikke med bart hoved, jeg beder dig, du kan let få snue."

Og hun rystede af ængstelse, når han red bort ud i mørket: "Rid frem for alt ikke for hurtigt, min egen dreng, vær forsigtig! Tænk på din stakkels moder, som ville blive fortvivlet, hvis du kom noget til."

Men en lørdag morgen fik hun et brev fra Paul, hvori han meddelte hende, at han ikke kunne komme den næste dag, da nogle af hans venner havde arrangeret en lille udflugt, som han var blevet indbudt til at tage del i.

Hun pintes af angst hele søndagen igennem, det var hende, som om hun truedes af en ulykke; så om torsdagen kunne hun ikke holde det ud længere, men tog ind til Havre.

Han forekom hende forandret, uden at det stod hende rigtig klart hvorfor. Han syntes livligere end ellers og hans stemme havde fået en mandigere klang. Pludselig sagde han, som om det var noget ganske naturligt: "Ved du hvad, mor, siden du nu er kommet herind i dag, så vil jeg også på søndag helst lade være at komme ud til "Poplerne"! Vor fest skal nemlig gentages."

Hun blev stående aldeles lamslået og snappede efter vejret, som om han havde forkyndt, at han agtede sig på en rejse til den nye verden; så, da hun endelig igen fik vejret, sagde hun: "Å, Paulet, hvad er der i vejen med dig? Sig mig, hvad er det, der foregår?" Han gav sig til at le og omfavnede hende: "Ingen verdens ting, mor. Jeg har lyst til at more mig lidt sammen med mine venner. Det hører jo dog til min alder."

Hun kunne ikke finde et ord til svar, men da hun sad alene i vognen, stormede de besynderligste tanker ind på hende. Hun havde ikke kunnet kende sin Paulet, sin lille Paulet fra gamle dage, igen. For første gang havde hun forstået, at han var blevet voksen, at han ikke mere tilhørte hende, og at han ville leve sit liv for sig selv uden at bryde sig om de gamle. Det forekom hende, som om han på én dag var blevet forvandlet.

Hvad! Var den kraftige, skæggede unge fyr, der øjensynlig var fuldstændig på det rene med, hvad han ville, virkelig hendes

søn, hendes eget lille barn, som i svundne dage fik hende til at prikle salater!

I tre måneder kom Paul kun nu og da og besøgte sit hjem, åbenbart bestandig pint af lysten til at slippe bort igen så hurtigt som muligt, hver gang søgte han at indvinde en time. Jeanne blev forskrækket og baronen måtte uafladelig gentage for hende: "Lad ham dog have sin frihed; husk på, han er tyve år, drengen."

Men en morgen kom en ældre, ret tarvelig klædt mand og spurgte med fremmed accent efter: "Frau vicomtessen". Efter mange indledende høflighedsfraser trak han en snavset tegnebog op af lommen og erklærede: "Djai har et lille styk' papir für Dem," og han foldede et fedtet papir ud og rakte hende det. Hun læste det, læste det endnu en gang, så på jøden, læste det atter og spurgte: "Hvad betyder det?"

Manden forklarede hende det med krybende forekommenhed: "Djai skal sige Dem det. Deres søn hafde brug fur en bischen penge und da djai vidste, at De er en god mutter, lånte djai ham den bischen, han hafde brug für."

Hun begyndte at skælve: "Men hvorfor bad han mig ikke selv om det?" Jøden oplyste omstændeligt, at det havde drejet sig om en spillegæld, som skulle være betalt den næste dags middag, at ingen, da han endnu var umyndig, ville have lånt ham noget, og at hans ære uden denne lille "venskabstjeneste" ville have været plettet.

Jeanne ville tilkalde baronen, men hun var så lammet af sindsbevægelse, at hun ikke formåede at rejse sig. Endelig fik hun sagt til ågerkarlen: "Vil De være så god at ringe."

Han tøvede, da han var bange for, at hun ville bruge en list. Han fremstammede: "Hvis djai generer Dem, so kan djai komme igen." Hun rystede benægtende på hovedet. Han ringede og de ventede i tavshed.

Så snart baronen kom til, forstod han øjeblikkelig situationen. Vekslen var på femten hundrede francs. Han betalte de tusind, så jøden stift i øjnene og sagde: "og så råder jeg Dem til at sørge for, at De ikke oftere kommer her." Ågerkarlen takkede, bukkede dybt og forsvandt.

Bedstefaderen og moderen tog straks ind til Havre; da de kom til kollegiet, fik de at vide, at Paul havde været forsvundet hele den sidste måned. Rektoren havde modtaget fire med Jeannes navn underskrevne breve, i hvilke hun først fortalte ham, at hans elev var blevet syg og senere gav ham underretning om sygdommens forløb. Hvert af brevene var ledsaget af en lægeattest; det var naturligvis falsk alt sammen. De blev stående lamslået af rædsel og stirrede på hinanden uden at vide, hvad de skulle gøre.

Rektoren, der tog virkelig del i deres sorg, fulgte dem hen til politikommissæren. Baronen og Jeanne overnattede på et hotel.

Den næste dag blev den unge mand fundet hos et af byens halvt offentlige fruentimmere. Hans bedstefader og hans moder tog ham med tilbage til "Poplerne". På hele hjemvejen blev ikke et eneste ord vekslet imellem dem. Jeanne græd med ansigtet skjult i sit lommetørklæde. Paul sad og så ud over markerne med en ligegyldig mine.

I løbet af de påfølgende otte dage blev det opdaget, at han havde gjort en gæld på femten tusind francs. Kreditorerne

havde hidtil holdt sig rolige, da de vidste, at han snart ville blive myndig.

Der fandt ikke nogen som helst forklaring sted. De var blevet enige om at forsøge på at vinde ham tilbage med mildhed. De gav ham lækre retter at spise, hyggede om ham og forkælede ham på alle måder. Det var om foråret, og til trods for Jeannes angst blev der lejet en båd til ham i Yport, så at han kunne sejle ud, når som helst han fik lyst til det.

Derimod fik han ikke nogen hest overladt, da de var bange for, at han så skulle ride ind til Havre.

Han drev tiden bort uden at foretage sig noget, han blev pirrelig og ofte brutal. Baronen blev forfærdet ved at opdage, hvor mangelfulde hans kundskaber var. Jeanne, som blev ude af sig selv ved tanken om en ny adskillelse, kunne dog alligevel ikke lade være at spørge sig selv om, hvad de skulle stille op med ham.

En aften kom han ikke hjem. De fik at vide, at han var gået ud med båden sammen med to matroser. Vanvittig af skræk løb hans moder til sidst ud på natten barhovedet ned til Yport.

Nogle mænd drev om på strandbredden og ventede på fartøjets tilbagekomst.

Et lyspunkt viste sig ude i rum sø; det blev større og kom gyngende nærmere. Paul var ikke om bord. Han havde ladet sig sejle ind til Havre.

Det var forgæves, at de lod politiet søge efter ham, han blev ikke fundet. Fruentimmeret, der første gang havde skjult ham, var ligeledes forsvundet uden at efterlade sig noget spor, efter først forinden at have solgt sit bohave og betalt sin husleje. I Pauls værelse på "Poplerne" blev der fundet to breve fra hende.

Hun syntes at være vanvittig forelsket i ham og talte om en rejse til England, hun havde skaffet de nødvendige midler til veje, sagde hun.

Slottets tre beboere fortsatte deres stille liv, tavse og mørke med forpinte sind. Jeannes hår, som for længst var blevet gråt, blev hurtigt ganske hvidt. Hun spurgte troskyldigt sig selv, hvorfor skæbnen således hjemsøgte hende.

Hun fik et brev fra fader Tolbiac: "Frue, Guds hånd har lagt sig tungt på Dem. De har nægtet at give ham Deres barn, nu har han selv taget ham fra Dem for at kaste ham i armene på en skøge. Hvor kan De blive ved at lukke øjnene for hans vilje? Herrens barmhjertighed er uendelig. Måske ville han tilgive Dem, hvis De vendte om og knælede ned for ham. Jeg er hans ydmyge tjener, og jeg vil stå rede til at åbne døren til hans bolig for Dem, når De selv kommer og banker på."

Hun blev længe siddende med dette brev i skødet. Det var måske sandt, hvad præsten sagde, og troens uvished søndersled hendes samvittighed. Kunne Gud virkelig være skinsyg og hævngerrig som menneskene? Men på den anden side, hvis han ikke viste sig således, ville ingen længere frygte ham og ingen ville mere tilbede ham. Det var sikkert, for at vi bedre skulle lære ham at kende, at han overfor menneskene åbenbarede sig med de samme følelser som dem. Den feje tvivl, som driver de vaklende, de tøvende, til kirkerne, voksede frem i hende, og en aften, da mørket faldt på, sneg hun sig sky ned til præstegården, kastede sig på knæ foran den spinkle præst og tiggede om syndsforladelse.

Han lovede hende kun halv tilgivelse, da Gud ikke kunne sende alle sine nådegaver ned over et tag, der gav ly til en mand

som baronen. "De vil snart mærke virkningen af den guddommelige langmodighed," sluttede han forsikrende.

To dage efter fik hun et brev fra sin søn og i sin overspændte sorg betragtede hun det som begyndelse til den lindring, præsten havde lovet hende.

> "Kære moder, vær ikke urolig for mig. Jeg er i London og jeg har det godt, men jeg trænger forfærdelig til penge. Vi ejer ikke en hvid og vi får ikke mad hver dag. Den kvinde, som har fulgt mig, og som jeg elsker af hele min sjæl, har ofret alt, hvad hun ejede: fem tusind francs, for ikke at forlade mig; du forstår, at jeg skylder min ære først og fremmest at betale hende denne sum tilbage. Jeg ville derfor være dig meget taknemmelig, hvis du, da jeg nu snart er myndig, ville give mig en femten tusind francs i forskud på arven efter fader; du ville hjælpe mig ud af en stor forlegenhed.
>
> Farvel, kære moder; jeg kysser dig af ganske hjerte; kærlig hilsen til bedstefader og tante Lison. Jeg håber snart at gense dig.
>
> Din søn
>
> *Vicomte Paul de Lamare."*

Han havde skrevet til hende! Altså havde han ikke glemt hende. Hun tænkte slet ikke på, at han bad hende om penge. Naturligvis skulle han få dem, når han ikke havde flere. Hvad havde pengene at sige! Han havde skrevet til hende!

Grædende løb hun med brevet ind til baronen. Tante Lison blev kaldt til og ord for ord blev papiret, som fortalte om ham, læst igennem og hver sætning blev længe drøftet.

Jeanne, der lige fra den dybeste fortvivlelse var sprunget over i en slags rus af håb, forsvarede Paul:

"Han kommer nok igen, han kommer igen, siden han skriver til os."

Baronen, som var mere rolig, sagde: "Det er lige meget, han har forladt os for dette fruentimmers skyld. Han må altså holde mere af hende end af os, siden han ikke har haft nogen betænkelighed."

En pludselig og skrækkelig smerte fo'r gennem Jeannes hjerte; og i samme øjeblik optændtes i hendes sjæl hadet mod denne elskerinde, der stjal hendes søn fra hende, et uudslukkeligt, vildt had, en skinsyg moders had. Indtil nu havde alle hendes tanker drejet sig om Paul. Hun havde næppe nok gjort sig det klart, at det var et kvindemenneske, der stod bag ved hans forvildelser. Men baronens ord havde med ét slag bevirket, at denne rivalinde var steget frem for hende og at hendes skæbnesvangre magt var blevet hende åbenbaret; hun følte, at der mellem denne kvinde og hende selv begyndte en hårdnakket kamp, og hun følte også, at hun hellere ville miste sin søn end dele ham med en anden.

Og hele hendes glæde styrtede sammen.

De femten tusind francs blev sendt, og i fem måneder hørte de intet mere.

Så fremstillede en sagfører sig for at ordne enkelthederne ved arven efter Julien. Jeanne og baronen aflagde deres regnskaber uden indvendinger og gav endog afkald på de

renter, der tilkom moderen. Da Paul kom tilbage til Paris, kunne han hæve hundrede og tyve tusind francs. I løbet af et halvt år skrev han så fire breve og fortalte ganske kort, hvorledes det gik ham; han sluttede med nogle kolde ømhedsforsikringer. "Jeg arbejder," skrev han; "jeg har skabt mig en stilling på Børsen. Jeg håber snart at få tid til at komme og omfavne jer på "Poplerne"."

Han sagde ikke et ord om sin elskerinde; men denne tavshed betød mere, end om han havde talt om hende på fire sider. Jeanne mærkede tydeligt kvinden, mødrenes evige fjende, skøgen, lure uden barmhjertighed bag ved de iskolde breve.

De tre ensomme drøftede om og om igen, hvad der kunne gøres for at redde Paul; men de fandt intet. En rejse til Paris? Hvad kunne det nytte?

Baronen sagde: "Vi må lade hans lidenskab rase ud. Han kommer nok en gang af sig selv tilbage til os."

Og de levede deres sørgelige liv videre.

Jeanne og Lison gik uden baronens vidende i kirke sammen.

En ret lang tid forløb, uden at de hørte noget, så en morgen kom et fortvivlet brev, der slog dem med rædsel:

> "Stakkels kære moder, jeg er fortabt; hvis du ikke kommer mig til hjælp, kan jeg intet andet gøre end skyde mig en kugle for panden. En spekulation, som frembød alle mulige udsigter til at ville lykkes, er slået fejl, og jeg skylder fire hundrede fem og tyve tusind francs bort. Hvis jeg ikke betaler, er det vanære, ruin og fuldstændig udelukkelse fra for fremtiden at kunne tage fat på noget som helst. Jeg er fortabt. Jeg siger dig endnu en gang, at jeg

hellere vil skyde mig en kugle for panden end overleve en sådan skam. Jeg havde måske allerede gjort det, hvis ikke en kvinde, som jeg aldrig taler om, men som er mit forsyn, havde trøstet og opmuntret mig.

Jeg kysser dig inderligt, kære moder, det er måske det sidste kys, jeg giver dig. Farvel.

Paul."

En hel bunke forretningspapirer, som fulgte med brevet, gav nærmere oplysninger om ulykken.

Baronen svarede omgående, at han ville søge at finde på råd. Så rejste han ind til Havre for at ordne sagen, han optog lån i forskellige af sine godser, og de rede penge, han således fik på hånden, blev sendt til Paul.

Den unge mand svarede i tre begejstrede takkebreve, der strømmede over af de ømmeste kærlighedsudtryk, og anmeldte sin snarlige ankomst for at slutte sine kære slægtninge i sine arme.

Han kom ikke.

Et helt år svandt hen.

Jeanne og baronen havde lige bestemt at ville rejse til Paris for at prøve en sidste anstrengelse, da nogle forjagede linjer underrettede dem om, at han igen var i London for at oparbejde et dampskibsforetagende under firmanavnet "*Paul Delamare & Co.*". Han skrev: "Fra nu af er min velstand, ja måske min rigdom sikret. Og min risiko er så godt som nul. I kan således forstå alle fordelene. Når jeg igen ser jer, er jeg en mand, som indtager en smuk stilling i verden. Det er kun

forretningsspekulationer, der i vor tid duer til at hjælpe menneskene fremad."

Tre måneder senere blev dampskibsselskabet erklæret fallit og dets leder sat under tiltale for ukorrekt bogføring. Jeanne fik et nervetilfælde, som varede i flere timer; derefter måtte hun gå i seng.

Baronen rejste atter til Havre, indhentede oplysninger, havde lange samtaler med sagførere og forretningsmænd og fik omsider opgjort, at selskabet *Delamare*s deficit beløb sig til to hundrede og tredive tusind francs. På ny rejste han prioriteter i sine godser. Slottet "Poplerne" og de to tilhørende avlsgårde blev belastet med store summer.

En aften, da han på et sagførerkontor ordnede de sidste formaliteter, styrtede han om på gulvet, ramt af et apoplektisk slag.

Jeanne blev af et ridende bud underrettet om det skete. Da hun kom til, var han død.

Hun førte hans lig tilbage til "Poplerne", så tilintetgjort, at hendes smerte mere viste sig som sløvhed end som fortvivlelse.

Til trods for de to kvinders bønner nægtede fader Tolbiac at lade kisten komme ind i kirken, og baronen blev begravet ved mørkets frembrud uden nogen som helst ceremoni.

Paul fik begivenheden at vide gennem en af de mænd, der havde at gøre med ordningen af hans fallitbo. Han opholdt sig stadig skjult i England, og derfra skrev han for at undskylde, at han ikke var kommet; han havde fået ulykken at vide alt for sent. "Men for øvrigt er det min agt, nu da du har hjulpet mig ud af alt dette, kære moder, at vende tilbage til Frankrig, og snart vil jeg kunne omfavne dig."

Jeanne levede i en sådan åndssløvhed, at hun intet mere syntes at forstå.

Hen imod vinterens slutning fik tante Lison, der nu var blevet otte og tres år, en bronkitis, som udartede til en brystbetændelse. Hun udåndede blidt, idet hun fremstammede: "Stakkels lille Jeanne. Jeg skal bede Vorherre om at have medlidenhed med dig."

Jeanne fulgte bag efter kisten til kirkegården og så jorden falde på den, så sank hun sammen i en længsel efter også at måtte dø for ikke længere at lide og ikke længere tænke. En kraftig bondekone greb hende i sine arme og bar hende bort, som om hun havde været et lille barn.

Da de var nået op til slottet, lod Jeanne, som havde tilbragt fem nætter ved den gamle frøkens hovedgærde, sig lægge til sengs af den samme ukendte bondekone, som tog blidt og på samme tid myndigt på hende. Hun faldt straks i søvn, udmattet og overvældet af træthed og lidelse.

Midt ud på natten vågnede hun. En svag natlampe stod og brændte på kaminhylden. En kone sad og sov i en lænestol. Hvem var hun? Hun bøjede sig ud over sengekanten og søgte i det flakkende skær fra vægen, som svømmede ovenpå olien, at skelne hendes træk tydeligere.

Det forekom hende, at hun, tidligere havde set det ansigt. Men hvor? Og når? Konen sov fredeligt, hendes hoved var faldet ned mod den ene skulder. Hun så ud til at være en fyrre eller femogfyrre år. Hun var stærkt bygget, firskåren og vel ved magt og med en blomstrende ansigtsfarve. Hendes store grove hænder lå slapt ned i skødet. Hendes hår begyndte at gråne. Jeanne blev hårdnakket ved at stirre på hende endnu halv

fortumlet, som man altid er, når man vågner op efter den feberagtige søvn, der følger oven på en stor ulykke.

Jo vist havde hun set det ansigt før! Lå det langt tilbage eller var det for nylig? Hun vidste det ikke og disse stadig tilbagevendende spørgsmål gjorde hende urolig og nervøs. Hun stod forsigtigt ud af sengen for bedre at se den sovende og listede sig på tåspidserne nærmere hen til hende. Det var konen, der havde løftet hende op ude på kirkegården og bagefter fået hende i seng, så meget huskede hun dunkelt.

Men havde hun mødt hende tidligere, på et andet tidspunkt af sit liv? Eller var det blot denne sidste dags tågede erindring, som fik hende til at synes, at hun genkendte hende? Og hvorledes gik det til, at hun var kommet herind i hendes værelse? Hvorfor?

Konen vågnede, fik øje på Jeanne og rejste sig hastigt. Hun kom til at stå lige overfor hende, så tæt, at deres bryst næsten rørte hinanden. Den ukendte skændte: "Hvad for noget! Er De oppe! Er det meningen, De nu vil have en sygdom på halsen? Vil De se til, De kommer i seng straks!"

Jeanne spurgte: "Hvem er De?"

Men konen tog hende i sine arme, løftede hende atter op og bar hende hen på sengen så let, som om hun havde ejet en mands styrke. Og da hun havde fået hende blidt lagt til hvile mellem lagenerne, bøjede hun sig så langt ned over hende, at hun næsten kom til at ligge oven på hende, gav sig grædende til at kysse hende på kinderne, på håret og på øjnene, lige til Jeannes ansigt var helt vådt af hendes tårer, og sagde: "Stakkels kære frue, stakkels lille frøken Jeanne, kender De mig da slet ikke igen?"

Jeanne udbrød: "Rosalie, er det dig?" Og hun slyngede begge sine arme om hendes hals og gengældte hendes kys; længe græd de sammen tæt omslyngede og blandende deres tårer uden at kunne slippe hinanden.

Rosalie blev først rolig: "Så, så," sagde hun, "nu må vi være fornuftige og ikke komme til at fryse." Og hun trak tæpperne op, stoppede dem omhyggeligt ned og lagde hovedpuden til rette under hovedet på Jeanne, der blev ved med at hulke, gennemrystet af alle de gamle minder, som rejste sig i hendes sjæl.

Til sidst spurgte hun: "Hvorfor kommer du nu tilbage, stakkels pige?"

Rosalie svarede: "Herregud, jeg kunne da ikke lade Dem være så helt alene, som De er!"

"Tænd et lys, at jeg kan se på dig," bad Jeanne. Da lyset var blevet sat hen på natbordet, iagttog de længe hinanden uden at sige et ord. Så rakte Jeanne hånden ud mod sin forhenværende stuepige og mumlede: "Jeg ville aldrig have kendt dig igen, du er meget forandret, ved du, men dog ikke så meget som jeg."

Rosalie så medlidende på den hvidhårede, udtærede og falmede kvinde, som den gang, hun havde forladt hende, havde været ung, smuk og blomstrende, og svarede: "Ja, det er sandt, at De er forandret, fru Jeanne, og det langt mere end billigt. Men tænk også på, at der er gået fire og tyve år, siden vi sidst sås."

De tav og gav sig igen til at tænke efter. Omsider fremstammede Jeanne: "Har du været lykkelig, i det mindste?"

Ængstelig for at komme til at opvække en eller anden alt for smertefyldt erindring, svarede Rosalie tøvende: "Vist så – vist

så, frue. Jeg har såmænd ikke noget at klage over, jeg har i alt fald været lykkeligere end De … det er sikkert nok. Der er kun en ting, som bestandig har pint mig, og det er, at jeg ikke havde kunnet blive her …" Hun tav pludselig, ganske forskrækket over alligevel at være kommet til at berøre det, hun ville være gået uden om. Men Jeanne sagde mildt: "Ja, hvad skal man sige til det, min ven, man kan ikke altid gøre, hvad man helst vil. Du er også enke, ikke sandt?" En undertrykt angst fik hendes stemme til at skælve: "Har du andre … andre børn?"

"Nej, frue."

"Og han, din … din søn … hvad er der blevet af ham? Er du tilfreds med ham?"

"Ja, frue, det er en skikkelig fyr, som slider troligt i det. For et halvt års tid siden har han giftet sig, og nu tager han jo gården, eftersom jeg ville tilbage til Dem."

Jeanne kom til at ryste af sindsbevægelse: "Så vil du altså blive her hos mig for fremtiden?"

I en barsk tone svarede Rosalie: "Ja, det er sikkert nok, frue, jeg har da ordnet mig på det."

I nogen tid talte de ikke.

Mod sin vilje begyndte Jeanne at sammenligne deres liv, men uden nogen som helst bitterhed; hun havde lært at bøje sig stille under skæbnens uretfærdige grusomhed.

"Hvorledes har din mand været mod dig?" spurgte hun.

"Å, det var en rigtig brav mand, frue, han kunne da tage fat og fik jo også noget samlet sammen på kistebunden. Han døde af brystet."

Jeanne fik lyst til at vide rigtig besked, hun satte sig op i sengen: "Hør en gang, fortæl mig alt, min ven, hele dit liv. Det

vil gøre mig godt."

Rosalie trak en stol hen ved siden af sengen, satte sig og gav sig til at tale om sig selv, om sit hjem, sine omgivelser; hun gik omhyggeligt ind på alle de små enkeltheder, der for bønderne spiller så stor en rolle, hun beskrev køkkenet og staldene, lo af og til af ting, som mindede om forbigangne glade øjeblikke, og hævede lidt efter lidt stemmen og blev "konen i gården", som er vant til at kommandere. Hun endte med at erklære: "Jo, jeg har fået mit på det tørre, jeg er ikke bange for noget." Så blev hun igen forvirret og fortsatte noget sagtere: "Det er alligevel Dem, jeg skylder det alt sammen. Derfor vil jeg heller ikke have nogen løn, at De ved det. Nej, det vil jeg ikke! Det kan der ikke være tale om! Og hvis De ikke vil gå ind på det, så går jeg min vej igen."

"Det er da ikke din mening, at du vil tjene mig for ingen ting?" spurgte Jeanne.

"Jo, vist vil jeg så, frue! Penge! Ville De give mig penge! Jeg har jo næstendels lige så mange som De! Ved De måske noget om, hvad De har tilbage efter al Deres roderi med prioriteter og lån og renter, som ikke er betalt og som vokser for hver termin? Ved De noget om det? Nej, det gør De ikke, vel? Men ser De, jeg lover Dem for, at De ikke har mere end som en ti tusind tilbage i indtægt. Måske ikke en gang ti tusind, hører De. Men nu skal jeg nok få orden på alt det og det i en fart."

Hun var igen begyndt at tale højt og lod sig rive med af sin harme over alle de forsømte renter og den truende ruin. Og da et blidt ubestemt smil gled hen over hendes frues ansigt, næsten råbte hun, ganske oprørt:

"Det er slet ikke noget at le af, frue, for når man ikke har penge, så er der ingen, der estimerer én."

Jeanne tog igen hendes hænder og beholdt dem i sine, så sagde hun langsomt, stadig forfulgt af den samme tanke, hun ikke kunne blive af med: "Å, jeg har ikke haft lykken med mig. Alt har vendt sig mod mig. En hård skæbne har bestandig hvilet over mig."

Men Rosalie rystede på hovedet: "Det må De ikke sige, frue, det må De ikke sige. De er blevet dårligt gift, det er det hele. Man skal heller ikke gå hen og gifte sig sådan hen i vejret uden en gang at kende sin tilkommende."

Og de blev ved at tale om sig selv, som om de var to gamle veninder.

Da solen stod op, passiarede de endnu.

12

På otte dage havde Rosalie taget hele styret og herskede enevældigt over alle slottets folk. Jeanne adlød hende sløv og resigneret. Hun var blevet svag og slæbte benene efter sig, ligesom lille mor i gamle dage; hver dag kom hun lidt ud, støttet til Rosalie, der tvang hende til at spadsere, prækede for hende, trøstede hende med barske og kærlige ord og behandlede hende som et sygt barn.

De talte altid om svundne tider, Jeanne med halsen sammensnøret af tårer og Rosalie i den rolige tone, som er egen for bønderne, der ikke så let lader sig røre. Det gamle tyende kom adskillige gange tilbage til spørgsmålet om de resterende renter, og til sidst fordrede hun at få de papirer udleveret, som Jeanne, der ikke havde spor af forstand på forretninger, skjulte for hende af skam over sin søn.

Så tog Rosalie en hel uge igennem hver dag ind til Fécamp for at få sagerne forklaret af en prokurator, som hun kendte.

En aften, da hun havde fået sin frue bragt til sengs, satte hun sig ved hendes hovedgærde og sagde hårdt: "Da De nu er kommet til ro, frue, så lad os snakke lidt sammen."

Og hun udviklede stillingen for hende.

Når alt var blevet betalt, ville der være mellem syv og otte tusinde tilbage i årlig rente-indtægt. Det var det hele.

Jeanne svarede: "Ja, hvad gør så det. Jeg føler tydeligt, at min tid snart er omme; der er mere end nok til mig."

Rosalie blev vred: "Til Dem, frue, ja, det er meget muligt; men hr. Paul, ham vil De altså ikke efterlade noget?"

Jeanne skælvede: "Jeg beder dig, tal aldrig til mig om ham. Det gør mig alt for ondt at tænke på det."

"Ja, men jeg vil netop tale om ham, fordi De ikke selv har mod til det, fru Jeanne. Han gør dumheder, det er vist nok, men han vil ikke blive ved med det; så vil han gifte sig og få børn. Og til at opdrage de børn må han have penge. Hør nu godt efter: De må sælge "Poplerne"! ..."

Med et sæt satte Jeanne sig op i sengen: "Sælge "Poplerne"! Hvad tænker du på? Nej, nej, det gør jeg aldrig!"

Men Rosalie lod sig ikke forvirre: "Men *jeg* siger Dem, at De må sælge slottet, frue, for det er nødvendigt."

Hun gav sig til at forklare sine beregninger og sine planer.

Når først "Poplerne" med de to tilhørende forpagtergårde var solgt til en lysthavende, som hun havde fundet, kunne man beholde fire gårde, som lå ved Saint-Léonard, og som, frigjorte for alle forpligtelser, ville give en indtægt på otte tusind tre hundrede francs om året. Tretten hundrede francs skulle årligt lægges til side til ejendommens vedligeholdelse; der ville altså blive syv tusind francs tilbage, hvoraf de fem tusind skulle bruges til at leve for og de tiloversblevne to tusind skulle danne en reservekasse.

Hun tilføjede: "Hele resten er bortødslet, det er forbi. Nu er det mig, som beholder nøglen, forstår De; og hvad hr. Paul angår, så får han ikke en smule mere, ikke en smule, ellers ville han plyndre Dem til sidste hvid."

Jeanne, der lå og græd stille, mumlede:

"Men hvis han nu ikke har noget at spise?"

"Så kan han komme og spise hos os, hvis han er sulten. Her skal altid være en seng og et stykke sul til ham. Tror De, at han

nogensinde ville have gjort alle de dumheder, hvis De lige fra først af ikke havde givet ham en øre?"

"Men han havde gæld, han ville være blevet vanæret."

"Når De ikke mere har noget, vil det så forhindre ham i at blive ved med at gøre gæld? De har betalt, det er godt. Men nu betaler De ikke mere, det siger *jeg*. Og nu god nat, frue."

Hun gik.

Jeanne blev liggende uden at kunne falde i søvn, hun var helt ude af sig selv ved tanken om at skulle sælge "Poplerne" og tage bort, forlade det hus, hvortil hele hendes liv havde været knyttet.

Da hun næste morgen så Rosalie komme ind i værelset, sagde hun til hende: "Stakkels pige, jeg vil aldrig kunne beslutte mig til at flytte herfra."

Rosalie blev vred: "det må alligevel være sådan, frue. Prokuratoren kommer her senere op ad dagen sammen med ham, der har lyst til slottet. Ellers ejer De om fire år ikke en gang salt til et æg."

Jeanne følte sig aldeles tilintetgjort og blev ved at fremstamme: "Jeg kan ikke, jeg vil aldrig komme til at kunne."

En time efter bragte postbuddet hende et brev, hvori Paul bad hende om ti tusind francs. Hvad skulle hun gøre? Fortvivlet rådspurgte hun Rosalie, der løftede armene mod himlen: "Hvad sagde jeg, frue! Jo, De havde såmænd siddet net i det begge to, hvis jeg ikke var kommet til!" Jeanne endte med at bøje sig for sit tyendes vilje og svarede den unge mand:

> "Min kære søn, jeg kan ikke mere gøre noget for dig. Du har ruineret mig; jeg ser mig endog nødsaget til at sælge "Poplerne". Men glem ikke, at

du altid vil finde et hjem, når som helst du vil søge tilflugt hos din gamle moder, som du har ladet lide så meget.

Jeanne."

Og da notaren kom med hr. Jeoffrin, en forhenværende ejer af et sukkerraffinaderi, tog hun selv imod dem og viste dem om over det hele.

En måned senere undertegnede hun kontrakten og købte samtidig et lille beskedent sted i nærheden af Goderville, på hovedlandevejen til Montivilliers i landsbyen Batteville.

Så gik hun lige til aften ganske alene op og ned i lille mors allé; hendes hjerte var sønderrevet og hendes sjæl i nød, hun tog en fortvivlet og hulkende afsked med horisonten, træerne, den ormædte bænk under platanen og alle de velkendte ting, hun syntes var uløselig forbundet med hende selv, buskadset, skråningen, hvor hun så ofte havde siddet og set ud over landet, og hvorfra hun den skrækkelige dag, da Julien døde, havde set grev de Fourville løbe ud mod havet, den gamle kroneløse elm, hun så ofte havde støttet sit hoved til, og hele den gamle fortrolige have.

Rosalie kom ud og tog hendes arm for at tvinge hende til at gå ind.

En kraftigt bygget bonde på en fem og tyve år stod og ventede foran døren. Han hilste og sagde i en venskabelig tone, som om han havde kendt hende i lang tid: "Goddag, fru Jeanne, hvorledes går det? Moder sagde til mig, jeg skulle komme herover angående flytningen. Jeg ville gerne vide, hvad De vil tage med, desformedelst at jeg så kan besørge det tid efter anden uden at sinke arbejdet med jorden."

Det var hendes piges søn, Juliens søn, Pauls broder.

Hun fik en fornemmelse af, at hendes hjerte pludselig stod stille, men samtidig følte hun lyst til at omfavne ham.

Hun så på ham for at se, om han lignede hendes mand, om han lignede hendes søn. Han var rødmosset og kraftig og havde sin moders lyse hår og blå øjne. Alligevel mindede han hende om Julien. I hvad? Ved hvad? Det skulle hun ikke kunne sige, men der var noget af ham i hele skikkelsen.

Den unge bonde spurgte igen: "kunne De måske vise mig det med det samme? Det ville være mig det nemmeste."

Men hun vidste endnu ikke, hvad hun kunne bestemme sig til at tage med, da hendes nye bolig var meget lille, og hun bad ham komme igen sidst på ugen.

Nu lagde flytningen helt og holdent beslag på hende som en sørgelig adspredelse i hendes tomme liv, der intet mere havde at vente.

Hun gik fra stue til stue og søgte de møbler frem, der mindede hende om svundne begivenheder, de møbler, som bliver vore venner, en del af vort liv, ja næsten os selv, som vi har kendt så langt, vi husker tilbage, som er nøje knyttet til alle vore erindringer om sorg og glæde, og som har været stumme vidner til vore mørke og lyse timer, møbler, som er blevet slidte og gamle sammen med os, hvis betræk her og der er bristet over foret, der er flået itu, hvis ledemod knager og klager, og hvis farver tiden for længst har udvisket.

Hun tog dem ud et efter et, ofte tøvende, lige så ængstelig for at tage en beslutning, som om det gjaldt en livssag; hvert øjeblik bestemte hun sig om igen, snart vaklende mellem to lænestole, der syntes hende at have lige store adkomster, og snart

fortabende sig i endeløse sammenligninger mellem en eller anden gammel sekretær eller et udtjent sybord.

Hun trak skuffer ud og søgte at genkalde sig tidligere dages begivenheder; så når hun langt om længe havde fældet sin dom: "Ja, jeg vil tage det møbel der med," blev det bragt ned i spisestuen.

Hun ville beholde hele møblementet fra sit eget værelse, sin seng, sine vævede tapeter, uret, alt.

Fra dagligstuen tog hun de stole, hvis mønstre hun havde holdt af, fra hun var ganske lille: Ræven og storken, ræven og ravnen, og den tungsindige hejre.

En dag, da hun således vandrede rundt i alle krogene i den bolig, hun snart skulle forlade, fandt hun på at gå op på loftet.

Hun blev slået af forundring, det var et virvar af alle slags genstande; nogle var itu, andre kun smudsige og atter andre sat derop, ingen vidste hvorfor, måske fordi ingen syntes om dem mere, eller fordi de var blevet afløst af nye. Hun fik øje på tusinde småting, som hun tidligere havde kendt, og som pludselig var forsvundet, uden at hun havde tænkt over det, små ubetydeligheder, som hun havde haft i sine hænder, gamle, intetsigende genstande, som i femten år havde flydt omkring ved siden af hende, som hun havde set hver dag uden at lægge mærke til dem, og som hun nu pludselig fandt igen heroppe på loftet sammen med andre endnu ældre ting, hun endnu tydeligt kunne se for sig på det sted, hvor de havde stået i den første tid efter hendes ankomst – og alt dette voksede for hende og blev til forglemte vidner og genfundne venner. De forekom hende ligesom mennesker, man har kendt i lang tid, uden at de nogensinde har draget sløret bort fra deres indre, og som så

pludselig en aften uden egentlig grund giver sig til at tale uden standsning og blotter en sjæl, som ingen troede dem i besiddelse af.

Hun gik fra den ene genstand til den anden; hver ny opdagelse gav hende et lille stik i hjertet: "Nej se, det var mig, som slog revnen i denne kinesiske kop en aften, nogle dage før mit bryllup. – Å, der er mors lille lygte og der er stokken, som lille far brækkede, da han med magt ville åbne leddet, som var bulnet ud af regnen."

Der var også mange ting, som hun ikke kendte, og som intet havde at fortælle hende. De måtte stamme fra hendes bedsteforældre eller oldeforældre, og nu stod de der dækkede af støv som stakkels forviste ind i en tid, der ikke længere er deres, og syntes ganske bedrøvede over at være så helt forladte; ingen kendte deres historie og deres oplevelser, ingen havde længere set de mennesker, som havde valgt dem, købt dem, ejet dem og elsket dem, ingen havde rørt de hænder, som en gang havde taget så fortroligt på dem, eller mødt de øjne, som med glæde havde hvilet på dem.

Jeanne rørte ved dem, drejede og vendte dem; hendes fingre afsatte mærker i det tykke lag støv. Hun blev længe deroppe midt imellem alle de gamle sager i det matte dagskær, som faldt ind gennem nogle små ruder i taglugerne.

Hun undersøgte samvittighedsfuldt stole med tre ben for at se, om de ikke skulle minde hende om et eller andet, et varmebækken af kobber, et bulet fyrfad, som hun mente at burde genkende, og en mængde gammelt utjenstdygtigt husgeråd.

Så samlede hun i bunke alt, hvad hun ville have med sig, og sendte Rosalie op for at hente det. Den gamle pige afslog harmfuld at bringe alt det "bras" ned. Men Jeanne, som ellers ikke mere havde nogen vilje, holdt denne gang fast ved sit forlangende og Rosalie måtte til sidst adlyde hende.

En morgen kom den unge gårdmand, Juliens søn, Denis Lecoq, kørende på sin arbejdsvogn for at besørge den første flytning. Rosalie tog med for at våge over aflæsningen og få møblerne stillet på deres fremtidige plads.

Så snart Jeanne var blevet alene, gav hun sig til at vandre rundt i alle slottets værelser som et bytte for den skrækkeligste fortvivlelse. Alt, hvad hun ikke kunne bringe med sig, de store hvide fugle på tapetet i dagligstuen, de mægtige gamle armstager, alt hvad hendes blik tilfældigt faldt på, overøste hun i overspændt ømhed med sine kys. Hun vandrede fra værelse til værelse, ude af sig selv og med tårerne strømmende ned over kinderne; så gik hun ud for at "sige farvel" til havet.

Det var henimod slutningen af september, en lav og grå himmel syntes at hvile tungt over verden; så langt øjet kunne række, strakte sig de sørgmodige gullige bølger. Hun blev længe stående på klinten og pinte sin hjerne med sine kvalfyldte tanker. Så, da mørket begyndte at falde på, gik hun ind. Den dag havde hun lidt lige så meget som under sine største sorger.

Rosalie var kommet tilbage og ventede på hende, henrykt over det nye hus, som hun erklærede var meget muntrere end denne store kiste af en bygning, der ikke en gang ligger ud til en vej.

Jeanne græd hele aftenen.

Fra det øjeblik de havde fået at vide, at slottet var solgt, viste forpagterne hende kun den allerskyldigste høflighed; indbyrdes kaldte de hende "den gale frue", uden egentlig at vide hvorfor, måske fordi de instinktmæssigt gættede den voksende, sygelige følsomhed, de overspændte drømmerier og hele den uorden, der herskede i den stakkels sjæl, som ulykken havde rystet.

Dagen før hun skulle tage bort, kom hun tilfældigvis ind i stalden. En knurren fik hende til at skælve. Det var Massakre, som hun i måneder ikke havde tænkt på. Den havde nået en alder, som ellers er sjælden hos dyrene, den var både blind og lam, men den henslæbte endnu livet på et stråleje, plejet af Ludivine, som ikke havde glemt den. Jeanne tog den i sine arme, kyssede den og bar den ind i huset. Den var blevet lige så tyk som en tønde, kunne næsten ikke bevæge sig på sine skrævende og stive ben og gøede ligesom de træhunde, børn får at lege med.

Omsider oprandt den sidste dag. Jeanne havde tilbragt natten i Juliens gamle værelse, da alle møblerne var borte fra hendes eget.

Hun steg ud af sengen udmattet og tungt åndende, som om hun kom fra en lang og anstrengende tur. Vognen, som skulle besørge kufferterne og resten af møblerne til det ny hjem, stod allerede fuldt belæsset i gården. Bag ved den holdt en forspændt gig, bestemt til fruen og pigen.

Far Simon og Ludivine skulle blive på slottet, indtil den nye ejer var kommet, så ville de trække sig tilbage til deres slægtninge, da Jeanne havde sørget for at sikre dem en lille årlig sum; desuden havde de også selv sparet nogle penge sammen.

De var begge blevet meget gamle, snakkesalige og uduelige. Marius havde giftet sig og for længe siden forladt huset.

Hen imod klokken otte begyndte det at regne, en fin, iskold regn, som blev jaget afsted af en let havbrise. Der måtte lægges presenninger over vognen. Bladene var allerede begyndt at falde af træerne.

På køkkenbordet stod nogle kopper med dampende *café-au-lait*. Jeanne satte sig foran sin og drak den i små slurke, så rejste hun sig! "Lad os nu komme afsted," sagde hun.

Hun tog sin hat og sit sjal på, og mens Rosalie hjalp hende med galocherne, spurgte hun med halsen snøret sammen af gråd: "Kan du huske, Rosalie, hvor det også regnede den dag, vi kørte fra Rouen hertil?"

Hun fik pludselig ondt, greb sig med begge hænder for brystet og faldt bagover uden bevidsthed.

En hel time blev hun liggende som død, så åbnede hun atter øjnene og gennemrystedes af heftige krampetrækninger, ledsagede af en tårestrøm.

Da hun endelig var blevet lidt roligere, følte hun sig så svag, at hun ikke formåede at rejse sig. Rosalie, som frygtede for, at der, hvis afrejsen blev trukket længere ud, skulle komme flere anfald, gik ud og hentede sin søn. De løftede hende op, bar hende ud til vognen og satte hende til rette på det voksdugbetrukne vognsæde. Den gamle pige steg op ved siden af Jeanne, svøbte et tæppe om hendes ben, lagde en tyk kåbe om hendes skuldre, slog en paraply op over hovedet på hende og råbte til sin søn: "Så, skynd dig nu bare at køre, Denis."

Den unge mand klavrede op ved siden af sin moder, satte sig på vognstolens yderkant, da der var knapt med plads, og lod

hesten sætte i skarpt trav. Dyrets stødvise gang fik de to kvinder til at hoppe i vejret.

Da de drejede om hjørnet ned mod landsbyen, fik de øje på en skikkelse, der vandrede op og ned ad vejen; det var fader Tolbiac, der syntes at vente på afrejsen.

Han stod stille for at lade vognen køre forbi. Med den ene hånd løftede han sin kjole i vejret af frygt for vejens søle, og hans magre ben, som stak i sorte strømper, endte i et par uhyre, tilsmudsede sko.

Jeanne slog øjnene ned for ikke at møde hans blik, men Rosalie, som vidste besked med alt, blev rasende. Hun mumlede: "Det bæst, det asen!" Så greb hun om sin søns hånd: "Lang ham dog en ordentlig en ud med pisken."

Men lige som de var kommet ud for præsten, satte den unge mand pludselig vognen i galop, så at dens ene hjul gled brat ned i det dybe hjulspor med et sådant plask, at dyndet sprøjtede højt i vejret og overstænkede præsten fra øverst til nederst.

Rosalie strålede af glæde og vendte sig om for at true ad ham med sin knyttede næve, mens han forsøgte på at tørre sig med sit store lommetørklæde.

Da de havde kørt en fem minutter til, udbrød Jeanne pludselig: "Massakre! Vi har glemt Massakre!"

De holdt og Denis måtte stige af og løbe tilbage efter hunden, mens Rosalie holdt tømmerne.

Endelig kom den unge mand atter til syne, bærende i sine arme det tykke, uformelige og skabede dyr, som han satte ned mellem de to kvinders skørter.

13

To timer senere standsede vognen foran et lille hus, bygget af mursten midt i en have, der lå ud til hovedlandevejen.

Fire tremme-lysthuse, overdækket af kaprifolier og klematis, dannede de fire hjørner af haven, som var inddelt i firkantede bede med grøntsager, adskilte af smalle stier, der var kantede med frugttræer.

En meget høj hæk omgav hele ejendommen, der ved en mark var adskilt fra nabogården. Et hundrede skridt længere henne ad vejen lå en smedje. Med undtagelse af den var de nærmeste boliger en kilometer længere borte.

Der var udsigt ud over Caux-sletten, som var helt oversået med gårde, hvis bygninger lå skjult bag de fire dobbelte linjer af høje træer, som lukkede om æblehaven.

Så snart Jeanne var kommet af vognen, ville hun hvile sig, men Rosalie gav hende ikke lov til det, da hun var bange for, at hendes frue igen skulle synke hen i grublerier.

Snedkeren fra Goderville ventede på dem for at hjælpe til med at komme i orden; de begyndte straks at flytte om på de møbler, der allerede var der, mens de ventede på den sidste vogn, som snart måtte indfinde sig.

Det var et betydeligt arbejde, som fordrede lange overvejelser og endeløse drøftelser.

Så da flyttevognen efter en times forløb kørte op foran lågen, måtte den læsses af midt i den øsende regn.

Da mørket faldt på, lå huset i den vildeste uorden, fuldt af ting, som var stablet op, hvor de bedst kunne anbringes. Jeanne

var ødelagt af træthed og faldt i søvn, lige så snart hun var kommet i seng.

De følgende dage fik hun ikke tid til at tænke på sine sorger, hun var alt for overvældet af arbejde.

Hun følte en vis glæde ved at forskønne sin nye bolig; den tanke, at hendes søn skulle komme for at se den, forfulgte hende til stadighed. De vævede tapeter fra hendes gamle værelse blev hængt op i spisestuen, der på samme tid skulle gøre tjeneste som dagligstue; med særlig omhu indrettede hun det ene af de to værelser i første etage, i sine tanker havde hun allerede givet det navnet: "Paulets lejlighed".

Hun forbeholdt sig selv det andet, Rosalie boede øverst oppe i et værelse på loftet.

Da det lille hus var færdigt, så det overordentlig nydeligt ud, og i den første tid syntes Jeanne godt om at være der, skønt hun havde følelsen af, at der var noget, hun savnede, uden at kunne gøre sig klart, hvad det var.

En morgen bragte en af skriverne hos prokuratoren i Fécamp hende tre tusinde seks hundrede francs, det var salgssummen for de møbler, som var blevet ladt tilbage på "Poplerne", og som en sadelmager havde vurderet. Da hun tog imod pengene, følte hun en dirren af glæde, og så snart manden var ude af døren, skyndte hun sig at tage sin hat på i den hensigt hurtigst muligt at komme til Goderville og få den uventede sum sendt afsted til Paul.

Men da hun hastede hen ad landevejen, mødte hun Rosalie, der kom tilbage fra torvet. Det trofaste tyende fik straks en mistanke uden dog at gætte hele sandheden; men hun havde snart opdaget den, for Jeanne var ikke længere i stand til at

skjule noget for hende; så satte hun kurven fra sig på jorden for bedre at kunne give sin vrede luft.

Hun plantede hænderne i siden og råbte op, så stak hun sin ene arm ind under sin frues, tog kurven på den anden og satte sig i bevægelse hjemad.

Så snart de var kommet indenfor døren, fordrede Rosalie øjeblikkelig at få pengene udleveret. Jeanne gav hende de tre tusind og beholdt selv de seks hundrede; men hendes list blev hurtigt gennemskuet af den gamle pige, hvis mistænksomhed for alvor var blevet vakt, og hun måtte give hende dem alle sammen.

Rosalie samtykkede dog i, at resten på de seks hundrede blev sendt til den unge mand.

Efter nogle dages forløb kom der et takkebrev: "Du har gjort mig en stor tjeneste, kære moder, for vi var i allerstørste nød."

Jeanne kunne alligevel ikke rigtig vænne sig til Batteville; hun syntes hele tiden, at hun ikke kunne trække vejret som i gamle dage, at hun var endnu mere ensom, endnu mere forladt, endnu mere glemt. Hun gik ud for at spadsere, gik helt ned til landsbyen Verneuil og vendte tilbage ad vejen forbi Trois-Mares, men så snart hun var kommet hjem, rejste hun sig igen, plaget af en trang til atter at gå ud, som om hun havde glemt at gå netop derhen, hvor hun havde haft mest lyst til at spadsere.

Det samme gentog sig hver eneste dag, uden at hun kunne forstå den rastløshed, der var over hende. Men så en aften kom hun ubevidst til at afsløre grunden til sin uro. Idet hun satte sig ved middagsbordet sagde hun: "Åh, hvor jeg længes efter at se havet!"

Det, som hun savnede så stærkt, det var havet, som hun havde levet ved siden af i fem og tyve år, havet med sin salte luft, sine vredesudbrud, sin brummende røst, sit mægtige åndepust, havet, som hun hver morgen så fra sit vindue, som hun indåndede dag og nat, som hun følte i sin nærhed, og som hun uden at vide af det var kommet til at elske som et levende væsen.

Massakre levede ligesom hun i en stadig uro. Den aften, de var kommet, havde den indlogeret sig i det nederste rum af køkkenskabet, og det var ikke muligt at få den derfra. Der lå den hele dagen igennem, næsten uden at røre sig, kun nu og da vendte den sig med en dump knurren.

Men så snart mørket var faldet på, rejste den sig og slæbte sig langs med murene hen til haveporten. Så, når den havde været ude i nogle minutter, krøb den igen ind, satte sig foran det endnu varme komfur, for så snart Jeanne og Rosalie var gået til sengs at give sig til at hyle.

Hele natten igennem fortsatte den sin sørgelige og uhyggelige tuden. Af og til holdt den op en times tid for så igen at tage fat i en endnu mere hjerteskærende tone. Den blev lænket til en tønde uden for huset. Den tudede lige så galt neden for vinduerne. Så, da den var blind og døende, blev den atter lukket ind i køkkenet.

Jeanne kunne ikke længere sove, uafbrudt hørte hun den gamle hund stønne og skrabe for at søge at finde sig til rette i det nye hus, skønt den godt forstod, at den ikke mere var hjemme.

Intet kunne berolige den. Hele dagen lå den stille hen, som om dens udslukte øjne forhindrede den i at røre sig, når alt om

den levede og handlede, men så snart det blev aften, gav den sig til at snuse hvileløs rundt, som om den kun turde vågne af sin dvale i mørket, der gør alle levende væsener blinde.

En morgen fandt de den død. Det var en stor lettelse.

Vinteren skred frem; Jeanne følte sig gennemtrængt af en uovervindelig håbløshed. Det var ikke den skærende smerte, som synes at knuge sjælen sammen, der tærede på hende, men en sløv og dump sørgmodighed.

Ingen adspredelse rystede hende op. Ingen beskæftigede sig med hende. Udenfor hendes bolig strakte landevejen sig til højre og venstre næsten altid i et hvidt øde. Fra tid til anden skumplede en gig forbi i trav, kørt af en mand med rødt ansigt og blå bluse, som vinden under farten pustede op som en slags ballon; af og til kom også en arbejdskærre listende trevent afsted, eller også så hun to bønder komme langt borte, en mand og en kone, først ganske små ude i horisonten, så større og større for, når de var kommet forbi huset, igen at tage af og blive mindre og mindre, indtil de lignede to små insekter helt nede ved enden af den hvide linje, der forlængedes, så langt øjet kunne række, og hævede og sænkede sig med jordens bløde bølger.

Da græsset igen begyndte at gro, drev en lille pige i et kort skørt hver morgen to magre køer, som gnavede af grøftekanterne langs vejen, forbi haven. Om aftenen kom hun tilbage, lige så søvnig og dovnende et skridt hvert tiende minut bag sine dyr.

Hver eneste nat drømte Jeanne, at hun endnu boede på "Poplerne".

Hun var der igen ligesom i gamle dage sammen med sin fader og lille mor og sommetider også med tante Lison. Hun genoplevede en hel mængde glemte og forbigangne ting, ofte forestillede hun sig, at hun støttede fru Adelaïde på hendes vandringer gennem alleen. Og når hun vågnede, måtte hun altid græde.

Hun tænkte bestandig på Paul og spurgte sig selv: "Hvad foretager han sig? Hvorledes er han nu? Tænker han nogensinde på mig?" Og mens hun spadserede langsomt hen ad hulvejene mellem gårdene, arbejdede hun stadig i sit hoved med alle disse tanker, der pinte hende; men fremfor alt led hun under en nagende skinsyge mod den ukendte kvinde, der havde taget hendes søn fra hende. Det var dette had alene, som hindrede hende i at handle, at rejse ud for at opsøge ham, at trænge sig ind til ham. Hun syntes at se elskerinden stå på tærsklen og spørge hende: "Hvad vil De her?" Hendes moderstolthed oprørtes overfor muligheden af et sådant møde, og den hovmodige selvfølelse, hun bar i sig i bevidstheden om at være en ren og pletfri kvinde, hvis liv aldrig havde kendt til et øjebliks svaghed, hidsede hende mere og mere op mod alle de lavheder den mand kan begå, som er blevet til en slave af en sanselig kærligheds nedværdigende lyst. Hele menneskeheden forekom hende besmittet, når hun tænkte på alle sansernes urene hemmeligheder, på deres foragtelige kærtegn og på uløselige favntags anede mysterier.

Foråret kom og gik og sommeren ligeledes. Men da efteråret atter indfandt sig med sine lange regndage, sin grålige himmel og sine mørke skyer, blev hun grebet af en sådan lede ved at

skulle fortsætte sit liv på samme måde, at hun besluttede at forsøge en sidste anstrengelse for at få sin Paulet igen.

Hun skrev et jammerfyldt brev:

"Mit kære barn! Jeg skriver til dig for at bønfalde dig om at vende tilbage til mig. Husk på, at jeg er gammel og syg og ganske alene med en pige hele året igennem. Jeg bor nu i et lille hus, der vender ud til en landevej. Det er meget trist. Men hvis du var her, ville alt blive anderledes for mig. Jeg har kun dig alene her i verden, og jeg har ikke set dig i syv år! Du vil aldrig få at vide, hvor ulykkelig jeg har været, og hvor meget jeg havde sat min lid til dig. Du var mit liv, min drøm, mit eneste håb, min eneste kærlighed, og du svigter mig, du har forladt mig!

Åh, kom tilbage, lille Paulet, kom tilbage og tag mig i dine arme, kom tilbage til din gamle moder, som fortvivlet strækker hænderne ud imod dig.

Jeanne."

Nogle dage senere svarede han:

"Kære moder! Det er mit højeste ønske at kunne se til dig, men jeg ejer ikke en øre. Send mig nogle penge, så skal jeg nok komme. Jeg havde forresten til hensigt at opsøge dig for at tale med dig om en plan, der kunne sætte mig i stand til at gøre det, du beder mig om.

Den kærlighed og den uegennytte, som den kvinde, der har fulgt mig gennem de tunge dage,

jeg lever, har vist overfor mig, er uden grænser. Jeg bør ikke længere tøve med offentligt at anerkende hendes opofrelse og trofaste hengivenhed. Hun er for øvrigt velopdragen og har gode manerer, som du vil vide at påskønne. Hun har megen dannelse og læser meget. Du gør dig som sagt ingen idé om, hvad hun altid har været for mig. Jeg ville være en skurk, om jeg ikke bevidnede hende min taknemmelighed. Jeg beder dig derfor om din tilladelse til at gifte mig med hende. Du må så tilgive mig mine letsindigheder, og vi vil alle bo sammen i dit nye hjem.

Hvis du kendte hende, ville du straks give mig dit samtykke. Jeg forsikrer dig, at hun er fuldkommen og helt igennem en dame. Jeg er vis på, at du ville holde af hende. Hvad mig angår, kunne jeg ikke leve uden hende.

Jeg venter med længsel dit svar, kære moder, og kysser dig kærligt.

Din søn

Vicomte Paul de Lamare."

Jeanne blev som lamslået. Hun blev siddende ubevægelig med brevet i sit skød; hun forstod straks, at det var en list, som var blevet udklækket af det fruentimmer, der bestandig havde holdt hendes søn borte fra hende, som aldrig en eneste gang havde tilladt ham et besøg i hjemmet, og som kun havde ventet på, at hendes time skulle komme, den time, da den gamle, fortvivlede moder ikke længere kunne modstå ønsket om at

trykke sit barn i sine arme og ville være blevet så svag, at hun gik ind på alt.

Og hendes hjerte sønderreves af smerte over, at Paul hårdnakket kunne blive ved at foretrække en sådan skabning. Hun gentog: "Han bryder sig ikke om mig. Han bryder sig ikke om mig."

Rosalie kom ind. Jeanne fremstammede: "Nu vil han gifte sig med hende."

Pigen fo'r op: "Åh, frue, det giver De vel aldrig Deres minde til. De vil da aldrig have, at hr. Paul skulle samle sådan én op fra gaden."

Overvældet, men oprørt i sit inderste svarede Jeanne: "Nej, min pige, det – aldrig! Men eftersom han ikke vil komme til mig, så vil jeg gå til ham, og så skal vi få at se, om det bliver hende eller mig, der går af med sejren."

Hun skrev straks til Paul for at melde sin ankomst og for at møde ham et andet sted end der, hvor hans elskerinde boede.

Så, mens hun ventede på svar, traf hun sine forberedelser. Rosalie begyndte at pakke en gammel kuffert fuld af sin frues linned og andre sager. Men som hun var i færd med at lægge en gammel kjole sammen, udbrød hun: "De har jo ikke en gang noget ordentligt at tage på kroppen. Jeg giver Dem ikke lov til at tage afsted på den måde. Alle ville skamme sig over Dem, og damerne inde i Paris ville tage Dem for et tjenestetyende."

Jeanne lod hende gøre, som hun ville. De to kvinder begav sig sammen til Goderville for at vælge et stormønstret, grønternet stof, som blev betroet til landsbyens sypige. Derefter gik de ind til prokuratoren, hr. Roussel, som hvert år gjorde en fjorten

dages rejse til hovedstaden, for at få nogle oplysninger hos ham; for Jeanne havde ikke set Paris i otte og tyve år.

Han sagde hende besked med, hvorledes hun kunne undgå at blive kørt over, hvorledes hun bedst skulle tage sig i agt for tyve og rådede hende til at sy sine penge ind i foret på sine klæder og kun beholde det, hun lige skulle bruge, i lommen. Han talte vidt og bredt om de restauranter, som holdt middelpriser, og gav hende anvisning på to eller tre, der særlig besøgtes af damer, og han anbefalede hende *Hotel Normandiet*, hvor han selv plejede at tage ind, det lå lige ved banegården. Hun skulle bare hilse fra ham.

Jernbanen, som der over alt taltes om, havde allerede i seks år løbet mellem Paris og Havre. Men Jeanne, der havde været så helt fyldt af sin sorg, havde endnu ikke set disse mærkelige vogne, som gik med damp, og som havde sat hele egnen på den anden ende. Imidlertid svarede Paul ikke.

Hun ventede først otte dage, så fjorten dage, hver morgen gik hun postbuddet i møde ud ad landevejen, skælvende standsede hun ham: "Har De ikke noget til mig, far Malandain?" Manden svarede bestandig med en stemme, der var blevet hæs af vejrligets omskiftelser: "Ikke denne gang endnu, lille frue."

Det var ganske sikkert dette fruentimmer, som hindrede Paul i at svare!

Til sidst besluttede Jeanne alligevel at rejse. Hun ville have Rosalie med sig, men pigen afslog at tage med for ikke at forøge rejseomkostningerne.

Hun gav for øvrigt ikke sin frue tilladelse til at tage mere end tre hundrede francs med sig: "Hvis De får brug for flere, så kan De bare skrive til mig, og så skal jeg gå hen til prokuratoren og

få sendt dem afsted til Dem. Hvis jeg giver Dem mere, bliver det bare til, at hr. Paul stikker det i lommen."

En decembermorgen satte Jeanne sig altså op i giggen hos Denis Lecoq, der kom og hentede dem for at køre dem til stationen, Rosalie ville nemlig følge sin frue til toget.

De indhentede først oplysninger om billetpriserne, så, da alt var ordnet og kufferten indregistreret, ventede de foran sporene, mens de forsøgte at udgranske, hvorledes den mærkelige ting gik for sig, og så optaget var de af dette mysterium, at de slet ikke tænkte på rejsens sørgelige årsag.

Endelig fik en lang fløjten dem til at dreje hovedet, og de fik øje på en sort maskine, som blev større og større. Den nåede dem med et skrækkeligt spektakel, kørte forbi og havde bag efter sig en lang kæde af små rullende huse; og da en konduktør havde lukket en dør op for dem, omfavnede Jeanne grædende Rosalie og steg op i et af rummene.

Meget bevæget råbte Rosalie:

"Farvel så længe, frue, og lykkelig rejse!"

"Farvel, min pige."

Igen lød en fløjten og hele vognrækken satte sig atter i bevægelse, først ganske langsomt, så hurtigere og hurtigere og til sidst med en svimlende fart.

I den kupé, hvor Jeanne var kommet ind, sad to herrer og sov i hver sit hjørne.

Ganske fortumlet over hurtigheden så hun marker, træer, gårde og landsbyer flyve forbi; hun følte sig gennemstrømmet af nyt liv, revet med over i en anden verden, som ikke var hendes, ikke var den, hvori hun havde levet sin stille ungdom og sit ensformige liv.

Da toget kørte ind på banegården i Paris, var mørket allerede begyndt at falde på.

Et bybud bemægtigede sig Jeannes kuffert; hun fulgte efter ham forfjamsket, puffet og skubbet, da hun ikke var vant til at bane sig vej gennem en trængsel, hun næsten løb bagved manden i skræk for at tabe ham af syne.

Da hun var kommet ind i hotellets kontor, skyndte hun sig at sige:

"Jeg er blevet vist herhen af hr. Roussel."

Værtinden, en omfangsrig alvorsdame, der sad foran sit skrivebord, spurgte:

"Hr. Roussel? Hvem er det?"

Jeanne svarede forvirret: "Det er jo prokuratoren fra Goderville, han tager ind hos Dem hvert år."

Den tykke dame erklærede:

"Det er meget muligt. Jeg kender ham ikke. De ønsker et værelse?"

"Ja, frue."

En dreng tog hendes bagage og steg op ad trappen foran hende.

Hun følte sit hjerte snøres sammen. Hun satte sig ved et lille bord og bad om hun måtte få noget bouillon og lidt hønsekød bragt op. Hun havde intet nydt siden daggry.

Sørgmodigt satte hun sig til at spise ved skæret fra et lys; hun tænkte på hundrede forskellige ting, på sit besøg i denne samme by på hjemvejen fra hendes bryllupsrejse, og på de første tegn på Juliens slette karakter, som hun havde mærket under deres ophold i Paris. Den gang havde hun været ung, tillidsfuld og tapper. Nu følte hun sig gammel, famlende, ja

næsten frygtsom, svag og forvirret over ingenting. Da hun var blevet færdig med at spise, gik hun hen til vinduet og så ud på gaden, som var fuld af folk. Hun havde lyst til at gå ud, men turde ikke. Hun ville uundgåeligt fare vild, mente hun. Hun gik i seng og blæste lyset ud.

Men støjen, fornemmelsen af den ukendte by og trætheden efter rejsen holdt hende vågen. Timerne randt hen. Larmen udenfor stilnede lidt efter lidt, uden at hun alligevel kunne komme til at sove, og denne halve hvile i den store by gjorde hende endnu mere mat og nervøs. Hun var vant til landets dybe og stille søvn, som sænker sig over alt, mennesker, dyr og planter; og nu følte hun rundt omkring sig et hemmelighedsfuldt liv. Næsten uvirkelige stemmer nåede ind til hende, som havde de sneget sig ind gennem hotellets mure. Nu og da var der et gulv, der knagede, en dør, som smækkede, en klokke, der ringede.

Pludselig hen imod klokken to om morgenen, da hun endelig var begyndt at falde hen, var der en kvinde, som udstødte et højt skrig i værelset ved siden af; Jeanne fo'r op i sengen; så syntes hun, at hun hørte en mands latter.

Efterhånden som dagen nærmede sig, blev tanken om Paul stærkere og stærkere; så snart det første morgenlys viste sig, stod hun op og klædte sig på.

Han boede i Rue Sauvage på øen Cité midt i Seinen. Hun ville gå derhen til fods for at lystre Rosalies påbud om at være sparsommelig. Det var klart vejr, en bidende kulde sved i kroppen; inde på fortovene hastede folk travlt afsted. Hun gik så hurtigt som muligt, fulgte en gade, som var blevet vist hende, og ved enden af hvilken hun skulle dreje til højre og så til

venstre; når hun så kom ud på et torv, måtte hun spørge sig videre for. Hun fandt ikke torvet og gik ind hos en bager, der gav hende en hel anden anvisning. Hun fortsatte sin vej, fo'r vild, flakkede planløst rundt og endte med ikke at have den fjerneste anelse om, hvor hun var.

Aldeles ude af sig selv lod hun sig ganske lede af tilfældet. Hun skulle lige til at bestemme sig til at vinke ad en kusk, da hun fik øje på Seinen. Så gik hun langs med kajen.

Efter omtrent en times forløb drejede hun ind i Rue Sauvage, en slags helt sort stræde. Hun standsede foran gadedøren, så bevæget, at hun ikke kunne gøre et skridt.

Han var der i dette hus, hendes Paulet.

Hun følte sine hænder og knæ ryste, endelig tog hun mod til sig og gik ind. Hun kom gennem en gang, opdagede portnerlogen og spurgte, idet hun rakte portneren en sølvmønt: "Ville De ikke være så god at gå op og sige til hr. Paul de Lamare, at en gammel dame, en veninde af hans moder, beder ham om at komme ned?"

Portneren svarede:

"Han bor ikke mere her, frue."

Hun blev gennemrystet af en heftig skælven og fremstammede:

"Åh! Hvor – hvor bor han da nu?"

"Det ved jeg ikke."

Hun følte sig igen, som om hun skulle til at besvime, og hun blev stående nogen tid uden at kunne sige noget. Endelig tog hun ved en voldsom kraftanstrengelse sin bevidsthed fangen og mumlede: "Hvornår er han flyttet?"

Portneren strømmede over med oplysninger: "Nu er det fjorten dage siden. De tog afsted sådan uden videre en aften, og de er ikke kommet igen. De skyldte alle vegne, hele kvarteret over, så De kan nok begribe, at de ikke har været forlegne for at efterlade deres adresse."

Jeanne så flammer og gnister danse for sine øjne, som om et gevær var blevet fyret af lige op i ansigtet på hende. Men en bestemt tanke gav hende styrke og holdt hende oprejst, tilsyneladende rolig. Hun ville vide, hvad der var blevet af Paul, og finde ham igen.

"Han sagde altså slet ikke noget, da han tog bort?"

"Nej, slet ingenting. De er stukket af for at slippe for at betale, det er klart nok."

"Men der må dog komme nogen for at hente hans breve?"

"Det kunne vel nok være, at de ikke blev udleveret. Desuden fik han såmænd ikke ti om året. Jeg bragte forresten et op til dem to dage, før de gjorde sig usynlige."

Det havde sikkert været hendes brev. Hun sagde hastigt: "Hør en gang, jeg er hans moder, og jeg er kommet hertil for at opsøge ham. Her er foreløbig ti francs, hvis De får noget at vide om ham, så bring mig straks besked til Hotel Normandiet, Rue du Havre. De skal nok blive godt betalt."

Han svarede: "Stol De bare på mig, frue."

Hun gik.

Uden at bryde sig om hvor hun kom hen, blev hun ved at gå lige frem for sig. Hun skyndte sig, som om hun skulle besørge noget, der hastede; hun sneg sig langs med murene og rendte på folk, der bar pakker; hun gik tværs over gaderne uden at lægge mærke til de vogne, der kom kørende; kuskene slyngede

deres skældsord efter hende; hun snublede over fortovskanten, som hun ikke tænkte på at tage sig i vare for; hun løb stadig videre, halvt sindssyg.

Pludselig stod hun i en have, og hun følte sig så træt, at hun satte sig på en bænk. Hun blev formodentlig længe siddende der og græd så stærkt, at de forbigående stod stille for at se på hende. Så følte hun, at hun frøs, og hun rejste sig for at fortsætte sin gang; benene var lige ved at svigte under hende, så svag og overvældet var hun.

Hun ville drikke en kop bouillon i en restaurant, men hun turde ikke gå nogen steder ind, skræmt af en slags blufærdighed over sin sorg, der indgød hende en skam og en frygt, som hun syntes måtte være synlig. Hun standsede et øjeblik uden for døren til enhver restaurant, hun kom forbi, og kiggede ind; hun så de mange mennesker sidde omkring bordene og spise, og hun flygtede forskrækket bort, idet hun lovede sig selv: "Jeg går ind i den næste." Men heller ikke der turde hun vove sig over tærsklen.

Til sidst købte hun hos en bager et lille halvmåneformet brød og gav sig stadig gående til at spise af det. Hun var meget tørstig, men hun vidste ikke, hvor hun skulle få noget at drikke og foretrak at undvære det.

Hun kom igennem en hvælving og befandt sig i en ny have, omgivet af buehvælvinger. Hun genkendte Palais Royal.

Da hun var blevet varm af gangen og solheden, satte hun sig igen en times tid eller to.

En sværm af mennesker befolkede pludselig haven, en elegant sværm, der passiarede, lo og hilste, denne lykkelige

sværm, hvis skønne kvinder og rige mænd kun lever for at smykke sig og nyde glæden.

Forvirret over at befinde sig midt i den strålende vrimmel rejste Jeanne sig for at gå; men på en gang slog den tanke ned hos hende, at hun måske kunne møde Paul her på dette sted, og med hurtige og undskyldende skridt næsten løb hun fra den ene ende af haven til den anden, om og om igen, mens hun ivrigt stirrede ind i alle ansigter.

Et par mennesker vendte sig for at se efter hende, andre lo og pegede på hende. Hun opdagede det og flygtede bort; hun tænkte, at de formodentlig morede sig over snittet på hendes grønternede kjole, som Rosalie havde valgt og ladet sypigen i Goderville sy under sin ledelse.

Hun turde ikke længere spørge de forbigående om vej. Til sidst måtte hun dog tage mod til sig og endte med at finde tilbage til hotellet,

Resten af dagen blev hun siddende på en stol ved fodenden af sengen uden at røre sig. Så spiste hun ligesom den foregående dag lidt suppe og lidt kød til middag. Derefter gik hun i seng, alt sammen mekanisk og vanemæssigt.

Den næste dag gik hun hen til politipræfekturet for at påkalde politiets hjælp til at finde sit barn. De kunne intet love hende, men forsikrede, at de nok skulle tage sig af sagen.

Så gav hun sig til at strejfe om i gaderne i det stadige håb at møde ham. Hun følte sig endnu mere ensom, glemt og elendig i det travle liv, der omgav hende, end ude på de øde marker.

Da hun om aftenen kom hjem til hotellet, blev der sagt hende, at der havde været én fra hr. Paul og spurgt efter hende, han ville komme igen i morgen. Alt blodet strømmede til

hendes hjerte, og hele natten lukkede hun ikke et øje. Hvis det var ham? Ja, det måtte ganske bestemt være ham, selv om hun ikke syntes, at den beskrivelse, hun havde fået, kunne passe.

Hen imod klokken ni om morgenen bankede det på hendes dør, hun råbte: "Kom ind!" rede til at styrte frem med åbne arme. En mand, hun ikke kendte, viste sig på tærsklen. Han kom med mange undskyldninger, fordi han forstyrrede hende, og forklarede sit ærinde; det drejede sig om nogle penge, som Paul skyldte ham, og som han kom for at fordre. Hun følte gråden arbejde sig frem i hende, men da hun ikke ville lade den fremmede mand se hendes tårer, tørrede hun dem bort med spidsen af fingrene, efterhånden som de piblede ud fra øjenkrogene.

Gennem portneren i Rue Sauvage havde han erfaret hendes ankomst, og da han ikke kunne finde den unge mand, henvendte han sig til moderen. Han rakte hende et papir, og tanketom tog hun imod det. Hun læste et tal: 90 francs, lukkede sin pung op og betalte.

Den dag gik hun ikke ud.

Dagen efter fremstillede andre kreditorer sig. Hun gav alt, hvad hun havde tilbage, og beholdt kun tyve francs i sin lomme. Hun skrev til Rosalie for at fortælle hende om sagernes stilling.

Mens hun ventede på pigens svar, tilbragte hun sine dage med at strejfe hvileløs rundt uden at vide, hvad hun skulle tage sig for, hvorledes hun skulle få dræbt de triste og uendelige timer, uden nogen, hun kunne sige et kærligt ord til, og uden et menneske, der kendte hendes nød. Hun gik, hvor tilfældet førte hende hen, jaget af sin længsel efter at komme bort, rejse hjem og igen være tilbage i sit lille hus ved den ensomme vej.

Nogle dage tidligere havde hun syntes, at hun ikke længere kunne udholde at bo dér, hvor sorgen overvældede hende så ganske, nu følte hun, at det eneste sted, hvor hun overhovedet kunne leve, netop var i dette hus, hvor hendes glansløse vanetilværelse havde slået dybe rødder.

Endelig en morgen kom brevet og to hundrede francs. Rosalie skrev:

> "Fru Jeanne, skynd Dem at komme hjem igen, for jeg sender Dem ikke mere. Hvad hr. Paul angår, så bliver det mig, der tager ind og henter ham, så snart vi igen hører noget om ham.
>
> Med mange hilsener er jeg Deres tjenerinde
>
> *Rosalie."*

Og en morgen, da det sneede og var bitterlig koldt, rejste Jeanne tilbage til Batteville.

14

Hun gik ikke mere ud, rørte sig slet ikke mere. Hver morgen stod hun op på samme tid, så ud ad vinduet for at se, hvorledes vejret var, og gik så ned og satte sig foran kaminen i dagligstuen.

Der blev hun siddende ubevægelig hele dage igennem og stirrede ind i flammerne, mens hun gav sine fortrykte tanker lov til at svæve frit omkring og lod al sin sorg glide forbi sig. Lidt efter lidt sænkede mørket sig over den lille stue, uden at hun havde gjort andre bevægelser end de nødvendige for at lægge mere brænde på ilden. Så kom Rosalie ind med lampen og skændte: "Nå, fru Jeanne, vil De så ikke prøve på at ryste Dem lidt op, ellers får De heller ikke i dag appetit til middagen."

Hun blev ofte forfulgt af bestemte tanker, som hun ikke kunne blive af med, de mest underordnede bekymringer kunne pine hende i timevis, thi for hendes syge hoved fik de mindste bagateller en overordentlig betydning.

For det meste levede hun fortiden om igen, især det længst forbigangne; om og om igen drømte hun sin første ungdom og sin bryllupsrejse på Korsika. Landskaber, som hun for længe siden havde glemt, dukkede pludselig op for hende inde i kaminens gløder; hun huskede hver lille enkelthed, hver lille hændelse, alle de ansigter, hun havde mødt derovre; føreren Jean Ravolis skikkelse forfulgte hende stadig, undertiden syntes hun næsten, hun hørte hans stemme.

Så tænkte hun på de blide år fra Pauls barndom, da han fik hende til at prikle salater, da hun lå på knæ på den fede jord ved

siden af tante Lison, og de begge søgte at gøre sig mest umage for at behage barnet og kappedes om, hvem der kunne få flest af de unge planteaflæggere til at gro.

Og ganske sagte hviskede hendes læber: "Paulet, lille Paulet," som om hun talte til ham; undertiden standsede hendes drømmerier ved dette navn og i timevis forsøgte hun med udstrakt pegefinger at skrive dets bogstaver i luften. Hun tegnede dem langsomt, syntes, at hun så dem, så forekom det hende, at hun havde skrevet forkert, og hun begyndte om igen på P'et; hendes arm dirrede af træthed, men hun tvang sig til at tegne navnet lige til enden; når hun så var færdig, begyndte hun forfra igen.

Til sidst kunne hun ikke mere, blandede det hele sammen og formede andre ord, lige til det svimlede for hende.

Hun blev pirrelig i sine vaner som alle ensomme; den mindste ting, der blev sat på en anden plads, bragte hende i harnisk.

Rosalie tvang hende ofte til at gå og fik hende med ud på landevejen; men efter en tyve minutters forløb erklærede Jeanne: "Jeg kan ikke mere!" og hun måtte sætte sig på grøftekanten.

Snart indgød al bevægelse hende afsky, og hun blev liggende i sengen så længe som muligt.

Så snart hun havde tømt sin kop med *café-au-lait*, plejede hun øjeblikkelig at stå op; det var en vane, hun havde haft fra sin barndom, og som uforandret havde holdt sig årene igennem; det ville have været hende et uovervindeligt savn, hvis hun skulle have forandret den. Hver morgen lå hun og ventede utålmodigt på Rosalies komme, og så snart den fulde kop blev

stillet på det lille bord ved siden af sengen, satte hun sig over ende og tømte den hurtigt, en lille smule slugvorent. Så slog hun tæpperne til side og begyndte at klæde sig på.

Men lidt efter lidt vænnede hun sig til at sidde og drømme nogle sekunder, efter at hun havde sat koppen fra sig; derefter blev det til, at hun atter strakte sig ud i sengen, og fra dag til dag forlængede hun sin dovenskab til det øjeblik, da Rosalie blev rasende og næsten med magt klædte hende på.

I øvrigt havde hun ikke en gang mere så meget som skinnet af en vilje; hver gang Rosalie stillede hende et spørgsmål eller forhørte sig om hendes mening, svarede hun: "Gør bare, som du vil."

Hun troede sig så uundgåelig forfulgt af ulykken, at hun blev lige så skæbnelydig som en østerlænder. Hun var så vant til at se sit håb styrte sammen og sine drømme svinde bort, at hun ikke længere turde foretage sig det mindste, hele dage kunne hun betænke sig på at gøre den simpleste ting, overbevist om, at hun ufejlbarligt ville slå ind på den urette vej, og at det ville vende sig til uheld.

Hvert øjeblik gentog hun: "Aldrig har jeg haft lykken med mig her i verden." Så blev Rosalie gerne ærgerlig: "Hvad ville De så sige, hvis De skulle arbejde for at tjene Deres brød, hvis De var nødt til at stå op klokken seks hver morgen for at gå ud og slide! Det er der såmænd mange, som må gøre, og når de så bliver gamle, dør de af sult alligevel."

Jeanne svarede: "Tænk dog på, at jeg er ganske alene, at min søn har forladt mig." Nu blev Rosalie for alvor vred: "Nå ja, hvad så? Er det noget at tale om? Hvad skal så de sige, hvis sønner er i militærtjeneste? Og de, hvis børn er rejst over til Amerika!"

Amerika stod for hende som et ubestemmeligt land, hvor folk tager hen for at tjene penge, og hvorfra de aldrig vender tilbage.

Hun vedblev: "Der kommer altid et øjeblik, hvor man må skilles, fordi gamle og unge nu en gang ikke er skabt til at leve sammen," og hun sluttede barskt: "Nå, og hvad ville De da sige, hvis han var død?"

Så svarede Jeanne intet mere.

Da forårets første dage gjorde luften mildere, kom hun igen lidt til kræfter, men hun benyttede sig kun af sin bedring til at kaste sig endnu dybere ind i sine mørke tanker.

En morgen, da hun var gået op på loftet for at søge efter et eller andet, kom hun tilfældigvis til at åbne en kasse, som var fuld af gamle kalendere, der, som det nogle steder på landet er skik, omhyggeligt var blevet gemt.

Det forekom hende, at det var selve de svundne år, hun således fandt igen, og hun blev stående grebet, forvirret og betaget foran bunken af de firkantede papstykker.

Hun samlede dem sammen og tog dem med ned i stuen. Der var alle størrelser, store og små. Hun gav sig til at ordne dem efter år på bordet. Pludselig fandt hun den første, den, som hun havde bragt med sig til "Poplerne".

Hun så længe på den, på datoerne, hun havde streget ud den dag, hun kom ud af klosterskolen, og den dag, hun rejste fra Rouen. Og hun græd. Hun græd langsomme og tunge tårer, alderdommens stakkels tårer foran hele det elendige, forspildte liv, som lå bredt ud over bordet foran hende.

En tanke faldt hende ind og voksede til en forfærdelig, vedvarende og udholdende fiks idé. Dag for dag ville hun bygge det forbigangne op igen.

En efter en stak hun kalenderne fast på væggene og på gardiner, og hun tilbragte timer med at sidde foran en eller anden af dem og spørge sig selv: "Hvad skete der den måned?"

Hun havde mærket alle de betydningsfulde data i sin livshistorie med blyantstreger, og undertiden lykkedes det hende at genfinde en hel måned ved at gruppere og samle alle de små ubetydelige hændelser, som var gået forud eller fulgte efter en vigtig begivenhed.

Ved hårdnakkede anstrengelser, ved at anspænde sin hukommelse til det yderste og ved at sætte hele sin viljestyrke ind derpå, fik hun sine to første år på "Poplerne" kædet fuldstændig sammen; de fjernest liggende minder dukkede lettest frem, mange gange med forbavsende fremspringende tydelighed.

Men de følgende år forekom hende at flyde ud i tåge, i en forvirret sammenblanding, hvor det ene løb ind i det andet. Af og til kunne hun en uendelig tid blive siddende bøjet over en almanak, med alle sine tanker rettet mod fortiden, uden en gang at være sikker på, om det var mellem dens blade, at en eller anden bestemt erindring kunne indordnes.

Hun flyttede efterhånden hele stuen rundt fra den ene almanak til den anden, som om hun var i kirke og holdt andagt foran korsvejens vægtavler. Hun standsede nu og da med sin stol foran en af dem og blev uden at røre sig siddende og stirrede på den, lige til mørket faldt på, hensunken i sin mindesøgen.

Så pludselig, da alle spirer vågnede under solens varme, da kornet begyndte at pippe frem på markerne, da træerne grønnedes og æbletræerne udfoldede deres rosenrøde blomster

og sendte deres duft ud over landet, blev hun grebet af en mægtig uro.

Hun kunne ikke længere sidde stille; hun flyttede sig fra sted til sted, gik ud og ind tyve gange om dagen og flakkede ofte langt omkring mellem gårdene, hidsende sig selv op til en slags feber ved den stadige uddyben af sine sorger.

Synet af en marguerit, der skjulte sig i græsset, af en solstråle, som listede sig ned gennem løvet, af en stump blå himmel, der spejlede sig i vandet i et hjulspor, rørte hende, bragte hende ganske ud af ligevægt og vakte fjerne indtryk til live hos hende, ligesom et ekko af de stemninger, der havde vugget hende, da hun som ung pige strejfede drømmende om i det frie.

Hun havde følt den samme dirrende skælven i hele sit væsen og på samme måde indåndet de unge, lune dages beroligende sødme, den gang, da hun ventede alt af fremtiden. Hun genfandt det alt sammen, nu da fremtiden var lukket for hende. Hun frydede sig endnu over det i sit hjerte, men på samme tid led hun ved det, som om den genopvågnende verdens evige glæde ved at trænge ind gennem hendes indtørrede hud til hendes langsommere blod og trætte sjæl kun kunne få svage og smertefyldte klange til at tone derinde.

Det forekom hende også, at alt omkring hende var lidt forandret. Solen måtte være lidt mindre varm end i hendes ungdom, himlen lidt mindre blå, græsset lidt mindre grønt, og blomsterne blegere og mindre duftende, og heller ikke så krydret berusende.

På enkelte dage følte hun alligevel et sådant velvære ved livet, at hun på ny gav sig til at drømme, håbe og vente; for når vejret

er smukt, kan man så vel lade være med bestandig at håbe, – selv om hele skæbnen vender sig mod én?

Hun gik og gik timer igennem lige ud ad landevejen, ligesom jaget afsted af ophidselsen i sin sjæl. Men til andre tider kunne hun pludselig standse og sætte sig på en grøftekant for at tænke over ting, der pinte hende. Hvorfor var hun ikke blevet elsket som så mange andre? Hvorfor havde hun ikke en gang fået lov til at kende en rolig tilværelses fordringsløse lykke?

Det kunne også hænde, at hun en stund glemte, at hun var gammel, at der ikke lå andet foran hende end nogle sidste, sørgelige og ensomme år, at hun havde vandret sin vej til ende; så lagde hun ligesom i gamle dage planer, der frydede hendes hjerte, og udkastede lokkende fremtidsbilleder, indtil tanken om virkeligheden slog ned i hende, og hun rejste sig øm i alle ledemod, som om en tung vægt havde mattet hendes lemmer. Langsomt slog hun så ind på vejen til sit hjem, idet hun mumlede: "Åh, gamle tåbe! Gamle tåbe!"

Hvert øjeblik sagde Rosalie til hende: "Men så hold Dem dog lidt rolig, frue, hvad går der af Dem, at De sådan flyver rundt?"

Og Jeanne svarede bedrøvet: "Åh, jeg ved det ikke, det går vel sagtens mig ligesom Massakre på dens sidste dage."

En morgen kom Rosalie tidligere end sædvanlig ind til Jeanne, hun satte koppen med *café-au-lait* fra sig på natbordet og sagde: "Nå, skynd Dem at drikke. Denis holder foran døren og venter på os. Vi skal til "Poplerne", jeg har noget at gøre derovre."

Jeanne troede, at hun skulle besvime, så bevæget blev hun. Hun klædte sig skælvende på, helt ude af sig selv og ganske svimmel ved tanken om at skulle gense sit kære hus.

En strålende himmel hvælvede sig over jorden; hesten vrinskede af glæde og slog hvert øjeblik over i galop. Da de kom inden for grænseskellene til Étouvents sogn, kunne Jeanne næppe få vejret, så stærkt bankede hendes hjerte, og da hun fik øje på hegnets murstensfundament, sagde hun uden at vide det to eller tre gange ganske sagte: "Åh! Åh! Åh!" som når man står overfor ting, der ryster ens sjæl.

Giggen blev spændt fra hos Couillards; mens Rosalie og hendes søn gik til deres forretninger, foreslog forpagterfolkene Jeanne at gøre en runde i slottet, herskabet var borte, og hun kunne godt få nøglerne.

Hun gik alene, og da hun var kommet op foran den gamle slotsfacade ud mod havet, blev hun længe stående og så på den. Intet var forandret udvendig. Dagen lagde solskinssmil over den mægtige, grålige bygnings anløbne mure. Alle skodderne var lukket.

Et lille stykke tør gren faldt ned på hendes kjole, hun så op, det kom fra platanen. Hun gik hen til det store træ og klappede kærtegnende, som om det var et dyr, dets lyse, glatte bark. Hendes fod stødte mod en rådden træstump, der stak op mellem græsset, det var den sidste levning af den bænk, hvor hun så ofte havde siddet med alle sine kære, bænken, som var blevet anbragt der den dag, da Julien besøgte dem første gang.

Hun prøvede på at åbne forhallens store fløjdør; det lykkedes hende kun med stort besvær, den tunge, rustne nøgle ville ikke lade sig dreje om. Omsider lystrede låsen med en hård knirken, og ligeledes med modstand gav den halve dør efter for hendes tryk.

Med det samme, næsten løbende skyndte Jeanne sig op i sit værelse. Hun kunne ikke kende det igen, det var blevet tapetseret med ganske lyst papir; men da hun havde fået vinduet lukket op, blev hun stående oprevet i sit inderste foran den elskede udsigt, buskadset, elmene, sletten og i det fjerne havet, oversået med brune sejl, der så ud, som om de lå ganske stille.

Hun gav sig til at strejfe om i den store, øde bolig. På væggene søgte hun efter de pletter, hun kendte så godt. Hun standsede foran et lille hul i kalken; hver gang baronen var gået der forbi, var han kommet til at tænke på våbenøvelserne fra hans ungdom og havde gjort udfald mod væggen med sin stok for at ramme hullet.

I lille mors værelse fandt hun stukket ind bag en dør i en mørk krog tæt ved sengen en lille nål med guldhoved; der havde hun selv for lang tid siden sat den – det huskede hun nu – og senere havde hun søgt den år igennem. Ingen havde fundet den. Hun tog den som en uvurderlig relikvie og kyssede den.

Hun gik rundt over alt, søgte og fandt næsten usynlige spor på tapeterne i de stuer, som ikke var blevet lavet om, fik atter øje på de forunderlige skikkelser, fantasien former ud af tegninger i stoffer og marmor, af skyggerne på de af tiden tilsmudsede lofter.

Med lydløse skridt vandrede hun om, ganske alene i det mægtige, tavse slot, som igennem en kirkegård. Hele hendes liv hvilede derinde.

Hun gik ned i dagligstuen. Der var ganske mørkt bag de lukkede skodder, og der gik lidt tid, inden hun kunne skelne sine omgivelser, først lidt efter lidt genkendte hun de høje

vævede tapeter, hvorpå fuglene sejlede i deres dristige flugt. To lænestole var blevet stående foran kaminen, som om nogen lige havde rejst sig fra dem. Stuens duft, – for hvert værelse har ligesom ethvert levende væsen sin egen duft – den ubestemmelige, svævende og dog så tydelige duft, der hviler over gamle lejligheder, gennemtrængte Jeanne, svøbte sig om hende, berusede hende med minder. Og pludselig i et øjebliks hallucination, undfanget af hendes fikse idé, troede hun at se, så hun virkelig, som hun så ofte havde set dem, sin fader og moder sidde og varme fødderne ved ilden.

Hun veg rædselsslagen tilbage og stødte ryggen mod dørkarmen, hun greb fat om den for ikke at falde, hendes øjne var spændt fæstede på lænestolene.

Synet var forsvundet.

Hun blev nogle minutter stående helt ude af sig selv, så fik hun langsomt sin selvbeherskelse tilbage og ville flygte bort af skræk for, at blive gal. Tilfældigvis faldt hendes blik på stolpen, hun støttede sig til, og hun fik øje på Paulets mærker.

Alle de lette rids fortsattes med ulige mellemrum op ad malingen, ved siden af dem var med en kniv udskåret tal, der angav alder, måned og vækstens fremskridt. Snart var det baronens store skrift, snart hendes mindre og snart tante Lisons lidt rystende hånd. Og det forekom hende, at Paul igen stod foran hende som en lille, guldlokket dreng og trykkede sin barnepande op mod væggen, for at hans størrelse kunne blive målt.

Baronen råbte: "Jeanne, han er vokset en halv tomme i de sidste seks uger."

Hun gav sig til at kysse på stolpen i et vanvittigt ømhedsudbrud.

Der blev kaldt på hende udenfor. Det var Rosalies stemme: "Fru Jeanne, fru Jeanne, frokosten venter på Dem." Hun gik ud, fuldstændig fra sans og samling. Hun forstod ikke mere noget af, hvad der blev sagt til hende. Hun spiste de ting, som blev sat frem for hende, hørte nogen tale uden at vide om hvad, passiarede formodentlig selv med forpagterfolkene, der spurgte, hvorledes det gik med hendes helbred, lod sig kysse og kyssede de kinder, som raktes frem mod hende; derpå steg hun atter til vogns.

Da det sidste glimt af slottets høje tag forsvandt, var det, som om hendes bryst blev sønderslidt af ulidelig smerte. Hun følte i sit hjerte, at hun nu for bestandig havde sagt farvel til sit gamle hjem.

De var igen i Batteville.

Ligesom hun trådte ind i sin nye bolig, fik hun øje på noget hvidt under døren; det var et brev, som postbuddet under hendes fraværelse havde ladet glide ind gennem sprækken. Hun så straks, at det var fra Paul og rev det op skælvende af angst. Han skrev:

> "Kære moder, jeg har ikke skrevet tidligere, fordi jeg ikke ville lade dig gøre en unyttig rejse til Paris, da jeg selv med det allerførste ville komme til dig. Jeg er blevet ramt af en stor ulykke og befinder mig i en skrækkelig vanskelighed. Den kvinde, jeg elsker, ligger og kæmper med døden efter for tre dage siden at have bragt en lille pige til verden, og jeg ejer ikke en øre. Jeg ved ikke, hvad jeg skal stille

op med barnet, som min portnerske for øjeblikket har taget sig af; hun giver hende flaske og passer hende så godt hun kan, men jeg er alligevel bange for også at miste den lille pige. Kunne du ikke tage dig af hende? Jeg ved ikke mine levende råd, og jeg har ikke penge til at sætte hende i pleje for. Svar mig pr. omgående.

Din søn, som elsker dig,

Paul."

Jeanne sank ned på en stol, hun havde næppe kræfter nok til at kalde på Rosalie. Da pigen kom til, læste de brevet om sammen, så blev de længe siddende tavse overfor hinanden.

Endelig sagde Rosalie: "Jeg vil tage ind og hente den lille, frue. Vi kan ikke lade det gå på den måde."

Jeanne svarede:

"Ja, rejs, min pige."

De tav atter, så tog Rosalie igen ordet: "Tag Deres hat på, frue, og lad os se at komme til, til prokuratoren. Hvis hun den anden dør, så må hr. Paul gifte sig med hende, for den lilles skyld senere."

Uden at svare et ord hentede Jeanne sin hat. En dyb og jublende glæde fyldte hendes hjerte, en glæde, som hun ikke ville være bekendt, som hun for enhver pris ville skjule, en af de hæslige følelser, man rødmer over, men som man alligevel fryder sig ved i sin sjæls inderste: hendes søns elskerinde var ved at dø.

Prokuratoren gav Rosalie omhyggelige forklaringer, som hun lod ham gentage flere gange for sig; så da hun var vis på ikke at

komme til at begå nogle fejl, erklærede hun: "Vær ikke bange, nu skal jeg nok sørge for det alt sammen."

Samme aften rejste hun til Paris.

Jeanne tilbragte to dage i en sådan tankeforvirring, at hun hverken kunne sanse eller samle. Den tredje morgen fik hun et par linjer, hvori Rosalie meddelte hende, at hun ville komme hjem med sidste tog. Intet mere.

Henimod klokken tre lod Jeanne en nabo spænde for sin gig og køre hende til Beuzeville, hvor hun ville hente sin pige.

Hun blev stående ude på perronen og lod spændt sine øjne følge sporene, der fortsatte sine to lige linjer, indtil de helt ude i horisonten løb sammen i en. Hvert øjeblik så hun på stationsuret. – Ti minutter endnu – Fem minutter endnu – To minutter endnu – Nu skulle det være der – Men intet viste sig på det lange banelegeme. Så fik hun pludselig øje på en hvid plet, en røgsky, så skelnede hun et sort punkt nede under skyen, det blev større og større og nærmede sig i fuld fart. Endelig sagtnede den vældige maskine og kørte pustende og stønnende forbi hende. Ivrigt spejdede Jeanne ned over kupédørene; flere af dem blev lukket op, og passagererne steg ud, bønder i blå bluser, forpagtersker med store kurve og småborgere med bløde filthatte. Endelig opdagede hun Rosalie, som på armen havde noget, dér så ud som en pakke linned.

Hun ville gå hende i møde, men hendes ben rystede under hende, så at hun var bange for at falde. Pigen, som havde set hende, kom hen til hende og sagde med sin sædvanlige rolige mine: "Goddag, frue, se nu er jeg tilbage igen; det var såmænd ikke det nemmeste."

Jeanne fremstammede: "Nå, hvorledes gik det?"

Rosalie svarede: "Det gik sådan, at hun døde i nat. De blev gift. Her er den små." Og hun rakte hende barnet, som var helt skjult mellem tøjet.

Mekanisk tog Jeanne imod det; de gik ud fra stationen og steg op i en vogn.

Rosalie fortsatte: "Hr. Paul kommer, så snart begravelsen er overstået. I morgen ved samme tid vel sagtens."

Jeanne mumlede: "Paul ..." men tilføjede intet. Solen sank ned mod horisonten og ødslede sin klarhed ud over markernes første grønne, der hist og her brødes af den blomstrende agerkåls guld og valmuernes blod. En uendelig rolig fred hvilede over den stille jord og dens spirende grøde. Giggen kørte rask til, bonden smækkede med tungen for at skynde på hesten.

Jeanne sad og så lige ud for sig, ud mod den blå himmel, hvor svalernes flugt steg i vejret som raketter. Men pludselig strømmede en blød, levende varme gennem hendes kjole, ned til hendes knæ, helt ind i hendes legeme; det var varmen fra det lille væsen, som sov på hendes skød.

En usigelig bevægelse bemægtigede sig hende. Hastigt afdækkede hun det lille barneansigt, hun endnu ikke havde set: hendes søns datter. Og da den skrøbelige lille skabning vækket af det stærke lys lukkede sine blå øjne op og bevægede munden, gav Jeanne sig til at kysse hende som en vanvittig, løftede hende op i armene og blev ved at overså hende med sine kys.

Tilfreds og barsk standsede Rosalie hendes voldsomme kærtegn: "Nå, nå, fru Jeanne, hold så dog op; De får hende til at græde."

Så tilføjede hun, formodentlig som et svar på sine egne tanker: "Livet, ser De, det er aldrig hverken så godt eller så dårligt, som man tror."

Om "Et liv"

Forfatter: Guy de Maupassant (1850-1893).
Første udgave: *Une Vie*, føljeton i Gil Blas 27. februar – 6. april 1883, bogudgave samme år på forlaget Victor Havard, Paris.
Denne udgave efter: Samlede Værker af Guy de Maupassant: *Et Liv.* Paa Dansk ved Loulou Marcussen. Illustreret af A. Leroux. A. Christiansens Forlag, København 1903.
Oversætter: Loulou Lassen (1876-1947).
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter illustration af A. Leroux.

ISBN 978-87-7628-392-6
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-625-6 (Ølstykke 2019).

© 2026 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk

Note 1:

Havde hun læst *Corinna*: Der hentydes antagelig til madame de Staëls roman om tragisk kærlighed *Corinne, ou l'Italie* fra 1807. *Red. anm.*

Note 2:

Sicut leo rugiens circuit quærens quem devoret: Han går omkring som en brølende løve, søgende, hvem han kan opæde. Ny Testamentet: Peters Første Brev, kap. 5, v. 8. *Red.anm.*

Note 3:

Hans første altergang: I den katolske kirke svarer den "første altergang" omtrent til vor konfirmation. Den finder dog som regel sted noget tidligere, som oftest ved tolvårsalderen. *Ovs.anm.*